

**PELLERVON TALOUDELLISEN TUTKIMUSLAITOKSEN
RAPORTTEJA N:o 216**

**PELLERVO ECONOMIC RESEARCH INSTITUTE
REPORTS No. 216**

**UUSIEN METSÄNOMISTAJIEN ASEENTEET,
MOTIIVIT JA AIKOMUKSET METSIIN
JA METSÄNOMISTUKSEEN
LIITTYVISSÄ ASIOISSA**

**Anna-Kaisa Rämö
Ritva Toivonen**

Helsinki 2009

Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos PTT
Eerikinkatu 28 A
00180 Helsinki
Puh. 09-348 8844
Faksi 09-3488 8500
Sähköposti econ.res@ptt.fi

ISBN 978-952-224-025-5 (NID)
ISBN 978-952-224-026-2(PDF)

ISSN 1456-3215 (NID)
ISSN 1796-4776 (PDF)

Helsinki 2009

Anna-Kaisa Rämö – Ritva Toivonen. 2009. UUSIEN METSÄNOMISTAJIEN ASEENTEET, MOTIIVIT JA AIKOMUKSET METSIIN JA METSÄNOMISTUKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja nro 216. 182 s. ISBN 978-952-224-025-5 (NID), ISBN 978-952-224-026-2 (PDF), ISSN 1456-3215 (NID), ISSN 1796-4776 (PDF).

Tiivistelmä: Suomessa tullaan metsänomistajaksi yleisesti lähellä eläkeikää eli edelleen varsin iäkkäänä. Taustapiirteiltään ja tavoitteiltaan uudet metsänomistajat kuitenkin poikkeavat jossain määrin muusta metsänomistajakunnasta. Taustapiirteiden ja metsätaloudellisten arvostusten perusteella uusien metsänomistajien keskuudessa voidaan erottaa viisi erilaista ryhmää. Tulokset perustuvat vuonna 1999 tai sen jälkeen metsänomistajiksi tulleille suomalaisille kohdistettuun valtakunnalliseen postikyselyyn. Kysely toteutettiin keväällä 2008. Kyselylomake lähetettiin kaikkiaan 150:lle metsänomistajalle ja hyväksytyjä vastauksia saatiin 80. Vastausprosentiksi muodostui 61 %. Tutkimuksen taustalla on rakennemuutos, jonka seurauksena suomalainen metsänomistajakunta on noin 20 vuoden kuluttua todennäköisesti selvästi toisenlainen kuin 2000-luvun alussa. Muutokseen varautuminen edellyttää tietoa tulevien metsänomistajien metsätalouteen liittyvistä asenteista ja käyttäytymisestä. Niistä voidaan saada viitteitä tarkastelemalla nykyisiä uusia metsänomistajia. Tässä tutkimuksessa selvitetään näitä asioita. Tutkimus on osa laajempaa hankekokonaisuutta "Yksityismetsänomistajakunta muutoksessa: Tulevaisuuden metsänomistaja vuonna 2030".

Avainsanat: *Uusi metsänomistaja, tulevaisuuden metsänomistaja, rakennemuutos*

Anna-Kaisa Rämö – Ritva Toivonen. 2009. FOREST RELATED ATTITUDES, MOTIVES AND INTENTIONS AMONG NEW PRIVATE FOREST OWNERS IN FINLAND. Pellervo Economic Research Institute Reports No. 216. p. 182. ISBN 978-952-224-025-5 (NID), ISBN 978-952-224-026-2 (PDF), ISSN 1456-3215 (NID), ISSN 1796-4776 (PDF).

Abstract: In the early 2000s Finnish private forest owners are still getting the forests in their possession in advanced years, near retiring. Their background characteristics and objectives of forest ownership differ to some extent from the forest owners' average. On the basis of characteristics and forest and forestry related values there can be found five different groups among the new forest owners. These results are based on a mail survey aimed at Finnish forest owners having forest estates in their possessions since 1999 or later. The survey was conducted in spring 2008 and the questionnaire was mailed altogether to 150 private forest owners. The number of accepted responses totalled 80 meaning a response rate of 61%. The study has its basis on the structural change among the Finnish forest owners. As a result Finnish private forest owners are likely to be in 20 years' time notably different from those of the early 2000s. Preparing for the change properly requires knowledge about future forest owners' attitudes and behaviour related to forests. Hints of these can be received by examining today's new forest owners. This study describes these issues. This study is a part of a larger project "Private Forest Ownership in a State of Change: Finnish Forest Owners' Profile in 2030".

Key words: *New forest owner, future forest owner, structural change*

ESIPUHE

Suomessa vaihtaa vuosittain noin 10 000 metsätilaa omistajaa. Metsänomistajien kiinnostus ja halu jatkaa metsien taloudellista toimintaa on keskeistä sille, miten metsäsektori Suomessa kehittyy. Tällä on huomattava merkitys sekä Suomen kansantalouteen että aluetalouksiin. Metsänomistajakunnan rakennemuutoksella ei toistaiseksi ole ollut tuntuva vaikutusta metsien käyttöön tai puun kokonaismyyntimääriin. Tulevaisuudessa, noin 20–30 vuoden kuluttua, metsänomistajakunta on todennäköisesti selvästi erilainen kuin tänä päivänä. Metsänomistajakunnan muutosten ja heidän käyttäytymisensä motiiveista sekä tavoitteidensa suhteista tiedetään toistaiseksi yllättävän vähän. Näistä suhteista voidaan saada viitteitä nykyisten, vastikään metsänomistajiksi tulleiden metsänomistajien asenteiden, motiivien ja aikomusten perusteella.

Tässä tutkimuksessa selvitetään 2000-luvulla metsänomistajaksi tulleiden suomalaisten arvoja, asenteita, motiiveja, tietoja ja aikeita metsien käytön, hoidon ja puun myynnin suhteen. Tutkimus kuuluu osana laajempaan tutkimuskokonaisuuteen ”Yksityismetsänomistajakunta muutoksessa: Tulevaisuuden metsänomistaja vuonna 2030”. Tutkimusta ovat rahoittaneet Suomen metsäsäätiö sekä Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK. PTT esittää rahoittajille lämpimät kiitokset saamastaan tuesta.

PTT haluaa lisäksi kiittää kaikkia tutkimuksen valmistumiseen myötävaikuttaneita henkilöitä saaduista kommenteista ja asiantuntija-avusta tutkimuksen aikana. Erityiskiitoksen tutkimuslaitos esittää kaikille tutkimukseen osallistuneille metsänomistajille.

Helsingissä helmikuussa 2009

Pasi Holm
toimitusjohtaja

Paula Horne
tutkimusjohtaja

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ 2000-LUVULLA METSÄNOMISTAJAKSI TULLEIDEN SUOMALAIS- TEN METSIIN LIITTYVISTÄ ASEENTEISTA, MOTIIVEISTA JA AIKOMUKSISTA..1 SUMMARY ON FOREST RELATED ATTITUDES, MOTIVES AND INTENTIONS AMONG NEW PRIVATE FOREST OWNERS IN FINLAND.....6	
1. JOHDANTO	11
1.1. Tausta	11
1.2. Tavoitteet	19
2. METSÄNOMISTAJIEN TEEMAHAASTATTELUT	21
2.1. Toteutus	21
2.2. Metsänomistajien taustapiirteet.....	21
3. TEEMAHAASTATTELUJEN TULOKSET	23
3.1. Metsän merkitys ja käyttö yleisesti	23
3.1.1. Oma suhde metsään.....	23
3.1.2. Metsien käyttö	24
3.2. Metsänomistuksen merkitys.....	26
3.2.1. Metsänomistuksen saanto	26
3.2.2. Metsänomistuksen tavoitteet	26
3.2.3. Metsänomistuksen kiinnostavuus.....	27
3.3. Metsien ja metsäasioiden hoito	28
3.3.1. Metsänhoito	28
3.3.2. Metsäasioiden hoito.....	29
3.3.3. Puukauppa	30
3.4. Tietotarpeet ja tietokanavat.....	31
3.5. Tulevaisuuden suunnitelmat	33
3.6. Yhteenveto ja päätelmät temahaastatteluista	33
4. KYSELYTUTKIMUS UUSILLE METSÄNOMISTAJILLE	37
4.1. Teoreettinen viitekehys	37
4.2. Aineisto	39
4.3. Analyysimenetelmät	40
4.4. Metsänomistajien taustapiirteet.....	40
4.4.1. Metsänomistajia kuvaavat piirteet	40
4.4.2. Metsätiloja kuvaavat piirteet	42

5. KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET	44
5.1. Metsän merkitys yleisesti.....	44
5.1.1. Oma suhde metsään.....	44
5.1.2. Mielenpitoet metsien käytöstä yleisesti	48
5.2. Metsänomistus ja metsäasioiden hoito.....	59
5.2.1. Metsänomistuksen tavoitteet	59
5.2.2. Metsänhoito ja metsäasioiden hoito	71
5.2.3. Puukauppa	86
5.3. Tiedot ja tietotarpeet metsäasioissa.....	99
5.3.1. Omat tiedot.....	99
5.3.2. Tiedontarjonnan riittävyys.....	102
5.3.3. Tietolähteet.....	108
5.4. Uusien metsänomistajien profiloiteja	119
6. TULOSTEN TARKASTELU JA PÄÄTELMÄT	124
LÄHTEET.....	136
LIITTEET.....	137

TIIVISTELMÄ 2000-LUVULLA METSÄNOMIS- TAJAKSI TULLEIDEN SUOMALAISTEN MET- SIIN LIITTYVISTÄ ASEENTEISTA, MOTII- VEISTA JA AIKOMUKSISTA

Muutos metsänomistajakunnan rakenteessa etenee hitaasti

Rakennemuutos etenee metsänomistajakunnassa ennustettuun suuntaan, mutta verkkaisesti. Suomalaiset tulevat metsänomistajiksi yleisesti lähellä eläkeikää eli edelleen melko iäkkäinä. Uusien metsänomistajien keski-ikä on noin 54 vuotta, joten metsänomistajakunnan keski-ikään ei ole odotettavissa tuntuva nuorentumista vielä pitkään aikaan. Kaupungissa asuminen on uusien metsänomistajien keskuudessa metsänomistajakunnan keskimäärää yleisempää, sillä kaupungeissa asuu runsas neljännes uusista metsänomistajista. Maaseudulla asuminen on silti edelleen yleisintä, sillä siellä asuu lähes puolet uusista metsänomistajista. Lisäksi kolmella neljästä on juuret yhä maaseudulla. Muutokset metsänomistajien arvomaailmassa tapahtunevat rakennemuutoksen tahtiin eli melko hitaasti.

Uusien metsänomistajien näkemykset metsien käytöstä ja metsänomistuksesta

Uudet metsänomistajat arvostavat metsien monipuolista käyttöä. Käytössä tulee heidän mielestään huomioida niin luonnonsuojelun, virkistyksen kuin teollisuudenkin tarpeet. Hakkuisiin uudet metsänomistajat suhtautuvat myönteisesti ja niihin kohdistuviin rajoituksiin melko kielteisesti.

Omasta metsänomistuksestaan uudet metsänomistajat ovat pääsääntöisesti hyvin kiinnostuneita. Metsänomistuksen tarjoamista mahdollisuuksista heillä on kuitenkin melko paljon epätietoisuutta. Yleensä metsä on saatu perintönä omilta vanhemmilta ja metsään liittyy paljon tunnesiteitä. Tämän vuoksi metsä halutaan pitää itsellä ja metsätilan myyminen täysin vieraalle on lähes mahdoton ajatus.

Metsänomistuksen tavoitteissa uusilla metsänomistajilla korostuvat eniten vapaa-aikaan, tunnearvoihin ja kotitarvehyötyyn liittyvät tekijät. Kuitenkin lähes joka toiselle myös metsän taloudelliset arvot ovat tärkeitä tavoittei-

ta. Vielä suurempi osa eli kaksi kolmesta metsänomistajasta haluaa pitää metsänsä talouskäytössä ja edellyttää henkilökohtaista hyötyä omistuksestaan. Taloudellinen kannattavuus ei kuitenkaan ole kovin tärkeää. Aineettomat ja taloudelliset tavoitteet uudet metsänomistajat näyttävät pystyvän sovittamaan hyvin yhteen metsänomistuksessaan.

Metsänomistajien tavoitteet ohjaavat heidän metsien käyttöönsä. Metsänomistuksen tavoitteiden taustalla uusilla metsänomistajilla vaikuttaa ainakin viisi laajempaa ulottuvuutta. Nämä tavoiteulottuvuudet ovat 1) metsä tulonlähteenä, 2) metsä taloudellisena turvana, 3) metsään liittyvät virkistysmahdollisuudet ja aineettomat arvot, 4) metsänhoito harrastuksena ja 5) metsäkiinteistön arvonnousuun kohdistuvat odotukset. Tavoiteulottuvuudet poikkeavat osittain koko metsänomistajakunnassa vallitsevista tavoitteista. Uudet metsänomistajat ovat muita metsänomistajia kiinnostuneempia metsänomistuksesta harrastuksena ja kiinteistön arvonnoususta. Koko metsänomistajakunnassa luontoarvot ja ylisukupolvisuus sen sijaan näkyvät metsänomistajia kiinnostavina tavoitteina, kun taas uusien metsänomistajien keskuudessa nämä tavoitteet eivät korostu yhtä voimakkaasti.

Tavoiteulottuvuuksien perusteella uudet metsänomistajat voidaan ryhmitellä kolmeen eri ryhmään siten, että jokaisessa ryhmässä korostuvat eri tavoitteet. Nämä ryhmät ovat: metsää tulonlähteenä korostavat, monitavoitteiset sekä metsänhoitotöitä ja kiinteistön arvonnousua painottavat metsänomistajat. Metsää tulonlähteenä korostaviin kuuluvat perinteiset maaseudulla asuvat "perusmetsänomistajat". Tähän joukkoon kuuluu myös runsaasti maanviljelijämetsänomistajia. Monitavoitteisten metsänomistajien ryhmä on puolestaan hyvin heterogeeninen. Siihen kuuluu sekä maaseudulla että suurimmissa kaupungeissa asuvia, palkansaajia ja maanviljelijöitä, peruskoulututkinnon suorittaneita ja akateemisesti koulutettuja. Kiinteistön arvonnousua ja metsänhoitotöiden tekoa korostavat asuvat tyypillisesti maaseudulla ja taajamissa. Heidän tiloihinsa ei kuulu peltoa, vaan ne ovat puhtaasti metsätiloja.

Metsien hoito ja metsäasioiden hoito

Metsien hyvä hoito on uusien metsänomistajien mielestä tärkeää. Hyvän metsänhoidon avulla uudet metsänomistajat pyrkivät parantamaan sekä metsiensä taloudellista tuottoa että virkistyskäyttömahdollisuuksia. Metsiinsä

kohdistuvien toimenpiteiden määrittelyssä ja toteutuksessa uudet metsänomistajat käyttävät mielellään ammattilaisten asiantuntemusta ja apua.

Metsäasioiden ja -töiden omatoimiseen hoitamiseen uusilla metsänomistajilla on myös kiinnostusta ja periaatteellista halukkuutta. Käytännössä mahdollisuuksia omatoimisuuteen rajoittavat ajan ja kaluston puute sekä heikot tiedot ja taidot metsäasioissa. Pitkä metsätilan ja asuinpaikan välinen etäisyys nousee omatoimisen työskentelyn rajoitteeksi erityisesti suurissa kaupungeissa asuvilla metsänomistajilla. Enemmistö uusista metsänomistajista huolehtii itse paperitöistä sekä kevyistä metsänhoitotöistä kuten esimerkiksi istutuksesta. Yleisimmin ulkopuolisilla teetetään puunkorjuu.

Puunmyyntikäyttäytyminen

Uusien metsänomistajien puunmyyntitiheys vastaa metsänomistajakunnan keskimäärää. Vuotuinen puukaupan koko on uusilla metsänomistajilla keskimäärästä suurempi. Puun hinta on tärkein myyntipäätöksen taustalla vaikuttava tekijä. Lisäksi tärkeitä myyntipäätöksen syntyyn vaikuttavia tekijöitä ovat ammattilaisten ja metsäsuunnitelman suositukset. Luontoarvot ovat puunmyynnin motiivina lähes joka toisella uudella metsänomistajalla. Puunmyyntipäätökseen vaikuttavien tekijöiden perusteella uudet metsänomistajat voidaan jakaa kolmeen ryhmään: hakkuumahdollisuuksia painottaviin, metsän aineettomia arvoja painottaviin sekä rahan tarvetta painottaviin metsänomistajiin.

Tutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että puunostajan valinnassa uudet metsänomistajat pyrkivät varmistamaan itselleen mahdollisimman hyvän taloudellisen tuloksen. Osto-organisaation valinnassa painavat erityisesti puusta maksettava hinta, aiemmat kokemukset, tuttu yhteyshenkilö sekä ostajan paikallistuntemus.

Tiedot ja tietotarpeet metsäasioissa

Kaikkiaan uudet metsänomistajat tietävät metsä- ja ympäristöasioista varsin vähän. Noin joka neljäs uusi metsänomistaja ei myöskään tiedä, kenen puoleen voisi kääntyä tarvitessaan apua metsäasioissa. Uudet metsänomistajat ovat kuitenkin yleisesti sitä mieltä, että metsäasioiden hoito edellyttää hyviä tietoja metsätaloudesta. Suurin tietotarve metsänomistuksen alkuvaiheessa keskittyy metsätalouden perusasioihin sekä alan sanastoon ja käsitteisiin.

Uusien metsänomistajien mielestä tietoa sinänsä on riittävästi tarjolla. He kokevat kuitenkin tiedon löytämisen hankalaksi ja aikaa vieväksi, koska se on hajallaan monessa eri paikassa. Parhaimmiksi uudet metsänomistajat arvioivat tietonsa metsänhoitoon liittyvissä asioissa. Vähäisimmät heidän tietonsa ovat metsäteollisuuteen ja metsäekologiaan liittyvissä asioissa.

Tärkeimmät metsällisen tiedon lähteet uusilla metsänomistajilla ovat metsäsuunnitelma, Metsälehti ja Maaseudun Tulevaisuus. Suurimmissa kaupungeissa asuville metsänomistajille sanomalehdet ovat tärkein tietokanava metsäasioissa. Metsäorganisaatioista tärkeimmäksi nousee metsänhoitoyhdistys. Seuraavina ovat metsäkeskus ja metsäyhtiöt. Tärkeimmät tietokanavansa uudet metsänomistajat arvioivat yleensä myös luotettaviksi. Organisaatioiden luotettavuudesta esiintyy kuitenkin epävarmuutta, mikä johtuu ainakin osittain siitä, että uudet metsänomistajat kokevat metsäorganisaatioiden tehtävät usein epäselviksi ja päällekkäisiksi.

Viisi metsänomistajaryhmää

Uusien metsänomistajien keskuudessa voidaan erottaa ainakin viisi profiilitaan erilaista ryhmää. Ryhmät eroavat toisistaan sekä taustoiltaan että metsätaloudelliselta käyttäytymiseltään. Nämä ryhmät ovat 1) Metsästä elantonsa saavat, 2) Metsätaloudellisesti aktiiviset, 3) Kaupunkilaiset etämetsänomistajat, 4) Suojelumyönteiset ja 5) Epävarmat metsänomistajat.

Metsästä elantonsa saavat edustavat perinteisiä maatilametsänomistajia. Metsätaloudellisesti aktiiviset metsänomistajat ovat keskimääräistä nuorempia. Tässä ryhmässä on sekä maalla asuvia maa- ja metsätalousyrittäjiä että kaupunkilaisia palkansaajia. Kaupunkilaisten etämetsänomistajien keskuudessa on runsaasti perikuntien ja yhtymien jäseniä. Metsänomistuksen tavoitteiltaan he ovat monitavoitteisia. Myös suojelumyönteisistä valtaosa on tavoitteiltaan monitavoitteisia. Vain joka 20. näistä metsänomistajista kannattaa hyvin jyrkkää metsien suojelua. Metsien käsittelyssä suojelumyönteiset edellyttävät "pehmeitä" menetelmiä. Epävarmoille metsänomistajille on tyypillistä epätietoisuus lähes kaikissa omaan metsään liittyvissä asioissa. Heidän tietonsa metsätaloudesta ovat erittäin vähäiset ja osaa metsäasiat eivät kiinnosta ollenkaan.

Tutkimuksen aineisto

Tulokset perustuvat keväällä 2008 kerättyyn postikyselyaineistoon. Kyselyn kohteena olivat vuonna 1999 tai sen jälkeen metsänomistajaksi tulleet suomalaiset. Kysely lähetettiin kaikkiaan 150:lle yksityiselle metsänomistajalle koko Suomessa. Hyväksytyjä vastauksia saatiin 80 kappaletta ja kyselyn vastausprosentiksi muodostui 61 %, kun lopullinen korjattu otos oli 131.

Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen taustalla on metsänomistajakunnassa meneillään oleva rakennemuutos ja sen vaikutukset metsien hoitoon ja käyttöön sekä puuntarjontaan. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa vastikään metsänomistajaksi tulleiden suomalaisten metsiin ja metsien käyttöön liittyvistä arvoista, asenteista, tiedoista ja aikomuksista. Tietoa tarvitaan, jotta rakennemuutoksen tuomiin muutoksiin voidaan varautua ajoissa ja löytää keinot, joilla metsien hoito ja puun tulo markkinoille voidaan turvata jatkossakin.

Tämän tutkimuksen perusteella näyttää siltä, että metsänomistuksen tavoitteet ovat muuttumassa. Tällä tulee todennäköisesti olemaan vaikutuksia myös painotuksiin metsien käytössä. Uusien metsänomistajien kohdalla tiedon lisääminen on erityisen tärkeää, kun heidän metsätaloudellista aktiivisuutta pyritään lisäämään. Tiedotuksessa ja neuvonnassa keskeistä on yksilöllisyys ja henkilökohtaisuus.

Tämä tutkimus on osa laajempaa hankekokonaisuutta "Yksityismetsänomistajakunta muutoksessa: Tulevaisuuden metsänomistaja 2030". Hankkeen osatutkimusten tulokset kokoavassa synteessissä vaikuttamisen keinoja tarkastellaan yksityiskohtaisemmin. Synteesi julkaistaan Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja-sarjassa.

SUMMARY ON FOREST RELATED ATTITUDES, MOTIVES AND INTENTIONS AMONG NEW PRIVATE FOREST OWNERS IN FINLAND

The structure of Finnish private forest owners is changing slowly

Structural changes among Finnish private forest owners (NIPFs) are developing as expected, but slowly. Finnish NIPFs are still getting the forests in their possession in advanced years, near retiring. Consequently, there is not to be expected any major rejuvenation among the Finnish NIPFs for several years. Living in cities is more common than average among the new forest owners, but almost a half still lives in the countryside, and three thirds have their roots there. NIPFs' values are presumably changing at the pace of the structural change.

New forest owners' views on forest ownership and the use of forests

The new forest owners appreciate the multiple use of forests. They emphasize that the needs of nature protection, recreation and forest industry have to be considered in the use. New forest owners' attitudes to loggings are approving and to restrains on loggings quite negative.

In general, the new forest owners are very interested in their forest ownership. However, there exists a lot of uncertainty about the possibilities offered by the forests. Commonly the ownership has come by inheritance from own parents and therefore, the forest estate involves a great deal of emotional bonds. Consequently, forest owners want to keep the estate in their own possession and selling it to a stranger is completely out of the question.

In their objectives of forest ownership the new forest owners emphasize factors related to recreation, emotional values and household use. Nevertheless, nearly a half of the new forest owners ranks high also the economic values of forests. Furthermore, a clear majority i.e. two thirds of the new forest owners wants to keep their forests in economic use and requires personal gain from the ownership. However, economic profitability is not very important. New forest owners seem to be quite capable of reconciling intangible needs with economic objectives in their forest ownership.

There can be found at least five dimensions influencing behind the new forest owners' objectives of the ownership. These dimensions are 1) forest as a source of income, 2) forest as an economic security, 3) recreational and intangible values, 4) forest management as a hobby and 5) expectations regarding appreciation of the forest estate. These objectives differ partly from the average of all NIPFs. Among all Finnish NIPFs the factors representing forest management as a hobby and expectations of the appreciation of the estate do not form own dimensions. Instead, among all Finnish NIPFs nature values and beyond-generational values form own dimensions, whereas these dimensions were not found among the new forest owners.

Based on the objective dimensions the new forest owners can be clustered in three different groups according to their emphases on forest ownership. These are emphasis on forest income, emphasis on multiple uses of forest, and emphasis on forest management and appreciation of the forest estate. Forest owners emphasizing forest income can be characterized as traditional "basic NIPF" living in countryside. This group includes a lot of farmers. The group of forest owners emphasizing multiple uses of forests is very heterogeneous. It includes forest owners living in countryside and in the biggest cities. There are employees and farmers, with basic education and with academic degree. New forest owners emphasizing forest management and appreciation of the forest estate live typically in countryside and small towns. Their estates do not have any field at all, but they are exclusively forest estates.

Management of forests and forest affairs

The new forest owners underline the importance of forest management. Through good forest management they aspire after enhanced economic yield and recreational possibilities of their forests. In defining the need for and implementation of forestry operations the new forest owners exploit the expertise of forestry professionals.

In principle, the new forest owners are also interested in and have willingness of taking care of the forest management and forest affairs independently by themselves. In practice, their possibilities are restricted by lack of time and equipment as well as by poor knowledge and skills in forestry. A long distance between residence and forest estate comes up as a restriction particularly for new forest owners living in the biggest cities. The majority of

the new forest owners take care by themselves of paperwork and light forest management works, such as planting. The most commonly bought service is logging.

New forest owners' wood selling behaviour

The new forest owners' wood selling frequency equals to all NIPFs' average. The average size of the sold wood lot is bigger than average. Wood price is the most important incentive behind the new forest owners' selling decisions. Other important factors are recommendations of forestry professionals and forestry plan. Nearly a half of the new forest owners take the needs of nature values into consideration in the selling decision. On the basis of the factors influencing wood selling decisions the new forest owners can be divided into three groups: forest owners emphasising logging potential, intangible values, or need for money.

By the choice of wood buyer the new forest owners try to reach as good economic outcome as possible. The main criteria in the choice of buying organisation are wood price, previous experiences, acquainted contact person and orientation with local conditions.

Knowledge and information needs for forestry related matters

As a whole the new forest owners' knowledge about forestry and related matters seem to be fairly modest. About a quarter of them do not know either, to whom to turn if help is needed in these matters. However, the new forest owners seem to think commonly that taking care of forest affairs requires good knowledges about forestry. The results indicate that at the early stage of the ownership the biggest information needs exist in the basics and key terminology of forestry.

The new forest owners believe that all the necessary information is available somewhere. However, they think that it is troublesome and time-consuming to find this information, because it is dotted in many different sources. According to their own assessments they have the best knowledge in forest management. The least they know about forest industry and forest ecology.

The new forest owners' main sources of forest information are forestry plan, Metsälehti (a magazine focused on forestry issues) and Maaseudun

Tulevaisuus (a newspaper focused on agricultural and forestry issues). For the forest owners of the biggest cities general newspapers are the main sources of forest information.

Regarding the forest organisations as a source of information the most important is the association of forest owners. The second place is taken by forestry centres and as third are ranked forest companies. Generally, the new forest owners assess their most important information channels as reliable. As to the organisations there exists, however, some uncertainty. This might be at least partly due to the fact, that the new forest owners perceive the tasks of the forest organisations often equivocal and overlapping.

Five groups of forest owners

There could be detected five groups among the new forest owners that differ in their background and forestry behaviour: 1) Owners living from forests, 2) Owners active in forestry matters, 3) Urban distant owners, 4) Owners favourable to forest conservation, and 5) Uncertain owners.

New forest owners living from forests represent traditional farmer forest owners. Owners active in forestry matters are younger than average. The group includes both farmers and forestry entrepreneurs living in the countryside and employees living in cities. The group of urban distant owners embraces a lot of members of heirs and private firms. Their objectives of forest ownership are diverse. Also the majority of owners favourable to forest conservation have diverse objectives in their forest ownership. Only every 20th owner in the group requires very strict protection measures. Owners of the group expect "soft" methods in forest management. Uncertainty characterizes uncertain owners in all matters related to forestry. Their knowledge about forestry is minor and a part of the group members is not at all interested in forestry matters.

Data of the Study

The results are based on a mail survey conducted in spring 2008. The target group consisted of private Finnish individuals, heirs and private firms that had got the possession of their forest estate in 1999 or later. The survey questionnaire was mailed to 150 forest owners all over Finland. The number

of accepted responses was 88 meaning a response rate of 61%, when the final corrected sample reduced to 131.

Objectives of the Study

The study has its basis on the on-going structural change among the Finnish private forest owners, and its influences on the use of forests, forest management, and wood supply. The purpose of the study is to produce information about forest and forestry related values, attitudes, knowledge and intentions among the new private forest owners in Finland. This information is needed in order to be able to be prepared for the structural changes in time and to find the proper means for ensuring good forest management and wood supply in the future.

The results of this study indicate that objectives of forest ownership are changing. This will very likely have influences in the ways to use forests. Regarding the new forest owners it is essential to increase their knowledge about forestry, if their forestry activity is aimed to be improved. Extension should be tailored and personal as far as possible.

This study is a part of a larger project "Private Forest Ownership in a State of Change: Finnish Forest Owners' Profile in 2030". The means of influencing will be discussed more detailed in the synthesis of the studies of the whole project. The synthesis is published in the report series of Pellervo Economic Institute.

1. JOHDANTO

1.1. Tausta

Metsänomistajakuntaan tulossa voimakas rakennemuutos 2020–2030

Metsätaloutta muovaavat sekä yksityismetsänomistajakunnan että toimintaympäristön muutokset. Muutokset vaikuttavat siihen, miten metsänomistajat hyödyntävät puukaupallisia ja muita metsäpalveluita sekä siihen, miten metsänomistajat organisoituvat ja millaista palvelua metsäalan organisaatioilta odotetaan. Ennen kaikkea muutokset vaikuttavat siihen, mitä metsänomistajat metsänomistukseltaan haluavat, miten hyvin he metsäasiat tuntevat, kuinka kiinnostuneita he näistä ovat ja miten he haluavat hoitaa ja käyttää metsiään. Yhteiskunnan sekä metsätalouden ja -teollisuuden taloudellisen kehityksen kannalta on olennaista, halutaanko metsien tuottavuuteen investoida ja miten puun tarjontahalukkuus kehittyy.

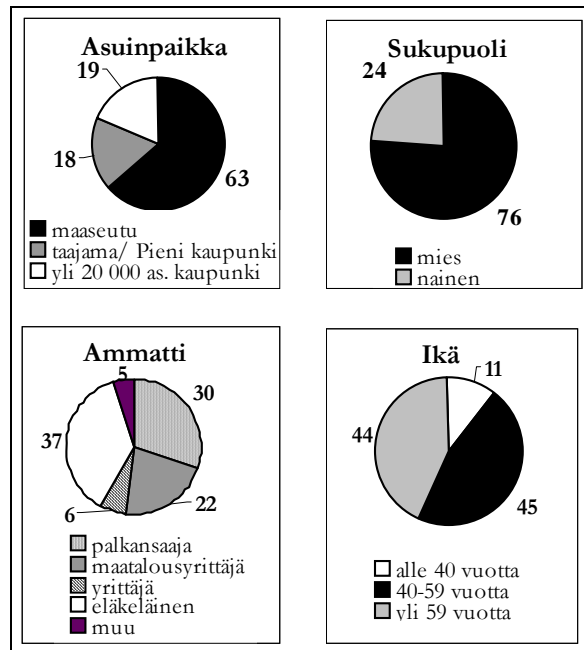
Noin 20 vuoden kuluttua suurten ikäluokkien (vuosina 1945 – 1950 syntyneet) omistamat metsät alkavat oletettavasti laajemmin siirtyä seuraavalle sukupolvelle. Tällöin on mahdollista, että nykyiset kehitystrendit katkeavat, metsänomistajakunta saattaa nuorentua jonkin verran ja metsäkiinteistöjen kaupat lisääntyvät, mikä vaikuttaa myös metsien omistusrakenteeseen. Metsänomistajakunnan rakenne on kokonaisuutena muuttunut tuntuvasti jo viimeisen kymmenen vuoden aikana. Selkeimmät muutostrendit 1990 – 2000-luvulla ovat (Karppinen ym. 2002, Rämö ym. 2005, Järvinen ym. 2006. Kuviot 1):

- Metsätilojen lukumäärä on kasvanut ja niiden keskikoko pienentynyt.
- Metsänomistajat ikääntyvät (keski-ikä 1990-luvun lopulla 57 vuotta, 2000-luvun alussa 59 vuotta): Lähes puolet metsänomistajista oli vuonna 2005 60-vuotiaita tai vanhempia. Vain runsas 10 prosenttia oli alle 40-vuotiaita.
- Yhä useampi metsänomistaja asuu tilansa ulkopuolella ja kaupungeissa asuminen on lisääntynyt. Kuitenkin suurin osa omistajista asuu edelleen metsän sijaintikunnassa. Tiloilta muutetaan yleisimmin maaseudun taajamiin: 78 prosenttia metsänomistajis-

ta asuu maaseudulla haja-asutusalueella tai maaseudun taajamissa/pienissä alle 20000 asukkaan kaupungeissa.

- Yli 40 prosentilla ei ole minkäänlaista ammatillista koulutusta, peruskoulutukseltaan 15 prosenttia on ylioppilaita. Useammalla kuin neljällä viidestä (85 %) peruskoulutuksen taso on kansa-, kansalais- tai keskikoulu / peruskoulu. On todennäköistä, että ammatillisen koulutuksen saaneiden osuus nousee voimakkaasti tulevaisuudessa ja täysin ilman ammatillista koulutusta olevien metsänomistajien joukko pienenee.
- Naisten ja eläkeläisten osuus metsänomistajien joukossa on kasvanut. Eläkeläisten osuus kasvaa ainakin lähitulevaisuudessa edelleen mm. maanviljelijöiden siirtyessä eläkkeelle. Naisten osuus kasvaa perinnönjakojen seurauksena, mutta oletettavasti melko hitaasti.
- Maanviljelijäomistajien osuus on supistunut ja muiden ryhmien kasvanut. Samansuuntainen kehitys tulee jatkumaan edelleen, sillä maatilojen lukumäärän odotetaan vähenevän noin puoleen nykyisestä (vähennys arviolta 30 000 tilaa). Maanviljelijöiden osuus tulee siten putoamaan runsaaseen kymmeneen prosenttiin koko metsänomistajakunnasta seuraavien kymmenen vuoden kuluessa.

Metsänomistajat ovat tällä hetkellä ikääntynyttä, maaseudulla asuvaa ja sieltä lähtöisin olevaa joukkoa. Kolme neljäsosaa metsätaloudellisten päätösten tekijöistä on tutkimusten mukaan miehiä. Metsänomistajien keskuudessa on koko väestöön verrattuna vähemmän keskiasteen koulutuksen saaneita ja enemmän korkeasti koulutettuja. Kaikkiaan metsänomistajat eroavat suomalaisesta kuluttajakunnasta merkittävästi (Taulukko 1).

Kuvio 1. Metsänomistajakunnan rakennetta 2000-luvun alussa kuvaavia muuttujia. Lähde: Karppinen ym. 2002

Metsänomistajakunnan ikääntyminen jatkuu vielä useita vuosia, sillä vuonna 2008 noin viidennes metsänomistajista kuului ns. suuriin ikäluokkiin (1945 – 1950 syntyneet), ja olivat siten 58 – 63-vuotiaita. Puolet metsänomistajista oli tätäkin ryhmää iäkkäämpiä. Metsänomistajuuden vaihtuminen tapahtuu Suomessa yleensä perinnönjättönä omistajan kuollessa, joten suurten ikäluokkien ryhmä voi entisestään kasvaa perintöjen kautta. Laajempi ”sukupolvenvaihdos” metsänomistuksessa on tiedossa arviolta vuoden 2030 tienoilla. Tällöin on mahdollista, että metsäomaisuus siirtyy suurten ikäluokkien suunnilleen 50-vuotiaille lapsille, tai jopa yhtä sukupolvea alemmaksi eli tuolloin kaksikymmenvuotiaille. Joka tapauksessa muutos tulee oletettavasti olemaan melko nopea ja myös kohtalaisen voimakkaasti metsänomistajakunnan perinteisiä rakenteita heiluttava. Edellä mainittujen tapahtumien yhdistelmäkin on mahdollinen, kuten myös se, että nykyistä suurempi osa metsistä vaihtaa omistajaa kiinteistömarkkinoilla.

Taulukko 1. Metsänomistajien ja suomalaisten kuluttajien taustavertailu.

	Metsän- omistajat %	Suomalaiset keskim. (15 v. täyttänyt väestö), %
Sukupuoli		
Mies	74	48
Nainen	26	52
Ikä, vuotta		
15-24	0,5	16
25-34	3,5	15
35-44	9	18
45-54	21	20
55-64	32	13
65+	34	18
Asuu maaseudulla	60	40
Koulutus		
Ei ammattitutkintoa	42	38
Keskiaste (lukio, ammattikoulu)	27	37
Korkea-aste (korkeakoulu, ammatti- korkeak.)	31	25
Ammattiasema		
Maa- ja metsätalousyrittäjät	19	2
Muut yrittäjät	6	4
Palkansaajat	29	48
Eläkeläiset	43	27
Muut	3	19

Lähteet: PTT, Suomen tilastollinen vuosikirja 2005

Puun tarve lisääntyy - etämetsänomistajien merkitys kasvaa

Tulevaisuudessa puuta ja muita metsien palveluita ja hyötyjä tarvitaan yhteiskunnassa yhä enemmän. Lisäksi energiapuun tarve kasvaa huomattavasti. Siten metsänomistajien kiinnostus metsien käyttöön ja hoitoon on entistäkin tärkeämpää tulevaisuudessa.

Myös etämetsänomistajien merkitys metsätaloudessa ja puunmyyjinä todennäköisesti kasvaa, kun sekä metsien yleisten hyötyjen tarve että etämetsänomistajien osuus kasvavat. Tällä hetkellä noin puolet metsänomistajista asuu metsätilansa ulkopuolella, mutta osa heistä asuu metsätilan sijaintikunnassa melko lähellä tilaansa. Runsas viidennes metsänomistajista asuu yli 50 kilometrin etäisyydellä metsätilastaan ja heistä runsas kaksi kolmannesta yli 20 000 asukkaan kaupungeissa. Iältään etämetsänomistajat eivät toistaiseksi

juurikaan poikkeaa muista metsäomistajista. Naisia tässä ryhmässä on kuitenkin keskimääräistä enemmän eli yli kolmannes. Etämetsänomistajat ovat tyypillisesti korkeasti koulutettuja ja palkansaajia heistä on lähes puolet (Rämö 2005. Taulukko 2).

Nykyiset etämetsänomistajat ovat enimmäkseen syntyneet ja kasvaneet maaseudulla ja metsän kautta he pitävät yllä siteitä kotiseutuunsa. Metsätalous on myös monille tuttua lapsuuden ja nuoruuden kokemuksen kautta. Metsänomistuksen tavoitteissaan etämetsänomistajat ovat yleensä monitaavoitteisia eli korostavat sekä aineettomia että taloudellisia arvoja. Omat tiedot ja taidot metsätaloudesta kannustavat heitä huolehtimaan metsien kunnosta ja myymään puuta aktiivisesti. Toisaalta asuinpaikan ja tilan välinen etäisyys, ajan puute ja ikääntyminen synnyttävät tarpeita palveluiden monipuoliselle käytölle (Rämö 2005).

Tulevaisuuden etämetsänomistajat todennäköisesti poikkeavat nykyisistä monin tavoin: He ovat nuorempia, heidän osuutensa on nykyistä suurempi, eikä heillä ole enää siteitä maaseudulle. Etämetsänomistajilla ei siten myöskään tulevaisuudessa ole omakohtaisia kokemuksia metsäasioista, vaan metsätalous on heille vierasta. Näillä muutoksilla voi olla vaikutuksia metsänomistuksen tavoitteisiin, metsien hoitoon, puunmyyntikäyttäytymiseen ja palveluiden kysyntään (Rämö 2005. Taulukko 3).

Taulukko 2. Etämetsänomistajan profiili 2000-luvun alussa

Taustapiirteet	
Ikääntyvä	Keski-ikä 58 vuotta
Nainen keskimääräistä useammin	Naisia 37 %, miehiä 63 %
Korkeasti koulutettu	Opisto- tai akateeminen tutkinto 60 %
Palkansaaja tai eläkeläinen	Palkansaaja 46 %, eläkeläinen 40 %
Kaupunkilainen	Asuu yli 20 000 asukkaan kaupungissa 67 %
Lähtöisin maaseudulta	Asuinpaikka lapsuudessa maaseutu 81 %

Lähde: Rämö 2005

Taulukko 3. Etämetsänomistajat ja rakennemuutos.

Etämetsänomistaja 2000-luvun alussa	Etämetsänomistaja vuonna 2020-2030
<ul style="list-style-type: none"> • Melko iäkäs (n. 58 v) • Juuret maaseudulla <ul style="list-style-type: none"> ⇒ On tunnesiteitä maaseutuun ⇒ Metsätalous on tuttua ⇒ On omakohtaisia kokemuksia metsäasioista 	<ul style="list-style-type: none"> • Nykyistä nuorempi (n. 40–50 v) • Juuret kaupungissa <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Ei tunnesiteitä maaseutuun ⇒ Metsätalous on vierasta ⇒ Ei ole omakohtaisia kokemuksia metsäasioista
	
<ul style="list-style-type: none"> • Metsänomistuksen tavoitteet monimuotoiset • Huolehtii metsien kunnosta • Osallistuu itse metsätöihin • Myy puuta aktiivisesti • Käyttää metsäpalveluita monipuolisesti 	<ul style="list-style-type: none"> • Metsänomistuksen tavoitteet muuttuvat? • Metsien hoito / metsätalous on vierasta? • Ei osallistu itse metsätöihin? • Ei myy aktiivisesti puuta? • Käyttää metsäpalveluita runsaasti ja monipuolisesti?

Lähde: Rämö 2005

Onko tulevaisuuden metsänomistajalla osaamista, puuttuuko aikaa tai kiinnostusta?

Ikääntyminen ja tilan ulkopuolella asuminen vähentävät metsänomistajien mahdollisuuksia omatoimiseen metsänhoitoon. Tulevaisuuden nuoret omistajat eivät ehkä osaa tai ehdi hoitaa metsiä. Kaupunkilaistuminen saattaa kaikkiaan johtaa vieraantumiseen metsätaloudesta. Tämä lisää esimerkiksi palveluiden tarvetta (ainakin periaatteessa). Todennäköisesti myös yleinen tietämys metsäasioista on melko vähäistä. Keskipitkällä aikavälillä yhä suurempi osa metsänomistajista tulee olemaan sellaisia, joiden lapsuus, juuret ja elämäkokemus eivät ole lainkaan maataloudessa ja yhä harvemmallalla enää myöskään maaseudulla (Tällä hetkellä noin 61 prosenttia suomalaisista asuu kaupungeissa). Tällä tulee todennäköisesti olemaan merkittävä vaikutus metsänomistajakunnan asennoitumiseen metsätalouteen ja metsien käyttöön, sillä tutkimuksissa on havaittu lapsuuden asuinympäristön vaikuttavan näihin asenteisiin enemmän kuin nykyisen asuinympäristön. Koulutustaso ja elä-

mänpiiri tulevaisuuden metsänomistajilla ovat aivan toisenlaiset kuin nykyisellä keskivertometsänomistajalla. Koulutuksella on huomattava merkitys asenteisiin yleensä sekä toimintatapoihin. Tämä todennäköisesti pätee myös suhtautumisessa metsätalouteen ja metsänomistukseen.

Metsänomistajakunta muuttuu yhä enemmän suomalaisen kuluttajakunnan kaltaiseksi

Kehitys johtaa siihen, että metsänomistajien metsiin liittyvät taloudelliset ja tunnesiteet sekä tiedot niin omista metsistä kuin metsätaloudesta ja koko metsäsektorista ovat tulevaisuudessa selvästi erilaiset kuin nykyään. Todennäköistä on, että metsänomistajat ovat etäännyneempiä metsistä ja metsäasioista kuin nykyään, eikä metsillä ole enää samanlaista merkitystä asuinpaikkana tai olennaisena tulonlähteenä kuin aiemmin on ollut. Metsänomistajat ovat oletettavasti palveluiden suhteen aiempaa vaativampia ja hintatietoisempia, ja arvioivat kannattavuutta ja sijoitusten tuottoa nykyistä enemmän. Tällä on myös käytännöllisiä vaikutuksia metsäalan organisaatioihin: Palveluja ei voida enää tarjota pelkästään maaseudun taajamien toimistoissa, jos pääosa metsänomistajista asuu kaupungeissa.

On myös mahdollista, että muodostuu täysin välinpitämättömien metsänomistajien ryhmä, tai sellaisten, jotka haluavat "helppoa rahaa" ilman investointeja pitkäjänteiseen tuotantoon. Sekin on mahdollista, että osalle omistajakuntaa muut kuin taloudelliset tekijät muodostuvat yhä tärkeämmiksi. Tällaisia tekijöitä voivat olla esimerkiksi metsän kautta syntyvä side kodin tai suvun sijaintipaikkakuntaan. Joka tapauksessa metsänhoito- ja puukauppalveluita ainakin periaatteessa tarvitaan aiempaa enemmän. Niiden laadun ja hinnan suhteen metsänomistajat saattavat olla aiempaa kriittisempiä. Tietoa metsäasioista tarvitaan enemmän ja ehkä eri tavoin ja eri paikassa tarjottuna kuin nykyään – "hiljainen" tieto metsäasioista saattaa metsänomistajakunnasta hiipua selvästi nykyistä vähäisemmäksi.

Mitä tulevaisuuden metsänomistaja arvostaa ja haluaa – millä perusteella päätöksiä tehdään?

Metsänomistajakunnan rakennemuutos on väistämätön. Jossain määrin voidaan päätellä muutoksen suuntia. Näitä muutoksia on kuvattu edellä. Voidaan myös esittää arveluita siitä, millaisia vaikutuksia metsänomistajakun-

nan muutoksilla on suhtautumiseen ja tietämykseen metsäasioista: Ne muuttuvat ja metsänomistajakunnasta tulee sekä rakenteeltaan että asenteiltaan ja toimintatavoiltaan yhä heterogeenisempi. Arvioita ei kuitenkaan ole siitä...

- o Millaisia asenteita tulevaisuuden metsänomistajilla on ja kuinka nämä eroavat nykyisten omistajien asenteista ja arvoista. Arvot ovat melko pysyviä ja antavat viitteitä tulevaisuudestakin.
- o Miten erityisesti puun myyntiin ja metsänhoitoon suhtaudutaan?
- o Miten bioenergiaan suhtaudutaan?
- o Mikä metsäasioissa kiinnostaa ja mikä arveluttaa tulevaisuuden metsänomistajaa?
- o Millaisia segmenttejä tulevaisuuden metsänomistajien joukossa on edellisten perusteella?

Ilman tällaista tietoa on tulevaan suureen murrokseen vaikea varautua. Tieto on olennaista sekä metsätalouden organisaatioiden ja metsäpolitiikan tekijöiden että metsäteollisuuden, energiateollisuuden ja myös opetuksen sekä koulutuksen suunnittelun kannalta.

Tulevaisuuden metsänomistajat ja metsien käyttöön, hoitoon ja puukauppaan liittyvät päätökset

Yksityismetsien osuus Suomen metsistä on noin 60 prosenttia, mutta puun tuotannosta yli 80 prosenttia. Noin 10 000 metsätilaa vaihtaa Suomessa vuosittain omistajaa (Hänninen & Ripatti 2007). Metsänomistajien kiinnostus ja halu jatkaa metsien taloudellista hyödyntämistä on keskeistä sille, miten metsäsektori Suomessa kehittyy. Tällä on huomattava kansan- ja aluetaloudellinen merkitys (metsäteollisuus, tutkimus, opetus, kuljetus, metsäkoneenvalmistus, kauppa, konsultointi jne.). On vaikea kuvitella, että esimerkiksi metsäkoneenvalmistus, paperikoneiden valmistus, tai konsultointi jatkavat kehitystään Suomessa, jos puuhun perustuva jalostus supistuu tuntuvasti.

Metsänomistajakunnan selvimmillä muutostrendeillä eli ikääntymisellä, kaupungistumisella ja ammattijakauman muutoksella niin, että eläkeläiset ja muut kuin maanviljelijät omistavat yhä suuremman osan metsistä, ei ole toistaiseksi ollut suurta vaikutusta puun kokonaisyntymääriin. Tosin myyntitapaan ja jaksotukseen ne ovat vaikuttaneet. Tulevaisuudessa, noin 20 vuoden kuluttua, metsänomistajakunta on todennäköisesti selvästi toisenlainen kuin nykyään, kun yhä suurempi osa metsänomistajista on elänyt lapsuutensa ja nuoruutensa kaupungeissa. Lisäksi yhteiskunnan yleinen muutos

muuttaa ikäpolvia: tulevaisuuden viisi- ja kuusikymmenvuotiaat eivät ole samanlaisia kuin viisi- ja kuusikymppiset vuonna 1990 tai 1980, sillä nuorena omaksutut arvot, asenteet ja käyttäytymismallit eivät yleensä muutu kovin voimakkaasti iän myötä. Metsänomistajakunnan muutosten ja heidän käyttäytymismotiivinsa ja tavoitteidensa suhteista tiedetään yllättävän vähän. Jotta voisi laatia keinoja, joilla varmistetaan, että metsien hoidosta ja puun myynnistä ollaan kiinnostuneita myös vuonna 2015 ja 2030 – edellyttäen, että näin halutaan toimia - on tunnettava tämän päivän ja myös tulevaisuuden metsänomistajien arvo- ja ajatusmaailmaa. Mielenkiintoista on sekin, että kattavaa, syvällistä tietoa ei ole siitä, millä perusteella metsänomistajat päätyvät tekemään päätöksen joko myydä tai olla myymättä puuta.

1.2 Tavoitteet

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa nykyisten, vastikään metsänomistajiksi tulleiden metsänomistajien (alle 10 vuotta metsää omistaneet) metsiin ja metsien käyttöön liittyvistä arvoista, asenteista, tiedoista ja ongelmista sekä heidän aikeistaan ja motiiveistaan metsien käytön, hoidon ja puun myynnin suhteen. Tavoitteena on:

- 1) Selvittää yllä olevat asiat nykyisten uusien metsänomistajien osalta ja verrata niitä olemassa olevaan tietoon nykyisistä keskivertometsänomistajista.
- 2) Päättellä, millaisia laajempia ryhmiä nykyisten uusien metsänomistajien keskuudessa on (arvoiltaan ja suhtautumiseltaan omiin metsiinsä ja niiden käyttöön ja hoitoon).
- 3) Tehdä päätelmiä tutkimuksen antaman tiedon sekä nykyisten väestöennusteiden perusteella siitä, millaisia metsänomistajat ovat vuonna 2030. (Raportoidaan erikseen.)

Näihin tavoitteisiin pyritään hakemalla vastauksia seuraaviin täsmennettyihin kysymyksiin:

- Mitkä ovat metsänomistuksen motiivit? (Miksi on metsänomistaja? Kuinka metsä on saatu/hankittu? Mitä metsänomistuksella tavoitellaan? Mikä metsänomistuksessa kiinnostaa?)
- Millainen merkitys metsällä yleensä on? (Kuinka suhtautuu metsien eri käyttömuotoihin? Kuinka suhtautuu metsänhoitoon?)

- Millaiseksi metsänomistajat kokevat metsäasioiden hoidon? (Ovatko metsäasiat hankalia / yksinkertaisia / kiinnostavia? Onko itsellä edellytyksiä ja kiinnostusta hoitaa metsäasioita / tehdä metsätöitä ja mitkä ovat mahdolliset rajoittavat tekijät? Tarvitseeko asiantuntija-apua / palveluita?)
- Millaiset tiedot metsänomistajilla on metsäasioista? (Kuinka paljon tietää metsänhoitoon, puun myyntiin ja muista metsään liittyvistä asioista? Mitkä ovat merkittävimmät tietokanavat metsäasioissa?)
- Mikä merkitys metsänomistajalle on puunmyyntituloilla? (Onko myynyt puuta? Aikooko myydä puuta? Miksi? Kuinka merkittävä myynnin motiivi puunmyyntitulot ovat?)
- Millaiset ovat tulevaisuuden suunnitelmat omassa metsänomistuksessa? (Onko metsänomistuksen tavoitteissa ja käyttömuodoissa odotettavissa muutoksia? Miksi? Aikooko luopua lähivuosina metsänomistuksesta? Miksi? Mitä aikoo tehdä metsälle, jos luopuu omistuksesta?)
- Millä perusteella erilaiset metsänomistajat tekevät puunmyyntipäätöksensä?
- Metsänomistajan taustapiirteet (Sosioekonomiset ja demografiset piirteet, harrastukset, elämäntyyli, lapsuuden / nuoruuden kokemukset metsästä, juuret).

Tutkimus toteutettiin kaksivaiheisena. Ensimmäisessä vaiheessa selvitettiin henkilökohtaisin ryhmähaastatteluin uusien metsänomistajien näkemyksiä tutkimuksen aihepiiristä. Tätä tietoa hyödynnettiin tutkimuksen toisessa vaiheessa, joka käsitti uusille metsänomistajille suunnatun valtakunnallisen postikyselyn. Tämä tutkimus on osa laajempaa hankekokonaisuutta "Yksityismetsänomistajakunta muutoksessa: Tulevaisuuden metsänomistaja vuonna 2030".

2. METSÄNOMISTAJIEN TEEMAHAASTATTELUT

2.1 Toteutus

Metsänomistajien ryhmähaastatteluja varten pyydettiin eri organisaatioilta sellaisten metsänomistajien yhteystietoja, jotka ovat omistaneet metsää suhteellisen vähän aikaa. Tavoitteena oli enintään viiden vuoden omistusaika. Jotta haastatteluryhmiin saatiin riittävä määrä metsänomistajia, metsää hieman pitempään omistaneita henkilöitä hyväksyttiin myös joukkoon. Ehdoton raja oli kuitenkin kymmenen vuoden omistusaika.

Haastattelut toteutettiin 01.11.- 26.11.2007. Haastatteluja tehtiin yhteensä viisi, joista kolme Helsingissä sekä yksi Tampereella ja yksi Joensuussa. Haastatteluihin osallistui kerrallaan 3 - 5 henkilöä ja haastattelujen kesto oli 1,5 - 2 tuntia. Kaikkiaan haastatteluihin osallistui 19 henkilöä. Kaikki haastattelut nauhoitettiin ja nauhoituksista kirjoitettiin erilliset koosteet, joiden pohjalta tulokset on raportoitu.

2.2 Metsänomistajien taustapiirteet

Haastateltavien joukossa naiset ja miehet ovat edustettuina lähes yhtä suu- rilla osuuksilla (Taulukko 4). Metsänomistajien keski-ikä on muuhun metsän- omistajakuntaan nähden alhainen ja koulutustaso korkea. Valtaosa haasta- telluista on palkansaajia ja suurissa kaupungeissa asuvia. Haastateltujen metsänomistajien joukkoa ei voida näin ollen pitää edustavana näytteenä uusista metsänomistajista, sillä se painottuu voimakkaasti Etelä-Suomeen ja pääkaupunkiseutuun. Kaupunkilaiset etämetsänomistajat ovat siten ryhmäs- sä todennäköisesti huomattavasti ylliedustettuina. Tietoa koko Suomen katta- vasti sekä maaseudulla että kaupungeissa asuvista uusista metsänomistajis- ta tuotetaan valtakunnallisella postikyselyllä, jonka tulokset ovat tämän ra- portin jälkiosassa.

Taulukko 4. Ryhmähaastatteluihin osallistuneiden metsänomistajien taustat.

Taustapiirre		Lukumäärä kpl (n=19)
Sukupuoli	Nainen	10
	Mies	9
Keski-ikä	46 vuotta	
Peruskoulutus	Peruskoulu/keskikoulu	6
	Ylioppilastutkinto	11
	Ei tiedossa	2
Ammattikoulutus	Ammattikoulu	6
	Ammattikorkea/Opisto	9
	Akateeminen	2
	Korkeakouluopiskelija	1
Ammatti	Palkansaaja	15
	Yrittäjä	1
	Eläkeläinen	2
	Opiskelija	1
Asuinpaikka	Maaseutu	2
	Taajama/pikkukaupunki	1
	20 000-100 000 asukkaan kaupunki	2
	Yli 100 000 as. kaupunki	11
Tilan omistusaika	Keskimäärin 4 vuotta	
Vanhempien metsänomistus	ovat omistaneet metsää	15
	eivät ole omistaneet	4
Isovanhempien metsänomistus	ovat omistaneet metsää	11
	eivät ole omistaneet	8

3. TEEMAHAASTATTELUIJEN TULOKSET

3.1 Metsän merkitys ja käyttö yleisesti

3.1.1 Oma suhde metsään

Haastatelluille uusille metsänomistajille metsällä on tulosten perusteella suuri merkitys. Suhtautuminen metsään on useimmilla hyvin tunnepitoista. Kaikilla metsä liittyy ainakin jossain määrin myös aiempiin elämänvaiheisiin. Lapsuuden ja nuoruuden kokemukset metsistä eivät kuitenkaan välttämättä liity vanhempien tai sukulaisten omistamiin metsiin, vaan varsin yleisesti jokamiehen oikeuteen perustuvaan metsien käyttöön.

Osa metsänomistajista on syntynyt ja kasvanut maaseudulla lähellä metsiä. Osalla omat vanhemmat ovat maaseudulta kotoisin ja heidän kanssaan metsissä on liikuttu lapsesta asti. Näin moni on saanut jo lapsuudessa kokemuksia sekä metsänhoidosta että luonnosta ja sen ilmiöistä.

Osa metsänomistajista on liikkunut nuoruudessaan paljon metsissä, vaikka omilla vanhemmilla tai isovanhemmilla ei olisi ollutkaan omaa metsää. Osalla metsäkokemuksia on tullut harrastusten ja armeijan kautta. Haastateltujen joukkoon mahtui myös metsänomistaja, jolle nuoruuden ”metsäkokemukset” rajoittuivat kaupungin puistoissa liikkumiseen ja puisto oli edustanut hänelle metsää pitkään.

Metsänomistajat liittävät metsiin erityisesti seuraavia merkityksiä:

- Tunnesiteet ja muistot lapsuudesta (omat vanhemmat, kotiseutu, juuret, lapsuuden elinympäristö, leikkipaikka)
- Osa omaa identiteettiä (osa omaa itseä, fyysinen ja henkinen perintö)
- Virkistyspaikka (liikkuminen yleensä, marjastus ja sienestys, koiran ulkoilutus)
- Harrastusmahdollisuudet (vaeltaminen, partio)
- Metsänomistaminen itsessään on mukava harrastus
- Turvallisuus (vanhuuden turva, pahan päivän turva)
- Luonto (luonnontarkkailu; rauhoittumispaikka; pyhä paikka)
- Maisema (metsä kuuluu suomalaiseen maisemaan, silmä lepää)
- Isänmaallisuus
- Työpaikka

- Sijoituskohde
- Taloudellinen merkitys (sekä henkilökohtaisesti että koko kansantaloudelle nyt ja historiassa, talouden tukijalka, tärkeä elinkeino)
- Arvokas luonnonvara

3.1.2 Metsien käyttö

Mielipiteet metsien käytöstä yleisesti

Metsiä pitäisi metsänomistajien mielestä käyttää monipuolisesti, järkevästi ja taloudellisesti. Tällainen käyttö käsittää heidän mukaansa sekä metsien hoidon ja hakkuut että virkistyskäytön ja luonnonsuojelun. Metsänomistajien mielestä on myös tärkeää, ettei metsiä käytetä tuhlailevasti.

Moni metsänomistaja ei pidä metsänomistusta erityisen hyvänä liiketoimintana, sillä pääoman tuotto on heidän mielestään melko alhainen. He myös kokevat, että metsänomistusta tuetaan hyvin vähän esimerkiksi maatalouteen verrattuna. Joidenkin mielestä Kemera-tukien myöntämisperusteet lisäksi vääristävät metsänhoitoa: Kun jättää työt tekemättä, saa enemmän tukea.

Metsään liittyvät aktiviteetit

Metsä on uusille metsänomistajille ennen kaikkea ulkoilu- ja virkistyspaikka. Metsässä lenkkeillään, hiihdetään, ulkoilutetaan lemmikkieläimiä, marjastetaan, sienestetään ja tarkkaillaan luontoa. Metsä liittyy monilla myös harrastuksiin (metsästys, vaeltaminen, partio). Metsä on lisäksi paikka, jonne mennään rauhoittumaan. Monella oma metsä sijaitsee loma-asunnon yhteydessä ja metsässä liikkuminen on siten olennainen osa vapaa-ajan viettoa. Metsäympäristössä lomailu on monelle kaupunkilaismetsänomistajalle laatuaikaa.

Ulkoilu ja virkistys tapahtuvat pääasiassa kuitenkin lähellä omaa asuin- ympäristöä ja siten usein muualla kuin omassa metsässä. Omassa metsässä liikkumiseen liittyy yleensä metsänhoitotöiden tekeminen tai metsänhoitotarpeen ja toimenpiteiden kartoittaminen.

On myös metsänomistajia, jotka eivät mene virkistysmielessä metsään. Taustalla on esimerkiksi pelko metsissä liikkuvia eläimiä kohtaan (karhut,

sudet ym.). Tällöin metsässä käydään vain välttämättömissä metsänhoitoon tai metsänomistukseen liittyvissä asioissa ja asiantuntijan kanssa.

Puun energiakäyttö

Periaatteessa uudet metsänomistajat suhtautuvat puun energiakäyttöön positiivisesti. Käyttöä pidetään lähinnä tulevaisuuden asiana. Puun energiakäyttöön liittyviin asioihin metsänomistajat eivät ole juurikaan perehtyneet ja siten he myös tietävät näistä asioista melko vähän. Taustalla saattaa ainakin osittain vaikuttaa se, että metsänomistajien mukaan näistä asioista on vaikea löytää tietoa. Lisäksi he kokevat puun energiakäytöstä esitetyt mielipiteet joskus ristiriitaisiksi ja riippuvan mielipiteen esittäjän edustamasta viite-ryhmästä. Tämä hämmentää metsänomistajia.

Useimmat uusista metsänomistajista ovat joskus kuulleet puhuttavan pelleteistä ja hakkeesta. Energiapuuta metsänomistajat arvelevat Suomen metsissä riittävän hyvin nykyistä paljon laajempaankin käyttöön. Osa metsänomistajista suhtautuu kuitenkin epäilevästi puun käytön mahdollisuuksiin laajamittaisessa energiantuotannossa. He arvelevat kuljetuksen ja työn aiheuttamien kustannusten nousevan tällöin liian suuriksi ja tekevän toiminnan kannattamattomaksi. Metsänomistajat ovat myös vahvasti sitä mieltä, että metsäteollisuudelle kelpavaa puuta ei pitäisi käyttää energiaksi.

Puun energiakäytön hyötyinä metsänomistajat pitävät hakkuutähteiden keruun positiivisia vaikutuksia metsänuudistamiselle ja maisemalle. Puun energiakäytön arvellaan myös tuovan lisätuloja metsänomistajille. Lisäksi omalla kotitarvekäytöllä voi metsänomistajien mukaan pienentää omaa energialaskua tuntuvasti.

Puun energiakäytön mahdollisina haittoina metsänomistajat näkevät ravinnehäviöt metsässä sekä kantojen noston aiheuttamat vauriot jäävän puuston juuristolle. Myös energiapuun korjuun kannattavuus mietityttää osaa metsänomistajista.

Kotitarvepuut

Polttopuun kerääminen omiin tarpeisiin – lähinnä sauna- ja takkapuiksi – on varsin yleistä uusien metsänomistajien keskuudessa. Lisäksi moni metsänomistaja antaa metsistään polttopuuta sukulaisille ja tutuille ilman korvausta. Osa metsänomistajista ei kerää polttopuuta omiin tarpeisiin, eikä myöskään

myy tai anna ilmaiseksi muille. Hyvin harva on myynyt metsistään energia-puuta ulkopuolisille.

Polttopuiden lisäksi valtaosa uusista metsänomistajista kerää metsästään pieniä määriä puuta erilaisiin muihin tarkoituksiin. Puuta kerätään esimerkiksi korjaustarpeisiin, sytykkeiksi, joulukuusiksi, koristeiksi, askarteluun ja muihin vastaaviin tarkoituksiin.

3.2 Metsänomistuksen merkitys

3.2.1 Metsänomistuksen saanto

Useimmat metsänomistajat ovat saaneet metsänsä perintönä. Osa heistä on lisännyt omistustaan myöhemmin metsää ostamalla. Muutama metsänomistaja on hankkinut metsätilansa kokonaan ostamalla vapailta markkinoilta. Riippumatta siitä, kuinka metsä on tullut omistukseen, metsänomistajat eivät yleensä halua edes ajatella metsistään luopumista.

Perintönä saadut tilat ovat usein olleet suvun hallussa monessa polvessa ja omistamiseen liittyy siten vahvoja tunnesiteitä. Toisaalta metsänomistuksen jatkaminen koetaan joskus myös velvollisuudeksi ja jopa rasitteeksi. Suvun jäseniä halutaan kuitenkin kunnioittaa ja esi-isien aloittamaa työtä jatkaa. Kotimetsän myynti ventovieraille on useimmille metsänomistajille täysin mahdoton ajatus.

Osalle metsänomistajuus on tullut yllättäen ja jopa jonkinlaisena shokkina. Osa puolestaan on tottunut hiljalleen vuosien varrella ajatukseen tulevasta metsänomistajuudesta. Joillakin metsänomistajilla on ollut heti metsänomistajaksi tulon jälkeen myös ajatuksia myydä tila pois. Kiinnostus on kuitenkin herännyt, kun tietoa metsäasioista on kertynyt. Tiedon myötä metsänomistajille ovat avautuneet myös metsän tarjoamat taloudelliset mahdollisuudet. Tämä on edelleen kasvattanut kiinnostusta ja tiedonhalua.

3.2.2 Metsänomistuksen tavoitteet

Metsänomistuksen motiivit uusilla metsänomistajilla vaihtelevat jonkin verran sen mukaan, kuinka metsä on hankittu. Useimmilla metsänomistajilla metsänomistuksen tavoitteissa korostuvat virkistys, taloudellinen turva, perinne

ja jatkuvuus (ylisukupolvisuus). Kuitenkin myös taloudellisesti metsällä on merkitystä. Varsinkin ostamalla hankitusta metsästä metsänomistajat haluavat ennen kaikkea taloudellista tuottoa. Metsä nähdään tällöin nimenomaan sijoituksena. Joillakin metsänomistajilla metsä liittyy läheisesti omaan elinkeinoon. Nämä metsänomistajat ovat siten taloudellisesti riippuvaisia metsistään.

Metsäasioihin perehtymisen myötä moni metsänomistaja on ymmärtänyt myös metsänhoidon yhteyden tuottavuuteen. Metsänomistajat haluavat siksi lisätä tietojaan ja taitojaan metsäasioissa ja hoitaa metsiänsä mahdollisimman hyvin. Yleisesti metsänomistajat ajattelevat, että metsästä täytyy saada ainakin jonkin verran tuloja kattamaan siitä koituvia menoja. Siksi metsää myös hakataan silloin, kun siellä on harvennustarvetta tai hakkuukypsää puustoa.

Monella metsänomistajalla on tavoitteena säilyttää ja kasvattaa metsäomaisuutensa arvoa ja jättää omille lapsilleen perinnöksi hyväkuntoinen ja tuottava metsä. Liikkumalla metsässä yhdessä lasten kanssa metsänomistajat pyrkivät välittämään lapsilleen omaa arvomaailmaansa. Joillekin metsänomistus itsessään on mielenkiintoinen harrastus.

3.2.3 Metsänomistuksen kiinnostavuus

Pääosin metsänomistajat tuntevat metsänomistusta kohtaan suurta kiinnostusta. Omistaminen on myös synnyttänyt tarpeen opiskella ja etsiä tietoa metsäasioista. Osa metsänomistajista on saanut lisäksi omilta vanhemmiltaan metsiin liittyvää tietoa ja arvostaa sitä suuresti.

Metsänomistajien kiinnostuksen taustalla on useimmiten taloudelliset syyt. Kiinnostusta metsänhoitoa kohtaan lisää tulosten näkyminen konkreettisesti metsässä melko pian toimenpiteiden jälkeen. Metsästä saatavilla tuloilla moni metsänomistaja haluaa auttaa omia lapsiaan taloudellisesti. Metsiin ja metsänhoitoon liittyvää tietoa ja osaamista halutaan myös siirtää omille lapsille ja omalla kiinnostuksella pyritään herättämään lasten kiinnostus metsäasioihin.

On myös metsänomistajia, joille metsänomistaminen on vieras asia, eikä intoa perehtymiseen löydy. Metsäasioiden hoito koetaan tällöin myös vaikeaksi. Toisaalta, jos kyseessä on perintömetsä, oma haluttomuus ja kykenemättömyys metsätilan hoitoon ja ylläpitoon synnyttää huonon omantunnon.

Tällöin metsänomistaja on hyvin ristiriitaisessa tilanteessa, kun sukusiteet velvoittavat pitämään tilan, vaikka sen myyminen toisi helpotuksen tilanteeseen. Jos metsänomistaja kuitenkin päätyy myymään metsätilansa, hän haluaa siitä täyden markkinahinnan silloinkin, kun ostaja on sukulainen. Omat lapset muodostavat tässä suhteessa poikkeuksen.

3.3 Metsien ja metsäasioiden hoito

3.3.1 Metsänhoito

Uusien metsänomistajien mielestä talousmetsiä pitää ehdottomasti hoitaa. Omat metsänsä valtaosa haluaa pitää talouskäytössä, joten metsänomistajat hoitavat metsiään ensisijaisesti taloudellisista syistä. Tavoitteena metsänomistajilla on hyväkuntoinen puusto ja mahdollisimman hyvä taloudellinen tuotto. Myös maisemalliset ja virkistykseen liittyvät tekijät ovat metsänhoidon taustalla, kun toimenpiteiden seurauksena maisema siistiytyy ja metsässä kulkeminen helpottuu.

Taloudellisista tavoitteista huolimatta metsänomistajat melko yleisesti edellyttävät, että toimenpiteissä otetaan myös luonto huomioon. Jotkut metsänomistajat haluavat lisäksi metsissään käytettävän "hellävaraisia" menetelmiä, eivätkä halua raskaita metsäkoneita metsäänsä.

Osa metsänomistajista tekee kevyet metsätyöt itse, mutta lähes poikkeuksetta teettää ulkopuolisilla suuremmat, raskaita koneita vaativat metsätyöt. Kannustimena metsien hoitoon toimii metsän tuottomahdollisuuksien paraneminen.

Periaatteessa metsänomistajat ovat sitä mieltä, että talousmetsien lisäksi täytyy olla myös suojelumetsiä. Osa metsänomistajista on myös itse suojellut joitakin pieniä kohteita omissa metsissään "omaksi ilokseen". Vapaaehtoinen suojelu, josta maksettaisiin metsänomistajalle korvausta, on lähes kaikille metsänomistajille tuntematon asia. Joillekin metsänomistajille tällainen menettely sopisi, joillekin ei. Valtaosa ei kuitenkaan osaa ottaa asiaan kantaa ollenkaan, koska asia on heille uusi.

Ongelmaksi ja toisaalta palveluiden käytön motiiveiksi metsien hoidossa muodostuu usein pitkä etäisyys kodin ja metsätilan välillä sekä ajan puute (lyhyet lomat, vapaa-aika rajallista). Myös omien tietojen ja taitojen puute on osalle metsänomistajista ongelma. Joillekin tämä aiheuttaa jopa huonon

omantunnon. Aloitteleville metsänomistajille tuottaa usein vaikeuksia myös tietää, mitä toimenpiteitä omissa metsissä pitäisi tehdä. Metsäammattilaisten suosituksilla onkin suuri merkitys siinä, kuinka metsiä hoidetaan ja hakataan. Ammattilaisten neuvoja pidetään kuitenkin joskus ristiriitaisina ja metsänomistajat tuntevat itsensä neuvottomiksi.

Hyväksi apuvälineeksi metsänhoidon suunnittelussa ja päätöksenteossa uudet metsänomistajat kokevat metsäsuunnitelman. Myös internetiä pidetään hyvänä apuvälineenä metsäasioissa. Internetin avulla myös pitkän etäisyyden tuomia haittoja voidaan metsänomistajien mielestä vähentää. Erityisesti metsänomistajia kiinnostaisi verkkopalvelu, josta voisi seurata oman metsänsä kehitystä.

3.3.2 Metsäasioiden hoito

Uudet metsänomistajat eivät yleensä pidä metsäasioita ylivoimaisen hankalina, mutta tiedon ja ajan puute vaikeuttavat niiden hoitoa. Osa metsänomistajista hoitaa asioita ja tekee töitä itse niin paljon kuin mahdollista ja käyttää ulkopuolista apua vain pakottavissa tilanteissa. Toiset puolestaan antavat kaikki metsätyöt ja metsäasiat ulkopuolisten hoidettavaksi esimerkiksi tekemällä palvelusopimuksen jonkin palveluntarjoajan kanssa. Melko yleistä on, että uudet metsänomistajat hoitavat paperiasiat itse, mutta teettävät metsänhoitotyöt ja puukaupat ulkopuolisilla. Osa uusista metsänomistajista laskee myös tarkkaan metsänhoidon kustannuksia ja tekee kannattavuusvertailuja erilaisilla vaihtoehdoilla (oma työ / palveluna ostettu työ jne.).

Metsänomistajat luottavat ammattilaisiin silloin, kun omat tiedot ja taidot eivät riitä. Moni on kuitenkin sitä mieltä, että tekemällä itse metsätöitä ja hoitamalla asioita itse, niihin saa parhaiten tuntuman ja tiedot sekä taidot sisäistyvät kunnolla. Osa metsänomistajista puolestaan pelkää, että tekemällä asioita itse voi aiheuttaa suurta vahinkoa ja taloudellisia tappioita. Päätöksenteossa ja suunnittelussa metsänomistajat hyödyntävät paljon metsäsuunnitelmaa.

Yleisesti uudet metsänomistajat tietävät ainakin yhden paikan, mistä metsä- ja puukauppalveluita voi saada. Metsänhoitoyhdistys on tunnetuin palveluntarjoaja. Metsänhoitoyhdistyksen käyttöä metsänomistajat perustelevat sillä, että siellä ajatellaan metsänomistajan etua enemmän kuin muualla. Metsänomistajat käyttävät myös paljon metsäyhtiöiden ja viranomaisten

palveluita metsäasioiden hoidossa. On myös metsäomistajia, joilla on tavoitteena saada mahdollisimman paljon palveluita ilmaiseksi.

3.3.3 Puukauppa

Osalla uusista metsänomistajista on omakohtaisia kokemuksia puukaupasta. Jotkut heistä ovat tehneet puukaupan kokonaan itse kilpailutusta myöten. Useimmat luottavat kuitenkin enemmän ammattilaisiin kuin omiin taitoihin ja ovat käyttäneet puukaupassa palveluita joko koko prosessin osalta tai osittain. Hankintakauppoja metsänomistajat eivät ole juuri tehneet, joten korjuun on suorittanut yleensä puun ostaja.

Puukauppa on yleisimmin tehty joko metsänhoitoyhdistyksen avustuksella tai suoraan myyjän ja ostajan välisellä sopimuksella. Joillakin metsänomistajilla on puukauppasopimus metsäyhtiön kanssa ja puukauppoja on tehty tällaisen sopimuksen puitteissa. Osa metsänomistajista ei ole lainkaan tietoinen siitä, että ostajia voi kilpailuttaa myös itse.

Kaikkein innokkaimmat metsänomistajat haluavat seurata itse paikan päällä korjuun etenemistä ja samalla valvoa työn laatua sekä korjattua puumäärää. Taustalla on sekä kiinnostus asiaa kohtaan että metsänomistajan epäluulo ostajaa kohtaan. Valtaosa metsänomistajista luottaa kuitenkin täysin ammattilaisiin, eikä edes käy korjuutyömaalla.

Työn jälki vaikuttaa paljon korjuun suorittajan valintaan. Huonoa korjuunjälkeä tehnyttä yrittäjää ei käytetä toista kertaa. Jos hyvää tekijää ei löydy, hakkuu ennemmin jätetään kokonaan tekemättä kuin otetaan huonoa jälkeä tehnyt korjuuyrittäjä.

Puunmyyntipäätökseen vaikuttavat tekijät

Useimmiten puunmyyntipäätöksen taustalla olevat syyt ovat taloudellisia. Yleisimmät uusien metsänomistajien mainitsemat syyt olivat:

- Rahan tarve (ei tarvitse ottaa lainaa)
- Hakkuutarve (metsässä on hakkuukypsää puustoa)
- Tilan ylläpito vaatii rahaa
- Myyjän kannalta hyvä markkinatilanne
- Puusta maksetaan hyvin

- Metsänhoidollinen tarve (harvennustarve) -> joillekin metsänomistajille tämä on ainoa peruste myydä puuta
- Metsänhoitosuunnitelman suositus

Myynnin ajoituksen ratkaisevat oma rahan tarve sekä puusta maksettava hinta. Osa metsänomistajista seuraa hyvin tarkkaan puun hintakehitystä ja ajoittavat myyntinsä ajankohtaan, jolloin hinta on mahdollisimman korkealla. Puusta maksettava hinta vaikuttaa myös myytäviin puumääriin: Kun hinta on korkea, metsänomistajat myyvät suurempia eriä kuin alhaisen hinnan vallitessa.

Myyntipäätöksen metsänomistajat tekevät pääsääntöisesti itsenäisesti. Asiasta saatetaan kuitenkin keskustella perhepiirissä. Myös ammattilaisilta voidaan kysyä mielipidettä ja neuvoja.

3.4 Tietotarpeet ja tietokanavat

Metsäasiat kiinnostavat valtaosaa haastatelluista uusista metsänomistajista ja he korostavat, että uudella metsänomistajalla tiedon tarve on erittäin suuri. Uusien metsänomistajien tiedot metsiin ja metsätalouteen liittyvissä asioissa vaikuttavatkin melko vähäisiltä. Osalla ei ole käytännössä minkäänlaista tietoa metsäasioista. Asioita joutuukin metsänomistajien mukaan opettelemaan paljon "kantapään kautta".

Metsänomistajien tiedonpuutteessa ei kuitenkaan ole kyse tarjolla olevan tiedon määrästä, vaan sen löytämisen vaikeudesta. Metsänomistajat nimitäin ovat sitä mieltä, että tietoa on tarjolla runsaasti, mutta tiedon löytäminen on vaikeaa ja se vaatii paljon työtä, aikaa ja omaa aktiivisuutta. Metsänomistajien mukaan tietoa joutuu keräämään monesta eri paikasta ja metsänomistajat arvostaisivatkin paljon keskitettyä tiedon saantia esimerkiksi internetistä. Tarjolla oleva tieto ei ole metsänomistajien mielestä aina myöskään täysin puolueetonta, vaan siinä painottuvat tiedonjakajan omat intressit.

Metsänomistajia hämmentävät myös metsäalan termit ja ammattisanasto. Yleensä alan sanasto on aloittelevalle metsänomistajalle täysin vieras. Tästä on seurauksena, että metsäammattilaiset eivät metsänomistajien mielestä puhu heidän kanssaan samaa kieltä. Tätä ongelmaa helpottaisi metsänomistajien mukaan jonkinlainen "sanakirja", jossa olisi koottu ja selitetty metsäalan keskeisimmät termit.

Omistajuuden alkuvaiheessa metsänomistajat tarvitsevat erityisesti helpotajuista tietoa perusasioista. Tiedon tulisi olla niin yksinkertaisessa muodossa, että sen voisi ottaa mukaan metsään ja käyttää siellä opaskirjasena. Lisäksi metsänomistajat toivovat, että tarjolla olisi tiivis luettelo niistä organisaatioista ja viranomaisista, joiden kanssa metsänomistajat joutuvat eniten tekemisiin. Metsänomistajien toiveena on, että luettelo sisältää organisaatioiden nimet, yhteystiedot ja tehtäväkuvaukset yhdellä A4-kokoisella arkilla. Osa metsänomistajista toivoo myös erityistä "puolipakollista" uusille metsänomistajille räätälöityä perehdyttämisjaksoa. Lisäksi metsänomistajat odottavat saavansa kunnollisia palveluita lakisääteistä metsänhoitomaksua vastaan.

Osalle metsänomistajista tiedon sisäistäminen on vaikeaa, vaikka tietoa olisikin saatavilla runsaasti ja sitä hankittaisiin aktiivisesti. Parhaiten tieto sisäistyy metsänomistajien mielestä käytännön kautta.

Uudet metsänomistajat käyttävät eniten seuraavia tietokanavia metsäasioissa:

- Metsänhoitoyhdistys (yleisin)
- Metsäsuunnitelma
- Maaseudun Tulevaisuus
- Metsälehti
- Asiantuntijat
- Metsäyhtiöt
- Omat vanhemmat ja sukulaiset
- Tutut metsänomistajat
- Metsäpäivät (esim. pankkien ja metsäyhtiöiden järjestämät)
- Kurssit
- Yritysten ja pankkien metsälehdet
- Alan kirjallisuus
- Veroviranomaiset
- Muut viranomaiset

Metsänomistajat kokevat, että media tarjoaa melko vähän tietoa heille tarpeellisista metsäasioista. Myös kouluopetuksessa metsiä käsitellään metsänomistajien mukaan yksipuolisesti: Metsiä käsitellään vain biologiselta ja maantieteelliseltä kannalta. Metsän taloudellinen ulottuvuus unohdetaan opetuksessa kokonaan. Metsänomistajat korostavat, että opiskelijat eivät kiinnostu sellaisesta alasta, jota ei koulussa juurikaan käsitellä.

Metsänomistajat toivovat metsänhoitoyhdistykseltä aktiivisempaa yhteydenpitoa uusiin metsänomistajiin. He korostavat, että aloittelevalle metsän-

omistajalle kaikki on uutta ja outoa, joten yhteydenoton pitäisi tulla ulkopuolelta. Uusi metsänomistaja saattaa lisäksi arkailla erilaisiin tilaisuuksiin osallistumista. Henkilökohtaisella kutsulla osallistumiskynnystä voitaisiin ehkä jonkin verran madaltaa.

Kaikkiaan metsänomistajat kokevat, että metsäalalla on liikaa toimijoita ja niiden tehtävissä on paljon päällekkäisyyttä ja roolit ovat siten epäselviä. Tämä aiheuttaa metsänomistajien keskuudessa hämmennystä siitä, minkä organisaation puoleen tulisi eri ongelmissa kääntyä.

3.5 Tulevaisuuden suunnitelmat

Valtaosa uusista metsänomistajista aikoo jatkaa lähivuosina omistustaan nykyiseen tapaan. Joillakin metsänomistajilla on aikeita laajentaa metsänomistustaan hankkimalla nykyisen lisäksi uutta metsää. Edellytyksenä on, että metsää on tarjolla kohtuuhintaan. Pieni osa uusista metsänomistajista harkitsee metsätilansa myyntiä. Yleisesti metsänomistajilla on toiveena siirtää metsänsä aikanaan omille lapsille. Tätä silmälläpitäen moni pyrkii saamaan lapsensa innostumaan metsistä ja metsäasioista.

Metsänomistukselta metsänomistajat edellyttävät tulevaisuudessa hyvää kannattavuutta. Tähän pyritään erityisesti toimintaa tehostamalla. Metsään liittyvät asiat metsänomistajat aikovat melko yleisesti hoitaa palveluita käyttämällä. Osalla on suunnitelmia tehdä myös palvelusopimus jonkin organisaation kanssa.

3.6 Yhteenveto ja päätelmät teemahaastatteluista

Uusien metsänomistajien ryhmähaastatteluihin osallistuneet henkilöt olivat suurelta osin kaupunkilaisia, joiden asuinpaikka sijaitsee kaukana metsätilasta. Metsänomistajien näkemykset teemahaastatteluissa kuvaavat siten lähinnä kaupunkilaisten etämetsänomistajien suhtautumista metsänomistukseen ja metsätalouteen. Koska metsänomistajakunnan rakenteen arvellaan yleisesti kehittyvän siten, että kaupunkilaisten etämetsänomistajien osuus kasvaa tuntuvasti, voidaan haastateltujen metsänomistajien näkemysten katsoa antavan viitteitä ainakin jossain määrin tulevaisuuden metsänomistajien näkemyksistä.

Samoin kuin metsänomistajat yleensä, myös uudet metsänomistajat näyttävät suhtautuvan hyvin tunnepitoisesti metsiinsä. Usein taustalla ovat edelleen sukusiteet ja lapsuuden kokemukset. Voimakkaiden tunnesiteiden vuoksi metsänomistajien on myös vaikea ajatella omasta metsästä luopumista. Luopumista ajatellaan harvoin silloinkin, kun omistaminen ja metsäasioiden hoito tuntuvat hankalilta ja työläiltä. Tulevaisuuden metsänomistajilla tällaiset sukusiteet ovat todennäköisesti nykyistä huomattavasti harvemmalta.

Metsät ovat uusille metsänomistajille ennen kaikkea virkistys- ja harrastuspaikkoja. Näitä aktiviteetteja metsänomistajat harrastavat lähellä asuinpaikkaa olevissa metsissä. Omassa metsässä liikkuminen on vähäisempää, mihin usein on syynä pitkä välimatka. Omassa metsässä metsänomistajat liikkuvat yleisimmin silloin, kun metsään suunnitellaan toimenpiteitä tai karotetaan niiden tarvetta. Toisaalta osalla metsänomistajista metsätilan yhteydessä on vapaa-ajan asunto, jolloin oman metsän virkistyskäyttö voi olla hyvinkin runsasta. Voidaan olettaa, että metsän merkitys on suuri myös tulevaisuuden metsänomistajilla. Metsään liittyvät aktiviteetit saattavat kuitenkin keskittyä yhä enemmän asuinpaikan läheisyydessä sijaitseviin metsiin. Omissa metsissä käydään tällöin vain harvoin ja yleensä silloin, kun metsäasiat niin vaativat.

Vaikka metsät ovat ennen kaikkea virkistyspaikkoja, ne ovat myös taloudellisesti tärkeitä uusille metsänomistajille, sillä valtaosa haluaa metsistään myös tuloja. Tästä seuraa, että he haluavat hoitaa metsiään mahdollisimman hyvin ja kohottaa siten metsänsä arvoa ja tuottavuutta. Tämän perusteella voidaan olettaa, että metsänomistajat myös tulevaisuudessa hoitavat ja hakeavat metsiään sekä tarjoavat puuta markkinoille.

Enemmistö uusista metsänomistajista on kiinnostunut metsänomistamisesta ja siihen liittyvistä asioista. Heille tuottaa kuitenkin vaikeuksia tietää, mitä metsässä pitäisi tehdä, keneen voisi ottaa yhteyttä ja yleensäkin, mistä apua on saatavissa. Metsäasioiden hoidossa palveluiden käyttö on yleistä. Tähän on usein syynä pitkä etäisyys metsätilalle sekä omien tietojen ja taitojen puute. Ulkopuolisten metsä- ja puukauppapalveluiden tarpeen voidaan tämän perusteella olettaa kasvavan tuntuvastikin tulevaisuudessa. Tosin uudet metsänomistajat toisaalta luottavat ammattilaisiin ja toisaalta kokevat heiltä saatavat neuvot ja ohjeet ristiriitaisiksi, mikä saattaa vaikeuttaa palveluntarjoajan valintaa ja mahdollisesti myös viivästyttää toimenpiteiden toteutusta.

Uusien metsänomistajien joukossa on myös ryhmä, jota metsänomistajuus ei kiinnosta. Nämä metsänomistajat kokevat metsäasiat hankalina ja omistajuuden suorastaan rasitteena. He epäröivät kuitenkin tilasta luopumista silloin, kun se on saatu perinnöksi esimerkiksi omilta vanhemmilta. Tilanne saattaa olla tällaisille metsänomistajille ristiriitainenkin ja aiheuttaa huonoa omaatuntoa. Jos metsänomistaja tällaisessa tilanteessa päätyy tilan myyntiin, haluaa hän tilastaan täyden markkinahinnan riippumatta siitä, kuka ostaja on. Lähisukulaisillekaan tilaa ei haluta myydä alle markkinahinnan. Tulevaisuudessa tarve uudentilaisille metsänomistusmuodoille saattaa kasvaa. Myös metsäkiinteistöjen tarjonta vapailla markkinoilla voi lisääntyä.

Suuri ongelma metsänomistajille näyttää olevan tiedon puute ja sen saanti. Uudet metsänomistajat ovat omistajuuden alkuvaiheissa usein täysin "ummikkoja" metsäasioissa. Heillä ei kuitenkaan ole tietoa siitä, mistä apua voisi kysyä ja saada. He eivät tunne eri metsäorganisaatioita ja kokevat myös niiden tehtävät monesti päällekkäisiksi.

Kaikkiaan metsänomistajat kokevat, että kaikki tarvittava tieto on olemassa, mutta sen löytäminen on työlästä ja vaatii aikaa sekä omaa aktiivisuutta runsaasti. Tietoa joutuu myös keräämään monesta eri paikasta. Metsänomistajat toivovatkin, että tiedon saisi keskitetysti yhdestä paikasta esimerkiksi internetin kautta.

Uusille metsänomistajille tarjottavan tiedon pitäisi olla helppotajuista ja siihen tulisi sisältyä ennen kaikkea kaikki perusasiat metsänhoidosta ja metsätaloudesta. Metsäalan ammattisanasto on myös vieras pääosalle uusista metsänomistajista ja he kokevat usein, että metsäammattilaiset puhuvat eri kieltä kuin metsänomistaja. Metsäammattilaisten tulisi kiinnittää huomiota asiaan, sillä väärinymmärrykset voivat vaarantaa koko neuvonnan tuloksellisuuden.

Metsäsuunnitelma näyttäisi olevan yleisesti käytetty työkalu uusien metsänomistajien perehtyessä metsäasioihin. Metsänhoitoyhdistys on organisaatioista tunnetuin ja eniten käytetty. Median tietotarjontaa metsänomistajat pitävät heikkona metsätalouteen liittyvissä asioissa. Kouluopetuksessa metsätaloutta tuodaan metsänomistajien mukaan myös liian vähän esille. Tämä vähentää metsänomistajien mukaan myös alalle hakeutuvien opiskelijoiden määrää.

Uusille metsänomistajille tulisi tarjota aktiivisesti tietoa, sillä heillä on korkea kynnys kysyä itse asioita tai osallistua metsäasioita käsitteleviin tilaisuuksiin. Henkilökohtaisella yhteydenotolla näitä metsänomistajia saadaan

parhaiten neuvonnan piiriin. Osallistumiskynnystä eri tilaisuuksiin madaltaa, jos kutsu lähetetään nimetyille henkilöille.

Internetin käyttö näyttäisi olevan varsin yleistä uusien metsänomistajien keskuudessa. Internetin käyttöä tulisikin lisätä ja sen mahdollisuuksia hyödyntää mahdollisimman laajasti neuvonnassa ja tiedon välityksessä.

4. KYSELYTUTKIMUS UUSILLE METSÄN- OMISTAJILLE

4.1 Teoreettinen viitekehys

Arvot

Yleisesti ihmisen arvojen katsotaan edustavan hänen elämäänsä liittyviä tärkeitä päämääriä. Arvot ovat tavallisesti laajoja abstrakteja käsitteitä, kuten vapaus, oikeus, kauneus ja onni. Samaan aikaan ne voivat olla myös hyvin konkreettisia kuten raha tai omaisuus. Arvot ovat tavoitteita, joihin pyritään pikemmin kuin välineitä, joilla ne saavutetaan.

Koska arvot ovat yksilön päämääriä, hänen asenteensa näitä arvoja kohtaan ovat äärimmäisen myönteisiä. Myönteisen asenteen kohteena on abstrakti käsite. Tämä käsite voi koskea joko omia suuria tavoitteita tai vielä laajempia, koko maailmaa käsittäviä tavoitteita. Arvot ovat siten aivan erityisiä asenteiden kohteita. Arvot ovat myös hyvin tärkeitä ja keskeisiä yksilön koko asennejärjestelmässä, sillä arvot ovat pysyviä ja vaikuttavat yksilön käsityksiin ja asenteisiin (Oskamp 1991).

Asenteet ja käyttäytyminen

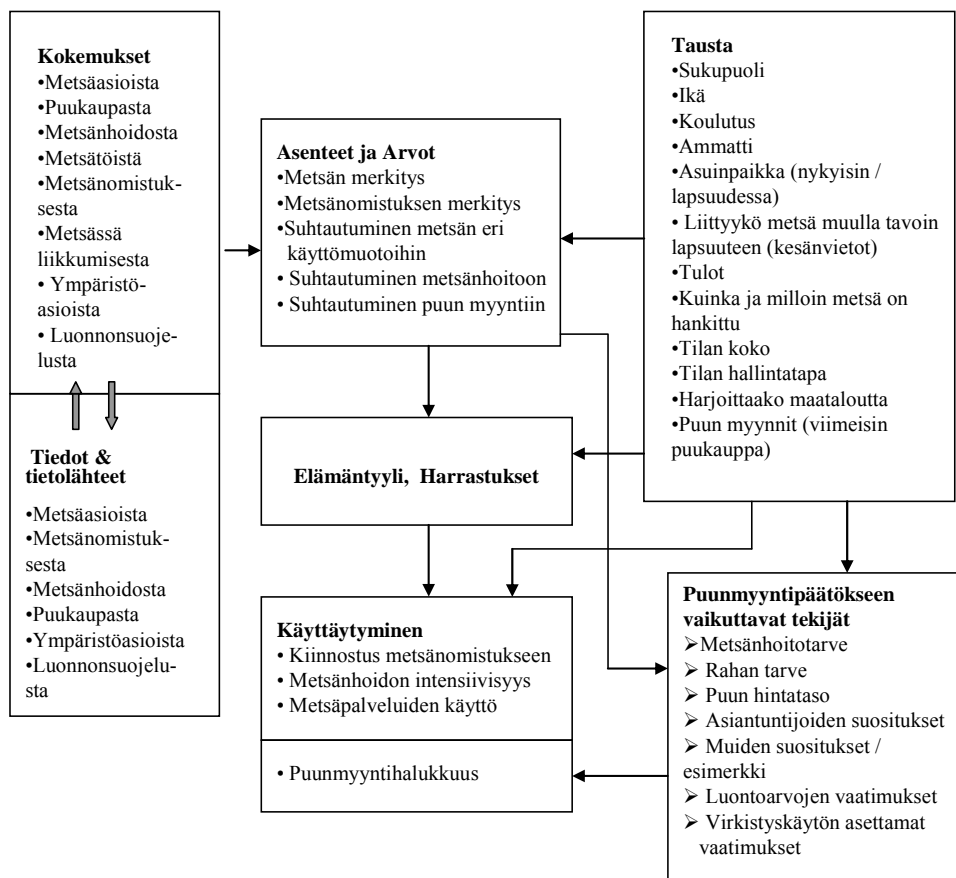
Asenteita käytetään yleisesti selittämään ihmisten käyttäytymistä ja sen taustalla vaikuttavia tekijöitä. Eri määritelmässä asenteisiin katsotaan sisältyvän käyttäytymistäipumus. Asenteilla on näiden määritelmien mukaan psykologinen perusta, ne ovat pysyviä, opittuja ja luonteeltaan arvioivia. Kaikkein keskeisintä määritelmässä on valmius reagoida. Asenne ei siten ole käyttäytymistä, vaan käyttäytymisen valmistelua, taipumus käyttäytyä tietyllä tavalla tietyssä tilanteessa (Oskamp 1991).

Asenteen voidaan katsoa muodostuvan kolmesta eri komponentista. Nämä voivat tilanteesta riippuen olla joko toisistaan riippuvaisia tai riippumattomia. Ilmaisua "asenne" käytetään tunnetta kuvaavasta ulottuvuudesta. Asenne kertoo tällöin tiettyyn asiaan tai henkilöön kohdistuvasta arvioinnista tai suosiosta. Tieto-ulottuvuudesta käytetään puolestaan ilmaisua "käsitys", mikä kertoo henkilön subjektiivisen näkemyksen kohteen ominaisuuksista. Käyttäytymisulottuvuudesta voidaan käyttää ilmaisua "käyttäytymisaikomuk-

set". Tämä komponentti ilmaisee subjektiivisen todennäköisyyden sille, että henkilö toimii tietyllä tavalla tietyssä tilanteessa (Oskamp 1991).

Tutkimusta ohjaava viitekehys

Asenteiden käyttäytymistä ohjaavan teorian pohjalta laadittiin tutkimuksen viitekehys (Kuvio 2). Viitekehyksessä arvojen ja asenteiden muodostumiseen vaikuttavat henkilön tausta, tiedot ja kokemukset. Tässä tutkimuksessa keskeisiä taustatekijöitä ovat demografisten tekijöiden lisäksi metsiin liittyvät lapsuuden ja nuoruuden kokemukset, tilaan liittyvät tekijät sekä puunmyyntikokemukset.

Kuvio 2. Tutkimuksen kulkua ohjaava teorettinen viitekehys.

Arvot ja asenteet sekä tausta heijastuvat edelleen yksilön elämäntapaan ja harrastuksiin, metsäasioita ja metsänomistusta kohtaan tuntemaan kiinnostukseen sekä metsälliseen käyttäytymiseen. Puunmyyntikäyttäytymistä ohjaavien tekijöiden taustalla vaikuttavat asenteet ja arvot sekä demografiset ja tilakohtaiset tekijät. Tämän viitekehyksen pohjalta laadittiin lomakkeet 2000-luvulla metsänomistajiksi tulleiden henkilöiden keskuudessa pidettäviä ryhmähaastatteluja varten ja edelleen strukturoidut kyselylomakkeet postikyselyä varten.

4.2 Aineisto

Kyselylomakkeen laadinnassa hyödynnettiin edellä kuvattujen teemahaastattelujen tuloksia ja aineistoa. Valmis kyselylomake lähetettiin kommentoitavaksi asiantuntijoille ja testattiin vielä kolmella kohderyhmään kuuluvalla metsänomistajalla. Kommenttien ja testauksen jälkeen lomakkeen kysymyksenasetteluja ja kysymysten rakennetta korjattiin joiltakin osin ja joitakin väittämiä muotoiltiin uudestaan. Tutkimuksessa käytetty kyselylomake on liitteenä (Liite 1).

Kyselylomake lähetettiin yhteensä 150:lle suomalaiselle yksityiselle henkilölle, perikunnalle ja yhtymälle, jotka maksavat metsänhoitomaksua ja olivat omistaneet metsää alle kymmenen vuotta (vuonna 1999 tai myöhemmin metsänomistajaksi tulleet). Kyselyn metsänomistajat poimittiin suuremmasta, satunnaisesti valitusta valtakunnallisesta metsänomistaja-aineistosta.

Aineisto kerättiin postikyselyinä maalisi- ja huhtikuussa 2008. Hyväksytyjä vastauksia kyselyyn saatiin 80 kappaletta. Otokseen valituista metsänomistajista osa jäi tavoittamatta osoitteen muuttumisen tai muun syyn vuoksi, osa ei omistanut enää metsää. Yhteensä näitä metsänomistajia oli 14. Lisäksi otoksesta poistettiin 6 vastausta, jotka eivät täyttäneet tutkimuksen aineistolle asetettuja kriteereitä metsänomistuksen keston suhteen. Lopulliseksi korjatuksi otokseksi muodostui siten 131 metsänomistajaa ja vastausprosentiksi 61,0 %.

4.3 Analyysimenetelmät

Aineisto analysoitiin SPSS 12.0 tilasto-ohjelmalla. Metsänomistajien taustapiirteiden ja mielipiteiden kuvailussa käytettiin suoria jakaumia ja keskiarvoja.

Muuttujien välisiä riippuvuuksia selvitettiin ristiintaulukoinneilla. Ristiintaulukointien avulla pyrittiin selvittämään taustapiirteiltään erilaisten metsänomistajien käsityksissä ja kokemuksissa mahdollisesti esiintyviä eroja. Todennäköisyyttä muuttujien välisen riippuvuuden olemassaolosta ristiintaulukoinneissa testattiin χ^2 -testillä. Raportoinnissa esitetään ainoastaan tulokset, joissa virhetulkinnan riski tilastollisen riippuvuuden olemassaolosta on korkeintaan 10 prosenttia ($p \leq 0,1$).

Asenteiden analysoinnissa hyödynnettiin faktorianalyysiä. Faktorianalyysissä pyritään kuvaamaan asennemuuttujien vaihtelua pienemmällä määrällä uusia muuttujia eli faktoreita. Faktorit on muodostettu alkuperäisistä muuttujista etsimällä havaittujen muuttujien avulla niiden taustalla oletettuina olevia piileviä asenteita, joista ei ole saatavissa suoria havaintoja (Ranta ym. 1992). Tämän tutkimuksen faktorianalyysit perustuvat Maximum likelihood-menetelmään (Varimax-rotatointi).

Kyselylomakkeessa muuttujia mitattiin pääasiassa 5-portaisella asteikolla (1, 2, 3, 4, 5). Tulosten raportoinnissa asteikko on muutettu 3-portaiseksi siten, että arvot 1 ja 2 yhdistettiin arvoksi 1, 3 sai arvon 2 ja arvot 4 ja 5 yhdistettiin arvoksi 3. Arvojen yhdistämisellä pyritään selkiyttämään tulosten esittämistä. Analyysit ja niiden tulkinta perustuvat kuitenkin alkuperäisellä 5-portaisella asteikolla mitattuihin muuttujiin.

4.4 Metsänomistajien taustapiirteet

4.4.1 Metsänomistajia kuvaavat piirteet

Tutkimuksen metsänomistajat eroavat monilta osin metsänomistajakunnan keskimääräisistä taustapiirteistä (Taulukko 5). Tutkimuksen metsänomistajien keski-ikä on koko metsänomistajakuntaa alhaisempi. Lähes kaksi kolmanesta heistä sijoittuu ikäryhmään 40-59 vuotta, kun vuoden 2003 tutkimuksessa tämän ikäryhmän osuus koko metsänomistajakunnassa oli 44 prosent-

Taulukko 5. Metsänomistajien taustaa kuvaavia piirteitä.

	Tämä tutkimus %	Metsänomistaja- jatutkimus v. 2003 ¹ %	Koko maa keskim.² (v. 1999) %
Ikä, keskimäärin vuotta	54 v	59 v	57 v
Jakautuminen ikäluokkiin			
alle 40 vuotta	8	8	11
40-49 vuotta	26	{ 44	{ 45
50-59 vuotta	34		
60 vuotta tai enemmän	32	48	44
Sukupuoli			
Mies	61	74	76
Nainen	39	26	24
Koulutus (viimeisin tutkinto)		Peruskoulu / kansakoulu tai ylioppilas	Peruskoulu / kansakoulu tai ylioppilas
Peruskoulu	27	42	45
Ammattikoulu	26	27	29
Ylioppilas	4		
Ammattikorkeakoulu / opisto	27	21	17
Yliopisto / korkeakoulu	16	10	9
Ammattiasema			
Palkansaaaja	53	29	30
Maatalousyrittäjä	5	{ 19	{ 22
Metsätalousyrittäjä	1		
Maa- ja metsätalousyrittäjä	3		
Muu itsenäinen yrittäjä	5	6	6
Eläkeläinen	29	43	37
Muu	4	3	5
Asuminen tilaan nähden			
Vakituisesti tilalla	31	49	50
Muulla tilan sijaintikunnassa	29	19	17
Sijaintikunnan ulkopuolella sama maakunta	40	32	33
eri maakunta	17	14	
	23	18	
Asuinympäristö nykyisin			
Maaseutu	45	60	63
Taajama /alle 20 000 as. kaupunki	26	18	18
Kaupunki 20 000-100 000 as.	12	13	12
Kaupunki yli 100 000 as.	17	9	7
Asuinpaikan etäisyys tilasta keskim.	91 km	110 km	125 km
Asuinympäristö lapsuudessa			
Maaseutu	74	91	
Taajama /alle 20 000 as. kaupunki	10	5	
Kaupunki 20 000 - 100 000 as.	11	2	
Kaupunki yli 100 000 as.	5	2	
Kotitalouden bruttotulot vuodessa			kuluttajat ³
alle 18 000 euroa	19		13
18 000 – 31 999 euroa	18		18
32 000 – 51 999 euroa	31		26
52 000 – 79 999 euroa	19		25
80 000 euroa tai enemmän	13		18

¹ Rämö ym. 2005. Metsäverojärjestelmän muutos ja yksityismetsänomistajien puunmyyntiaikeet vuosina 2004-2007

² Karppinen ym. 2002. Suomalainen metsänomistaja 2000.

³ Suomalaiset keskimäärin v. 2005. Lähde: Tulonjakotilasto 2005.

tia. Likimain kaksi viidestä tutkimuksen metsänomistajasta on naisia, kun kaikista metsänomistajista heitä on keskimäärin joka neljäs.

Koulutustasoltaan ja ammattiasemaltaan tutkimuksen metsänomistajat poikkeavat myös selvästi keskivertometsänomistajista. Ammattikorkeakoulu- tai korkeakouluasteen tutkinnon näistä metsänomistajista on suorittanut noin 40 prosenttia, kun koko metsänomistajakunnassa heidän osuutensa on 25–30 prosenttia.

Palkansaajat muodostavat selkeästi suurimman ammattiryhmän. Palkansaajien osuus on lähes kaksinkertainen koko metsänomistajakuntaan verrattuna. Maatalousyrittäjien osuus sen sijaan on tutkimuksen metsänomistajien keskuudessa huomattavasti vähäisempi kuin koko metsänomistajakunnassa. Eläkeläiset muodostavat toiseksi suurimman ryhmän, mutta heidän osuutensa on selvästi koko metsänomistajakunnan keskimäärää pienempi.

Tutkimuksen metsänomistajat asuvat tyypillisesti tilansa ulkopuolella ja usein melko kaukana tilastaan. Maaseudulla asuminen on silti vielä yleisintä, mutta kuitenkin selvästi vähäisempää kuin metsänomistajakunnassa keskimäärin. Juuret ovat sen sijaan valtaosalla edelleen maaseudulla, sillä lapsuudessa maaseudulla on asunut noin kolme neljästä metsänomistajasta. Koko metsänomistajakuntaan verrattuna maaseudulla lapsuutensa viettäneitä on kuitenkin vähemmän ja vastaavasti kaupungeissa lapsuutensa viettäneiden osuus on selvästi suurempi.

4.4.2 Metsätiloja kuvaavat piirteet

Uudet metsänomistajat ovat tyypillisesti saaneet tilansa perintönä tai lahjana (Taulukko 6). Tämä on yleisempää kuin metsänomistajakunnassa keskimäärin. Perheomistus on uusilla metsänomistajilla yleisin omistusmuoto, mutta hieman vähäisempää kuin metsänomistajilla tyypillisesti. Vastaavasti perikuntamuotoinen omistus on tutkimuksen metsänomistajilla hieman keskimääräistä yleisempää.

Metsätilan koko uusilla metsänomistajilla vastaa likimain metsänomistajakunnan keskimääräistä tilakokoa. Myöskään peltoala ei poikkea merkittävästi keskimäärästä. Voimassa oleva metsäsuunnitelma on sen sijaan selvästi yleisempi uusilla metsänomistajilla kuin metsänomistajilla keskimäärin. Suunnitelma on lähes kolmella neljästä metsänomistajasta kun se keskimäärin on noin joka toisella metsänomistajalla.

Taulukko 6. Metsätiloja kuvaavia taustapiirteitä.

	Tämä tut- kimus	Metsänomis- tajatutkimus v. 2003 ⁴	<i>Koko maa keskim⁵. (v. 1999)</i>
	%	%	%
Tilan saantotapa			
Perintö tai lahja	59	48	48
Osto vapailta markkinoilta	9	10	13
Osto sukulaisilta	32	42	39
Tilan hallintatapa			
Perheomistus	71	75	75
Yhden henkilön omistuksessa	48	45	
Yhdessä puolison kanssa	23	30	
Yhtymä	10	9	11
Perikunta	19	16	14
Tilan hallinta-aika keskimäärin, vuotta	7 v.	23 v.	20 v.
Metsää keskimäärin ha	35,4 ha	43,5 ha	37 ha
Peltoa keskimäärin ha	10,3 ha	13 ha	13 ha
Voimassa oleva metsäsuunnitelma			
On	71	53	48
Ei ole	23	41	52
Ei osaa sanoa	6	6	

Yhteenveto

Tutkimuksen metsänomistajille tyypillistä:

- Keskimääräistä hieman nuorempia
- Naisia keskimääräistä enemmän
- Korkeasti koulutettuja
- Palkansaajia
- Tilan ulkopuolella taajamissa ja kaupungeissa asuvia
- Juuret maaseudulla
- Tulorakenne vastaa suomalaista kuluttajaa
- Tilakoko keskimääräinen
- Metsätila saatu perintönä tai lahjana
- Perheomistus yleisin, mutta hieman keskimääräistä vähäisempää
- Perikuntamuotoinen omistus hieman keskimääräistä yleisempää
- Metsäsuunnitelma selvästi keskimääräistä yleisempi.

⁴ Rämö ym. 2005. Metsäverojärjestelmän muutos ja yksityismetsänomistajien puunmyyntiaikeet vuosina 2004-2007

⁵ Karppinen ym. 2002. Suomalainen metsänomistaja 2000.

5. KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Metsän merkitys yleisesti

5.1.1 Oma suhde metsään

Tulosten mukaan uudet metsänomistajat arvostavat metsiään sekä arvokkaana luonnonvarana että erilaisten aktiviteettien ympäristönä (Taulukko 7). Lisäksi metsä on heille taloudellisesti tärkeä. Uudet metsänomistajat liittävät metsät vahvasti sekä henkilökohtaiseen että kansalliseen identiteettiin ja metsänomistus on yhteydessä myös heidän omaan arvomaailmaansa. Kaikkiaan uudet metsänomistajat näyttävät pitävän metsiä tärkeinä sekä omassa elämässään että koko yhteiskuntaa ajatellen. Kaikilla on myös jonkinlainen suhde metsään, sillä yhdenentekevinä metsiä ei pidä juuri kukaan.

Suhtautumisessa metsään uusien metsänomistajien keskuudessa on hyvin vähän taustapiirteisiin liittyviä, selkeästi tulkittavia eroja. Ristiintaulukointien tulkintaa vaikeuttaa se, että monet ryhmistä ovat aineiston koosta johtuen hyvin pieniä, jolloin tulosten yleistettävyyden heikkenee. Ristiintaulukoinnit on esitetty Liitteessä 2.

Taulukko 7. Uusien metsänomistajien suhde metsään.

Väittämä	Samaa mieltä %	Ei samaa eikä eri mieltä %	Eri mieltä %
Metsä on arvokas luonnonvara (n=77)	99	0	1
Metsä on olennainen osa suomalaisuutta (n=79)	96	4	0
Metsä on paikka, missä voi tehdä monenlaisia asioita (n=77)	95	5	0
Tavoitteeni on jättää lapsilleni / sukulaisilleni perinnöksi hyväkuntoinen metsä (n=79)	95	5	0
Minulle on tärkeää, että asuinpaikkani lähellä on metsää (n=80)	93	7	0
Metsä liittyy läheisesti lapsuuteni kasvuympäristöön (n=80)	93	6	1
Metsä on osa omaa identiteettiäni (n=79)	90	9	1
Haluan metsänomistuksen avulla siirtää lapsilleni / perillisilleni oman arvomaailmani (n=79)	86	13	1
Haluan saada metsästäni mahdollisimman hyvän tuoton, jotta voin auttaa lapsiani taloudellisesti (n=78)	73	17	10
Metsä on pelottava paikka (n=79)	5	1	94
Käyn harvoin metsässä, koska siellä on hankala kulkea (n=79)	4	3	94
Metsät ovat minulle täysin yhdenentekeviä (n=77)	3	1	96

Metsässä liikkumisen yleisyys ja motiivit

Uudet metsänomistajat ovat aktiivisia metsässä liikkujia. Säännöllisesti (vähintään kerran kuussa) metsässä liikkuu kesäisin yhdeksän kymmenestä metsänomistajasta (Taulukko 8). Talvisinkin säännöllisiä liikkujia on kaksi kolmesta metsänomistajasta. Talvisin löytyy kuitenkin enemmän sellaisia metsänomistajia, jotka liikkuvat metsässä satunnaisesti tai ei koskaan kuin kesäisin.

Tilastollisesti erittäin merkitsevästi ($p < 0,01$) liikkumisen yleisyyteen liittyy ammattiasema. Noin kolme neljästä eläkeläisestä (73 %) liikkuu kesäisin metsässä vähintään kerran viikossa ja palkansaajista kaksi kolmesta (68 %). Maatalous- ja metsätalousyrittäjien sekä muiden yrittäjien keskuudessa metsässä liikkuminen viikoittain ei sen sijaan ole yhtä yleistä.

Talvella miehet liikkuvat metsässä enemmän kuin naiset. Miehistä hie-
man vajaa puolet (44 %) liikkuu metsässä talvisinkin vähintään kerran vii-
kossa. Naisista kerran viikossa metsässä liikkuu talvisin joka viides (20 %).
Myös tämä ero on tilastollisesti merkitsevä ($p < 0,05$).

Metsässä liikkumisella uudet metsänomistajat hakevat ennen kaikkea
rentoutumista (Taulukko 9). Seuraavaksi yleisimmin metsänomistajia motivoi
metsässä liikkumiseen marjastus ja sienestäminen. Erilaiset harrastukset
ovat myös varsin yleinen syy liikkumiseen ja muuhun toimintaan metsässä.

Taulukko 8. Metsässä liikkumisen yleisyys uusien metsänomistajien keskuudessa.

Liikkuu metsässä...			
Kesällä (n=79)	%	Talvella (n=78)	%
vähintään kerran viikossa	67	vähintään kerran viikossa	34
vähintään kerran kuussa	23	vähintään kerran kuussa	32
vähintään kerran kesässä	6	vähintään kerran talvessa	17
satunnaisesti	3	satunnaisesti	14
ei koskaan	1	ei koskaan	3

Taulukko 9. Metsässä liikkumisen motiivit uusilla metsänomistajilla.

Väittäjä	Kuvaa...	Ei hyvin	
	Hyvin	eikä	Huonosti
	%	%	%
Rentoudun liikkumalla metsässä (n=77)	95	4	1
Marjastan ja/tai sienestän metsässä (n=77)	82	6	12
Harrastan liikuntaa metsässä (kävely, lenkkeily, hiihto, suunnistus) (n=76)	72	15	13
Pidän yllä fyysistä kuntoani työskentelemällä metsässä (n=77)	65	14	21
Harrastuksiini liittyy liikkuminen metsässä (esim. hevoset, koirat, partio, retkeily, vaellus, luonnon tarkkailu) (n=76)	61	22	17
Harrastan metsästystä (n=74)	24	6	70

Metsänomistajien välisiä eroja liikkumiseen liittyvissä motiiveissa

Vaikka metsässä liikkuen rentoutuvat lähes kaikki metsänomistajat, löytyy kuitenkin ryhmiä, jolle tämä motiivi on muita vähäisempi (Taulukko 10, Liite 3). Alle 40-vuotiaissa on hieman keskimääräistä vähemmän metsässä rentoutuvia. Samaten metsätalousyrittäjät menevät metsään rentoutumaan muita harvemmin. Metsä todennäköisesti onkin heille pikemmin työpaikka kuin vapaa-ajan ympäristö.

Fyysisen kunnon kohottamismielessä metsässä työskentelevät miehet huomattavasti yleisemmin kuin naiset. Neljä viidestä miehestä pyrkii kohottamaan fyysistä kuntoaan metsätöissä, kun naisten keskuudessa tällaisia metsänomistajia on kaksi viidestä. Perikuntien jäsenten keskuudessa fyysisen kunnon kohottaminen metsätöitä tekemällä on selvästi vähäisempää kuin metsänsä muilla tavoin omistavilla metsänomistajilla.

Marjastaminen ja sienestys ovat metsässä liikkumisen motiivina yleisempää palkansaajilla ja eläkeläisillä kuin yrittäjillä. Samoin perintönä tilansa saaneita sekä perikuntien ja yhtymien jäseniä marjastus ja sienestys motivoivat metsässä liikkumiseen useammin kuin yksin tai puolison kanssa metsää omistavia ja tilansa ostamalla hankkineita.

Harrastusten yhteydessä metsässä liikkuminen on tyypillisempää maaseudulla ja pienillä paikkakunnilla asuville metsänomistajille kuin suuremmis-

sa kaupungeissa asuville. Iältään nämä metsänomistajat ovat useimmiten 50 – 59-vuotiaita. Maa- ja metsätalousyrittäjien sekä muiden yrittäjien keskuudessa metsissä liikkuminen harrastusten yhteydessä ei ole yhtä yleistä kuin palkansaajilla ja eläkeläisillä.

Liikunnan vuoksi metsässä liikkuvat ennen kaikkea eläkeläiset. Myös maatalousyrittäjien keskuudessa liikuntaympäristönä on varsin yleisesti metsä, mikä on hyvin ymmärrettävääkin metsien läheisyyden vuoksi. Suurissa kaupungeissa liikuntaa harrastetaan metsässä harvemmin kuin maaseudulla ja pienemmissä kaupungeissa.

Metsästysharrastus painottuu miesten ja nuorempien metsänomistajien keskuuteen. Metsästys on lisäksi suosittua erityisesti yrittäjien keskuudessa sekä niiden metsänomistajien joukossa, jotka ovat hankkineet metsänsä ostamalla.

Taulukko 10. Metsässä liikkumisen motiiveihin liittyvät taustatekijät. (Tarkemmat jakaumat liitteessä 3.)

Metsässä tapahtuva toiminta	Metsässä liikkumisen todennäköisyyteen vaikuttava taustapiirre [(+) lisää / (-) vähentää todennäköisyyttä liikkua metsässä]
Rentoudun liikkumalla metsässä	<ul style="list-style-type: none"> • Palkansaaja+, eläkeläinen+ • Metsätalousyrittäjä - • Ikä alle 40 vuotta -
Pidän yllä fyysistä kuntoani työskentelemällä metsässä	<ul style="list-style-type: none"> • Mies + • Perikunnan jäsen -
Marjastan tai sienestän metsässä	<ul style="list-style-type: none"> • Palkansaaja+, eläkeläinen + • Metsätalousyrittäjä – • Perikunta+, yhtymä + • Tila saatu perintönä+
Harrastuksiin liittyy liikkuminen metsässä (partio, retkeily ym.)	<ul style="list-style-type: none"> • 50 - 59-vuotias + • Maa- tai metsätalousyrittäjä, muu yrittäjä – • Asuu yli 20 000 as kaupungissa -
Harrastaa liikuntaa metsässä (kävely, lenkkeily, hiihto, suunnistus)	<ul style="list-style-type: none"> • Eläkeläinen +, maatalousyrittäjä+ • Asuu yli 100 000 as. kaupungissa – • Asunut lapsuudessa yli 100 000 as. kaupungissa -
Harrastaa metsästystä	<ul style="list-style-type: none"> • Mies+ • Alle 40-vuotias + • Itsenäinen yrittäjä+ • Tila hankittu ostamalla +

OMA SUHDE METSÄÄN – YHTEENVETO

- Uudet metsänomistajat arvostavat metsiään luonnonvarana, toimintaympäristönä sekä talousmetsinä.
- Metsänomistajien oma arvomaailma liittyy metsiin läheisesti.
- Metsiä pidetään tärkeinä sekä omassa elämässä että koko yhteiskunnan kannalta.
- Uudet metsänomistajat liikkuvat aktiivisesti metsissä varsinkin kesäisin.
- Ahkerimmin metsässä liikkuvat eläkeläiset ja palkansaajat.
- Uudet metsänomistajat liikkuvat metsässä ennen kaikkea rentoutuakseen.
- Fyysisen kunnon kohottaminen on metsässä liikkumisen motiivi erityisesti miehille.
- Marjastus ja sienestys on tärkeää etenkin palkansaajille ja eläkeläisille sekä perikuntien ja yhtymien jäsenille.
- Harrastuksiin metsässä liikkuminen liittyy yleisimmin palkansaajilla ja eläkeläisillä sekä maaseudulla ja pienillä paikkakunnilla asuvilla.
- Liikuntaa metsässä harrastetaan yleisimmin maaseudulla ja pienemmissä kaupungeissa sekä eläkeläisten ja maatalousyrittäjien keskuudessa.
- Metsästysharrastus on metsässä liikkumisen motiivi erityisesti miehillä ja nuoremmilla metsänomistajilla sekä yrittäjien ja metsänsä ostamalla hankkineiden keskuudessa.

5.1.2 Mielenpitoet metsien käytöstä yleisesti

Uudet metsänomistajat pitävät tärkeänä, että metsiä käytetään monipuolisesti. Yhdeksän kymmenestä on sitä mieltä, että metsiä pitää sekä suojella että hyödyntää taloudellisesti (Taulukko 11). Lähes yhtä suurelle joukolla on tärkeää, että metsiä hoidetaan hyvin ja siten turvataan maamme metsäteollisuuden puunsaanti. Lisäksi metsien ja puun energiakäyttöä tulisi valtaosan mielestä lisätä tuntuvasti. Metsien käytössä tulisi uusien metsänomistajien mielestä ottaa huomioon myös maaseudun työllisyysnäkökohdat.

Metsien hakkuisiin uudet metsänomistajat näyttävän suhtautuvan melko myönteisesti. Ehdoton avohakkuukiello ei saa kovin yleisesti heidän kannatustaan. Muutoinkin hakkuita voimakkaasti rajoittaviin toimiin suuri osa uusista metsänomistajista suhtautuu kielteisesti. Toisaalta uudet metsänomis-

tajat edellyttävät, että marjastus- ja sienestysmahdollisuudet eivät kärsi metsätoimenpiteistä.

Metsien käyttöä virkistykseen uudet metsänomistajat pitävät myös tärkeänä. Ensisijaisesti virkistyspaikkoja metsät eivät heidän mielestään kuitenkaan ole, vaan taloudelliset ja suojelevarvot korostuvat virkistyskäyttöä voimakkaammin.

Myös ne metsänomistajat, joille metsämaiseman säilyttäminen asutuksen lähellä on tärkeää, suhtautuvat pääosin myönteisesti puun energiakäytön lisäämiseen (82 %) ja metsäteollisuuden puunsaannin turvaamiseen hyvän metsien hoidon avulla (79 %). Heidän mielestään maassamme tarvitaan sekä talous- että suojelumetsiä (94 %). Lähes samanlainen suhtautuminen oli avohakkuisiin kielteisesti suhtautuvilla sekä niillä metsänomistajilla, jotka pitävät metsiä ensisijaisesti ulkoilu- ja virkistyspaikkoina.

Metsien käyttöön liittyvien näkemysten taustalla voitiin faktorianalyyssissä havaita (Maximum likelihood –menetelmä, Varimax-rotatointi) vaikuttavan ainakin neljä laajempaa asenneulottuvuutta (Taulukko 12). Faktorille 1 latautuivat voimakkaimmin muuttujat, jotka edustavat metsien suojeleluun liittyviä tekijöitä. Faktorista käytetään siksi nimitystä "Metsien suojelelu". Faktorille 2 latautuivat voimakkaimmin metsien taloudellista hyödyntämistä kuvaavat muuttujat ja tästä faktorista käytetään nimeä "Taloudellinen hyödyntäminen". Faktori 3 edustaa metsien virkistyskäyttöä ja on siten nimeltään "Virkistyskäyttö". Neljännelle faktorille latautuivat voimakkaimmin metsien monikäyttöön liittyvät muuttujat ja faktori kantaa siten nimeä "Monikäyttö".

Tämä neljän ulottuvuuden faktoriratkaisu selittää muuttujien vaihtelusta 50,4 %. Näin ollen metsien käyttöön liittyvien arvojen taustalla vaikuttaa myös sellaisia tekijöitä, joita saadut neljä ulottuvuutta sekä alkuperäiset väittäjämuuttujat eivät kykene selittämään. Tähän faktoriratkaisuun on otettu mukaan kaikki alkuperäiset väittämämuuttujat. Saatuun ratkaisuun tulee kuitenkin suhtautua varauksella, sillä havaintojen määrä aineistossa on pienempi kuin luotettavaan ratkaisuun pääsemiseksi yleensä edellytetään. Tulokinnaltaan saatu faktoriratkaisu on selkeä.

Taulukko 11. Uusien metsänomistajien mielipiteet yleisellä tasolla siitä, kuinka metsiä tulisi käyttää.

Metsien käyttöön liittyvä väittämä	Samaa	Ei samaa	Eri
	mieltä	eikä eri	mieltä
	%	%	%
Maassamme tarvitaan sekä talous- että suojelumetsiä (n=78)	90	9	1
Metsiä tulee hoitaa niin, että metsäteollisuuden puun saanti voidaan turvata maassamme (n=77)	88	9	3
Metsien ja puun energiakäyttöä tulisi lisätä merkittävästi (n=76)	84	9	7
Metsiä tulee käyttää monipuolisesti (taloudellisesti, virkistykseen ja luonnonsuojeluun) (n=78)	81	14	5
Toimenpiteet metsässä tulee tehdä siten, että marjastus- ja sienestysmahdollisuudet säilyvät (n=77)	77	14	9
On tärkeää, että suojelumetsiä on koko Suomessa (n=76)	75	20	5
Metsiä pitää käyttää niin, että ne työllistävät mahdollisimman paljon maaseudun ihmisiä (n=77)	70	22	8
Metsät tulee pitää ensisijaisesti talouskäytössä (n=77)	67	17	16
Metsät ovat ensisijassa metsäteollisuuden raaka-ainelähde (n=77)	57	27	16
Vain taloudellisesti kannattava metsätalous on järkevää (n=78)	55	22	23
Toimenpiteet metsässä tulee tehdä ilman raskaita koneita (n=77)	49	21	30
Suojelumetsien tulisi sijaita niin, että ne ovat helposti erityisesti kaupunkilaisten saavutettavissa (n=78)	42	39	19
Metsämaisema pitäisi säilyttää asutusten läheisyydessä koskemattomana (n=78)	42	21	37
Metsät ovat ensisijaisesti ulkoilu- ja virkistyspaikkoja (n=77)	36	21	43
Avohakkuut pitäisi kieltää kokonaan (n=78)	35	15	50
Vanhat metsät pitäisi säilyttää koskemattomina (n=78)	22	32	46
Hakkuut tulee keskittää sinne, missä asutusta on vähän (n=78)	18	31	51

Taulukko 12. Metsien käyttöön liittyvät asenneulottuvuudet.

Alkuperäinen väittämämuuttuja	Faktori 1	Faktori 2	Faktori 3	Faktori 4	Kommuniteetti
	Metsien suojele	Taloudellinen hyödyntäminen	Virkistyskäyttö	Monikäyttö	
	Faktorilataus	Faktorilataus	Faktorilataus	Faktorilataus	
Metsämaisema pitäisi säilyttää asutusten läheisyydessä koskemattomana	0,76	0,69
Vanhat metsät pitäisi säilyttää koskemattomina	0,75	0,59
Hakkuut tulee keskittää sinne, missä asutusta on vähän	0,65	0,57
Suojelumetsien tulisi sijaita niin, että ne ovat helposti erityisesti kaupunkilaisten saavutettavissa	0,47	0,41
Avohakkuut pitäisi kieltää kokonaan	0,46	0,44
On tärkeää, että suojelumetsiä on koko Suomessa	0,44	0,34
Metsät tulee pitää ensisijaisesti talouskäytössä	...	0,72	0,56
Metsät ovat ensisijassa metsäteollisuuden raaka-ainelähde	...	0,65	0,45
Metsiä tulee hoitaa niin, että metsäteollisuuden puun saanti voidaan turvata maassamme	...	0,62	0,41
Metsien ja puun energiakäyttöä tulisi lisätä merkittävästi	...	0,60	0,37
Metsiä pitää käyttää niin, että ne työllistävät mahdollisimman paljon maaseudun ihmisiä	...	0,56	0,36
Vain taloudellisesti kannattava metsätalous on järkevää	...	0,46	0,31
Metsät ovat ensisijaisesti ulkoilu- ja virkistyspaikkoja	0,72	...	0,55
Toimenpiteet metsässä tulee tehdä ilman raskaita koneita	0,69	...	0,55
Toimenpiteet metsässä tulee tehdä siten, että marjastus- ja sienestysmahdollisuudet säilyvät	0,64	...	0,48
Maassamme tarvitaan sekä talous- että suojelumetsiä	0,99	0,99
Metsiä tulee käyttää monipuolisesti (taloudellisesti, virkistykseen ja luonnonsuojeluun)	0,68	0,48
Ominaisarvo	1,76	3,51	2,42	0,90	8,55
Kokonaisvarianssi %	14,45	14,40	11,73	9,77	50,35

Metsien käyttöön liittyvien arvostusten perusteella metsänomistajat voidaan ryhmitellä (K-means clustering) ainakin kolmeen ryhmään (Taulukko 13). Ensimmäisen ryhmän (Ryhmä 1) muodostavat metsänomistajat, joiden arvostuksissa korostuvat jossain määrin sekä metsien taloudellinen hyödyntäminen että virkistyskäyttö. Metsien monipuolista käyttöä nämä metsänomistajat korostavat vähiten. Kooltaan tämä ryhmä on pienin. Toiseen ryhmään (Ryhmä 2) kuuluvat suojelunmyönteiset metsänomistajat. Metsien taloudellinen hyödyntäminen korostuu tässä ryhmässä vähiten. Kolmannessa ryhmässä (Ryhmä 3) korostetaan metsien taloudellista hyödyntämistä ja monipuolista käyttöä. Metsien suojelua nämä metsänomistajat eivät kuitenkaan kannata kovin voimakkaasti. Kooltaan ryhmät 2 ja 3 ovat lähes samansuuruiset.

Tilan saantotapa, metsätilan koko sekä asuinpaikan etäisyys tilasta erottelivat metsänomistajia metsien käyttöön liittyvissä arvostuksissa (Taulukko 14). Erilaisten ryhmien tarpeiden huomioimista korostavat erityisesti tilansa perineet tai sen sukulaisilta ostaneet. Tässä ryhmässä on myös paljon metsänomistajia, joiden tilakoko on 50 – 99 hehtaaria. Tyypillisimmin nämä metsänomistajat asuvat 20 – 49 kilometrin etäisyydellä metsätilastaan.

Taulukko 13. Metsänomistajien jakautuminen ryhmiin metsien käyttöön liittyvien arvostusten perusteella (faktoripistemuuuttujen keskiarvot).

Faktori (Metsän käyttöön liittyvä ulottuvuus)	Ryhmä 1 (n=10 => 14 %)	Ryhmä 2 (n=33 => 45 %)	Ryhmä 3 (n=30 => 41 %)	F	Merkitsevyys (p)
	<i>Erilaisten ryhmien tarpeiden huomioiminen tärkeää</i>	<i>Suojelunmyönteiset</i>	<i>Talousmyönteisyys ja monipuolinen käyttö</i>		
Metsien suojelu	- 0,01026	- 0,60784	<u>0,67205</u>	28,35	0,000
Metsien taloudellisen hyödyntäminen	- 0,26901	0,37991	- 0,32823	6,13	0,004
Metsien virkistyskäyttö	- 0,15087	- 0,27077	0,34813	4,65	0,013
Metsien monikäyttö	<u>1,77316</u>	- 0,26436	- 0,30026	36,03	0,000

Taulukko 14. Metsänomistajaryhmien välisiä eroja metsien käyttöön liittyvissä arvostuksissa.

Eroteleva tekijä	Metsänomistajaryhmä (klusteri)		
	Erilaisten ryhmien tarpeiden huomioiminen tärkeää %	Suojelumyönteiset %	Talousmyönteisyys ja monipuolinen käyttö %
<u>Tilan saantotapa*</u> :			
Perintö tai lahja	45	77	37
Osto vapailta markkinoilta	11	7	15
Osto sukulaisilta	33	16	44
Muu	11	0	4
<u>Metsätilan koko*</u> :			
alle 20 ha	37	61	31
20-49 ha	13	25	31
50-99 ha	50	11	24
vähintään 100 ha	0	3	14
<u>Asuinpaikan etäisyys metsätilasta**:</u>			
1-19 km	0	31	7
20-49 km	83	15	40
50-99 km	0	23	13
vähintään 100 km	17	31	40

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

Suojelumyönteisille uusille metsänomistajille on tyypillistä pieni tilakoko. Tilansa he ovat saaneet perintönä tai lahjana. Etäisyys metsätilalle vaihtelee.

Talousmyönteisyyttä ja monikäyttöä korostavat etenkin tilansa sukulaisilta ostaneet, mutta myös tilan perintönä tai lahjana saaneet. Tilakoko on yleensä alle 50 hehtaaria. Matkaa asuinpaikan ja tilan välillä on vähintään 20 kilometriä, mutta ryhmässä on runsaasti myös yli sadan kilometrin päässä asuvia.

Puun energiakäyttö

Uudet metsänomistajat ovat melko yksimielisiä puun energiakäytön tuomista hyödyistä maisemalle, metsänhoidolle ja virkistykselle (Taulukko 15). Lisäksi he näkevät siinä uusia ansiomahdollisuuksia metsänomistajalle. Uudet metsänomistajat arvelevat myös, että Suomen puuvarat sallivat nykyistä huomattavasti laajemman energiakäytön, mutta tulevaisuuden energiaongelmien

ratkaisijaksi siitä ei heidän mielestään yksinään ole. Melko yleisesti metsänomistajat arvelevat, että puun energiakäyttö ylittää tulevaisuudessa jopa paperiteollisuuden puun käytön.

Yli puolet uusista metsänomistajista haluaa myymästään puusta mahdollisimman korkean hinnan, eikä välitä siitä, mihin tarkoitukseen puu menee. Lähes joka neljännelle metsänomistajalle puun käyttötarkoituksella on kuitenkin merkitystä. Noin joka toista metsänomistajaa huolestuttaa hakkuutähteiden mukana poistuvien ravinteiden aiheuttamat vaikutukset uudelle puu-

Taulukko 15. *Uusien metsänomistajien mielipiteet ja käsitykset puun käytöstä energiantuotannossa*

Puun energiakäyttöön liittyvä väittämä	Samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Eri mieltä
	%	%	%
Energiapuun korjuu parantaa metsämaisemaa (n=77)	91	6	3
Energiapuun korjuu edistää taimikonhoitoa ja nuoren metsän kunnostamista (n=78)	87	9	4
Energiapuun korjuu helpottaa metsän uudistamista (n=76)	85	12	3
Puun energiakäyttö tuo metsäomistajalle uusia ansiomahdollisuuksia (n=77)	83	14	3
Hakkuutähteiden korjuu edistää metsän virkistyskäyttöä (n=78)	73	15	12
Suomen puuvarat riittävät nykyistä huomattavasti laajempaan energiakäyttöön (n=77)	70	23	7
Julkisuudessa esitetyt mielipiteet puun energiakäytöstä ovat keskenään ristiriitaisia (n=78)	65	31	4
On samantekevää, käytetäänkö myymäni puu teollisuuden raaka-aineena vai energiaksi, kunhan itse saan puustani mahdollisimman korkean hinnan (n=77)	57	20	23
Uuden puusukupolven kasvu heikentyy, kun hakkuutähteiden mukana metsästä poistuu ravinteita (n=78)	55	32	13
Puuta käytetään tulevaisuudessa enemmän energiantuotantoon kuin paperiteollisuuden raaka-aineeksi (n=78)	44	28	28
Kantojen nosto heikentää jäljelle jäävää puustoa aiheuttamalla juuristovaurioita (n=77)	27	56	17
Puun energiakäytöllä voidaan ratkaista tulevaisuuden energiaongelmat kokonaan (n=78)	25	31	44
Puun energiakäytön lisääminen uhkaa metsäluonnon monimuotoisuutta (n=78)	14	45	41

sukupolvelle. Tosin tämän suhteen vallitsee myös paljon epätietoisuutta samoin kuin kantojen noston vaikutuksista. Metsäluonnon monimuotoisuudelle puun energiakäytöstä uudet metsänomistajat eivät arvele aiheutuvan uhkaa. Tosin tämänkin tekijän suhteen lähes puolet uusista metsänomistajista on epävarma.

Uusien metsänomistajien käsityksiä energiapuun korjuun vaikutuksista metsään verrattiin myös 2000-luvun alussa julkaistun valtakunnallisen metsänomistajakyselyn tuloksiin (Rämö ym. 2001). Uusien metsänomistajien näkemykset energiapuun korjuun vaikutuksista metsämaisemaan, taimikonhoitoon ja nuoren metsän kunnostukseen, metsän uudistamiseen sekä virkistyskäyttöön vastaavat pitkälti koko metsänomistajakunnan näkemyksiä. Hakkuutähteiden mukana metsästä poistuvat ravinteet sen sijaan huolettavat uusia metsänomistajia huomattavasti useammin kuin metsänomistajia 2000-luvun alussa. Samoin luonnon monimuotoisuudelle uudet metsänomistajat arvioivat aiheutuvan uhkaa energianpuun korjuusta useammin kuin metsänomistajat 2000-luvun alussa. Kuitenkin vuoden 2005 metsänomistajakyselyssä (Järvinen ym. 2006) metsänomistajat olivat huomattavasti useammin huolissaan sekä ravinnehävikistä että luonnon monimuotoisuudesta energiapuun korjuun yhteydessä kuin viisi vuotta aiemmin tehdyssä kyselyssä.

Metsänomistajien välisiä eroja

Puun energiakäyttöön liittyvissä näkemyksissä metsänomistajien välillä esiintyi eroja useiden taustapiirteiden suhteen (Taulukko 16. Tarkemmat jakaumat Liitteessä 4). Puun energiakäytön mahdollisuuksiin ratkaista tulevaisuuden energiaongelmat suhtautuvat pessimistisimmin miehet, metsätilansa ostamalla hankkineet sekä metsänomistajat, joilla on voimassa oleva metsäsuunnitelma. Epävarmuus asian suhteen on suurinta naisten keskuudessa.

Suomen puuvarojen riittävyyteen energiakäytössä miehet uskovat selvästi yleisemmin kuin naiset. Näkemys puuvarojen riittävyydestä on positiivinen varsin yleisesti myös iäkkäiden sekä korkeasti koulutettujen, metsätilansa sukulaisilta ostamalla hankkineiden, puuta myyneiden sekä keski- ja suurituloisten keskuudessa. Epävarmuutta on eniten tilansa perintönä tai lahjana saaneiden sekä pienituloisten keskuudessa. Puun energiakäytöstä julkisuudessa esitettyjä mielipiteitä pitävät ristiriitaisina yleisimmin miehet.

Energiapuun korjuun maisemaa parantavaan vaikutukseen näyttävät uskovan vahvimmin maaseudulla ja pienillä paikkakunnilla asuvat. Kaupungeissa asuvien keskuudessa asiasta vallitsee epävarmuus melko usein. Myös lapsuudessa maaseudulla asuneet kokevat energiapuun korjuun vaikuttavan maisemaan myönteisesti. Lapsuutensa suurimmissa kaupungeissa viettäneiden keskuudessaan epävarmuus asiasta on suurinta.

Lapsuudessaan maaseudulla asuneille sekä puuta viime vuosina myyneille uusille metsänomistajille puusta saatavalla hinnalla on yleisesti suurempi merkitys kuin puun käyttötarkoituksella. Energiapuun korjuusta mahdollisesti aiheutuvat ravinnehäviöt huolestuttavat erityisesti lapsuudessaan maaseudulla asuneita.

Alle 40-vuotiaat arvelevat kaikkein harvimmin energiapuun käytön lisäämisestä koituvan uhkaa luonnon monimuotoisuudelle. Eläkeläisten joukossa on eniten epätietoisuutta tämän asian suhteen. Ne metsänomistajat, joilla on metsäsuunnitelma, arvioivat yleisimmin, että metsän uudistaminen hyötyy energiapuun korjuusta. Kooltaan 50–99 hehtaarin metsätilojen omistajat arvelevat yleisimmin puun energiakäytön tarjoavan heille uusia ansiomahdollisuuksia.

Puun käytön arvelevat tulevaisuudessa nousevan energiantuotannossa metsäteollisuuden käyttöä suuremmaksi yleisimmin tilansa vapailta markkinoilta ostaneet sekä metsänomistajat, jotka eivät ole myyneet puuta viime vuosina. Tilansa sukulaisilta ostaneet sekä 50 – 99 hehtaarin tilojen omistajat puolestaan uskovat harvimmin tällaiseen visioon.

Taulukko 16. Metsänomistajien välisiä eroja näkemyksissä puun energia-
käytöstä. Tarkemmat jakaumat liitteessä 4.

Väittämä	Taustapiirre, joka lisää todennäköisyyttä olla samaa mieltä (+), olla eri mieltä (-) tai olla epävarma (0)
Puun energiakäytöllä voidaan ratkaista tulevaisuuden ongelmat kokonaan	<ul style="list-style-type: none"> Mies (-), Nainen (0) Tila ostettu sukulaisilta tai vapailta markkinoilta (-), tila peritty (0) Tilalla on metsäsuunnitelma (-)
Suomen puuvarat riittävät nykyistä huomattavasti laajempaan energiakäyttöön	<ul style="list-style-type: none"> Mies (+) Vähintään 60-vuotias (+) Ammattikorkeakoulu / Opisto tai akateeminen koulutus (+) Tila ostettu sukulaisilta (+), tila peritty (0) Myynyt puuta 2000-luvulla (+) Suuri- tai keskituloinen (+), pienituloinen (0)
Julkisuudessa esitetyt mielipiteet puun energiakäytöstä ovat keskenään ristiriitaisia	<ul style="list-style-type: none"> Mies (+)
Energiapuun korjuu parantaa metsämaisemaa	<ul style="list-style-type: none"> Nainen (+) Asuu maaseudulla tai taajamassa (+), 20 000 – 100 000 as. kaupungissa (0), yli 100 000 as. kaupungissa (-) Kasvanut maaseudulla (+), yli 100 000 as. kaupungissa (0)
On samantekevää, käytetäänkö myymäni puu teollisuuden raaka-aineena vai energiaksi, kunhan itse saan puustani mahdollisimman korkean hinnan	<ul style="list-style-type: none"> Kasvanut maaseudulla (+), 20 000 – 100 000 as. kaupungissa (-), taajamassa tai yli 100 000 as. kaupungissa (0) Myynyt puuta 2000-luvulla
Puun energiakäytön lisääminen uhkaa luonnon monimuotoisuutta	<ul style="list-style-type: none"> Alle 40-vuotias (-), vähintään 60-vuotias (0)
Uuden puusukupolven kasvu heikentyy, kun hakkuutähteiden mukana metsästä poistuu ravinteita	<ul style="list-style-type: none"> Kasvanut maaseudulla (+), taajamassa tai 20 000 – 100 000 as. kaupungissa (0)
Energiapuun korjuu helpottaa metsän uudistamista	<ul style="list-style-type: none"> On voimassa oleva metsäsuunnitelma (+)
Puuta käytetään tulevaisuudessa enemmän energiantuotantoon kuin paperiteollisuuden raaka-aineeksi	<ul style="list-style-type: none"> Tila ostettu vapailta markkinoilta (+), tila ostettu sukulaisilta (-) Metsätilan koko 50–99 ha (-) Ei ole myynyt puuta 2000-luvulla (+)
Puun energiakäyttö tuo metsänomistajalle uusia ansiomahdollisuuksia	<ul style="list-style-type: none"> Metsätilan koko 50–99 ha (+), vähintään 100 ha (-), alle 20 ha (0)

UUSIEN METSÄNOMISTAJIEN MIELIPITEET METSIEN KÄYTÖSTÄ – YHTEENVETO

- Uusien metsänomistajien mielestä:
 - Metsiä tulee käyttää monipuolisesti, hoitaa hyvin ja turvata metsäteollisuuden puunsaanti.
 - Metsien ja puun energiakäyttöä tulisi lisätä tuntuvasti.
 - Maaseudun työllisyys tulee huomioida metsien käytössä.
- Uudet metsänomistajat suhtautuvat hakkuisiin myönteisesti ja karsastavat hakkuita rajoittavia toimia.
- Taloudelliset ja suojeluarvot korostuvat virkistyskäyttöä enemmän.
- Metsien käyttöön liittyy neljä laajempaa arvoulottuvuutta:
 - Metsien suojelu, Taloudellinen hyödyntäminen, Virkistyskäyttö ja Monikäyttö.
- Metsien käytön perusteella uudet metsänomistajat voidaan jakaa kolmeen toisistaan eroavaan ryhmään:
 - Erilaisten ryhmien tarpeiden huomioonottamista korostavat:
 - 20-50 km etäisyydellä tilastaan asuvia
 - Suojelumyönteiset:
 - Tilansa perineitä
 - Pienten tilojen omistajia
 - Talousmyönteiset & monipuolista käyttöä arvostavat:
 - Tilansa ostamalla hankkineita
 - Keskisuurten ja suurten tilojen omistajia
- Puun energiakäytön vaikutukset maisemalle, metsänhoidolle ja virkistyskäytölle arvioi valtaosa uusista metsänomistajista myönteisiksi.
- Puun energiakäytössä nähdään uusia ansiomahdollisuuksia metsänomistajille. Tätä mieltä ovat varsinkin 50 – 99 hehtaarin tilojen omistajat
- Puuvarojen uskotaan riittävän Suomessa nykyistä huomattavasti laajempaan energiakäyttöön. Erityisesti miehet, iäkkäät, korkeasti koulutetut, tilansa sukulaisilta ostaneet, puuta 2000-luvulla myyneet sekä keski- ja suurituloiset ovat tätä mieltä.
- Tulevaisuuden energiaongelmien yksinomaiseksi ratkaisuksi puun energiakäyttöä ei nähdä. Vähiten tähän uskovat miehet, metsänsä ostamalla hankkineet sekä metsäsuunnitelman hankkineet.

5.2 Metsänomistus ja metsäasioiden hoito

5.2.1 Metsänomistuksen tavoitteet

Metsänomistuksen tavoitteissa uudet metsänomistajat korostavat voimakkaimmin metsää osana omaa elinpiiriä (Taulukko 17). Metsä on tärkeä uusille metsänomistajille myös erilaisten kotitarvehyödykkeiden lähteenä (marjat, sienet, polttopuut) sekä metsiin liittyvien tunnesiteiden vuoksi. Tavoitteiden kärkipäähän sijoittuu lisäksi metsä monenlaisten toimintojen ympäristönä.

Metsän taloudelliset arvot ovat tärkeitä huomattavasti pienemmälle osalle uusista metsänomistajista kuin muut arvot. Silti noin kahdelle viidestä metsä on tärkeä sijoituskohteena tai puunmyyntitulojen vuoksi.

Uusia metsänomistajia pyydettiin nimeämään mainituista tavoitteista itselleen kolme tärkeintä sekä asettamaan nämä tärkeysjärjestykseen. Tärkeysjärjestys on esitetty taulukossa 18. Yksittäisten tavoitemuuttujien perusteella uusille metsänomistajille metsä on tärkeä nimenomaan osana omaa elinpiiriä. Tätä korostaa joka kuudes metsänomistaja. Myös metsänomistaminen itsessään on tärkeää. Tärkeimmäksi tavoitteekseen sen nimeää joka seitsemäs metsänomistaja. Kotitarvepuiden saanti omasta metsästä näyttää olevan myös tärkeää. Tämä tavoite on korostunut vieläkin voimakkaammin koko metsänomistajakuntaa koskevissa tuoreissa tutkimuksissa, joissa se on noussut kaikkein tärkeimmäksi yksittäiseksi tavoitteeksi (esim. Rämö & Tilli 2007, Järvinen ym. 2006).

Kaikkiaan uudet metsänomistajat korostavat metsänomistuksessaan eniten vapaa-aikaan, tunnearvoihin sekä kotitarvehyötyyn liittyviä tavoitteita. Kuitenkin myös puunmyyntitulot kuuluvat niiden tekijöiden joukkoon, jotka saavat mainintoja sekä tärkeimpänä että toiseksi ja kolmanneksi tärkeimpänä tavoitteena.

Taulukko 17. Uusien metsänomistajien tavoitteet metsänomistuksessa.

Metsänomistuksen tavoite	Keski-arvo*	Tärkeä %	Ei tärkeä eikä merkityksetön %	Merkityksetön %
Metsäni on osa vapaa-ajanvietto- tai asuinpaikkani ympäristöä (n=78)	1,7	89	6	5
Metsästäni saan kotitarvepuut (n=77)	1,6	87	8	5
Metsäni tarjoaa minulle marjastus- ja sienestysmahdollisuuksia (n=77)	1,8	79	13	8
Metsäni tarjoaa minulle mahdollisuuden metsänhoitotöiden tekemiseen (n=77)	1,9	78	13	9
Metsäni on minulle paikka, jossa voin hiljentyä ja mieltiskellä (n=76)	2,1	76	13	11
Metsäni tarjoaa minulle ulkoilumahdollisuuksia (esim. kävely, lenkkeily, retkeily) (n=78)	2,1	74	12	14
Metsäni omistamisella on minulle itseisarvoa (esim. sukutila) (n=78)	2,0	74	14	12
Metsäni tarjoaa minulle kauneuselämyksiä (n=77)	2,2	69	22	9
Metsäni muodostaa perinnön omaisilleni (n=77)	2,2	69	23	8
Metsäomaisuuteni on inflaatiolta suojattua varallisuutta (n=76)	2,4	66	20	14
Metsäni kautta olen yhteydessä kotiseutuuni (n=77)	2,4	57	25	18
Metsäni tarjoaa minulle mahdollisuuden hoitaa ja vaalia luonnon monimuotoisuutta (n=77)	2,4	55	35	10
Metsäni tarjoaa turvan poikkeustilanteisiin (n=77)	2,8	47	21	32
Metsäni on minulle rahan sijoituskohde (n=77)	2,8	45	26	29
Metsäni tarjoaa minulle säännöllisiä puunmyyntituloja kulutukseen (n=77)	2,8	43	26	31
Metsäni tarjoaa taloudellisen turvan vanhuuteni varalle (n=77)	3,0	40	24	36
Metsäomaisuuteni parantaa luotonsaantimahdollisuuksiani (n=76)	3,1	37	25	38
Metsäni on suurien hankintojen rahoituslähde (asunto, auto, maatalouskoneet jne.) (n=77)	3,2	36	26	38
Metsänomistus tarjoaa minulle mahdollisuuden metsästyksen (n=77)	3,5	32	8	<u>60</u>
Tonttien/huvilapalstojen arvonnousu kohottaa metsäomaisuuteni arvoa (n=77)	3,3	30	27	43
Metsäni on minulle luonnonsuojelun kohde (n=76)	3,2	22	45	33
Metsäni tarjoaa minulle työtuloja (hankintalisä laskeaan työtuloksi) (n=76)	3,5	21	22	<u>57</u>
Metsäni tarjoaa elinkeinon / merkittävä osa elinkeinoa (n=76)	3,8	17	20	<u>63</u>

*Arviointi suoritettu asteikolla 1-5 (1=erittäin tärkeä ... 5=täysin merkityksetön)

Taulukko 18. Metsänomistuksen tavoitteiden tärkeysjärjestys.

Metsänomistuksen tavoite	Tärkein	Toiseksi tärkein	Kolmanneksi tärkein
Metsäni on osa vapaa-ajanvietto- tai asuinpaikkani ympäristöä	16	3	6
Metsäni omistamisella on minulle itseisarvoa (esim. sukutila)	14	6	7
Metsäni tarjoaa minulle mahdollisuuden metsänhoitotöiden tekemiseen	11	8	4
Metsäni kautta olen yhteydessä kotiseutuuni	10	1	1
Metsästäni saan kotitarvepuut	8	18	16
Metsäni muodostaa perinnön omaisilteni	7	8	14
Metsäni tarjoaa minulle marjastus- ja sienestysmahdollisuuksia	7	7	3
Metsäni tarjoaa taloudellisen turvan vanhuuteni varalle	7	8	6
Metsäni tarjoaa minulle säännöllisiä puunmyyntituloja kulutukseen	4	3	3
Metsäni tarjoaa minulle ulkoilumahdollisuuksia (esim. kävely, lenkkeily, retkeily)	3	8	6
Metsänomistus tarjoaa minulle mahdollisuuden metsästykseen	3	6	7
Metsäni on minulle paikka, jossa voin hiljentyä ja mietiskellä	-	6	8

Faktorianalyysissä (Maximum likelihood –menetelmä, Varimax-rotatointi) metsänomistuksen tavoitteiden taustalla voitiin havaita ainakin viisi laajempaa, tulkinnallisesti selkeää tavoiteulottuvuutta (Taulukko 19). Ensimmäisellä faktorilla (Faktori 1) latautuvat voimakkaimmin metsästä saataviin tuloihin liittyvät muuttujat. Toinen faktori (Faktori 2) edustaa metsänomistukseen kohdistuvia virkistystarpeita ja halua vaalia ja nauttia luonnonarvoista. Kolmas faktori (Faktori 3) edustaa taloudelliseen turvaan liittyviä tekijöitä. Faktorilla 4 saa voimakkaimman latauksen metsänhoitotöiden teko. Tämän faktorin voidaan katsoa kuvaavan metsänomistusta ja metsänhoitoa harrastuksena. Viimeisellä faktorilla (Faktori 5) latautuu voimakkaimmin kiinteistön

arvon nousu. Tämä faktoriratkaisu selittää noin 61 prosenttia muuttujien vaihtelusta. Näin ollen uusien metsänomistajien tavoitteisiin metsänomistuksessa vaikuttaa lisäksi sellaisia tekijöitä, joita saadut faktorit eivät pysty selittämään. Faktoriratkaisun ulkopuolelle jäivät alhaisen kommunaliteetin (>0,3) vuoksi seuraavat kolme muuttujaa: Metsänomistus tarjoaa minulle mahdollisuuden metsästykseseen, Metsäni omistamisella on minulle itseisarvoa, Metsäni kautta olen yhteydessä kotiseutuuni.

Taulukko 19. Metsänomistuksen tavoitteiden taustalla vaikuttavat asenneulottuvuudet.

Alkuperäinen väittämämuuttuja	Faktori 1	Faktori 2	Faktori 3	Faktori 4	Faktori 5	Kommunaliteetti
	Tulonlähde	Virkistys ja aineetomat arvot	Taloudellinen turva	Metsänhoito harrastuksena	Kiinteistön arvon nousu	
	Faktori-lataus	Faktori-lataus	Faktori-lataus	Faktori-lataus	Faktori-lataus	
Metsäni on minulle suurien hankintojen rahoituslähde (esim. asunto, auto, maatalousrakennukset ja -koneet)	0,84	0,83
Metsäni tarjoaa minulle säännöllisiä puunmyyntituloja kulutukseen	0,75	0,68
Metsäni tarjoaa minulle elinkeinon tai on merkittävä osa elinkeinoa	0,74	0,66
Metsäni tarjoaa minulle työtuloja (hankintalisä lasketaan työtuloksi)	0,74	0,76
Metsäomaisuuteni parantaa luoton-saantimahdollisuuksiani	0,54	0,53
Metsäni tarjoaa minulle ulkoilumahdollisuuksia (esim. kävely, lenkkeily, retkeily)	...	0,78	0,67
Metsäni on minulle paikka, jossa voin hiljentyä ja mietiskellä	...	0,73	0,57
Metsäni tarjoaa minulle kauneuselämyksiä	...	0,72	0,66
Metsäni tarjoaa minulle mahdollisuuden hoitaa ja vaalia luonnon monimuotoisuutta (monipuolinen kasvi- ja eläinlajisto)	...	0,69	0,48

Metsäni tarjoaa minulle marjastus- ja sienestysmahdollisuuksia	...	0,65	0,51
Metsäni on osa vapaa-ajanvietto- tai asuinpaikkani ympäristöä	...	0,59	0,37
Metsäni on minulle luonnonsuojelun kohde	...	0,52	0,43
Metsästäni saan kotitarvepuut	...	0,40	0,35
Metsäni tarjoaa turvan poikkeustilanteiden varalle	0,77	0,80
Metsäni tarjoaa taloudellisen turvan vanhuuteni varalle	0,76	0,82
Metsäomaisuuteni on inflaatiolta suojattua varallisuutta	0,65	0,62
Metsäni on minulle rahan sijoituskohte	0,54	0,61
Metsäni muodostaa perinnön omisilleni	0,47	0,37
Metsäni tarjoaa minulle mahdollisuuden metsänhoitotoiden tekemiseen	0,89	...	0,86
Tonttien/huvilapalstojen arvonnousu kohottaa metsäomaisuuteni arvoa	0,66	0,64
Ominaisarvo	3,60	3,55	2,69	1,27	1,10	12,22
Kokonaisvarianssi %	17,98	17,73	13,47	6,33	5,48	60,99

Metsänomistajien ryhmittely tavoitteiden mukaan

Saadun faktoriratkaisun pohjalta metsänomistajat voitiin ryhmitellä ryhmittelyanalyysissä (K-means clustering) kolmeen eri ryhmään metsänomistukseen liittyvien tavoitteidensa mukaan (Taulukko 20). Ensimmäisessä ryhmässä (Ryhmä 1) metsänomistajille on metsänomistuksessa erityisen tärkeää metsästä saatavat tulot. Virkistys ja aineettomat arvot tai taloudellinen turva sen sijaan korostuvat näiden metsänomistajien tavoitteissa vähemmän kuin uusilla metsänomistajilla keskimäärin.

Ryhmän 2 metsänomistajilla korostuvat voimakkaasti monet eri tavoitteet (taloudellinen turva, luonto ja virkistys sekä metsästä saatavat tulot).

Taulukko 20. Metsänomistajien jakautuminen ryhmiin metsänomistukseen liittyvien tavoitteiden mukaan (faktoripistemuuuttujen keskiarvot).

Faktori (Metsänomistuksen tavoitteisiin liittyvä ulottuvuus)	Ryhmä 1 (n=31 => 43 %) <i>Tulonlähde</i>	Ryhmä 2 (n=26 => 36 %) <i>Monitavoit- teiset</i>	Ryhmä 3 (n=15 => 21 %) <i>Kiinteistön arvo & met- sänhoitotöiden teko</i>	F	Mer- kitse- vyys (p)
Tulonlähde	- 1,44229	-0,30581	<u>1,05470</u>	3,83	0,026
Luonto ja virkistys	<u>2,71586</u>	-0,91846	-0,87431	6,09	0,004
Taloudellinen turva	<u>1,38478</u>	-1,45934	0,80242	11,99	0,000
Metsänhoitotöiden teko	-0,24399	<u>3,01009</u>	-1,57576	16,38	0,000
Kiinteistön arvon- nousu	0,25782	0,20427	-3,42914	22,44	0,000

Metsänhoitotöiden tekeminen sekä kiinteistön arvonnousu ovat näiden metsänomistajien arvostuksissa keskimääräistä vähemmän korostuneita.

Kolmannen ryhmän metsänomistajat painottavat tavoitteissaan metsänhoitotöiden tekemistä (=>metsänhoito harrastuksena) sekä kiinteistön arvonnousua voimakkaammin kuin uudet metsänomistajat keskimäärin. Myös luonto- ja virkistysarvoilla on melko suuri merkitys näille metsänomistajille. Metsästä saatavat säännölliset tulot sekä taloudellinen turva merkitsevät sen sijaan keskimääräistä vähemmän näille metsänomistajille.

Metsänomistajaryhmien välillä voitiin havaita joitakin taustapiirteisiin liittyviä eroja (Taulukko 21). Metsää suurten hankintojen rahoituslähteenä sekä säännöllisten tulojen lähteenä korostavat metsänomistajat asuvat tyypillisesti maaseudulla ja omistavat metsätilansa yksin. Tilan he ovat joko perineet tai ostaneet sukulaisilta. Tilaan kuuluva peltoala on joko pieni (alle 10 ha) tai yli 20 hehtaarin suuruinen.

Monitavoitteisia metsänomistajia kuvaa maaseudulla asuminen. Toisaalta heitä asuu myös suurimmissa kaupungeissa runsaasti. Monitavoitteisten metsänomistajien tilat ovat tyypillisimmin joko yhden henkilön omistuksessa tai ne ovat perikuntia. Tila on yleensä saatu perintönä. Tilaan kuuluva peltoala on alle 20 hehtaaria. Monitavoitteiset metsänomistajat ovat myös aktiivi-

sia puunmyyjiä, sillä yli 90 prosenttia heistä on myynyt puuta 2000-luvulla. Ero muihin ryhmiin ei kuitenkaan ole tilastollisesti merkitsevä.

Monitavoitteisten metsänomistajien ryhmässä voidaan erottaa erilaisia alaryhmiä: Metsänsä perineet ja metsänsä ostaneet, palkansaajat ja eläkeläiset, tilalla asuvat ja tilastaan hyvin etäällä asuvat, ilman peruskoulun jälkeistä ammattitutkintoa olevat ja korkeasti koulutetut, tilansa yksinään omistavat ja perikunnat.

Kiinteistön arvoa painottavat ja metsänhoitotöitä mielellään tekevät metsänomistajat asuvat myös valtaosin maaseudulla. Tilat ovat yleensä joko perheomistuksessa tai perikuntien hallinnassa. Tilansa nämä metsänomistajat ovat joko perineet tai ostaneet vapailta markkinoilta. Mikäli tilaan kuuluu peltoalaa, on se yleensä pieni.

Taulukko 21. Metsänomistajien välisiä eroja metsänomistuksen tavoitteissa.

Taustapiirre	Tavoiteklusteri		
	Metsä tulonlähteenä	Monitavoitteiset	Kiinteistön arvo & metsänhoitotöiden teko
<u>Lapsuuden asuinympäristö*</u> :			
Maaseutu	80	68	60
Taajama/alle 20 000 as. kaup.	10	8	20
Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	10	8	20
Kaupunki yli 100 000 as.	0	16	0
<u>Tilan hallintatapa**</u> :			
Yhden hengen omistus	58	39	33
Omistus puolison kanssa	29	11	33
Yhtymä	10	15	7
Perikunta	3	35	27
<u>Tilan saantotapa***</u> :			
Perintö/ lahja	44	76	47
Osto vapailta markkinoilta	4	4	33
Osto sukulaisilta	48	20	13
Muu	4	0	7
<u>Peltoala*</u> :			
alle 5 ha	33	31	50
5-9 ha	25	38	25
10-19 ha	0	31	12
vähintään 20 ha	42	0	13

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

Suhtautuminen metsänomistukseen

Uudet metsänomistajat näyttävät varsin yleisesti kokevan metsänomistuksen kiinnostavana, sillä kolme neljästä metsänomistajasta kokee metsänomistuksen itsessään mielenkiintoiseksi harrastukseksi, eikä haluaisi luopua omasta metsästään missään tapauksessa (Taulukko 22). Noin joka viides metsänomistaja kokee kuitenkin metsäasiat hankaliksi.

Metsänomistuksessa uusien metsänomistajien mielenkiintoa lisää erityisesti se, että metsässä voi nähdä oman työnsä jäljet konkreettisesti. Uusista metsänomistajista valtaosa on myös mieltänyt metsänomistuksen ja siihen liittyvän toiminnan pitkäjänteisyyden sukupolvien yli.

Useampi kuin kolme neljästä uudesta metsänomistajasta haluaa pitää metsänsä talouskäytössä. Yli puolet on lisäksi sitä mieltä, että omistajan tulee hyötyä metsänomistuksestaan. Toisaalta taloudellinen kannattavuus ei ole ensisijaista uusien metsänomistajien omistuksessa. Joka viides metsänomistaja olisi myös valmis luonnonarvokauppaan omista metsissään. Omien metsien puuvaratietoja ei sen sijaan haluta vapaasti kaikkien saataville.

Pääosa metsänomistajista ei koe metsäasioita erityisen hankaliksi. Noin joka viidennelle ne kuitenkin tuottavat vaikeuksia. Valtaosa uusista metsänomistajista myös tietää, mistä ulkopuolista apua voi saada tarvitessaan. Kuitenkin noin joka neljännellä asiasta ei ole tietoa.

Faktorianalysissä (Maximum likelihood –menetelmä, Varimax-rotatointi) metsänomistukseen liittyvien asenteiden taustalla voitiin havaita neljä laajempaa ulottuvuutta (Taulukko 23). Ensimmäisellä faktorilla (Faktori 1) latautuivat voimakkaimmin metsäasioihin liittyvä epätietoisuus. Toiselle faktorille (Faktori 2) voimakkaimmin latautuneet muuttujat edustavat metsänomistukseen kohdistuvaa mielenkiintoa. Faktorilla 3 korostuvat perinteisiin ja ylisukupolvisuuteen liittyvät muuttujat. Faktorilla 4 painottuu halukkuus pitää omat metsät talouskäytössä.

Tämä neljän faktorin ratkaisu selittää 52,4 % muuttujien vaihtelusta, eivätkä ne siten selitä kokonaan metsänomistajien metsäomistukseen liittyviä asenteita. Alkuperäisistä muuttujista faktoriratkaisussa on mukana 12. Alhaisen kommunaliteetin vuoksi (>0,3) alkuperäisistä muuttujista jätettiin ratkaisun ulkopuolelle kuusi: 1) Metsänomistuksessa on tärkeintä, että omistaja hyötyy siitä, 2) Oma metsä merkitsee minulle ennen kaikkea työntekoa, 3) Metsänhoitomaksuun pitäisi sisältyä nykyistä enemmän palveluita, 4) Tiedot metsäni puumääristä ja hakkuumahdollisuuksista tulisi olla kaikkien saatavil-

Taulukko 22. Uusien metsänomistajien suhtautuminen metsänomistukseen.

Metsänomistukseen liittyvä väittämä	Keskiarvo*	Samaa mieltä %	Ei samaa eikä eri mieltä %	Eri mieltä %
Metsän omistamisesta tekee mielenkiintoisen se, että voi nähdä oman työnsä jäljet konkreettisesti (n=77)	1,7	84	12	4
On tärkeää ottaa tulevat sukupolvet huomioon metsänomistuksessa (n=77)	1,8	82	17	1
Metsänomistus on mielenkiintoinen harrastus (n=77)	1,8	78	18	4
Haluan pitää omat metsäni talouskäytössä (n=76)	2,0	78	17	5
En luopuisi metsästäni missään tapauksessa (n=78)	2,1	77	8	15
Vanhemmilta ja sukulaisilta saatu tieto metsäasioista on arvokasta (n=77)	2,0	70	25	5
Metsää kannattaa omistaa, vaikka siitä onkin kuluja (n=77)	2,1	70	23	7
Metsänhoitomaksuun pitäisi sisältyä nykyistä enemmän palveluita (n=78)	2,2	67	23	10
Metsänomistuksessa on tärkeintä, että omistaja hyötyy siitä (n=77)	2,3	65	19	16
Suvun perinteet velvoittavat jatkamaan metsänomistusta (n=77)	2,5	56	21	23
Metsän omistaminen on mahdollista vain, jos se on taloudellisesti kannattavaa (n=78)	3,3	32	17	51
Oma metsä merkitsee ennen kaikkea työntekoa (n=77)	3,0	31	34	35
Metsäammattilaiset käyttävät ilmaisia, joita metsänomistajan on vaikea ymmärtää (n=78)	3,3	27	23	50
Voisin jättää metsäni osittain tai kokonaan metsätalouden ulkopuolelle, jos saisin siitä korvauksen (n=77)	3,2	27	29	44
Minun on vaikea tietää, minkä organisaation puoleen on erilaissa metsäasioissa käännyttävä (n=78)	3,6	25	8	67
Metsäasiat ovat hankalia (n=78)	3,6	19	23	58
Tiedot metsäni puumääristä ja hakkuumahdollisuuksista tulisi olla yleisesti saatavilla ilman suostumustani (n=77)	4,2	5	17	78
Metsän omistaminen on minulle rasite (n=78)	4,5	1	10	89

*Arviointi suoritettu asteikolla 1-5 (1=täysin samaa mieltä ... 5=täysin eri mieltä)

Taulukko 23. Uusien metsänomistajien metsänomistukseen liittyvien asenteiden taustalla vaikuttavat ulottuvuudet.

Alkuperäinen väittämämuuttuja	Faktori 1	Faktori 2	Faktori 3	Faktori 4	Kommuniteetti
	Epätietoisuus metsäasioissa	Metsänomistuksen mielenkiintoisuus	Perinteet ja ylisukupolvisuus	Halukkuus omien metsien talouskäyttöön	
	Faktorilataus	Faktorilataus	Faktorilataus	Faktorilataus	
Metsäammattilaiset käyttävät ilmaisuja, joita metsänomistajan on vaikea ymmärtää	0,88	0,83
Minun on vaikea tietää, minkä organisaation puoleen on erilaissa metsäasioissa käännyttävä	0,73	0,57
Metsäasiat ovat hankalia	0,50	0,48
Metsän omistamisesta tekee mielenkiintoisen se, että voi nähdä oman työnsä jäljet konkreettisesti	...	0,63	0,45
Metsän omistaminen on minulle rasite	...	-0,61	0,43
Metsänomistus itsessään on mielenkiintoinen harrastus	...	0,59	0,39
Metsää kannattaa omistaa, vaikka siitä onkin kuluja	...	0,51	0,36
Suvun perinteet velvoittavat minua jatkamaan metsänomistusta	0,87	...	0,78
En luopuisi omasta metsästäni missään tapauksessa	0,65	...	0,43
On tärkeää ottaa tulevat sukupolvet huomioon metsänomistuksessa	0,51	...	0,44
Haluan pitää omat metsäni talouskäytössä	0,81	0,73
Voisin jättää oman metsäni osittain tai kokonaan metsätalouden ulkopuolelle, jos saisin siitä korvauksen	-0,55	0,39
Ominaisarvo	1,78	1,73	1,59	1,19	6,29
Kokonaisvarianssi %	14,83	14,37	13,22	9,95	52,37

la ilman omaa suostumustani, 5) Vanhemmilta ja sukulaisilta saatu tieto metsäasioissa on arvokasta, 6) Metsän omistaminen on mahdollista vain, jos se on taloudellisesti kannattavaa.

Saatuun tulokseen tulee suhtautua varauksella, sillä aineiston koko on jonkin verran pienempi kuin yleisesti faktorianalyyseissä edellytetään. Tulkinltaan saatu ratkaisu on selkeä.

Vaikka faktorianalyyseissä saadut ulottuvuudet ovat selkeitä, metsänomistajien ryhmittely niiden perusteella ei tuottanut selkeästi tulkittavaa ratkaisua.

METSÄNOMISTUKSEN TAVOITTEET JA SUHTAUTUMINEN METSÄNOMISTUKSEEN – YHTEENVETO

- Kaikkiaan uudet metsänomistajat korostavat metsänomistuksessaan eniten vapaa-aikaan, tunnearvoihin ja kotitarvehyötyyn liittyviä tavoitteita.
- Yksittäisistä metsänomistuksen tavoitteista uusille metsänomistajille ovat tärkeimpiä ne, jotka liittyvät metsään osana omaa elinpiiriä.
- Myös puunmyyntitulot kuuluvat tärkeimpien tavoitteiden joukkoon.
- Kotitarvepuiden saanti omasta metsästä on myös tärkeä yksittäinen tavoite, mutta korostuu kuitenkin hieman vähemmän kuin metsänomistajakunnassa keskimäärin.
- Yksittäisten tavoitteiden taustalla voidaan erottaa viisi laajempaa tavoiteulottuvuutta:
 1. Metsä tulonlähteenä
 2. Virkistys ja aineettomat arvot
 3. Metsän tarjoama taloudellinen turva
 4. Metsänhoito harrastuksena
 5. Kiinteistön arvonnousuun kohdistuvat odotukset
- Tavoiteulottuvuudet poikkeavat koko metsänomistajakunnan tavoitteista.
 - Ylisukupolvisuus ja luontoarvot korostuvat vähemmän kuin koko metsänomistajakunnassa (= > ei omia ulottuvuuksia).
 - Kiinteistön arvonnousuun kohdistuvaa sekä metsänhoitoa harrastuksena edustavaa ulottuvuutta ei ole esiintynyt aiemmissä tutkimuksissa.
- Tavoitteidensa perusteella metsänomistajat voitiin jakaa kolmeen toisistaan poikkeavaan ryhmään:
 1. Metsää tulonlähteenä korostavat. Virkistys, aineettomat arvot ja ta-

loudellinen turva korostuvat keskimääräistä vähemmän.

- o Maaseudulla asuvia, metsätilansa yksin omistavia, tilansa perineitä tai sukulaisilta ostaneita, peltoa joko paljon (yli 20 ha) tai alle 10 ha.

2. Monitavoitteiset, jotka korostavat voimakkaasti taloudellista turvaa, luonto- ja virkistysarvoja sekä metsästä saatavia tuloja. Metsänhoitotyöt ja kiinteistön arvonnousu korostuvat keskimääräistä vähemmän.

- o Maaseudulla ja suurimmissa kaupungeissa asuvia, tilansa yksin omistavia tai perikuntien jäseniä, tilansa perimällä saaneita, pieni peltoala, aktiivisia puunmyyjiä.
- o Jakautuu todennäköisesti vielä pienempiin ryhmiin.

3. Metsänhoitotöiden tekemistä ja kiinteistön arvonnousua korostavat metsänomistajat. Luonto- ja virkistysarvoilla on myös melko suuri merkitys. Tuloilla ja taloudellisella turvalla vähäinen merkitys.

- o Maaseudulla asuvia, tilat perheomistuksessa tai perikuntien hallinnassa, tila peritty tai ostettu vapailta markkinoilta, peltoala pieni.

- Metsänomistus kiinnostaa yleisesti uusia metsänomistajia varsin paljon.
- Omasta metsästä ei yleensä haluta luopua missään tapauksessa.
- Metsänomistukseen liittyy myös ylisukupolvisuusnäkökulma.
- Valtaosa haluaa pitää metsänsä talouskäytössä ja haluaa hyötyä metsänomistuksestaan.
- Taloudellinen kannattavuus ei kuitenkaan ole metsänomistuksessa ensisijaista.
- Joka viides kokee metsäasiat yleisesti hankaliksi.
- Joka neljäs ei ole selvillä, mistä voi saada neuvoja ja palveluita niitä tarvittaessaan.
- Metsänomistukseen liittyvien asenteiden taustalla voitiin erottaa neljä laajempaa asenneulottuvuutta:
 1. Epätietoisuus metsäasioissa
 2. Metsänomistuksen mielenkiintoisuus
 3. Perinteet ja ylisukupolvisuus
 4. Halukkuus omien metsien talouskäyttöön
- Tutkimuksen aineistolla metsänomistajia ei kyetty ryhmittelemään metsänomistukseen liittyvien asenteidensa mukaan.

5.2.2 Metsänhoito ja metsäasioiden hoito

Uudet metsänomistajat ovat lähes yksimielisiä siitä, että metsien hoitaminen kuuluu metsänomistajien velvollisuuksiin (Taulukko 24). Lähes yhtä yksimielisesti metsänomistajat arvioivat metsänhoidon vaikutukset myönteisiksi sekä taloudellisen tuoton että virkistyskäyttömahdollisuuksien kannalta.

Toimenpidetarpeiden määrittelyssä ja toteutuksessa uudet metsänomistajat luottavat ammattilaisiin. Metsäsuunnitelma on tärkeä ja yleisesti käytetty apuväline metsätoimenpiteistä päätettäessä. Internetin mahdollisuuksia yhteydenpidossa erityisesti kaukana asuviin metsänomistajiin uudet metsän-

Taulukko 24. Uusien metsänomistajien suhtautuminen metsänhoitoon.

<i>Metsänhoitoon liittyvä väittämä</i>	Keskiarvo*	Samaa mieltä %	Ei samaa eikä eri mieltä %	Eri mieltä %
Metsänomistajien velvollisuus on huolehtia metsien hyvästä hoidosta (n=77)	1,5	95	5	0
Hoitamalla metsiäni voin turvata mahdollisimman hyvän tuoton metsäomaisuudelleni (n=76)	1,5	92	8	0
Metsien virkistyskäyttöä voidaan parantaa hyvällä metsänhoidolla (n=77)	1,8	90	6	4
Luonnon monimuotoisuus tulee ottaa huomioon metsätoimenpiteissä (n=78)	1,7	89	10	1
Metsäasiat ja -työt oppii parhaiten tekemällä ne itse (n=76)	2,1	72	18	10
Teen metsissäni vain asiantuntijoiden suosittelemia toimenpiteitä (n=76)	2,3	70	17	13
Metsissäni tehdään vain niitä toimenpiteitä, joita metsäsuunnitelmani suosittelee (n=77)	2,4	62	21	17
Internetiä tulisi käyttää enemmän yhteydenpidossa kaukana asuviin metsänomistajiin (n=77)	2,4	51	41	8
Metsäasiat hoituvat parhaiten tekemällä palvelusopimuksen jonkin organisaation tai yhtiön kanssa (n=77)	3,0	36	30	34
Tekemällä metsätöitä /hoitamalla metsäasioita itse voi aiheuttaa paljon vahinkoa (n=76)	3,4	24	24	52
Metsäammattilaiset antavat ristiriitaisia neuvoja metsäasioissa (n=77)	3,6	13	31	56
En tiedä, mitä toimenpiteitä metsissäni tarvitaan (n=77)	4,0	13	12	75

*Arviointi suoritettu asteikolla 1-5 (1=täysin samaa mieltä ... 5=täysin eri mieltä)

omistajat pitävät varsin yleisesti hyvinä. Kaikkiaan melko harva metsänomistaja on kuitenkin tietämätön metsänsä vaatimista toimenpiteistä. Uudet metsänomistajat kokevat, että itse tekeminen ja oma kokemus on metsäasioiden oppimisen kannalta tärkeää. Toisaalta vajaa neljännes pelkää, että itse tekemällä voi aiheuttaa paljon vahinkoa.

Metsänomistajien välisiä eroja suhtautumisessa metsänhoitoon

Yli 50-vuotiaat uudet metsänomistajat ovat useammin kuin heitä nuoremmat sitä mieltä, että metsien hyvä hoito kuuluu metsänomistajan velvollisuuksiin (Taulukko 25, Liite 5). Tämä asenne vahvistuu myös silloin, kun metsänomistaja on asunut lapsuudessaan maaseudulla tai taajamassa. Yli 100 000 asukkaan kaupungissa lapsuudessaan asuneet ovat muita useammin epävarmoja tämän asian suhteen.

Metsien hyvän hoidon arvellaan parantavan metsän tuottoa erityisesti suurten tilojen omistajien keskuudessa. Epävarmuus metsäsuunnitelman olemassaolosta lisää myös epävarmuutta metsien hoidon yhteydestä metsän tuottoon.

Metsän monimuotoisuuden huomioinnin vaatimus korostuu voimakkaimmin eläkeläisillä, alle 50 hehtaarin tiloilla, tilansa vapailta markkinoilta ostaneilla ja niillä metsänomistajilla, joilla ei ole metsäsuunnitelmaa. Ne metsänomistajat, jotka ovat ostaneet tilansa sukulaisilta sekä alle 50 hehtaarin tilojen omistajat ovat useimmin epävarmoja tarpeesta huomioida monimuotoisuus.

Alle 100 hehtaarin tilojen omistajat noudattavat suurempien tilojen omistajia yleisemmin asiantuntijoiden suosituksia metsätoimenpiteissä. Tilansa vapailta markkinoilta ostaneet ovat myös useammin halukkaita noudattamaan asiantuntijoiden suosituksia kuin tilansa muilla tavoin hankkineet.

Metsäsuunnitelmaa haluavat puolestaan yleisimmin noudattaa naiset, eläkeläiset, tilansa sijaintikunnassa asuvat, tilansa vapailta markkinoilta ostaneet ja metsäsuunnitelman teettäneet metsänomistajat.

Internetin käyttöä yhteydenpidossa metsänomistajiin toivovat keskimääräistä useammin metsänomistajat, joilla on voimassa oleva metsäsuunnitelma. Aktiivisten puunmyyjien keskuudessa internetin käyttöä toivotaan myös keskimääräistä yleisemmin.

Epävarmuus omien metsien toimenpidetarpeista on yleisempää naisten keskuudessa kuin miehillä. Naiset kokevat myös metsäammattilaisten anta-

Taulukko 25. Metsänomistajien välisiä eroja suhtautumisessa metsänhoitoon. Tarkemmat jakaumat Liitteessä 5.

Väittämä	Taustapiirre, joka lisää todennäköisyyttä olla samaa mieltä (+), olla eri mieltä (-) tai olla epävarma (0)
Metsänomistajien velvollisuus on huolehtia metsien hyvästä hoidosta	<ul style="list-style-type: none"> • Yli 50-vuotias (+) • Asunut lapsuudessa maaseudulla tai taajamassa (+), yli 100 000 as. kaupungissa (0)
Hoitamalla metsiäni voin turvata mahdollisimman hyvän tuoton metsäomaisuudelleni	<ul style="list-style-type: none"> • Metsätilan koko vähintään 50 ha (+), alle 50 ha (0) • Metsäsuunnitelman olemassaolosta ei tietoa (0)
Luonnon monimuotoisuus tulee ottaa huomioon metsätoimenpiteissä	<ul style="list-style-type: none"> • Eläkeläinen tai yrittäjä (+) • Tila peritty tai ostettu vapailta markkinoilta (+), ostettu sukulaisilta (0) • Metsäsuunnitelmaa ei ole (+), metsäsuunnitelma on (0) • Tilakoko alle 50 ha (+), vähintään 50 ha (0)
Metsäasiat ja -työt oppii parhaiten tekemällä ne itse	<ul style="list-style-type: none"> • Asuinpaikka tilan ulkopuolella samassa maakunnassa (0)
Teen metsissäni vain asiantuntijoiden suosittelemia toimenpiteitä	<ul style="list-style-type: none"> • Tila peritty tai ostettu vapailta markkinoilta (+) • Tilakoko alle 100 ha (+), vähintään 100 ha (-)
Metsissäni tehdään vain niitä toimenpiteitä, joita metsäsuunnitelmani suosittelee	<ul style="list-style-type: none"> • Nainen (+), Mies (0) • Eläkeläinen (+), palkansaaja (-) • Kotitalouden vuositulot alle 32 000 € (-) • Asuinpaikka tilan ulkopuolella tilan sijaintikunnassa (+), eri maakunnassa (0) • Tila ostettu vapailta markkinoilta (+), ostettu sukulaisilta (-) • Metsäsuunnitelma on (+), ei ole (-), ei osaa sanoa (0)
Internetiä tulisi käyttää enemmän yhteydenpidossa kaukana asuviin metsänomistajiin	<ul style="list-style-type: none"> • Metsäsuunnitelma on (+), ei ole (-) • Puuta on myyt 2000-luvulla (+), ei ole myyty (0)
Metsäammattilaiset antavat ristiriitaisia neuvoja metsäasioissa	<ul style="list-style-type: none"> • Nainen (-), Mies (0) • On myynyt puuta 2000-luvulla (0), ei ole myynyt (-)
En tiedä, mitä toimenpiteitä metsissäni tarvitaan	<ul style="list-style-type: none"> • Nainen (+), Mies (-) • Asunut lapsuudessa yli 20 000 as. kaupungissa (+), maaseudulla tai taajamassa (-) • Tila yhtymän hallinnassa (+), perheomistuksessa (-) • Metsäsuunnitelma on (-)

Taulukko 26. Metsäasioiden ja metsätöiden hoito.

<i>Hoidettava metsäasia / metsätyö</i>	Teen kokonaan itse %	Teen osittain itse ja teetän ulkopuoliset %	Teetän kokonaan ulkopuolisilla %
Metsänhoitotyöt (esim. istutus ja taimikonhoito) (n=76)	57	31	12
Metsäasioiden hoito (veroasiat, tukien hakeminen, kirjanpito jne.) (n=75)	53	32	15
Puukauppaan liittyvät asiat (leimikon teko, yhteydenotto ostajiin, kilpailutus, jne.) (n=76)	18	37	45
Harvennushakkuut (työn tekeminen) (n=76)	14	33	53
Päättehakkuut (työn tekeminen) (n=76)	1	12	87

mat neuvot ristiriitaisiksi useammin kuin miehet. Lisäksi lapsuutensa yli 20 000 asukkaan kaupungeissa viettäneet sekä yhtymien ja perikuntien jäsenet ovat keskimääräistä useammin epävarmoja metsiensä toimenpidetarpeista. Mikäli tilalla on voimassaoleva metsäsuunnitelma, toimenpiteiden tarpeellisuudesta ollaan selvillä paremmin kuin tiloilla, joilla suunnitelma ei ole.

Enemmistö uusista metsänomistajista hoitaa kokonaan itse kevyet metsänhoitotyöt ja metsäasiat (ns. paperityöt) (Taulukko 26). Noin joka kahdeksas teettää myös nämä työt kokonaan ulkopuolisilla.

Yleisimmin ulkopuolisilla teetetään hakkuut. Harvennushakkuut teettää kokonaan ulkopuolisilla noin joka toinen uusi metsänomistaja. Päättehakkuut teettää valtaosa kokonaan ulkopuolisilla. Kokonaan itse päättehakkuita ei uusista metsänomistajista tee kukaan.

Metsäasioiden hoitoon liittyviä eroja metsänomistajaryhmien välillä

Puukauppaan liittyvien asioiden hoito kokonaan itse on todennäköisempää, jos metsänomistaja on alle 40-vuotias tai tila on hankittu ostamalla sukulaisilta (Taulukko 27. Liite 6). Todennäköisyys teettää puukauppaan liittyvät asiat osittain ulkopuolisilla lisääntyy, jos tila on perheomistuksessa tai perikunnan hallinnassa. Yhtymissä sen sijaan teetetään puukauppaan liittyvät

asiat varsin yleisesti kokonaan ulkopuolisilla. Mitä vanhemmasta metsänomistajasta on kyse, sitä yleisempää on puukaupan teettäminen kokonaan ulkopuolisella. Puukaupan tekotapaan vaikuttaa myös se, kuinka tila on tullut metsänomistajan omistukseen: ostamalla hankittujen tilojen omistajat hoitavat selvästi yleisemmin itse ainakin osan puukauppaan liittyvistä asioista kuin perimällä saatujen tilojen omistajat.

Harvennushakkuita tekevät ainakin osittain itse erityisesti maa- ja/tai metsätalousyrittäjät. Osittainen omatoimisuus lisääntyy myös silloin, kun metsänomistaja asuu maaseudulla ja tilaan kuuluu peltoa vähintään 10 hehtaaria. Sekä pääte- että harvennushakkuut teetetään kokonaan ulkopuolisilla todennäköisimmin silloin, kun metsänomistaja on palkansaaja tai eläkeläinen ja asuu kaupungissa.

Metsänhoitotöissä omatoimisuus on yleisempää miesten kuin naisten keskuudessa sekä perheomistuksessa tai perikuntien hallinnassa olevilla tiloilla. Myös tilansa sukulaisilta ostamalla hankkineet tekevät varsin yleisesti kaikki metsänhoitotyöt itse. Yhtymissä metsänhoitotöiden teko osittain itse ja osittain teettämällä on yleisintä. Naiset teettävät miehiä useammin metsänhoitotyöt kokonaan ulkopuolisilla. Silti lähes joka toinen nainenkin tekee metsänhoitotyöt kokonaan itse.

Metsäasioihin liittyvien paperitöiden teko itse on todennäköisempää, jos metsänomistaja on korkeasti koulutettu, hyvätuloinen, asuu tilansa ulkopuolella, mutta melko lähellä tilaa ja on lapsuudessaan asunut maaseudulla tai taajamassa. Paperitöiden teettäminen osittain muilla on todennäköisempää metsänomistajilla, joilla on alhainen koulutustaso, asuinpaikka kaukana tilasta, suuret tulot ja juuret suuressa kaupungissa. Paperitöiden teettäminen kokonaan ulkopuolisilla on yleisintä pienituloisilla. Vakinaisesti tilalla asuvilla ulkopuolisen avun käyttö on muihin verrattuna yleisempää. Silti tilalla asuivatkin yli puolet tekee kaikki paperityöt itse.

Kiinnostusta metsäasioiden ja metsätöiden omatoimiseen hoitamiseen ja tekemiseen uusilla metsänomistajilla on (Taulukko 28), mutta sitä rajoittaa erityisesti ajan puute. Oman kaluston puute sekä puutteelliset tiedot ja taidot ovat lisäksi merkittäviä metsänomistajien omatoimisuutta rajoittavia tekijöitä.

Joka toisella uudella metsänomistajalla oma terveydentila rajoittaa ainakin jossain määrin omatoimista asioista huolehtimista. Metsätilan ja asuinpaikan välinen suuri etäisyys puolestaan rajoittaa omatoimista metsäasioiden hoitoa ja metsätöiden tekemistä kahdella metsänomistajalla viidestä.

Taulukko 27. Metsänomistajaryhmien välisiä eroja metsäasioiden hoidossa.
Tarkemmat jakaumat Liitteessä 6.

Hoidettava met- sätyö / metsä- asia	Taustapiirre, joka lisää todennäköisyyttä (+)		
	<i>Teen kokonaan itse</i>	<i>Teen osittain itse ja teetän loput</i>	<i>Teetän kokonaan ulkopuolisilla</i>
Puukauppaan liittyvät asiat (leimikon teko, yhteydenpito ostajiin, kilpailutus jne.)	<ul style="list-style-type: none"> • Alle 40-vuotias (+) • Tila ostettu sukulaisilta (+) 	<ul style="list-style-type: none"> • Omistus yhdessä puolison kanssa tai perikunta (+) • Tila ostettu vapaailta markkinoilta (+) 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhtymä (+) • Epävarma metsäsuunnitelman olemassaolosta (+) • Vähintään 50-vuotias • Tila saatu perintönä tai lahjana (+)
Päättehakkuu (työn tekeminen)			<ul style="list-style-type: none"> • Palkansaaja (+) / Eläkeläinen (+) • Asuinpaikka yli 100 000 as. kaupunki (+)
Harvennushakkuu (työn tekeminen)		<ul style="list-style-type: none"> • Maa- /metsätalousyrittäjä (+) • Asuinpaikka maaseutu (+) • Tilaan kuuluu peltoa vähintään 10 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Palkansaaja (+) / Eläkeläinen (+) • Asuinpaikka taajama tai kaupunki (+) • Tilaan kuuluu peltoa enintään 9 ha
Metsänhoitotyöt (esim. istutus, taimikonhoito)	<ul style="list-style-type: none"> • Mies (+) • Tila perheomistuksessa (+) / perikunta (+) • Tila ostettu sukulaisilta (+) 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhtymä (+) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nainen (+)
Metsäasioiden hoito (veroasiat, tukien hakeminen, kirjanpito jne.)	<ul style="list-style-type: none"> • Ammattikorkeakoulu- tai akateeminen tutkinto (+) • Asuu tilan ulkopuolella tilan sijaintikunnassa (+) • Asunut lapsuudessa maaseudulla tai taajamassa (+) • Hyvätuloinen (+) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ei peruskoulun jälkeistä tutkintoa (+) • Asuu tilan sijaintikunnan ulkopuolella eri maakunnassa (+) • Asunut lapsuudessa yli 100 000 as. kaupungissa (+) • Suurituloinen (+) 	<ul style="list-style-type: none"> • Asuu vakinaisesti tilalla (+) • Pienituloinen (+)

Taulukko 28. Eri tekijöiden rajoittava vaikutus omatoimiseen metsäasioiden hoitoon ja metsätöiden tekoon uusilla metsänomistajilla.

<i>Hoidettava metsäasia / metsätö</i>	Ei rajoita mitenkään %	Rajoittaa jonkin verran %	Rajoittaa tuntuvasti %	En osaa sanoa %
Käytettävissä oleva oma aika (n=77)	21	35	41	3
Käytettävissä oleva oma kalusto (n=77)	22	38	35	5
Omat tiedot ja taidot metsäasioissa (n=77)	32	36	29	3
Oma terveydentilani (n=78)	49	37	13	1
Metsätilan etäinen sijainti asuinpaikkaan nähden (n=76)	55	29	12	4
Oma kiinnostus metsäasioihin (n=78)	74	21	1	4

Metsänomistajien taustoihin liittyviä eroja metsäasioiden hoitoa rajoittavissa tekijöissä

Omat tiedot ja taidot rajoittavat naisilla omatoimista metsäasioiden hoitoa yleisemmin kuin miehillä (Taulukko 29. Liite 7). Samoin omat tiedot ja taidot nousevat vähän koulutetuilla metsänomistajilla useammin omatoimisuuden esteeksi kuin korkeammin koulutetuilla. Toisaalta myös akateemisesti koulutettujen keskuudessa omien tietojen ja taitojen koetaan melko yleisesti rajoittavan omatoimisuutta metsäasioissa.

Lapsuutensa taajamissa viettäneillä uusilla metsänomistajilla tiedot ja taidot nousevat oman tekemisen esteeksi harvemmin kuin suurehkoissa kaupunkeissa kasvaneilla metsänomistajilla.

Omien tietojen ja taitojen puute rajoittaa metsäasioiden omatoimista hoitamista todennäköisimmin silloin, kun metsänomistajalla ei ole metsäsuunnitelmaa tai sen olemassaolosta on epätietoisuutta. Omien tietojen ja taitojen puute rajoittaa varsin yleisesti asioiden hoitoa myös pienituloisilla metsänomistajilla. Lisäksi se, kuinka metsätila on tullut metsänomistajan omistukseen, näyttää olevan yhteydessä metsänomistajan metsätietojen ja –taitojen rajoittavaan vaikutukseen asioiden omatoimisessa hoitamisessa. Tilansa vapailta markkinoilta ostaneet uudet metsänomistajat tuntevat omat tietonsa ja taitonsa melko yleisesti asioiden hoitoa rajoittavaksi tekijäksi. Sen sijaan

sukulaisilta tilansa ostaneet metsänomistajat pitävät omia tietojaan ja taitojaan yleensä niin hyvinä, että ne eivät rajoita omatoimisuutta.

Pitkä metsätilan ja asuinpaikan välinen etäisyys rajoittaa metsäasioiden omatoimista hoitamista erityisesti niillä metsänomistajilla, jotka asuvat suurissa kaupungeissa metsätilan sijaintikunnan ulkopuolella. Nämä tilastaan kaukana asuvat ja etäisyyden rajoittavaksi tekijäksi kokevat ovat usein korkeasti koulutettuja ja viettäneet myös lapsuutensa kaupungeissa. Heidän metsätilansa ovat yleisimmin perikunnan tai yhtymän omistuksessa ja tila on keskimääräistä useammin hankittu ostamalla vapailta markkinoilta. Tilansa sukulaisilta ostaneet sen sijaan eivät pääsääntöisesti koe etäisyyttä asioiden hoitoa rajoittavaksi tekijäksi. Nämä metsänomistajat ovatkin tyypillisesti maaseudulla tilansa yhteydessä asuvia ja ovat asuneet myös lapsuudessaan maaseudulla. He ovat usein vähän koulutettuja ja heidän tilansa ovat yleensä perheomistuksessa.

Oma terveydentila rajoittaa metsänomistajan omatoimista työskentelyä ja asioiden hoitoa erityisesti vähän koulutetuilla, pienituloisilla ja eläkeläisillä. Vastaavasti terveydentila ei rajoita alle 60-vuotiaiden, koulutettujen, hyvätuoloisten ja palkansaajien tai yrittäjien (mukaan lukien maa- ja/tai metsätalouslyrittäjät) omatoimisuutta.

Oman ajan puute rajoittaa erityisesti suurissa kaupungeissa asuvien, suurituloisten ja alle 60-vuotiaiden uusien metsänomistajien omatoimisuutta. Pienituloiset ja eläkeläiset kokevat puolestaan muita harvemmin käytettävissä olevan ajan esteeksi metsäasioiden hoidolle.

Käytettävissä oleva oma kalusto rajoittaa metsätöiden omatoimista tekemistä etenkin naisilla ja yli 50-vuotiailla metsänomistajilla sekä yhtymissä. Sen sijaan erityisesti alle 40-vuotiailla kalusto ei ole este töiden tekemiselle itse.

Kiinnostuksen puute rajoittaa metsäasioiden omatoimista hoitamista naisilla hieman useammin kuin miehillä. Tilansa sukulaisilta ostaneet näyttäisivät puolestaan olevan erittäin kiinnostuneita hoitamaan metsäasiat itse.

Taulukko 29. Metsänomistajien välisiä eroja metsäasioiden hoitoa rajoittavissa tekijöissä. Tarkemmat jakaumat Liitteessä 7.

Metsäasioiden hoitoon vaikuttava tekijä	Taustapiirre, joka lisää vaikutuksen todennäköisyyttä (+)			
	Ei rajoita mitenkään	%	Rajoittaa jonkin verran	%
Omat tiedot ja taidot metsäasioissa	<ul style="list-style-type: none"> Lapsuuden asuinympäristö taajama (+) Tila ostettu sukulaisilta (+) 		<ul style="list-style-type: none"> Ei peruskoulun jälkeistä tutkintoa (+) Metsäsuunnitelman olemassaolosta epätietoisuutta (+) Pienituloinen (+) 	<ul style="list-style-type: none"> Nainen (+) Ei ylioppilastutkinnon jälkeistä tutkintoa (+) Akateeminen (+) Lapsuuden asuin ympäristö yli 20 000 as. kaupunki (+) Metsäsuunnitelmaa ei ole (+) Tila peritty tai ostettu vapailta markkinoilta (+)
Metsätilan etäinen sijainti asuinpaikkaan nähden	<ul style="list-style-type: none"> Peruskoulu tai ammattikoulu ylin tutkinto (+) Asuinpaikka maaseudulla (+) Asuu tilan yhteydessä tai tilan sijaintikunnassa (+) Lapsuuden asuinpaikka maaseutu (+) Tila perheomistuksessa (+) Tila peritty tai ostettu sukulaisilta (+) 		<ul style="list-style-type: none"> Akateeminen (+) Asuinpaikka yli 20 000 as. kaupungissa (+) Asuu tilan sijaintikunnan ulkopuolella (+) Lapsuuden asuinpaikka muu kuin maaseutu (+) Tila yhtymän tai perikunnan omistuksessa (+) Tila ostettu vapailta markkinoilta (+) 	
Oma terveydentila	<ul style="list-style-type: none"> Alle 60-vuotias (+) Peruskoulun jälkeen suoritettu joku tutkinto (+) Palkansaaja tai maa- /metsätalousyrittäjä(+) Keski- tai suurituloinen (+) 		<ul style="list-style-type: none"> Ei peruskoulun jälkeistä tutkintoa (+) Eläkeläinen tai yrittäjä (+) Melko pienet tulot (+) Vähintään 60-vuotias (+) 	<ul style="list-style-type: none"> Pienituloinen (+)
Käytettävissä oleva oma aika	<ul style="list-style-type: none"> Eläkeläinen (+) Pienituloinen (+) 		<ul style="list-style-type: none"> 50-59-vuotias (+) Maa- / metsätalousyrittäjä tai yrittäjä (+) Asuinpaikka maaseutu tai alle 100 000 as kau- 	<ul style="list-style-type: none"> Alle 50-vuotias (+) Palkansaaja (+) Yli 100 000 as. kaupunki (+) Omistus yhdessä puolison kanssa tai yhtymä(+)

		punkki / taajama (+)	• Suurituloinen (+)
		• Perikunta (+)	
		• Keskituloinen (+)	
Käytettävissä oleva oma kalusto	• Alle 40-vuotias (+)	• Mies (+)	• Nainen (+)
		• 50-59-vuotias (+)	• Vähintään 60-vuotias (+)
		• Perheomistus (+)	• Perikunta (+)
		• Tila ostettu sukulaisilta (+)	• Tila peritty tai ostettu vapailta markkinoilta (+)
Oma kiinnostus metsäasioihin	• Mies (+)	• Nainen(+)	
	• Tila hankittu ostamalla		

Ulkopuolisen avun käyttö

Tarvitessaan ulkopuolista apua lähes kaikki uudet metsänomistajat tietävät ainakin jonkun tahon, jonka puoleen voi kääntyä (Taulukko 30). Metsänhoitoyhdistys vaikuttaa olevan parhaiten metsänomistajien tietoisuudessa ja yhdistykseltä hakisi apua lähes jokainen.

Kaksi kolmesta metsänomistajasta kääntyisi avun tarpeessaan myös jonkin metsäyhtiön puoleen. Muiden metsäorganisaatioiden apuun turvautuisi vain joka kymmenes metsänomistaja. Taustalla saattaa tosin vaikuttaa myös tiedon puute metsäalan organisaatioista ja niiden tehtävistä.

Internet on kohtalaisen yleinen tietokanava uusilla metsänomistajilla. Joka viides hakee sieltä apua metsäasioissa. Omilla vanhemmilla ja sukulaisilla on edelleen myös rooli metsätiedon ja -taidon jakajana. Lisäksi tutulla metsurilla on tärkeä merkitys uusien metsänomistajien ulkopuolisen avun lähteenä.

Taulukko 30. *Ulkopuolisen avun käyttö metsäasioissa.*

Palveluntarjoaja / avun lähde	Käyttäisi % (n=64)
Metsänhoitoyhdistys	90
Metsäyhtiö	36
Internet	19
Tuttu metsuri	13
Omat vanhemmat tai sukulaiset	13
Paikallinen metsänomistajayhdistys	10
Muu metsäorganisaatio	9
En tiedä, mistä apua voi saada	1

Metsänomistajaryhmien välisiä eroja ulkopuolisen avun käytössä

Uusien metsänomistajien taustapiirteisiin liittyviä, tilastollisesti merkitseviä eroja esiintyi internetin käytön, tuttuun metsuriin turvautumisen sekä jonkin erikseen yksilöimättömän metsäorganisaation puoleen kääntymisen suhteen (Taulukko 31). Internetiä hyödyntäisivät miehet selvästi enemmän kuin naiset ja vähintään 20 000 asukkaan kaupungeissa asuvat enemmän kuin pienemmillä paikkakunnilla asuvat metsänomistajat. Eläkeläisistä puolestaan melko harva turvautuisi internetiin tarvitessaan apua metsäasioissa. Muissa ammattiryhmissä internetin käyttö on yleisempää.

Tutulta metsurilta apua pyytäisivät naiset selvästi useammin kuin miehet, joista harva turvautuisi metsurin apuun. Samoin eläkeläiset luottaisivat melko yleisesti tutun metsurin apuun, kun muissa ammattiryhmissä metsurin apua käytettäisiin harvoin tai ei ollenkaan.

Paikalliselta metsänomistajayhdistykseltä neuvoja ja apua pyytäisivät erityisesti suurehkoissa kaupungeissa asuvat. Maaseudulla, taajamissa sekä suurimmissa kaupungeissa metsänomistajayhdistyksien puoleen kääntyttäisiin harvoin tai ei ollenkaan. Metsänomistajat, jotka eivät ole varmoja metsäsuunnitelman olemassaolosta turvautuisivat paikalliseen metsänomistajayhdistykseen huomattavasti yleisemmin kuin ne, joilla suunnitelma on tai ei ole. Tämä mahdollisesti kuvastaa metsäsuunnitelman suhteen epävarmojen metsänomistajien epätietoisuutta metsäorganisaatioista ja yleensä metsäasioissa. Myös kotitalouden tulotaso liittyy paikallisten metsänomistajayhdistysten käyttöön. Saadun tuloksen tulkinta on kuitenkin vaikeaa.

Erikseen yksilöimättömän metsäorganisaation apuun turvautuisivat muita useammin metsänomistajat, jotka asuvat metsätilansa sijaintikunnan ulkopuolella, mutta samassa maakunnassa.

Taulukko 31. Metsänomistajien taustapiirteisiin liittyvät erot ulkopuolisen avun käytössä.

Apua antava taho / palvelun tarjoaja	Taustapiirre	Käyttäisi %
Internet	<u>Sukupuoli</u> *:	Mies 25
		Nainen 10
	<u>Ammattiasema</u> *:	Palkansaaja 24
		Maa- ja/tai metsätalousyrittäjä 29
		Muu itsenäinen yrittäjä 50
		Eläkeläinen 5
	<u>Asuinympäristö</u> **:	Maaseutu 14
		Taajama / alle 20 000 as. kaup. 10
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as. 44
		Kaupunki yli 100 000 as. 40
Tuttu metsuri	<u>Sukupuoli</u> ***:	Mies 4
		Nainen 26
	<u>Ammattiasema</u> *:	Palkansaaja 5
		Maa- ja / tai metsätalousyrittäjä 14
		Muu itsenäinen yrittäjä 0
		Eläkeläinen 27
Paikallinen metsänomistajayhdistys	<u>Asuinympäristö</u> ***:	Maaseutu 8
		Taajama / alle 20 000 as. kaup. 0
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as. 44
		Kaupunki yli 100 000 as. 10
	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma</u> **:	On 11
		Ei ole 0
		Ei osaa sanoa 40
	<u>Kotitalouden vuotuiset bruttotulot</u> *:	alle 18 000 euroa 0
		18 000 – 31 999 e 29
		32 000 -51 999 e 9
		52 000 – 79 000 e 0
		vähintään 80 000 e 10
Muu metsäorganisaatio	<u>Asuminen</u> ***:	Vakinaisesti tilalla 13
		Muualla tilan sijaintikunnassa 0
		Tilan sijaintikunnan ulkopuolella: samassa maakunnassa 31
		eri maakunnassa 0

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

METSIEN HOITO, METSÄASIOIDEN HOITO JA ULKOPUOLISEN AVUN KÄYTTÖ – YHTEENVETO

METSIEN HOITO JA TOIMENPIDETARPEET

- Uusien metsänomistajien mielestä metsien hoitaminen kuuluu metsänomistajien velvollisuuksiin.
 - Samaa mieltä ovat erityisesti alle 50-vuotiaat, maaseudulla tai taajamissa kasvaneet.
 - Epävarmoja asian suhteen ovat suurissa kaupungeissa varttuneet.
- Metsänhoidon vaikutukset ovat uusien metsänomistajien mukaan myönteisiä sekä metsän taloudellista tuottoa että virkistyskäyttöä ajatellen.
 - Samaa mieltä ovat etenkin suurten tilojen omistajat.
- Metsän toimenpidetarpeiden toteutuksessa uudet metsänomistajat luottavat metsäammattilaisiin.
 - Erityisesti neuvoja noudattavat alle 100 ha tilojen omistajat, tilansa vapailta markkinoilta ostaneet.
- Uudet metsänomistajat käyttävät yleisesti metsäsuunnitelmaa apuvälineenä päättäessään metsätoimenpiteistä.
 - Sitä noudattavat etenkin naiset, eläkeläiset, tilansa sijaintikunnassa asuvat, tilan vapailta markkinoilta ostaneet.
- Metsän monimuotoisuuden huomioiminen toimenpiteissä
 - Korostuu erityisesti eläkeläisillä, alle 50 ha tiloilla, tilansa vapailta markkinoilta ostaneilla, sekä niillä joilla ei ole metsäsuunnitelmaa.
 - Epävarmoja asian suhteen ovat tilansa sukulaisilta ostaneet, alle 50 ha tilojen omistajat.
- Internetin mahdollisuuksia yhteydenpidossa uudet metsänomistajat pitävät hyvinä.
 - Internetin käyttöä toivovat etenkin metsänomistajat, joilla on metsäsuunnitelma sekä aktiiviset puunmyyjät.
- Oman metsän toimenpidetarpeista ollaan kaikkiaan melko hyvin perillä.
 - Epävarmoja toimenpidetarpeista ovat yleisimmin naiset, yhtymien ja perikuntien jäsenet sekä ne, joilla ei ole metsäsuunnitelmaa.
- Metsäammattilaisten neuvot kokevat ristiriitaisiksi keskimääräistä useammin naiset.
- Itse tekeminen ja oma kokemus koetaan metsäasioiden oppimisen kannalta tärkeiksi.

METSÄASIOIDEN HOITO

- Pääasiassa uudet metsänomistajat hoitavat kevyet metsänhoitotyöt (istutus, taimikonhoito) sekä ns. paperityöt kokonaan itse.
- Yleisimmin uudet metsänomistajat teettävät ulkopuolisilla hakkuut. Pääsääntöisesti harvennushakkuut teetetään osittain ja päätehakkuut kokonaan ulkopuolisilla.
- Puukauppaan liittyvät asiat
 - Hoitavat kokonaan itse etenkin alle 40-vuotiaat ja tilansa sukulaisilta ostaneet.
 - Teettävät osittain ulkopuolisilla erityisesti perheomistuksessa ja perikuntien hallinnassa olevien tilojen omistajat sekä tilansa ostaneet.
 - Teettävät yleisimmin kokonaan ulkopuolisilla yhtymien jäsenet, iäkkäät, tilansa perineet.
- Harvennushakkuut
 - Tekevät osittain itse etenkin maa-/metsätalousyrittäjät, maaseudulla asuvat sekä omistajat, joiden tilaan kuuluu vähintään 10 ha peltoa.
 - Teettävät kokonaan ulkopuolisilla etenkin palkansaajat, eläkeläiset, kaupunkilaiset.
- Metsänhoitotyöt
 - Tekevät kokonaan itse etenkin miehet, perheomistuksessa tai perikuntien hallinnassa olevien tilojen omistajat sekä tilansa sukulaisilta ostaneet.
 - Teettävät osittain ulkopuolisilla erityisesti yhtymien jäsenet
 - Teettävät kokonaan ulkopuolisilla naiset useammin kuin miehet (silti lähes puolet naisista tekee metsänhoitotyöt kokonaan itse).
- Metsäasioihin liittyvät paperityöt
 - Tekevät kokonaan itse etenkin korkeasti koulutetut, hyvätuloiset, tilan ulkopuolella, mutta lähellä tilaa asuvat ja maaseudulla kasvaneet.
 - Teettävät osittain ulkopuolisilla keskimääräistä yleisemmin vähän koulutetut, kaukana tilasta asuvat, suurituloiset ja kaupungeissa kasvaneet metsänomistajat.
 - Teettävät keskimääräistä useammin kokonaan ulkopuolisilla pienituloiset ja vakinaisesti tilallaan asuvat (silti puolet tilalla asuvista tekee paperityöt kokonaan itse).

METSÄASIOIDEN OMATOIMISTA HOITAMISTA RAJOITTAVAT TEKIJÄT

- Metsäasioiden omatoiminen hoito kiinnostaa metsänomistajia varsin yleisesti.
- Merkittävimmät omatoimista asioiden hoitoa rajoittavat tekijät uusilla metsänomistajilla ovat
 - Ajan puute
 - Erityisesti suurissa kaupungeissa asuvat, suurituloiset, alle 60-vuotiaat.
 - Oman kaluston puute
 - Erityisesti naiset, yli 50-vuotiaat, yhtymien jäsenet.
 - Puutteelliset tiedot ja taidot
 - Erityisesti naiset, vähän koulutetut, akateemiset, suurten kaupunkien kasvatit, pienituloiset, tilansa vapailta markkinoilta ostaneet ja ilman metsäsuunnitelmaa olevat
- Asuinpaikan ja metsätilan pitkä etäisyys rajoittaa metsäasioiden omatoimista hoitamista erityisesti metsänomistajilla, jotka
 - Asuvat suurissa kaupungeissa, metsätilan sijaintikunnan ulkopuolella, ovat korkeasti koulutettuja, varttuneet kaupungeissa, tila yhtymän tai perikunnan omistuksessa ja ostettu vapailta markkinoilta.
- Oma terveydentila rajoittaa metsäasioiden omatoimista hoitamista erityisesti metsänomistajilla, jotka
 - Ovat vähän koulutettuja, pienituloisia, eläkeläisiä.
- Kiinnostuksen puute metsäasioihin on yleisempää naisilla kuin miehillä, mutta ei kovin yleistä naistenkaan keskuudessa.

ULKOPUOLISEN AVUN KÄYTTÖ

- Uudet metsänomistajat tietävät yleensä ainakin yhden tahon, josta apua voi pyytää.
- Parhaiten tunnetaan metsänhoitoyhdistys.
- Internetin käyttö on yleistymässä.
 - Erityisesti miesten, kaupungeissa asuvien, muiden kuin eläkeläisten keskuudessa
- Tuttuun metsuriin turvautuisivat erityisesti naiset ja eläkeläiset.
- Paikallisen metsänomistajayhdistyksen puoleen kääntyisivät keskimääräistä useammin suurissa kaupungeissa asuvat.

5.2.3 Puukauppa

Valtaosa (76 %) uusista metsänomistajista oli tehnyt vähintään yhden puukaupan 2000-luvulla. Joka toinen (53 %) oli myynyt puuta kyselyä edeltävän kahden vuoden aikana. Puukaupan vuotuiseksi kesikooksi saatiin 792,5 m³. Tämä määrä on suurempi kuin koko metsänomistajakunnassa keskimäärin (480 m³) (Karppinen ym. 2002). Saatu tulos on kuitenkin vain suuntaa-antava, sillä se perustuu ainoastaan niihin kauppoihin, joista määrät ja teko- vuodet olivat saatavilla. Nämä tiedot saatiin noin kahdesta kolmanneksesta tehdyistä kaupoista.

Suurimmalle osalle uusista metsänomistajista puun hinnalla on suuri merkitys puunmyyntipäätöksen syntymisessä (Taulukko 33). Varsin ymmärrettävästi myös hakkuumahdollisuuksilla on päätöksenteossa suuri merkitys. Kahdelle metsänomistajalle kolmesta myyntipäätökseen merkittävästi vaikuttavat lisäksi merkittävästi metsäsuunnitelman ja metsäammattilaisten suositukset.

Uudet metsänomistajat myyvät puuta melko usein myös parantaakseen metsänsä luontoarvoja tai virkistyskäyttömahdollisuuksia. Rahan tarve on syynä puunmyyntiin hieman harvemmin. Kuitenkin noin joka kolmannella metsänomistajalla rahan tarve on tärkeä tekijä myyntipäätöksen taustalla. Sen sijaan oma perhe ja etenkin naapurit ja tuttavat vaikuttavat vähemmän myyntipäätöksen syntyyn.

Taulukko 32. Uusien metsänomistajien puunmyyntipäätökseen vaikuttavat tekijät.

Puukauppaan liittyvä tekijä	Keskia- vo*	Suuri merkitys %	Ei suuri eikä vähäi- nen me- rkitys %	Vähäi- nen merkitys %
Puusta saa hyvän hinnan (n=77)	1,7	88	8	4
Metsissäni on harvennusikäistä puustoa (n=76)	1,8	86	9	5
Metsissäni on päätehakkuikeistä puustoa (n=76)	1,9	82	10	8
Metsäsuunnitelmani sisältää hakkuusuosituksen (n=77)	2,2	70	22	8
Metsäammattilaiset suosittelevat hakkuita metsässäni (n=76)	2,4	63	22	15
Hakkuut parantavat metsäni luontoarvoja (n=77)	2,6	48	39	13
Hakkuut parantavat metsäni virkistyskäyttömahdollisuuksia (n=77)	2,7	40	44	16
Hakkuut parantavat metsäni maisema-arvoja (n=77)	2,7	39	44	17
Metsätalouteni kannattavuus edellyttää puun myyntiä (n=77)	3,1	36	27	37
Tarvitsen rahaa suuriin hankintoihin (esim. asunnon tai auton ostoon) (n=77)	3,2	35	16	49
Tarvitsen rahaa tilan ylläpitoon (n=77)	3,5	28	17	55
Sijoitan metsärahojani paremmin tuottaviin kohteisiin (n=77)	3,5	18	26	56
Joku perheenjäsenistä ehdottaa puunkauppaa (n=77)	3,9	13	26	61
Naapurien/tuttavien esimerkki (n=77)	4,2	7	22	71
Muu** (n=18)	3,2	33	28	39

*Arviointi suoritettu asteikolla 1-5 (1=erittäin suuri merkitys ... 5=ei mitään merkitystä)

**Mm. perintövero, velan lyhennys, arkiset menot, metsänhoitoon liittyvät syyt (esim. taimikonhoitotöiden tasoittaminen eri vuosille)

Metsänomistajien taustoihin liittyviä eroja puunmyyntipäätöksen syntyyn vaikuttavissa tekijöissä

Metsänomistajat, jotka ovat myyneet puuta 2000-luvulla, mainitsevat metsien hakkuumahdollisuuksiin liittyvät syyt puunmyyntipäätökseen vaikuttavina tekijöinä useammin kuin metsänomistajat, jotka eivät ole myyneet

viime vuosina puuta tai ovat tästä asiasta epätietoisia (Taulukko 33, Liite 8). Suuremmilla tiloilla kiinnitetään myös enemmän hakkuumahdollisuuksiin huomiota kuin kaikkein pienimmillä tiloilla. Erot eivät kuitenkaan ole suuria. Metsäsuunnitelman suositus puolestaan vaikuttaa erityisesti maatalousyrittäjien myyntipäätöksen taustalla.

Hakkuiden hyödyt luontoarvoille vaikuttavat myyntipäätökseen tilastaan kaukana asuvilla enemmän kuin tilan läheisyydessä asuvilla. Luontoarvoilla on useammin vähäinen merkitys puuta viime vuosina myyneille metsänomistajille kuin niille, jotka eivät ole myyneet. Maisema-arvot puolestaan innostavat puunmyyntiin lähellä tilaa asuvia useammin kuin kaukana asuvia. Metsien virkistyskäytön paraneminen motivoi eniten metsänomistajia, jotka asuvat taajamissa ja hyvin pienissä kaupungeissa sekä alle sadan kilometrin etäisyydellä tilasta.

Korkeasti koulutetut metsänomistajat myyvät puuta suurten hankintojen rahoittamiseksi useammin kuin vähän koulutetut. Tilan ylläpidon rahoittamiseksi puuta myyvät varsinkin maaseudulla vakinaisesti tilallaan asuvat suurten metsätilojen omistajat. Metsänomistajilla, joilla ei ole metsäsuunnitelmaa tai ovat epävarmoja sen olemassaolosta, tilan ylläpidon aiheuttama rahatarve on harvemmin puunmyynnin motiivina kuin metsänomistajilla, joilla metsäsuunnitelma on.

Metsäammattilaisten suositukset vaikuttavat puunmyyntipäätöksen taustalla erityisesti metsänomistajilla, joilla on metsäsuunnitelma ja jotka asuvat hyvin kaukana tilastaan. Iältään 50–59-vuotiaat metsänomistajat sen sijaan piittaavat hieman vähemmän metsäammattilaisten suosituksista myyntipäätöstä tehdessään kuin muiden ikäryhmien metsänomistajat. Iäkkäimmillä metsänomistajilla metsäammattilaisten suositukset vaikuttavat kaikkein useimmin myyntipäätökseen.

Metsärahojen sijoittaminen muihin kohteisiin paremman tuoton toivossa toimii puunmyynnin motiivina tilan sijaintikunnan ulkopuolella asuvilla hieman useammin kuin lähellä tilaa asuvilla metsänomistajilla. Metsätalouden kannattavuuden ylläpito puolestaan on puunmyyntipäätöksen taustalla yli 20 hehtaarin tiloilla useammin kuin alle 20 hehtaarin tiloilla.

Naapurien ja tuttavien esimerkki toimii puunmyynnin motiivina maatalous- ja metsätalousyrittäjillä useammin kuin muissa ammattiryhmissä. Oman perheenjäsenen ehdotus puolestaan motivoi puukauppaan muita useammin naisia, eläkeläisiä ja maatalousyrittäjiä, vakinaisesti tilallaan asuvia sekä perikuntia.

Taulukko 33. Puunmyyntipäätöksen syntyä edistäviä taustatekijöitä. Tarkemmat jakaumat Liitteessä 8.

Puunmyyntipäätökseen vaikuttava tekijä	Taustapiirre, joka lisää tekijän merkitystä
Metsissäni on harvennusikäistä puustoa	<ul style="list-style-type: none"> • On myynyt puuta vuosina 2000 – 2007
Metsissäni on päätehakkuuikäistä puustoa	<ul style="list-style-type: none"> • On myynyt puuta vuosina 2000 – 2007 • Metsätilan koko 50 – 99 ha
Metsäsuunnitelmani sisältää hakkuusuosituksen	<ul style="list-style-type: none"> • Maatalous- / maa- ja metsätalousyrittäjä • On voimassaoleva metsäsuunnitelma
Hakkuut parantavat metsäni luontoarvoja	<ul style="list-style-type: none"> • Asuinpaikka tilan sijaintikunnan ulkopuolella
Hakkuut parantavat metsäni maisema-arvoja	<ul style="list-style-type: none"> • Asuinpaikka alle 20 km etäisyydellä metsätilasta
Hakkuut parantavat metsäni virkistyskäyttömahdollisuuksia	<ul style="list-style-type: none"> • Asuinympäristö taajama/pikkukaupunki • Asuinpaikka 50 – 99 km etäisyydellä metsätilasta
Tarvitsen rahaa suuriin hankintoihin (asunto, auto ym.)	<ul style="list-style-type: none"> • Akateeminen koulutus
Tarvitsen rahaa tilan ylläpitoon	<ul style="list-style-type: none"> • Asuinpaikka maaseutu, vakinaisesti tilalla • On voimassa oleva metsäsuunnitelma • Tilan koko vähintään 100 ha
Metsäammattilaiset suosittavat hakkuuta metsässäni	<ul style="list-style-type: none"> • Vähintään 60-vuotias • On voimassa oleva metsäsuunnitelma • Asuinpaikka vähint. 100 km etäisyydellä
Sijoitan metsärahojani paremmin tuottaviin kohteisiin	<ul style="list-style-type: none"> • Asuinpaikka tilan sijaintikunnan ulkopuolella
Metsätalouteni kannattavuus edellyttää puun myyntiä	<ul style="list-style-type: none"> • Tilan koko vähintään 50 ha
Tuttavien esimerkki	<ul style="list-style-type: none"> • Maatalousyrittäjä
Joku perheenjäsenistä ehdottaa puukauppaa	<ul style="list-style-type: none"> • Nainen • Maatalousyrittäjä tai eläkeläinen • Asuinpaikka vakinaisesti tilalla • Tilan hallintatapa perikunta

Puunmyyntipäätökseen vaikuttavien tekijöiden taustalla voitiin faktorianalyyssissä (Maximum likelihood –menetelmä, Varimax-rotatointi) havaita vaikuttavan ainakin neljä laajempaa ulottuvuutta (faktoria). Faktorilla 1 latautuivat

metsän aineettomiin arvoihin liittyvät tekijät, faktorille 2 hakkuumahdollisuudet ja ammattilaisten suositukset. Faktori 3 edustaa rahan tarpeeseen liittyviä puunmyyntimotiiveja ja faktori 4 oman perheen ja tuttavien merkitystä puunmyyntipäätöksen teossa. Tämä faktoriratkaisu selittää noin 64 prosenttia muuttujien vaihtelusta. Puunmyyntipäätösten taustalla vaikuttaa siten faktoreiden edustamien tekijöiden lisäksi muitakin tekijöitä, joita kyseisellä ratkaisulla ei pystytä selittämään. Tämän faktoriratkaisu on esitetty Liitteessä 9.

Tehtyyn faktoriratkaisuun pohjautuen uudet metsänomistajat voitiin ryhmitellä ryhmittelyanalyysissä (K-means clusterig) kolmeen eri ryhmään puunmyyntipäätökseen vaikuttavien tekijöiden perusteella (Taulukko 34).

Ryhmän 1 metsänomistajat perustavat puunmyyntipäätöksensä hakkuumahdollisuuksiin ja metsänammattilaisten suosituksiin useammin kuin uudet metsänomistajat keskimäärin. Rahan tarpeella ja taloudellisilla tekijöillä sekä aineettomilla arvoilla sen sijaan on näille metsänomistajille keskimääräistä vähäisempi merkitys. Ryhmän 2 metsänomistajat painottavat päätöksissään metsän aineettomia arvoja. Rahan tarpeella ja taloudellisilla tekijöillä on näille metsänomistajille selvästi vähäisempi merkitys kuin uusille metsänomistajille keskimäärin. Ryhmään 3 kuuluvat metsänomistajat korostavat erityisesti rahan tarvetta ja taloudellisia tekijöitä. Tässä ryhmässä perheen ja tuttavien merkitys on myös keskimääräistä tärkeämpi. Myös muut kriteerit ovat heidän päätöksenteossaan kohtalaisen tärkeitä.

Kooltaan ryhmät 1 ja 3 ovat lähes samansuuruisia ja edustavat kumpikin lähes 40 prosenttia uusista metsänomistajista. Ryhmään 2 kuuluu noin joka neljäs uusi metsänomistaja.

Taulukko 34. Metsänomistajien jakautuminen ryhmiin puunmyyntipäätökseen vaikuttavien tekijöiden suhteen (faktoripistemuuuttujen keskiarvot).

Faktori (Puunmyyntipäätökseen liittyvä ulottuvuus)	Ryhmä 1 (n=29 => 39 %)	Ryhmä 2 (n=18 => 24 %)	Ryhmä 3 (n=28 => 37 %)	F	Merkitsevyys (p)
	Hakkuumahdollisuuksia painottavat	Metsän aineettomia arvoja painottavat	Rahan tarvetta painottavat		
Aineettomat tekijät	0,39359	-0,26825	-0,23520	4,121	0,020
Hakkuumahdollisuu- det ja ammatillais- ten suositukset	-0,40454	<u>1,15984</u>	-0,32662	43,316	0,000
Rahan tarve ja ta- loudelliset tekijät	<u>0,53181</u>	0,24674	-0,70942	20,522	0,000
Perheen ja tuttavien vaikutus	0,37514	0,29421	-0,57767	13,171	0,000

Metsänomistajaryhmien välisiä eroja

Rahan tarpeeseen puunmyyntipäätöksensä perustaville metsänomistajille on tyypillistä melko alhainen koulutustaso. Toisaalta myös ammattikorkeakoulutason tutkinnon suorittaneiden metsänomistajien joukossa rahan tarve on kriteeri joka kolmannella (Taulukko 35). Rahan tarvetta painottavat metsänomistajat asuvat tyypillisimmin joko tilansa yhteydessä tai hyvin kaukana tilastaan. Metsänomistajat, joilla on voimassa oleva metsäsuunnitelma, lukeutuvat joko rahan tarvetta painottavien tai hakkuumahdollisuuksia painottavien metsänomistajien joukkoon.

Metsän aineettomia arvoja painotetaan keskimääräistä useammin ammattikoulututkinnon suorittaneiden keskuudessa. Näitä arvoja korostavat asuvat noin 50 – 100 kilometrin säteellä tilastaan, samassa kunnassa tai maakunnassa kuin heidän metsätilansa ovat.

Hakuumahdollisuudet ovat korkeasti koulutettujen keskuudessa tyypillisin päätöksentekokriteeri. Tämän ryhmän metsänomistajilla on lisäksi melko korkea tulotaso ja he asuvat yleisimmin tilallaan tai melko lähellä sitä.

Taulukko 35. Puunmyyntikriteeriensä perusteella toisistaan eroavien metsänomistajaryhmien eroja taustapiirteissä.

Taustapiirre	Metsänomistajaryhmä (klusteri)		
	Hakuumahdollisuuksia painottavat	Metsän ai-neettomia arvoja painot-tavat	Rahan tarvet-ta painottavat
	%	%	%
Koulutus*:			
Peruskoulu	14	22	41
Ammattikoulu	27	50	11
Ylioppilas	7	0	4
Ammattikorkeakoulu / Opisto	31	11	33
Yliopisto / Korkeakoulu	21	17	11
Asuinpaikka**:			
Vakinaisesti tilalla	29	22	43
Muulla tilan sijaintikunnassa	29	33	21
Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:			
samassa maakunnassa	21	34	0
eri maakunnassa	21	11	36
Asuinpaikan etäisyys metsätilas-ta***:			
1-19 km	15	14	27
20-49 km	45	29	13
50-99 km	10	50	7
vähintään 100 km	30	7	53
Kotitalouden vuotuiset bruttotu-lot***:			
alle 18 000 euroa	0	18	30
18 000 – 31 999 e	14	23	22
32 000 -51 999 e	21	41	37
52 000 – 79 000 e	39	12	4
vähintään 80 000 e	25	6	7
Voimassa oleva metsäsuunnitel-ma**:			
On	73	53	82
Ei ole	17	47	11
Ei osaa sanoa	10	0	7

Tilastollinen merkitsevyys: *** ($p \leq 0,01$), ** ($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

Metsänomistajan riippumattomuus päätöksenteossa

Vaikka valtaosa uusista metsänomistajista kysyykin ammattilaisten mielipiteitä ennen myyntipäätöksen tekoa, he haluavat tehdä lopullisen päätöksen täysin itsenäisesti (Taulukko 36). Kaksi kolmesta metsänomistajasta tekee päätöksensä täysin muista riippumatta.

Joka kolmannen metsänomistajan perheessä myös muut perheenjäsenet osallistuvat puukauppaan liittyviin päätöksiin. Kuitenkin hyvin harvoin lopullisen myyntipäätöksen tekee perheessä joku muu kuin metsänomistaja itse.

Taulukko 36. Metsänomistajan riippumattomuus päätöksentekotilanteessa.

Väittäjä	kuvaa tilannetta...		
	Hyvin	Ei hyvin eikä huonosti	Huonosti
	%	%	%
Kysyn ammattilaisten mielipidettä, mutta teen päätöksen itse (n=77)	82	15	3
Teen puunmyyntipäätöksen täysin itsenäisesti muiden mielipiteistä riippumatta (n=77)	65	9	26
Perheessäni kaikki perheenjäsenet osallistuvat tasavertaisesti puukauppaan liittyviin päätöksiin (n=77)	34	18	48
Perheessäni lopullisen myyntipäätöksen tekee yleensä joku muu kuin minä (n=77)	11	14	75

Puunostajan valinta

Puunostajan valinnassa uudet metsänomistajat painottavat eniten organisaation vastuullisuutta sekä työn laadussa että kaikissa muissakin asioissa (Taulukko 37). Vastuullisuuteen voidaan katsoa liittyvän myös organisaation maine ja tunnettuus, jotka ovat niin ikään tärkeitä valintakriteereitä uusille metsänomistajille.

Puusta maksettava hinta kuuluu myös kolmen tärkeimmän kriteerin joukkoon uusien metsänomistajien valitessa puun ostajaa. Kaikkiaan uudet metsänomistajat näyttäisivät pyrkivän organisaation valinnalla varmistamaan itselleen mahdollisimman hyvän taloudellisen tuloksen.

Noin joka toinen uusi metsänomistaja myy mielellään samalle ostajalle kuin aiemminkin on myynyt. Kaksi metsänomistajaa viidestä suosii paikallista ostajaa.

Taulukko 37. *unostajan valintaan vaikuttavat tekijät.*

Väittäjä	Vaikuttaa...		
	Paljon	Ei paljon eikä vähän	Vähän
	%	%	%
Korjuutyön laatu on hyvä (n=77)	95	4	1
Ostaja toimii vastuullisesti kaikissa asioissa (n=77)	92	3	5
Ostaja maksaa puusta hyvän hinnan (n=77)	91	3	6
Ostajaorganisaatiolla on hyvä maine (n=77)	87	8	5
Ostajan katkentaohjeet varmistavat taloudellisesti hyvän tuloksen (n=75)	74	25	1
Ostajaorganisaatio on tunnettu (n=77)	73	14	13
Myin samalle ostajalle edelliselläkin kerralla (n=77)	56	19	25
Ostajaa edustaa tuttu henkilö (n=77)	49	34	17
Ostaja on paikallinen yritys (n=77)	42	32	26
Minulla on palvelusopimus ostajan kanssa (n=77)	17	25	58

Metsänomistajien välisiä eroja puunostajaan liittyvissä valintakriteereissä

Vaikka puusta maksettava hinta onkin lähes kaikille uusille metsänomistajille tärkeä kriteeri ostajan valinnassa, on sen tärkeys hieman vähäisempi akateemisesti koulutettujen sekä ammattikoulututkinnon suorittaneiden keskuudessa (Taulukko 38, Liite 10). Myös 20 000 – 100 000 asukkaan kaupungeissa asuville metsänomistajille puusta maksettava hinta merkitsee valintatilanteessa hieman vähemmän kuin uusille metsänomistajille yleensä.

Naiset kiinnittävät selvästi miehiä useammin huomiota siihen, että puun ostaja on paikallinen yritys. Sen sijaan tilansa ostamalla hankkineille ostajayrityksen paikallisuudella on vähäisempi merkitys kuin tilansa perintönä tai lahjana saaneille.

Ostajan yleinen vastuullisuus on lähes kaikille uusille metsänomistajille hyvin tärkeä valintakriteeri. Erot metsänomistajien välillä ovat vähäisiä. Kuitenkin vastuullisuus korostuu korkeasti koulutettujen keskuudessa vielä hieman keskimääräistä enemmän. Samoin vastuullisuutta painottavat 2000-luvulla puuta myyneet hieman enemmän kuin metsänomistajat, jotka eivät ole myyneet puuta tai ovat myynnistä epätietoisia.

Metsänomistajat, joilla on voimassa oleva metsäsuunnitelma, suosivat puun myynneissään keskimääräistä useammin ostajaa, jolle ovat aiemminkin myyneet. Iältään 50–59-vuotiaat puolestaan valitsevat ostajan muita harvemmin sillä perusteella, että ovat myyneet samalle ostajalle edelliselläkin kerralla.

Korjuutyön laatu on lähes kaikille uusille metsänomistajille tärkeä valintakriteeri. Akateemisen tutkinnon sekä ylioppilastutkinnon suorittaneille (korkein suoritettu tutkinto) korjuutyön laatu painaa kuitenkin hieman keskimääräistä vähemmän ostajan valinnassa. Samoin 20 000 – 100 000 asukkaan kaupungeissa asuville ja lapsuudessaan suurehkoissa tai suurissa kaupungeissa asuneille sekä yhtymien jäsenille korjuutyön laadulla on hieman keskimääräistä vähäisempi merkitys.

Ostajan katkontaohjeisiin kiinnittävät palkansaajat ja itsenäiset yrittäjät (muut kuin maa- tai metsätalousyrittäjät) harvemmin huomiota ostajaa valitessaan kuin muut ammattiryhmät. Myös suurimmissa kaupungeissa ja etäällä tilastaan asuvilla tämän kriteerin käyttö on keskimääräistä vähäisempää, varsinkin jos myös lapsuuden kasvuympäristönä on ollut suuri tai suurehko kaupunki.

Tilallaan tai kohtalaisen lähellä tilaansa asuvat kiinnittävät useammin huomiota siihen, että heidän kanssaan asioi tuttu henkilö, kuin metsänomistajat, jotka asuvat etäällä tilastaan. Ostajaorganisaation tunnettuudella on puolestaan akateemisesti koulutetuille, palkansaajille ja itsenäisille yrittäjille sekä suurissa kaupungeissa asuville vähäisempi merkitys kuin muissa ryhmissä. Myös puunmyynnit erottelevat uusia metsänomistajia tämän kriteerin suhteen siten, että puunmyynneistään epävarmoille ostajan tunnettuus on kaikkein yleisimmin tärkeä.

Ostajaorganisaation maineeseen kiinnittävät muita harvemmin huomiota ammattikoulututkinnon suorittaneet ja yli sata hehtaaria metsää omistavat. Lisäksi näillä metsänomistajilla on joko hyvin vähän tai ei ollenkaan peltoa.

Ostajan kanssa tehty palvelusopimus vaikuttaa ostajan valintaan eniten tilallaan vakituisesti asuvilla ja yli sadan hehtaarin omistajilla. Alle 20 hehtaa-

rin tiloilla tällä kriteerillä on hyvin vähäinen merkitys. Tulos on looginen, sillä palvelusopimuksen ovat tehneet pääasiassa suurten tilojen omistajat. Nämä omistajat myös asuvat melko yleisesti tilansa yhteydessä (60 % tämän tutkimuksen metsänomistajista, joiden tilakoko on yli 100 ha). Pienten tilojen omistajilla ei puolestaan ole palvelusopimusta, eikä se siten vaikuta ostajan valintaan.

Taulukko 38. Uusien metsäomistajien välisiä eroja puunostajan valintaan liittyvissä kriteereissä.

Puun ostajan valintaan vaikuttava tekijä	Taustapiirre, joka lisää (+) / vähentää (-) tekijän merkitystä
Ostaja maksaa puusta hyvän hinnan	<ul style="list-style-type: none"> • Ammattikoulu- tai akateeminen tutkinto (-) • Asuinympäristö 20 000 – 100 000 as. kaupunki (-)
Ostaja on paikallinen yritys	<ul style="list-style-type: none"> • Nainen (+) • Tila peritty (+)
Ostaja toimii vastuullisesti kaikissa asioissa	<ul style="list-style-type: none"> • Ammattikoulututkinto (-) • On myynyt puuta vuosina 2000 – 2007 (+)
Myynyt samalle ostajalle edelliselläkin kerralla	<ul style="list-style-type: none"> • On voimassaoleva metsäsuunnitelma (+) • Ikä 50 – 59 vuotta (-)
Korjuutyön laatu on hyvä	<ul style="list-style-type: none"> • Korkein tutkinto ylioppilas tai akateeminen (-) • Asuinympäristö 20 000 – 100 000 as. kaupunki (-) • Tila on yhtymä (-)
Ostajan katkontaohjeet varmistavat taloudellisesti hyvän tuloksen	<ul style="list-style-type: none"> • Palkansaaja (-) • Asuinympäristö yli 100 000 as. kaupunki (-) • Asuinpaikka vakinaisesti tilalla tai muualla tilan sijaintikunnassa (+)
Ostajaa edustaa tuttu henkilö	<ul style="list-style-type: none"> • Asuinpaikka vakinaisesti tilalla tai muualla tilan sijaintikunnassa (+)
Ostajaorganisaatio on tunnettu	<ul style="list-style-type: none"> • Akateeminen koulutus (-) • Palkansaaja (-) • Asuinympäristö maaseutu tai taajama (+)
Ostajaorganisaatiolla on hyvä maine	<ul style="list-style-type: none"> • Ammattikoulututkinto (-) • Metsätilan koko vähintään 100 ha (-) • Tilaan kuuluu peltoa vähintään 5 ha (+)
Palvelusopimus ostajan kanssa	<ul style="list-style-type: none"> • Asuinpaikka vakinaisesti tilalla (+) • Metsätilan koko vähintään 100 ha (+)

Faktorianalyysissä puunostajan valintaan liittyvät tekijät voitiin jakaa kolmeen laajempaan ulottuvuuteen eli faktoriin (Maximum likelihood – menetelmä, Varimax-rotatointi). Ratkaisussa on mukana 9 alkuperäisestä kymmenestä muuttujasta. Ratkaisu selittää 57 prosenttia muuttujien vaihtelusta, joten ostajan valintaan vaikuttaa myös muita kuin tässä kysymyksessä esitettyjä tekijöitä.

Puun ostajan valintaan vaikuttavat ulottuvuudet (faktorit) ovat: 1) Organisaation vastuullisuus ja työn laatu, 2) Organisaation imago, sekä 3) Perinteet ja paikallisuus. Saatu faktoriratkaisu on esitetty tarkemmin liitteessä 11.

Uusien metsänomistajien ryhmittely puun ostajan valintaan vaikuttavien ulottuvuuksien perusteella ei tuottanut järkevää tulosta ryhmittelyanalyysissä. Näyttäisikin siltä, että uudet metsänomistajat käyttävät varsin yleisesti kaikkia tässä tutkimuksessa mainittuja valintakriteerejä arvioidessaan puun ostajaa.

PUUKAUPPAAN LIITTYVÄT TEKIJÄT - YHTEENVETO

Puunmyyntiaktiivisuus

- Uusien metsänomistajien puunmyyntitiheys vastaa metsänomistajien keskimäärää:
 - 76 % oli tehnyt vähintään yhden puukaupan 2000-luvulla
 - 53% oli myynyt puuta kyselyä edeltäneiden kahden vuoden aikana.
 - Puukaupan vuotuinen keskikoko (792,5 m³) oli metsänomistajakunnan keskimäärää (480 m³) suurempi. Luku on kuitenkin vain suuntaa-antava, sillä kaikista kaupoista ei ollut saatavilla tietoa kaupan koosta tai tekoajankohdasta.

Puunmyyntipäätökseen vaikuttavat tekijät

- Valtaosalle tärkeitä puunmyyntimotiiveja:
 - Puusta maksettava hinta
 - Hakkuumahdollisuudet
 - Erityisesti puuta 2000-luvulla myyneille ja suurten tilojen omistajille tärkeitä
 - Metsäsuunnitelman ja metsäammattilaisten suositukset
 - Erityisesti iäkkäille metsänomistajille ja tilastaan kaukana asuville tärkeä
- Hakkuiden hyödyt luontoarvoille tärkeä motiivi noin joka toiselle.

- Erityisesti tilastaan kaukana asuville tärkeä
- Puunmyyntituloilla rahoittavat suuria hankintoja yleisimmin korkeasti koulutetut
- Tilan ylläpitoon puunmyyntituloja tarvitsevat yleisimmin maaseudulla, vakinaisesti tilallaan asuvat sekä suurten tilojen omistajat.
- Myyntipäätöksensä tueksi valtaosa metsänomistajista kysyy ammattilaisen mielipidettä.
- Lopullisen puunmyyntipäätöksen tekee kolme neljästä itse.

Metsänomistajien ryhmittely puunmyyntimotiivien mukaan

- Puunmyyntipäätökseen vaikuttavien motiivien perusteella erottuu kolme metsänomistajaryhmää:
 1. Hakkuumahdollisuuksia painottavat (noin kolmannes uusista metsänomistajista)
 - Korkeasti koulutettuja, hyvätuloisia, kohtalaisen lähellä tilaansa asuvia, metsäsuunnitelma on
 2. Metsän aineettomia arvoja painottavat (noin neljännes uusista metsänomistajista -> pienin ryhmä)
 - Ammattikoulututkinnon suorittaneita, 50 – 100 km etäisyydellä tilastaan asuvia, metsäsuunnitelma puuttuu
 3. Rahan tarvetta painottavat (noin kolmannes uusista metsänomistajista)
 - Vähän koulutettuja, pienituloisia, tilallaan tai hyvin kaukana tilastaan asuvia,

Puunostajan valinta

- Puun ostajan valinnassa uusille metsänomistajille on tärkeintä organisaation vastuullisuus sekä työn laadussa että yleisesti.
- Puun hinta kuuluu kolmen tärkeimmän valintakriteerin joukkoon.
- Organisaation valinnalla uudet metsänomistajat pyrkivät varmistamaan itselleen hyvän taloudellisen tuloksen.
- Puunostajan paikallisuudella on naisille suurempi merkitys kuin miehillä.
- Metsäsuunnitelman hankkineet suosivat keskimääräistä useammin ostajaa, jolle ovat aiemminkin myyneet.
- Asiointi tutun henkilön kanssa on tilallaan tai sen läheisyydessä asuville keskimääräistä useammin tärkeää.
- Aiempien puunmyyntien suhteen epätietoisille metsänomistajille ostajan tunnettuus on tärkeämpää kuin muille.

5.3 Tiedot ja tietotarpeet metsäasioissa

5.3.1 Omat tiedot

Kaikkiaan uudet metsänomistajat tuntevat tietävän metsä- ja ympäristöasioista melko vähän (Taulukko 39). Useampi kuin joka kolmas metsänomistaja arvioi tietävänsä vain jonkin verran kyselyssä mainituista metsä- ja ympäristöasioista. Niiden metsänomistajien määrä, joilla oli runsaasti tietoa ja vastaavasti vähän tai ei ollenkaan tietoa, vaihteli aihepiireittäin.

Eniten uudet metsänomistajat tietävät omien arvioidensa mukaan metsänhoitoon liittyvistä asioista, sillä joka toinen arvioi tietävänsä niistä paljon. Hieman vajaa puolet arvioi tietomääränsä suureksi myös puukauppaan, metsäverotukseen ja metsätalouteen liittyvissä asioissa.

Metsäteollisuuteen ja metsäekologiaan liittyvät asiat ovat melko vähäiset uusilla metsänomistajilla. Noin joka neljäs arvioi omat tietonsa näistä asioista hyviksi, mutta lähes kolmannes vähäisiksi tai olemattomiksi.

Kaikkein vähiten uusilla metsänomistajilla on tietoa hiilen kierrosta: joka toinen heistä ei tiedä hiilen kierrosta juuri mitään. Hyviksi omat tietonsa arvioi tässä asiassa joka seitsemäs metsänomistaja.

Taulukko 39. Uusien metsänomistajien arviot omista tiedoista metsä- ja ympäristöasioissa.

Tietää...	Paljon %	Jonkin verran %	Vähän tai ei ollenkaan %
Metsänhoitoon liittyvistä asioista (n=77)	54	34	12
Puukauppaan liittyvistä asioista (n=77)	48	36	16
Metsäverotukseen liittyvistä asioista (n=76)	47	36	17
Metsätalouteen liittyvistä asioista (n=77)	47	39	14
Ilmastonmuutoksesta (n=77)	44	39	17
Bioenergiasta (n=77)	39	34	27
Metsäsertifioinnista (n=77)	31	42	27
Metsäekologiaan liittyvistä asioista (eliöiden ja metsäympäristön väliset suhteet, luonnon monimuotoisuus) (n=77)	26	38	36
Metsäteollisuuteen liittyvistä asioista (n=77)	26	44	30
Hiilen kierrosta (n=76)	14	36	50

Metsänomistajien välisiä eroja metsäasioihin liittyvän tietomäärän suhteen

Metsätalouteen liittyvistä asioista oman tietomääränsä arvioivat suureksi erityisesti miehet, nuoret ja maatalous- sekä metsätalousyrittäjät (taulukko 40, Liite 12). Lisäksi maaseudulla sekä taajamissa lapsuutensa viettäneet arvioivat tietävänsä metsätalouteen liittyvistä asioista paljon. Tietomääränsä arvioi suureksi myös perheomistuksessa olevien metsien omistajat sekä metsänsä sukulaisilta ostamalla hankkineet. Metsänomistajat, joilla on voimassaoleva metsäsuunnitelma, arvioivat myös tietomääränsä metsätaloudesta useammin suureksi kuin ne, joilla suunnitelmaa ei ole tai eivät tiedä, onko sellainen olemassa.

Metsänhoitoon liittyvistä asioista tietää oman arvionsa mukaan paljon miehet sekä maaseudulla ja taajamissa lapsuutensa viettäneet metsänomistajat. Lisäksi perheomistuksessa olevien metsien omistajat, tilansa sukulaisilta ostaneet sekä metsänomistajat, joilla on voimassaoleva metsäsuunnitelma, arvioivat tietonsa metsänhoidosta hyväksi.

Metsäverotuksesta on hyvin tietoa metsätilansa sukulaisilta ostaneilla sekä niillä, joilla on voimassa oleva metsäsuunnitelma. Niitä, joille metsäverotusasiat ovat täysin tuntemattomia, on eniten suurehkoissa kaupungeissa lapsuudessa asuneiden sekä metsänsä vapailta markkinoilta ostaneiden ja metsäsuunnitelman suhteen epätietoisten keskuudessa.

Puukauppaan liittyvät asiat ovat tuttuja erityisesti nuorille. Metsänsä sukulaisilta ostaneet metsänomistajat tietävät omien arvioidensa mukaan paljon puukaupasta. Sen sijaan perintönä tai lahjana metsänsä saaneet ovat vain vähän perillä puukauppaan liittyvistä asioista tai eivät tiedä niistä mitään. Puukauppa-asiat ovat metsänomistajalle tutumpia silloin, kun käytössä on metsäsuunnitelma kuin jos sitä ei ole tai sen suhteen esiintyy epävarmuutta.

Metsäteollisuuden liittyvistä asioista miehillä on enemmän tietoa kuin naisilla. Myös metsänsä vapailta markkinoilta ostaneet ovat paremmin selvillä metsäteollisuuden liittyvistä asioista kuin tilansa sukulaisilta ostaneet tai perintönä saaneet.

Hiilen kierrosta metsänomistajilla ei ole kovin paljon tietoa, mutta miehet tietävät siitä arvioidensa mukaan hieman enemmän kuin naiset. Myös korkea koulutustaso liittyy suurempaan tietomäärään hiilen kierrosta. Tilan saanto-

Taulukko 40. Uusien metsäomistajien välisiä eroja metsäasioihin liittyvissä tiedoissa. Tarkemmat jakaumat Liitteessä 12.

Metsäasioihin	
liittyvä tietoa-alue	Taustapiirre, joka lisää (+) / vähentää (-) tiedon määrää
Metsätalouteen liittyvät asiat	<ul style="list-style-type: none"> • Mies (+), Nainen (-) • Alle 40-vuotias (+), 50-59-vuotias (-) • Maa- tai metsätalousyrittäjä (+), muu yrittäjä (-) • Lapsuuden asuinympäristö maaseutu tai taajama (+), suuri / suurehko kaupunki (-) • Perheomistus (+), yhtymä tai perikunta (-) • Tila ostettu sukulaisilta (+), tila peritty (-) • Metsäsuunnitelma on (+), ei ole / epävarma (-)
Metsänhoitoon liittyvät asiat	<ul style="list-style-type: none"> • Mies (+), Nainen (-) • Lapsuuden asuinympäristö maaseutu tai taajama (+), suuri / suurehko kaupunki (-) • Perheomistus (+), yhtymä tai perikunta (-) • Tila ostettu sukulaisilta (+), tila peritty tai ostettu vapailta markkinoilta (-) • Metsäsuunnitelma on (+), ei ole / epävarma (-)
Metsäverotukseen liittyvät asiat	<ul style="list-style-type: none"> • Tila ostettu sukulaisilta (+), tila peritty (-) • Metsäsuunnitelma on (+), ei ole / epävarma (-) • Lapsuuden asuinympäristö suurehko kaupunki (-)
Puukauppaan liittyvät asiat	<ul style="list-style-type: none"> • Alle 40-vuotias (+) • Tila ostettu sukulaisilta (+), tila peritty (-) • Metsäsuunnitelma on (+), ei ole / epävarma (-)
Metsäteollisuuteen liittyvät asiat	<ul style="list-style-type: none"> • Nainen (-) • Tila ostettu vapailta markkinoilta (+), peritty (-)
Metsäekologiaan liittyvät asiat	<ul style="list-style-type: none"> • Alle 40-vuotias (+), vähintään 60-votias (-) • Akateeminen tutkinto (+)
Hiilen kierto	<ul style="list-style-type: none"> • Nainen (+), mies (-) • Akateeminen tai ammattikorkea/opistotutkinto (+) • Tila ostettu vapailta markkinoilta (-)
Metsäsertifiointi	<ul style="list-style-type: none"> • On voimassaoleva metsäsuunnitelma (+)
Bioenergia	<ul style="list-style-type: none"> • Alle 40-vuotias (+) • Maa- ja metsätalousyrittäjä (+)
Ilmastonmuutos	<ul style="list-style-type: none"> • Maatalousyrittäjä tai palkansaaja (+) • On voimassaoleva metsäsuunnitelma (+)

tavan suhteen eroja tiedon määrässä esiintyy siten, että tilansa vapailta markkinoilta ostaneiden keskuudessa hiilen kierrosta tiedetään vähiten.

Metsäsertifiointista tietävät ne metsänomistajat eniten, joilla on voimassa oleva metsäsuunnitelma. Bioenergiasta tietävät omien arvioidensa perusteella paljon alle 40-vuotiaat. Alle 40-vuotiaiden keskuudessa on tosin suhteellisesti eniten sellaisia, jotka eivät tiedä bioenergiasta mitään. Maa- ja metsätalousyrittäjillä on myös hyvin tietoa bioenergiasta.

Ilmastonmuutos on yleisimmin tuttua maatalousyrittäjille ja palkansaajille. Metsänomistajat, joilla on metsäsuunnitelma, arvioivat tietonsa ilmastonmuutoksesta paremmiksi kuin ne, joilla suunnitelmaa ei ole tai ovat sen suhteen epätietoisia.

5.3.2 Tiedontarjonnan riittävyys

Uudet metsänomistajat ovat yleisesti sitä mieltä, että metsäasioiden hoito edellyttää hyviä tietoja metsätaloudesta (Taulukko 41). Heidän tietomääränsä näyttää kuitenkin olevan riittämätön tarpeeseen nähden, sillä noin joka toinen metsänomistaja kokee tiedontarpeensa suureksi metsäasioista.

Valtaosa uusista metsänomistajista on sitä mieltä, että tietoa metsäasioista on runsaasti tarjolla ja seuraamalla mediaa aktiivisesti omaa metsätiedon määrää voi kartuttaa. Enemmistö uusista metsänomistajista kokee kuitenkin, että tiedonsaanti metsäasioista vaatii runsaasti omaa aktiivisuutta ja tietoa joutuu keräämään monesta paikasta. Joka kymmenes uusi metsänomistaja haluaisi tiedon keskitetysti internetistä. Tarjolla olevan metsätiedon puolueettomuudesta metsänomistajien käsitykset jakaantuvat. Vain harvoin metsätalous tai metsäteollisuus on metsänomistajalle täysin yhdentekevä.

Taulukko 41. Uusien metsänomistajien käsitykset metsätalouteen ja metsäteollisuuteen liittyvästä tiedon tarjonnasta ja saatavuudesta

Tiedon saantiin liittyvä väittämä	Keskiv. vo*	Samaa mieltä %	Ei samaa eikä eri mieltä %	Eri mieltä %
Metsäasioiden hoito edellyttää hyviä tietoja metsätaloudesta (n=76)	2,2	71	17	12
Median seuraaminen aktiivisesti kaikissa asioissa auttaa saamaan tietoa myös metsätaloudesta ja metsäteollisuudesta (n=77)	2,2	70	22	8
Metsäasioista on runsaasti tarjolla tietoa (n=77)	2,3	69	21	10
Seuraan aktiivisesti julkisuudessa käytävää keskustelua puun energiakäytöstä (n=76)	2,2	67	24	9
Tiedon saanti metsäasioista vaatii paljon omaa aktiivisuutta (n=77)	2,5	53	27	20
Tietoa metsäasioista joutuu keräämään monista eri paikoista (n=77)	2,6	53	27	20
Osallistun metsänomistajille tarkoitettuihin tilaisuuksiin herkemmin, jos saan henkilökohtaisen kutsun (n=77)	2,6	53	24	23
Tarvitsen runsaasti tietoa metsäasioista (n=78)	2,5	47	36	17
Seuraan metsäteollisuuteen liittyviä asioita, koska kotipaikkakunnallani on metsäteollisuutta (n=77)	3,1	39	22	39
Tiedotusvälineissä käytävää keskustelua metsäasioista on vaikea seurata ilman muualta saatua tietoa alan asioista (n=76)	3,1	33	30	37
Metsäasioista tarjottava tieto on puolueetonta (n=77)	3,0	31	39	30
Seuraan metsäyhtiöiden pörssikursseja (n=77)	3,6	26	22	52
Seuraan metsäteollisuuteen liittyviä asioita, koska minulla on sukulaisia / ystäviä, jotka työskentelevät metsäteollisuudessa (n=75)	3,7	23	20	57
Puun energiakäytöstä on vaikea saada tietoa (n=77)	3,4	13	42	45
Tiedottaminen metsäasioista pitäisi keskittää internetiin (n=77)	3,8	9	33	58
Metsätalous (= metsänhoito ja -käyttö) on minulle täysin yhdentekevää (n=75)	4,3	9	7	84
En tiedä puun energiakäytöstä mitään (n=76)	4,1	8	14	78
Metsäteollisuus on minulle täysin yhdentekevää (n=77)	4,3	4	17	79

*Arviointi suoritettu asteikolla 1-5 (1=Täysin samaa mieltä ... 5=Täysin eri mieltä)

Metsänomistajaryhmien välisiä eroja tiedonsaantiin liittyvissä teki- jöissä

Ne metsänomistajat, joiden mielestä median yllensä aktiivinen seuraaminen lisää tietoa myös metsäasioista, ovat valtaosin tehneet puukauppoja viime vuosina (Taulukko 42, Liite 13). Sen sijaan metsänomistajat, jotka eivät ole perillä tilansa puukaupoista, eivät myöskään usko median seuraamisen auttavan tiedon saannissa.

Viime vuosina puuta myyneet metsänomistajat ovat muita yleisemmin sitä mieltä, että he tarvitsevat runsaasti tietoa metsäasioista. Puunmyynnistään epätietoiset puolestaan tuntevat muita vähemmän tarvitsevansa tietoa metsäasioista.

Metsätiedon keskittämistä internetiin kannattavat erityisesti 50-59-vuotiaat metsänomistajat. Lisäksi tietoa metsäasioista toivoo saavansa internetin kautta erityisesti suurehkoissa kaupungeissa (20 000 – 100 000 asukasta) asuvat, keskituloiset ja perikuntien jäsenet.

Metsäyhtiöiden pörssikursseja seuraavat muita yleisemmin miehet ja tilansa sukulaisilta ostamalla hankkineet. Metsäteollisuuteen liittyviä asioita siellä työskentelevien tuttavien vuoksi seuraavat varsinkin 50 – 99 hehtaarin tilan omistajat, 20 – 49 kilometrin etäisyydellä tilastaan asuvat ja tilansa vapailta markkinoilta ostamalla hankkineet.

Metsätalous on yhdentekevää naisille useammin kuin miehille ja yhtymän osakkaille useammin kuin muilla tavoin omistettujen tilojen omistajille. Metsäsuunnitelman puuttuminen tai epätietoisuus sen olemassaolosta heijastaa usein myös yhdentekevää asennetta metsätalouteen. Metsäteollisuuteen suhtautuvat yhdentekevänä keskimääräistä yleisemmin ne uudet metsänomistajat, jotka eivät ole selvillä siitä, onko tilalta myyty puuta viime vuonna.

Erityisesti taajamissa ja alle 100 000 asukkaan kaupungeissa asuvat sekä yli 50 hehtaarin tilojen omistajat kokevat, että metsäasioihin liittyvä tieto on hajallaan monessa eri paikassa. Valtaosa tilansa yhteydessä tai melko lähellä tilaa asuvista on tyytyväinen tarjolla olevan tiedon määrään metsäasioissa. Tiedon määrään ovat tyytyväisiä myös metsänomistajat, jotka eivät ole viime vuosina tehneet puukauppoja.

Sekä miehet että naiset ovat varsin yleisesti sitä mieltä, että metsäasioiden hoito edellyttää hyviä tietoja metsätaloudesta. Joka viides nainen kuitenkin arvelee, että asioiden hoito sujuu vähemmillään tiedoilla. Vähillä tie-

Taulukko 42. Metsänomistajaryhmien välisiä eroja tiedon tarjontaan ja saatavuuteen liittyvissä tekijöissä

Tiedon tarjontaan / saatavuuteen liittyvä väittäjä	Taustapiirre, joka lisää todennäköisyyttä olla samaa mieltä (+) tai eri mieltä (-)
Median seuraaminen aktiivisesti kaikissa asioissa auttaa saamaan tietoa myös metsätaloudesta ja -teollisuudesta	<ul style="list-style-type: none"> • On myynyt puuta vuosina 2000 – 2007 (+)
Tarvitsen runsaasti tietoa metsäasioista	<ul style="list-style-type: none"> • On myynyt puuta vuosina 2000 – 2007 (+)
Tiedottaminen metsäasioista pitäisi keskittää internetiin	<ul style="list-style-type: none"> • Ikä 50 – 59 vuotta (+) • Asuinpaikka 20 000 – 100 000 as. kaupunki (+) • Tila perheomistuksessa (-), perikunta (+) • Keskituloinen (+)
Seuraan metsäyhtiöiden pörssikurssija	<ul style="list-style-type: none"> • Mies (+), nainen (-) • Tila ostettu sukulaisilta (+), peritty (-)
Seuraan metsäteollisuuteen liittyviä asioita, koska minulla on sukulaisia / ystäviä, jotka työskentelevät metsäteollisuudessa	<ul style="list-style-type: none"> • Metsätilan koko 50 – 99 ha (+), vähintään 100 ha (-) • Tilan etäisyys asuinpaikasta 20 – 49 km (+), alle 20 km (-) • Tila ostettu vapailta markkinoilta (+), ostettu sukulaisilta (-)
Metsätalous (metsänhoito ja käyttö) on minulle täysin yhdenmukaista	<ul style="list-style-type: none"> • Nainen (+), mies (-) • Tila on yhtymä (+) • Metsäsuunnitelman olemassaolosta epävarmuutta / suunnitelmaa ei ole (+) • Metsäsuunnitelma on (-)
Metsäteollisuus on minulle täysin yhdenmukaista	<ul style="list-style-type: none"> • Epätietoisuutta puunmyynneistä 2000 – 2007 (+)
Metsäasioista tarjottava tieto on puolueetonta	<ul style="list-style-type: none"> • Metsäsuunnitelma on (+)
Tietoa metsäasioista joutuu keräämään monista eri paikoista	<ul style="list-style-type: none"> • Asuinympäristö taajama tai alle 100 000 as. kaupunki (+) • Metsätilan koko vähintään 50 ha (+)
Metsäasioista on tarjolla runsaasti tietoa	<ul style="list-style-type: none"> • Asuu tilalla tai tilan sijaintikunnassa (+), sijaintikunnan ulkopuolella samassa maakunnassa (-) • Ei ole myynyt puuta v. 2000 – 2007 (+)
Osallistun metsänomistajille tarkoitettuihin tilaisuuksiin herkemmin, jos saan henkilökohtaisen kutsun	<ul style="list-style-type: none"> • On voimassa oleva metsäsuunnitelma (+)
Metsäasioiden hoito edellyttää hyviä tietoja metsätaloudesta	<ul style="list-style-type: none"> • Nainen (-) • Metsätilan etäisyys asuinpaikasta alle 50 km (+), vähintään 100 km (-) • On myynyt puuta v. 2000 – 2007 (+)
Seuraan aktiivisesti julkisuudessa käytävää keskustelua puun energiakäytöstä	<ul style="list-style-type: none"> • On voimassa oleva metsäsuunnitelma (+), epävarmuus metsäsuunnitelman olemassaolosta (-)
Puun energiakäytöstä on vaikea saada tietoa	<ul style="list-style-type: none"> • Metsätilan koko vähintään 50 ha (-)

doilla arvelee selviävänsä melko usein myös yli sadan kilometrin päässä tilaan asuvat, kun taas lähellä tilaa asuvat jakavat miesten näkemyksen. Lisäksi puuta viime vuosina myyneet metsänomistajat arvelevat, että tietoa metsäasioista tarvitaan runsaasti, jotta metsien hoidosta selviää.

Puun energiakäyttö ja sen tulevaisuuden näkymät näyttäisivät kiinnostavan erityisesti niitä metsänomistajia, joilla on voimassa oleva metsäsuunnitelma. Tiedonsaanti puun energiakäytöstä tuottaa vähiten hankaluuksia yli 50 hehtaarin tilojen omistajille. Epävarmuus tämän asian suhteen on suurinta alle 50 hehtaarin tilojen omistajilla.

Uusien metsänomistajien tieto- ja neuvontatarpeet

Uusilla metsänomistajilla on selkeä tarve saada metsäasioissa tietoa aivan perusasioista. He kaipaavat tietoa sekä metsätalouden perusasioista että organisaatioista (Taulukko 43). Esimerkiksi kaksi kolmesta uudesta metsänomistajasta tuntee tarvitsevansa jonkinlaista metsäalan "sanakirjaa". Metsänomistajat toivovat myös kurssia, jolla metsänomistaja perehdytetään metsänomistukseen.

Vasta perusasioiden jälkeen uusien metsänomistajien listalla tulevat puun hintoihin ja markkinoihin liittyvät tietotarpeet. Noin joka toinen uusi metsänomistaja toivoo lisäksi voivansa seurata metsänsä kehitystä verkossa.

Taulukko 43. Uusien metsänomistajien toivomat tieto- ja neuvontapalvelut.

Tieto- tai neuvontapalvelu	Tarpeellinen %	Tarpeeton %	Ei osaa sanoa %
Luettelo yhteystietoineen keskeisimmistä organisaatioista, joiden kanssa metsänomistaja joutuu tekemisiin (n=77)	79	18	3
Helppotajuinen taskuopas metsätalouden perusasioista (n=77)	78	19	3
Metsänomistuksen perehdyttämiskurssi (n=77)	75	22	3
Tietopalvelu puun hinnoista (n=77)	72	14	4
Tietopalvelu metsäteollisuuden markkinatilanteesta (n=77)	67	29	4
Opas metsänomistukseen ja -hoitoon liittyvästä erikoissanastosta (n=78)	65	31	4
Oikeus verkkopalveluun, jossa voi seurata oman metsän kehitystä (n=77)	55	36	9

Metsänomistajien välisiä eroja metsiin liittyvissä tietotarpeissa

Oman metsän kehityksen seuraaminen verkkopalvelun välityksellä kiinnostaa miehiä hieman enemmän kuin naisia. Naisten keskuudessa on melko runsaasti myös niitä, jotka eivät osaa ottaa kantaa palvelun tarpeellisuuteen (Taulukko 44, Liite 14). Lisäksi verkkopalvelu kiinnostaa etenkin nuoria metsänomistajia. Yhtymissä mahdollisuutta seurata oman metsän kehitystä verkossa pidetään myös yleisesti tarpeellisena. Sen sijaan metsänsä yksin omistavat pitävät verkkopalvelua huomattavasti harvemmin tarpeellisena. Mikäli tilalla ei ole voimassa olevaa metsäsuunnitelmaa, verkkopalvelua pidetään yleisemmin tarpeellisena kuin tiloilla, joilla suunnitelma on. Jos tilalta on myyty puuta viime vuosina, verkkopalvelun tarpeellisuutta korostetaan enemmän kuin tiloilla, joilta puuta ei ole myyty.

Helppotajuista taskuopasta metsätalouden perusasioista kaipaavat eniten alle 50 hehtaarin tilojen omistajat sekä tilansa perintönä tai lahjana saaneet. Tietoja metsänomistajan kannalta keskeisimmistä organisaatioista tarvitsevat erityisesti iäkkäät ja pienten tilojen metsänomistajat.

Perehdyttämiskursseja metsänomistukseen toivovat yleisimmin vähän koulutetut ja toisaalta melko korkeasti koulutetut metsänomistajat. Metsätalouden erikoissanastoa käsittelevän oppaan tarve on keskimääräistä yleisempää metsänomistajilla, joilla on voimassa oleva metsäsuunnitelma. Vähäisintä erikoissanaston tarve on akateemisesti koulutettujen keskuudessa.

Tietopalvelua puun hinnoista pitävät tarpeellisena varsinkin melko lähellä tilaansa asuvat. Etäällä tilastaan asuvilla tarve on puolestaan keskimääräistä vähäisempi. Myös pienituloiset ja toisaalta hyvätuloiset kokevat tällaisen palvelun tarpeellisena keskimääräistä useammin. Hyvin suurituloisten keskuudessa on puolestaan eniten niitä, joilla ei ole tarvetta tietopalveluun puun hinnoista.

Metsäteollisuuden markkinatilanteesta tiedottavaa palvelua toivovat miehet hieman useammin kuin naiset. Myös vähän koulutetut metsänomistajat kaipaavat tällaista palvelua keskimääräistä useammin. Lisäksi enintään 50 kilometrin etäisyydellä tilastaan asuvat metsänomistajat toivovat tietopalvelua metsäteollisuuden markkinoista selvästi useammin kuin kauempana asuvat.

Taulukko 44. Metsänomistajien välisiä eroja metsiin liittyvissä tietotarpeissa. Tarkemmat jakaumat Liitteessä 14.

Tiedon tarpeeseen liittyvä tekijä	Taustapiirre, joka lisää (+) / vähentää (-) tietotarvetta
Oikeus verkkopalveluun, jossa voi seurata oman metsän kehitystä	<ul style="list-style-type: none"> Mies (-) Ikä alle 40 vuotta (+) Tila on yhtymä (+), yhden henkilön omistus (-) Tilalla ei ole metsäsuunnitelmaa (+) Puuta on myyty vuosina 2000 – 2007 (+)
Helppotajuinen taskuopas metsätalouden perusasioista	<ul style="list-style-type: none"> Metsätila alle 50 ha (+), vähintään 100 ha (-) Tila peritty (+)
Luettelo yhteystietoineen keskeisimmistä organisaatioista, joiden kanssa metsänomistaja joutuu tekemisiin	<ul style="list-style-type: none"> Ikä vähintään 60 vuotta (+) Metsätilan koko alle 20 ha (+)
Metsänomistuksen perehdyttämiskurssi	<ul style="list-style-type: none"> Ei peruskoulun jälkeistä tutkintoa (+), ammattikorkeakoulu/opistotutkinto (+)
Opas metsänomistukseen ja -hoitoon liittyvästä erikoissanastosta	<ul style="list-style-type: none"> On voimassa oleva metsäsuunnitelma (+) Akateeminen tutkinto (-)
Tietopalvelu puun hinnoista	<ul style="list-style-type: none"> Asuinpaikka tilalla tai tilan sijaintikunnassa (+) Kotitalouden vuotuiset bruttotulot alle 18 000€ tai 52 000–79 000€ (+)
Tietopalvelu metsäteollisuuden markkinatilanteesta	<ul style="list-style-type: none"> Mies (+) Ei peruskoulun jälkeistä tutkintoa (+) Metsätilan etäisyys asuinpaikasta alle 50 km (+), 50 – 100 km (-)

5.3.3 Tietolähteet

Tärkeimmät tietolähteet

Uusille metsänomistajille metsäsuunnitelma on tärkein metsällisen tiedon lähde (Taulukko 45). Tärkeimpänä tiedonlähteenä sitä pitää runsas viidenes. Likimain saman verran metsänomistajia pitää tärkeimpänä tietolähteenään Metsälehteä ja Maaseudun Tulevaisuutta. Toiseksi ja kolmanneksi tärkeimpänä tietolähteinä nämä lehdet ovat myös yleisimpien joukossa.

Edellä mainittujen tietolähteiden rinnalla metsänomistajien tiedonsaannin kannalta tärkeitä ovat sanomalehdet. Toiseksi ja kolmanneksi tärkeimmiksi saavat melko runsaasti mainintoja myös radio ja TV sekä internetin sivustot.

Taulukko 45. Uusille metsänomistajille tärkeimmät tietolähteet metsäasioissa.

Tietokanava	Tärkein (n=76) %	Toiseksi tärkein (n=76) %	Kolmanneksi tärkein (n=76) %
Metsäsuunnitelma	22	15	9
Metsälehti	21	16	17
Maaseudun Tulevaisuus	21	13	13
Sanomalehdet	18	8	13
Radio, TV	5	16	8
Metsäalan kurssit	5	9	7
Internetin sivustot	3	7	11
Yritysten tai pankkien metsälehdet	2	5	3
Metsälliset tapahtumat	2	4	5
Muut alan lehdet ja kirjallisuus	2	3	4
Omat vanhemmat / sukulaiset	0	3	5
Ei ole saanut tietoa mistään (n=80)	1 %		

Metsänomistajaryhmien välisiä eroja tietolähteiden tärkeyden suhteen

Uusien metsänomistajien keskuudessa voitiin havaita joitakin taustapiirteisiin liittyviä eroja tärkeiksi koettujen tietolähteiden (Taulukko 46) suhteen. Tärkeimpänä tietolähteenä metsäsuunnitelma ja Maaseudun Tulevaisuus olivat yleisiä maaseudulla asuvien keskuudessa. Maaseudun Tulevaisuus oli tärkeä myös taajamien ja pikkukaupunkien metsänomistajille. Suurehkoissa kaupungeissa asuville uusille metsänomistajille tiedonhankinnassa tärkeimmiksi nousevat puolestaan metsäsuunnitelma ja Metsälehti. Kaikkein suurimmissa kaupungeissa asuville sanomalehdet ovat tärkein tietokanava metsäasioissa.

Toiseksi tärkeimmän tietolähteen suhteen uusia metsänomistajia erottelivat puunmyyntiaktiivisuus sekä tilan saantotapa. 2000-luvulla puuta myyneille metsänomistajille toiseksi tärkein tietolähde on metsäsuunnitelma. Ne

Taulukko 46. Metsänomistajaryhmien välisiä eroja tietolähteiden tärkeydessä

Erottelava taustapiirre		Metsäsuunnitelma %	Metsälehti %	Maaseudun Tulevaisuus %	Sanomalehdet %	Radio, TV %	Metsäalan kurssit %	Internetin sivustot %	Yritysten tai pankkien metsälehdet %	Metsälliset tapahtumat %	Muut alan lehdet ja kirjallisuus %	Omat vanhemmat / sukulaiset %	Ystävät / tuttavat %
Tärkein tietolähde	Asuinpaikka*:												
	Maaseutu	23	18	29	18	6	0	0	3	0	3	0	0
	Taajama	11	26	32	11	5	5	11	0	0	0	0	0
	Kaupunki enintään 100 000 asukasta	45	44	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kaupunki yli 100 000 asukasta	20	0	0	40	0	20	10	0	10	0	0	0
Toiseksi tärkein tietolähde	Puun myynnit 2000-2007*:												
	On myynyt	20	16	16	5	15	13	5	4	2	2	2	0
	Ei ole myynyt	0	23	8	8	8	0	15	15	15	8	0	0
	Ei osaa sanoa	0	0	0	33	33	0	0	0	0	0	34	0
	Tilan saantotapa*:												
Perintö tai lahja	15	8	18	5	22	10	10	2	8	0	2	0	
Osto vapailta markkinoilta	0	33	0	33	0	0	0	17	0	17	0	0	
Osto sukulaisilta	23	22	9	5	9	9	5	9	0	5	5	0	
Kolmanneksi tärkein tietolähde	Metsätilan koko**:												
	alle 20 ha	4	21	0	24	3	14	17	0	10	3	4	0
	20-40 ha	6	22	33	11	11	6	0	6	0	0	6	0
	50-99 ha	14	14	7	7	7	0	7	7	0	14	7	14
	vähintään 100 ha	60	0	20	0	0	0	0	0	20	0	0	0

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

metsänomistajat, jotka eivät ole myyneet viime vuosina puuta, mainitsevat yleisimmin toiseksi tärkeimmäksi tietolähteekseen Metsälehden. Epävarmat metsänomistajat sen sijaan hankkivat tietonsa perinteisen median kautta sekä sukulaisten piiristä.

Metsätilansa perimällä tai lahjana saaneet metsänomistajat pitävät toiseksi tärkeimpinä tietolähteinään radiota ja televisiota sekä Maaseudun Tulevaisuutta. Tilansa vapailta markkinoilta ostaneille toiseksi tärkein tiedonhankintakanava on Metsälehti ja sanomalehdet. Sukulaisilta tilansa ostaneille toiseksi tärkeimmät tietolähteet ovat metsäsuunnitelma ja Metsälehti.

Kolmanneille tärkeysijalle tiedonhankinnassa sijoittuvat sanomalehdet ja Metsälehti pienillä alle 20 hehtaarin metsätiloilla. Maaseudun Tulevaisuus on puolestaan yleisimmin kolmanneksi tärkein tietolähde 20 – 40 hehtaarin tiloilla. Tätä suuremmilla, mutta alle 100 hehtaarin tiloilla kolmanneksi tärkein tietolähde vaihtelee. Tässä ryhmässä ystävien ja tuttavien merkitys on suurempi kuin muissa ryhmissä. Suurilla, yli 100 hehtaarin tiloilla kolmanneksi tärkeimmäksi tietokanavaksi sijoittuu metsäsuunnitelma.

Metsäasioihin liittyvän tiedon saannin kannalta tärkein organisaatio uusille metsänomistajille on metsänhoitoyhdistys. Kolme neljästä metsänomistajasta pitää sitä itselleen tärkeimpänä tietokanavana (Taulukko 47). Toiseksi tärkeimmäksi organisaatioksi nousee selkeästi metsäkeskus ja kolmanneksi tärkeimmäksi metsäyhtiöt sekä veroviranomaiset.

Taulukko 47. Uusille metsänomistajille tiedon saannin kannalta tärkeimmät organisaatiot metsäasioissa.

Organisaatio	Tärkein (n=75) %	Toiseksi tärkein (n=70) %	Kolmanneksi tärkein (n=66) %
Metsänhoitoyhdistys	75	13	6
Metsäkeskus	13	46	14
Metsäyhtiöt	3	19	26
MTK	1	9	18
Veroviranomaiset	1	4	26
Ympäristöjärjestöt	0	3	5
Muut viranomaiset	0	0	3

Metsänomistajaryhmien välisiä eroja organisaatioiden tärkeyden suhteen tiedonhankintaan liittyvissä asioissa

Uusien metsänomistajien keskuudessa voidaan erottaa erilaisia ryhmiä tiedon hankinnan kannalta tärkeimmän organisaation suhteen seuraavien taustapiirteiden mukaan: Ammattiasema, lapsuuden asuinympäristö, metsäsuunnitelma ja puunmyyntiaktiivisuus (Taulukko 48). Enemmistö kaikissa ammattiryhmissä nimesi metsänhoitoyhdistyksen tärkeimmäksi organisaatioksi. Kuitenkin eläkeläisten keskuudessa huomattava osa eli lähes joka neljäs piti tärkeimpänä metsäkeskusta.

Lapsuutensa suurissa, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa viettäneet erosivat muista siinä, että metsäkeskus oli tärkein organisaatio joka kolmannelle, kun muissa ryhmissä sen nimesi tärkeimmäksi enimmillään joka kuudes. Metsäkeskus oli tärkeimpänä organisaationa keskimääräistä yleisempi myös silloin, kun metsänomistajalla oli voimassaoleva metsäsuunnitelma. Samoin puuta 2000-luvulla myyneiden metsänomistajien keskuudessa oli keskimääräistä enemmän niitä metsänomistajia, joille metsäkeskus oli tärkein organisaatio.

Toiseksi tärkeimpänä organisaationa metsäkeskus oli yleisempi tilansa yksin tai yhdessä puolison kanssa omistavien keskuudessa kuin yhtymissä ja perikunnissa. Yhtymistä joka toinen nimesi MTK:n toiseksi tärkeimmäksi organisaatioksi. Perikunnista joka kolmas nimesi toiseksi tärkeimmäksi metsäkeskuksen ja joka kolmas metsäyhtiöt.

Pienituloisilla ja suurituloisilla kotitalouksilla toiseksi tärkeimmäksi organisaatioksi nousi metsäkeskus muita useammin. Kaikkein pienituloisimmat pitivät yleisimmin toiseksi tärkeimpänä metsänhoitoyhdistystä, kun taas keskituloisilla esiintyi paljon hajontaa. Puuta 2000-luvulla myyneillä uusilla metsänomistajilla toiseksi tärkeimmät organisaatiot olivat metsäkeskus ja metsäyhtiöt. Metsäkeskusta ja metsänhoitoyhdistystä korostettiin puolestaan niiden metsänomistajien keskuudessa, jotka eivät olleet myyneet viime vuosina puuta tai olivat epätietoisia myyntien suhteen.

Kolmanneksi tärkeimmän organisaation suhteen tilastollisesti merkitseviä eroja esiintyi miesten ja naisten välillä. Miehet nimesivät yleisimmin metsäyhtiöt ja MTK:n kolmanneksi tärkeimmäksi. Naisista vajaa puolet piti kolmanneksi tärkeimpänä organisaationa veroviranomaisia.

Taulukko 48. Metsänomistajaryhmien välisiä eroja organisaatioiden tärkeiden suhteen tiedonhankintaan liittyvissä asioissa

Erotteleva taustapiirre		Metsäkeskus %	Metsänhoitoyhdistys %	Metsäyhtiöt %	MTK %	Veroviranomaiset %	Muut viranomaiset %	Ympäristöjärjestöt %	Muut %
Ammattiasema**:									
Tärkein organisaatio	Palkansaaja	13	82	3	0	2	0	0	0
	Maa- / metsätaloustyrittäjä	14	72	14	0	0	0	0	0
	Muu itsenäinen yrittäjä	0	100	0	0	0	0	0	0
	Eläkeläinen	23	71	0	6	0	0	0	0
	Muu	0	100	0	0	0	0	0	0
Lapsuuden asuin- ympäristö*:									
	Maaseutu	15	79	4	2	0	0	0	0
	Taajama/ pikkukaupunki	0	88	0	0	12	0	0	0
	Kaupunki 20 000 – 100 000 asukasta	17	83	0	0	0	0	0	0
	Kaupunki yli 100 000 as	33	67	0	0	0	0	0	0
Voimassa oleva metsäsuunnitelma***:									
	On	19	73	4	2	2	0	0	0
	Ei ole	0	100	0	0	0	0	0	0
	Ei osaa sanoa	0	100	0	0	0	0	0	0
Puun myynnit 2000-2007***:									
	On myynyt	16	80	4	0	0	0	0	0
	Ei ole myynyt	9	82	0	0	9	0	0	0
	Ei osaa sanoa	0	50	0	50	0	0	0	0

		Tilan omistusta- pa**:							
Toiseksi tärkein organi- saatio	Yksi henkilö omistaa	56	15	17	3	3	0	3	3
	Omistus yhdessä puolison kanssa	60	13	13	7	7	0	0	0
	Yhtymä	0	17	17	50	17	0	0	0
	Perikunta	36	10	36	9	0	0	9	0
		Kotitalouden vuo- tuiset bruttotulot*:							
alle 18 000 euroa		30	40	20	10	0	0	0	0
18 000 – 31 999 e		62	15	8	8	0	0	0	0
32 000 – 51 999 e		47	0	43	5	0	0	5	0
52 000 – 79 999 e		46	18	0	18	18	0	0	0
vähintään 80 000 e		67	0	0	11	11	0	11	0
		Puun myynnit 2000-2007*:							
On myynyt		44	12	23	12	6	0	4	0
Ei ole myynyt		56	22	11	0	0	0	0	11
Ei osaa sanoa		50	50	0	0	0	0	0	0
		Sukupuoli**:							
Kolman- neksi tärkein organi- saatio	Mies	22	5	27	25	17	2	2	0
	Nainen	0	9	26	9	43	4	9	0

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

Tietolähteiden luotettavuus

Metsällisen tiedonsaannin kannalta tärkeimmiksi arvioimiaan tietolähteitä ja organisaatioita uudet metsänomistajat pitävät valtaosin myös luotettavina (Taulukko 49). Tietokanavista luotettavimpana metsänomistajat pitävät Metsälehteä. Eniten epävarmuutta metsänomistajilla on omien sukulaisten, ystävien ja peruskoulun kautta tulevan tiedon luotettavuudesta. Myös yritysten ja pankkien metsälehtien sekä internetin luotettavuudesta on uusilla metsänomistajilla varsin usein epävarmuutta.

Organisaatioiden luotettavuuden arvioiminen näyttäisi olevan uusille metsänomistajille hankalampaa kuin muiden tietolähteiden arviointi. Organisaatioista luotettavimpana metsänomistajat pitävät metsänhoitoyhdistystä,

sillä lähes kaikki uudet metsänomistajat (93 %) pitävät sitä vähintään melko luotettavana. Erittäin luotettavaksi tämän organisaation arvioi useampi kuin joka toinen. Ympäristöjärjestöjen luotettavuus arveluttaa ainakin jossain määrin noin kahta viidestä uudesta metsänomistajasta.

Taulukko 49. Uusien metsänomistajien arviot eri tietolähteiden luotettavuudesta metsäasioissa.

	Erittäin luotettava %	Melko luotetta- va %	En osaa sanoa %	Melko epä- luotetta- va %	Erittäin epä- luotetta- va %
Tietokanavat					
Metsälehti (n=77)	58	35	7	0	0
Metsäsuunnitelma (n=77)	45	39	16	0	0
Maaseudun Tulevaisuus (n=76)	41	53	6	0	0
Metsäalan kurssit (n=77)	36	47	17	0	0
Metsälliset tapahtumat (esim. erilaiset metsäpäivät) (n=77)	25	56	18	1	0
Yritysten tai pankkien metsä- lehdet (n=77)	17	47	30	6	0
Omat vanhemmat tai sukulai- set (n=77)	16	32	45	7	0
Muut alan lehdet ja kirjallisuus (n=76)	13	57	25	5	0
Sanomalehdet (n=77)	11	75	13	1	0
Radio, TV (n=77)	10	68	18	3	1
Internetin sivustot (n=75)	7	52	39	1	1
Ystävät / tuttavat (n=77)	3	34	49	13	1
Peruskoulu (n=77)	1	20	58	13	8
Organisaatiot					
Metsänhoitoyhdistys (n=62)	55	39	5	0	1
Metsäkeskus (n=76)	38	38	23	1	0
Veroviranomaiset (n=77)	13	35	42	8	2
MTK (n=76)	10	46	38	3	3
Muut viranomaiset (n=77)	9	17	61	12	1
Metsäyhtiöt (n=77)	8	47	36	6	3
Ympäristöjärjestöt (n=77)	1	17	40	26	16
Muut (n=14)*	0	14	72	0	14

*Mm. Pankki, oma kokemus

UUSIEN METSÄNOMISTAJIEN TIEDOT JA TIETOTARPEET METSÄASIOISSA – YHTEENVETO

Uusien metsänomistajien omat tiedot metsäasioissa

- Kaikkiaan uusien metsänomistajien tiedot metsäasioissa ovat vähäiset.
- Eniten tietoa on metsänhoitoon liittyvistä asioista.
- Noin puolet arvioi tietonsa hyväksi myös puukauppaan, metsäverotukseen liittyvissä asioissa.
- Metsäteollisuuteen ja metsäekologiaan liittyvistä asioista uudet metsänomistajat tietävät melko vähän.

Metsänomistajaryhmien välisiä eroja

- Metsätalouteen ja metsänhoitoon liittyvät tietonsa arvioivat hyväksi yleisimmin miehet, maaseudulla ja taajamissa kasvaneet, metsänsä sukulaisilta ostamalla hankkineet sekä metsäsuunnitelman hankkineet.
- Puukauppaan liittyvät asiat ovat keskimääräistä useammin tuttuja nuorimmissa ikäluokissa sekä metsänsä sukulaisilta ostaneiden ja metsäsuunnitelman hankkineiden keskuudessa.
- Metsäverotuksesta tiedetään eniten metsätilansa sukulaisilta ostaneiden ja metsäsuunnitelman teettäneiden joukossa.
- Kaikkein vierainta metsäverotus on suurissa kaupungeissa asuneiden tai varttuneiden ja metsänsä vapailta markkinoilta ostaneiden keskuudessa.

Tiedontarjonnan riittävyys

- Uudet metsänomistajat ovat sitä mieltä, että metsäasioiden hoito edellyttää hyviä tietoja metsätaloudesta.
- Noin joka toinen metsänomistaja kokee tarvitsevansa runsaasti tietoa metsäasioissa.
- Enemmistö uusista metsänomistajista on sitä mieltä, että tiedonsaanti metsäasioista vaatii runsaasti omaa aktiivisuutta ja tietoa joutuu keräämään monesta paikasta.

Metsänomistajaryhmien välisiä eroja

- Puuta viime vuosina myyneet uudet metsänomistajat kokevat, että yleisesti aktiivinen median seuraaminen lisää tietoja myös metsätaloudesta. Toisaalta he kokevat myös keskimääräistä useammin tarvitsevansa runsaasti tietoa metsäasioissa.

- Metsätiedon keskittämistä internetiin kannattavat erityisesti 50 – 59-vuotiaat, keskituloiset, suurehkoissa kaupungeissa asuvat sekä perikuntien jäsenet.
- Metsäasioihin liittyvän tiedon kokevat hajallaan olevaksi etenkin taa-jamissa ja alle 100 000 asukkaan kaupungeissa asuvat sekä yli 50 hehtaarin tilojen omistajat.
- Naiset ja yli 100 km päässä tilastaan asuvat uskovat keskimääräistä yleisemmin, että metsäasioiden hoito sujuu vähäisilläkin tiedoilla.
- Metsätalous on keskimääräistä useammin yhdentekevää naisille, yhytymien jäsenille sekä niille, joilla ei ole metsäsuunnitelmaa tai ovat epävarmoja sen olemassaolosta.

Tieto- ja neuvontatarpeet

- Uudet metsänomistajat tarvitsevat tietoa metsätalouteen ja metsänomistukseen liittyvistä perusasioista.
- Perusasioiden jälkeen tietotarpeissa tulevat puun hintoihin ja markkinoihin liittyvät asiat.

Metsänomistajaryhmien välisiä eroja

- Mahdollisuutta oman metsän kehityksen seuraamiseen toivovat keskimääräistä useammin nuoret, ilman metsäsuunnitelmaa olevat sekä puuta viime vuosina myyneet metsänomistajat.
- Metsänomistuksen perehdyttämiskursseja kaipaavat erityisesti vähän koulutetut ja toisaalta melko korkeasti koulutetut uudet metsänomistajat.
- Metsätalouden erikoissanastoa käsittelevää opasta pitävät tarpeellisenä keskimääräistä useammin metsänomistajat, joilla on voimassa oleva metsäsuunnitelma.
- Tietopalvelun puun hinnoista kokevat tarpeelliseksi kaikkein yleisimmin lähellä tilaansa asuvat sekä pienituloiset ja hyvätuloiset metsänomistajat.

Tietolähteet metsäasioissa

- Tärkein tietolähde uusille metsänomistajille on metsäsuunnitelma. Sen mainitsee tärkeimmäksi 22 %.
- Lähes yhtä tärkeitä tietolähteitä ovat Metsälehti ja Maaseudun Tulevaisuus. Nämä tietolähteet mainitsee tärkeimmäksi 21 %.
- Lisäksi sanomalehdet ovat varsin yleisiä tiedonlähteitä metsäasioissa uusille metsänomistajille.

Metsänomistajaryhmien välisiä eroja

- Metsäsuunnitelma on tärkeä varsinkin suurehkoissa (20 000 – 100 000 asukkaan) kaupungeissa asuville.
- Metsälehti on tärkeä varsinkin suurehkoissa (20 000 – 100 000 asukkaan) kaupungeissa ja taajamissa asuville.
- Maaseudun Tulevaisuus on tärkeä etenkin maaseudulla, taajamissa asuville.
- Sanomalehdet nousevat tärkeimmäksi tietolähteeksi yleisimmin suurissa (yli 100 000 asukkaan) kaupungeissa.

Organisaatiot metsällisen tiedon hankinnassa

- Tärkein organisaatio uusille metsänomistajille on metsänhoitoyhdistykset.
- Toiseksi tärkeimpänä metsänomistajat pitävät metsäkeskusta.
- Kolmanneksi sijoittuvat metsäyhtiöt.

Metsänomistajaryhmien välisiä eroja

- Metsäkeskuksen nimesivät keskimääräistä useammin tärkeimmäksi organisaatioksi eläkeläiset, suurissa (yli 100 000 asukkaan) kaupungeissa varttuneet, metsäsuunnitelman hankkineet sekä puuta viime vuosina myyneet metsänomistajat.

Tietolähteiden luotettavuus

- Tärkeimmät tietolähteensä uudet metsänomistajat arvioivat myös luotettaviksi.
- Kaikkein luotettavimmaksi arvioidaan Metsälehti.
- Eniten uusilla metsänomistajilla on epävarmuutta omien sukulaisten, ystävien ja peruskoulun kautta saatavan tiedon luotettavuudesta.
- Organisaatioiden luotettavuuden uudet metsänomistajat kokevat jossain määrin hankalaksi.
- Luotettavimmaksi organisaatioksi metsänomistajat arvioivat metsänhoitoyhdistykset.
- Ympäristöjärjestöjen luotettavuuden suhteen uusilla metsänomistajilla on eniten epäilyksiä.

5.4 Uusien metsänomistajien profiloiteja

Tutkimuksessa saatujen tulosten perusteella uusien metsänomistajien keskuudessa voidaan erottaa seuraavat viisi ryhmää, jotka poikkeavat toisistaan taustojensa ja metsätaloudellisten asenteiden sekä käyttäytymisen suhteen: Metsätaloudesta elantonsa saavat, metsätaloudellisesti aktiiviset, kaupunkilaiset etämetsänomistajat, suojelunmyönteiset sekä epävarmat metsänomistajat (Kuviot 3 ja 4). Ryhmät ovat todennäköisesti jossain määrin päällekkäisiä, minkä vuoksi kuvioissa esitettyjen ryhmien osuudet summautuvat yli sadan. Toisaalta tulokset antavat viitteitä siitä, että osa havaituista ryhmistä voisi jakaantua vielä pienempiin ryhmiin. Käytössä olevan aineiston pienuuden vuoksi näitä eroja ei tässä tutkimuksessa kuitenkaan saatu esiin.

Perinteisiä maatilametsänomistajia edustaa metsistä elantonsa saavien ryhmä. Tähän ryhmään kuuluu noin joka kymmenes uusi metsänomistaja. Nämä metsänomistajat ovat metsätaloudellisesti aktiivisia ja hoitavat metsäasioita omatoimisesti.

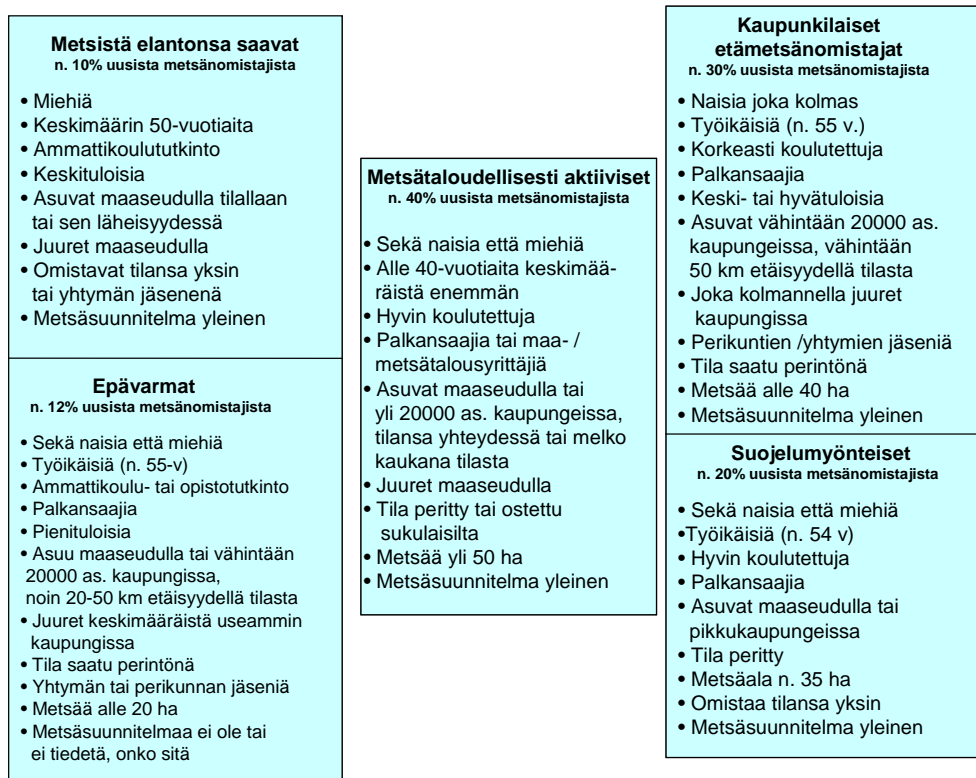
Metsätaloudellisesti aktiiviset metsänomistajat ovat keskimääräistä nuorempia ja osa heistä on maaseudulla asuvia maa- ja metsätalousyrittäjiä, osa kaupunkilaisia palkansaajia. Ryhmän metsänomistajien tilat ovat keskimääräistä suurempia. Metsätaloudellisesti aktiivisten metsänomistajien ryhmä on kooltaan suurin.

Kaupunkilaiset etämetsänomistajat muodostavat oman ryhmänsä. Heitä on vajaa kolmannes uusista metsänomistajista. Tässä ryhmässä on runsaasti naisia sekä perikuntien ja yhtymien jäseniä. Metsänomistuksen tavoitteet ja käyttö ovat monimuotoisia tämän ryhmän metsänomistajien keskuudessa. Metsänomistajien tiedot ja taidot metsäasioissa ovat vähäiset, joten palveluiden käyttö metsä- ja puukauppa-asioissa on varsin yleistä tässä ryhmässä. Puuta kaupunkilaiset etämetsänomistajat myyvät melko aktiivisesti.

Suojelunmyönteisiä metsänomistajia on noin viidennes uusista metsänomistajista. Nämä metsänomistajat ovat hyvin koulutettuja ja heidän tietonsa metsäasioista ovat melko hyvät. Varsin pieni osa (noin 5 %) tämän ryhmän metsänomistajista kannattaa hyvin tiukkaa suojelua. Suurin osa suojelunmyönteisistä metsänomistajista kannattaa metsien monikäyttöä ja puun myynti ryhmässä on yleistä. Metsien käsittelyssä tämän ryhmän metsänomistajat edellyttävät "pehmeitä" menetelmiä.

Viidennen ryhmän muodostavat epävarmat metsänomistajat. Näitä metsänomistajia on runsas kymmenes uusista metsänomistajista. Tämän ryh-

män metsänomistajat eivät tyypillisesti ole selvillä siitä, onko tilalla metsäsuunnitelmaa tai milloin tilalta on viimeksi myyty puuta. Omat tiedot metsäasioissa ovat vähäiset näillä metsänomistajilla. Ryhmään kuuluvat myös metsänomistajia, joita metsäasiat eivät kiinnosta lainkaan.

Kuvio 3. Uusien metsänomistajien keskuudessa havaittujen ryhmien taustapiirteitä. (Ryhmien osittaisista päällekkäisyyksistä johtuen osuudet summautuvat yli sadan).

<p>Metsätaloudellisesti aktiiviset n. 40% uusista metsänomistajista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktiivisia puunmyyjiä • Painottavat hakkuumahdollisuuksia puunmyyntipäätöksessä • Arvostavat metsäammattilaisia • Puunostajan yleinen vastuullisuus tärkeää • Haluavat paljon tietoa metsäasioissa • Haluaisivat seurata oman metsän kehitystä internetissä • Haluaisivat käyttää nettiä yhteydenpitoon ammattilaisten kanssa • Seuraavat aktiivisesti mediaa kaikissa asioissa • Metsäkeskus tiedonsaannin kannalta tärkein organisaatio 	<p>Kaupunkilaiset etämetsänomistajat n. 30% uusista metsänomistajista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Monitavoitteisia • Aktiivisia puunmyyjiä • Puunmyyntipäätökseen vaikuttavat hakkuuiden hyödyt luonnolle, metsäammattilaisten suosituksien, metsärahojen sijoittaminen muihin kohteisiin, rahan tarve • Puunostajan valinnassa tuttu yhteyshenkilö tärkeä kriteeri • Kokevat metsäammattilaisten neuvot osin ristiriitaisiksi • Hakkuut ja osa paperitöistä teetetään muilla • Ongelmia: omien tietojen, taitojen ja ajan puute, pitkä välimatka • Käyttävät internetiä metsäasioissa • Toivovat metsätietoa keskitysti internettiin • Tärkein tietokanava metsäasioissa Metsälehti ja yleiset sanomalehdet (yli 100000 as. kaupungeissa asuvat.) 	<p>Suojelumyönteiset n. 20% uusista metsänomistajista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ovat myyneet puuta 2000-luvulla • Kannattavat metsien monikäyttöä • Tavoitteissa korostuvat luonnonsuojelu, virkistys ja muut aineettomat arvot. Metsien talouskäyttö myös tärkeää. • 20% ei halua taloudellista hyötyä (5% hyvin jyrkkiä) • Tietävät metsäasioista • Ovat selvillä metsiensä toimenpidetarpeista • Edellyttävät "pehmeitä" käsittelymenetelmiä ja metsien monimuotoisuuden huomioimista. • Puunmyyntipäätökseen vaikuttavat eniten puun hinta, hakkuumahdollisuudet, luontoarvot sekä virkistys- ja maisema-arvot • Puunostajan valinnassa ratkaisevat korjuun laatu, organisaation yleinen vastuullisuus, maine ja tunnettuus, puusta maksettava hinta sekä taloudellinen tulos • Käyttävät metsänhoitoyhdistyksen palveluita • Tärkeimmät tietolähteet Maaseudun Tulevaisuus ja yleissanomalehdet
<p>Metsistä elantonsa saavat n. 10% uusista metsänomistajista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktiivisia puunmyyjiä • Tekevät harvennushakkuut itse • Puunmyyntipäätökseen vaikuttavat metsäsuunnitelman suositus, naapurien esimerkki, oman perheenjäsenen ehdotus 		
<p>Epävarmat n. 12% uusista metsänomistajista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ovat epävarmoja tilan puunmyynneistä • Omat tiedot metsäasioista ja puukaupasta ovat vähäiset • Metsäasiat eivät juuri kiinnosta • Ostajaorganisaation tunnettuus vaikuttaa puunostajan valintaan 		

Kuvio 4. Metsätaloudelliseen käyttäytymiseen liittyviä piirteitä eri metsänomistajaryhmissä. (Ryhmiä osittaisista päällekkäisyyksistä johdettujen osuudet summautuvat yli sadan).

Uusien metsänomistajien jaottelu ryhmiin tilan saantotavan mukaan

Uudet metsänomistajat voidaan jakaa kolmeen toisistaan poikkeavaan ryhmään myös sen perusteella, kuinka he ovat saaneet tilan omistukseensa eli tilansa perineisiin, sukulaisilta ostaneisiin ja vapailta markkinoilta ostaneisiin (Taulukko 50). Näistä ryhmistä metsätaloudellisesti selvästi aktiivisin on tilansa sukulaisilta ostaneet. He ovat tyypillisesti maa- ja metsätalousyrittäjiä, joten metsä muodostaa heille usein pääasiallisen tulonlähteen. Näillä metsänomistajilla on myös tietoa ja kokemusta metsistä ja metsäasioista ja nämä asiat kiinnostavat heitä suuresti. Siten he myös tekevät varsin paljon itse

metsätöitä ja hoitavat metsäasiat itse. Tämän ryhmän metsänomistajiin kuuluvat perinteiset maatilametsänomistajat.

Metsätilansa vapailta markkinoilta ostaneiden uusien metsänomistajien joukossa on paljon korkeasti koulutettuja palkansaajia ja maatalousyrittäjiä. Tähän ryhmään näyttäisi siten kuuluvan toisaalta metsää sijoitusmielessä ostaneita metsänomistajia ja toisaalta tilakokoaan kasvattamaan pyrkiviä maanviljelijämetsänomistajia. Tämän ryhmän metsänomistajat tavoittelevat mahdollisimman hyvää tuottoa metsästään, mutta metsien monipuolinen käyttö on myös tärkeää. Ryhmän metsänomistajat ovat metsätaloudellisesti kaikin puolin aktiivisia. Osa tämän ryhmän metsänomistajista osallistuu itse metsäasioiden hoitoon ja metsätöihin, mutta osa ostaa ne palveluina.

Metsätilansa perineiden ryhmässä metsänomistajien piirteet vaihtelevat edellisiä ryhmiä enemmän. Tässä ryhmässä on runsaasti kaupunkilaisia etämetsänomistajia, naisia sekä perikuntien ja yhtymien jäseniä. Metsien suojeleluun myönteisesti suhtautuvat kuuluvat myös tilansa perimällä saaneiden joukkoon. Valtaosin ryhmän metsänomistajat ovat kuitenkin melko aktiivisia puunmyyjiä. Tämän ryhmän metsänomistajat käyttävät eniten metsä- ja puukauppapalveluita.

Taulukko 50. Profilointi tilan saantotavan mukaan

Tilansa perineet (59 %)	Tilansa sukulaisilta ostaneet (32 %)	Tilansa vapailta markkinoilta ostaneet (9 %)
<ul style="list-style-type: none"> • Nainen • 55-vuotias • Hyvin koulutettu • Palkansaaja • Keski- tai hyvätuloinen • Asuu maaseudulla tai kaupungissa n. 72 km:n etäisyydellä tilasta • Juuret maaseudulla • Perikunnan tai yhtymän jäsen • Metsäala 35 ha • Peltoa 9 ha • Melko aktiivinen puunmyyjä • Haluaa hyötyä taloudellisesti metsästä, mutta suhtautuu myönteisesti myös suojeluun • Teettää puukauppaan liittyvät asiat kokonaan ulkopuolisilla • Suosii paikallista puunostajaa 	<ul style="list-style-type: none"> • Mies • 50-vuotias • Ammattikoulu- tai opistotutkinto • Maa- tai metsätalousyrittäjä • Hyvätuloinen • Asuu maaseudulla tilallaan tai sen läheisyydessä • Juuret maaseudulla • perheomistus • Metsäala 37 ha • Myös suuria tiloja • Tilaan kuuluu peltoa n. 14 ha • Korostaa metsien talouskäyttöä ja monitoivotteisuutta • Metsä on tulonlähde • Metsäsuunnitelma on • Harrastaa metsästystä • Aktiivinen puunmyyjä • Hoitaa puukauppaan liittyvät asiat kokonaan itse • Omat tiedot ja taidot metsäasioissa hyvät • Kiinnostus metsäasioihin ja metsänomistukseen suurta 	<ul style="list-style-type: none"> • Mies • 57-vuotias • Korkeasti koulutettu • Palkansaaja tai maatalousyrittäjä • Hyvätuloinen • Asuu taajamassa tai kaupungissa alle 50 km etäisyydellä tilasta • Juuret maaseudulla • Perheomistus • Metsäala 22 ha • Peltoa 8 ha • Metsäsuunnitelma on • Korostaa metsien talouskäyttöä ja monitoivotteisuutta • Kiinteistön arvonnousu ja metsänhoitotöiden teko tärkeää • Harrastaa metsästystä • Aktiivinen puunmyyjä • Pitää tärkeänä monitoivotteisuuden huomiointia metsätoimenpiteissä • Noudattaa asiantuntijoiden ja metsäsuunnitelman suosituksia • Omat tiedot metsäasioista osittain vähäiset ja rajoittavat omatoimisuutta

6. TULOSTEN TARKASTELU JA PÄÄTELMÄT

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa siitä, millaisia arvoja, asenteita, tietoja, aikeita ja motiiveja vastikään metsänomistajiksi tulleilla suomalaisilla liittyy metsiin sekä metsien käyttöön ja hoitoon. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan, kuinka arvot ja tavoitteet poikkeavat taustoiltaan erilaisilla metsänomistajilla. Tuloksia tulkittaessa on kuitenkin syytä ottaa huomioon, että kyselytutkimukseen liittyy aina tiettyjä riskejä. Tulokset saattavat esimerkiksi olla herkkiä kysymyksen muotoilulle ja asettelulle. Vastajat saattavat myös pyrkiä miellyttämään kysyjää ja vastaavat siten kuin olettavat kysyjän toivovan tai haluavat muusta syystä "kaunistella" omia näkemyksiään. Lisäksi tässä tutkimuksessa aineiston pienuus heikentää tulosten yleistettävyyttä.

Kokonaisuutena tutkimuksen metsänomistajat eroavat taustapiirteiltään monilta osin metsänomistajakunnan keskimäärästä: He ovat nuorempia ja korkeammin koulutettuja. Silti uusien metsänomistajien keski-ikä on edelleen varsin korkea (54 vuotta). Naisia, palkansaajia, kaukana tilastaan ja suurissa kaupungeissa asuvia sekä perikuntia on myös keskimääräistä enemmän. Metsätilat on tyypillisesti saatu perintönä tai lahjana. Metsäsuunnitelma on erittäin yleinen uusilla metsänomistajilla. Kooltaan metsätilat vastaavat keskimäärää.

Vaikka kaupungeissa asuminen on uusilla metsänomistajilla keskimääräistä yleisempää, on maaseudulla asuminen silti vielä yleisintä ja enemmistöllä on edelleen juuret maaseudulla.

Tulokset viittaavat siihen, että metsänomistajaksi tullaan edelleen varsin myöhäisellä iällä. Lähes joka kolmas metsänomistaja on saanut metsät omistukseensa vasta eläkeiässä tai sen kynnyksellä. Metsänomistajakunnan keski-ikä pysynee siten varsin korkeana vielä pitkään. Myös metsänomistukseen liittyvät arvot muuttunevat toistaiseksi melko hitaasti. Nämä asiat on syytä ottaa huomioon esimerkiksi suunniteltaessa metsänomistajien neuvontaa tai puunmyyntikampanjoita.

Uusien metsänomistajien oma suhde metsään

Metsillä näyttäisi olevan suuri merkitys uusille metsänomistajille. He liikkuvat aktiivisesti metsissä ja heille on tärkeää, että asuinpaikan lähellä on metsää. Metsän ei tarvitse kuitenkaan olla oma. Yleisin metsässä liikkumisen motiivi on rentoutuminen.

Liikuntamielessä metsässä kuljetaan yleisimmin maaseudulla ja pikku-kaupungeissa. Suurissa kaupungeissa metsissä liikkuminen on vähäisempää kuin muualla. Eroja selittää ainakin osittain maaseudun ja pienten paikkakuntien metsävaltaisuus, jolloin metsään pääsy on helpompaa kuin kaupungeissa.

Miehet tekevät naisia yleisemmin metsätöitä kohottaakseen fyysistä kuntoaan. Metsätöiden fyysinen luonne ja työn raskaus vähentävät naisten mahdollisuuksia tehdä tällaisia töitä. Perikuntien jäsenten muita vähäisempi kiinnostus metsätöiden tekoon saattaa heijastaa vähäisempää kiinnostusta metsähoitoa ja metsätaloutta kohtaan. Myös tämän omistusmuodon asettamat rajoitukset toimenpiteiden tekemiseen metsässä ilman kaikkien jäsenten suostumusta saattavat vaikuttaa taustalla.

Maa- ja metsätalousyrittäjien sekä muiden yrittäjien vähäisempi vapaaajan määrä saattaa olla syynä siihen, että palkansaajat ja eläkeläiset liikkuvat metsissä harrastusten yhteydessä yrittäjiä enemmän. Metsänsä ostamalla hankkineiden keskuudessa metsästysharrastus on keskimääräistä yleisempää. Moni metsästäystä harrastava on saattanutkin hankkia metsänsä nimenomaan metsästysharrastusta silmällä pitäen.

Metsien käyttö

Uudet metsänomistajat arvostavat metsien monipuolista käyttöä. Heidän mielestään metsiä tulee käyttää siten, että käytössä huomioidaan sekä luonnonsuojelulliset että virkistyskäytön ja teollisuuden tarpeet sekä maaseudun työllisyys. Metsien monipuolinen käyttö tarkoittaa myös sitä, että uudet metsänomistajat haluavat sovittaa metsissään yhteen aineettomien ja taloudellisten ulottuvuuksien hyödyntämisen. Tämä edellyttää uudenlaisia muotoja metsänkäsittelyyn sekä metsänomistajien neuvontaan.

Hakkuisiin uudet metsänomistajat suhtautuvat myönteisesti ja hakkuisiin kohdistuviin rajoituksiin melko kielteisesti. Metsien ja puun energiakäyttöä tulisi heidän mielestään lisätä tuntuvasti. Puun energiakäytössä nähdään

uusia ansiomahdollisuuksia etenkin keskimääräistä suuremmilla tiloilla. Puun energiakäytön vaikutuksia ympäristölle, metsänhoidolle ja virkistykselle uudet metsänomistajat arvioivat valtaosin myönteisiksi. Verrattaessa näkemyksiä koko metsänomistajakuntaan havaitaan, että ne vastaavat pitkälti koko metsänomistajakunnan näkemyksiä. Hakkuutähteiden mukana metsästä poistuvat ravinteet kuitenkin huolettavat uusia metsänomistajia huomattavasti useammin kuin metsänomistajia 2000-luvun alussa (Rämö ym. 2001). Samoin luonnon monimuotoisuudelle uudet metsänomistajat arvioivat aiheutuvan uhkaa energianpuun korjuusta yleisemmin kuin metsänomistajat vuosituhannen alussa. Toisaalta vuoden 2005 metsänomistajakyselyssä metsänomistajat olivat huomattavasti useammin huolissaan sekä ravinnehävikistä että luonnon monimuotoisuudesta energiapuun korjuun yhteydessä kuin viisi vuotta aiemmin (vuonna 2000) tehdyssä kyselyssä (Järvinen ym. 2006). Tämä viittaa siihen, että koko metsänomistajakunnan näkemykset ovat muuttuneet 2000-luvulla uusien metsänomistajien näkemysten kaltaisiksi.

Suhtautuminen metsänomistukseen

Uudet metsänomistajat ovat pääsääntöisesti kiinnostuneita metsänomistuksesta. Heidän keskuudessaan näyttää kuitenkin vallitsevan melko paljon epätietoisuutta metsänomistuksen tarjoamista mahdollisuuksista. Metsänsä uudet metsänomistajat haluavat yleensä pitää omistuksessaan, eikä metsän myyminen vieraalle tule kysymykseen.

Vapaa-aikaan, tunnearvoihin ja kotitarvehyötyyn liittyviä tavoitteita uudet metsänomistajat korostavat voimakkaasti. Pienempi, mutta silti melko huomattava määrä metsänomistajia asettaa metsän taloudelliset arvot etusijalle omistuksessaan. Taloudellinen merkitys lienee uusille metsänomistajille kuitenkin huomattavasti tärkeämpi kuin tulokset suoraan antavat ymmärtää, sillä taloudellista tuottoa korostetaan hyvin monessa yhteydessä. Aineettomat ja taloudelliset tavoitteensa uudet metsänomistajat näyttävät pystyvän sovittamaan hyvin yhteen. Selvä enemmistö uusista metsänomistajista haluaa pitää metsänsä talouskäytössä ja edellyttää myös henkilökohtaista hyötyä omistuksestaan, vaikka taloudellista kannattavuutta ei usein edellytetäkään.

Erityisesti oman metsän tarjoamiin mahdollisuuksiin luonnon monimuotoisuuden vaalimisessa ja metsän suojelussa uusilla metsänomistajilla näyttää liittyvän epätietoisuutta. On myös mahdollista, että nämä asiat eivät

kiinnosta lainkaan osaa metsänomistajista, eikä niihin sen vuoksi oteta kantaa.

Varsin usein omistukseen liittyy myös perinnönjättömotiivi, vaikka ylisukupolvisuuden korostus onkin vähentynyt. Metsien avulla pyritään myös siirtämään omaa arvomaailmaa lapsille.

Uusien metsänomistajien tavoitteiden taustalla vaikuttavat viisi tavoiteulottuvuutta poikkeavat osittain koko metsänomistajakuntaa koskevissa tutkimuksissa saaduista tuloksista (esim. Rämö & Tilli 2007, Järvinen ym. 2006). Metsän merkitys tulonlähteenä ja taloudellisena turvana muodostavat kaikissa tutkimuksissa omat ulottuvuudet. Näiden lisäksi koko metsänomistajakuntaa koskevissa tutkimuksissa ovat korostuneet toiminnallisuuteen (metsässä tapahtuva virkistys ja muu toiminta), luontoon ja kauneusarvoihin sekä ylisukupolvisuuteen liittyvät tavoitteet. Uusilla metsänomistajilla ylisukupolvisuus ja luontoarvot eivät korostu yhtä voimakkaasti kuin koko metsänomistajakunnassa, eivätkä siten muodosta omia tavoiteulottuvuuksia. Sen sijaan uusia metsänomistajia kiinnostavat kiinteistön arvon nousu ja mahdollisuus tehdä metsänhoitotöitä siinä määrin, että ne muodostavat oman tavoiteulottuvuuden. On kuitenkin otettava huomioon, että uusien metsänomistajien aineistossa havaintojen määrä on hieman pienempi kuin faktorianalyyssissä suositusten mukaan tulisi vähintään olla. Vaikka saatu ratkaisu on selkeä ja tulkittavissa oleva, on siihen ja tehtyyn vertailuun siten syytä suhtautua varauksella.

Tavoitteiden perusteella uusien metsänomistajien keskuudessa voidaan erottaa kolme erilaista ryhmää eli metsää tulonlähteenä korostaviin, monitavoitteisiin sekä metsänhoitotöitä ja kiinteistön arvonnousua korostaviin.

Metsää tulonlähteenä korostavat uudet metsänomistajat ovat tyypillisesti maaseudulla asuvia ja heidän tiloihinsa kuuluu usein paljon peltoa. Maatila-metsänomistajat ovat tämän ryhmän tyypillisiä edustajia. Monitavoitteisten metsänomistajien ryhmä on hyvin heterogeeninen. Ryhmään näyttäisi kuuluvan sekä maanviljelijämetsänomistajia että kaupunkilaisia palkansaajia. Myös koulutustaso vaihtelee näillä metsänomistajilla peruskoulututkinnosta akateemisesti koulutettuihin. Yhteistä tämän ryhmän metsänomistajille on metsätaloudellinen aktiivisuus. Kiinteistön arvonnousua ja metsänhoitotöitä korostavat asuvat tyypillisesti maaseudulla, mutta tilaan ei kuulu peltoa, joten kyseessä on puhtaasti metsätilat.

Metsänomistukseen liittyvissä asenteissa voitiin puolestaan havaita neljä laajempaa ulottuvuutta. Näitä olivat metsäasioihin liittyvä epä tietoisuus,

mielenkiinto metsänomistusta kohtaan, perinteet ja ylisukupolvisuus sekä halukkuus metsien talouskäyttöön. Metsänomistajia ei kuitenkaan voitu ryhmitellä näiden asenteiden perusteella. Tämä saattaa johtua aineiston pienuudesta tai uusilla metsänomistajilla voivat korostua yleisesti kaikki mainitut ulottuvuudet.

Tulosten perusteella arvojen ja asenteiden ulottuvuuksissa on eroja. Sekä arvo- että asennetasolla uusilla metsänomistajilla korostuu metsien talouskäyttö. Ylisukupolvisuus on sen sijaan arvotasolla heikentynyt, mutta tulee edelleen esiin asennetasolla. Saatu tulos antaa myös viitteitä siitä, että metsänomistajien tavoitteet metsänomistuksessa ovat muuttumassa. Tämäkin muutos edennee kuitenkin melko hitaasti rakennemuutoksen vauhdissa.

Metsien ja metsäasioiden hoito

Uudet metsänomistajat pitävät metsien hyvää hoitoa tärkeänä asiana ja katsovat siitä huolehtimisen omaksi velvollisuudekseen. Metsien hyvällä hoidolla he pyrkivät parantamaan sekä metsiensä taloudellista tuottoa että virkistyskäyttömahdollisuuksia.

Valtaosin uudet metsänomistajat tietävät, mitä toimenpiteitä heidän metsissään tarvitaan. Metsiinsä kohdistuvien toimenpiteiden määrittelyssä ja toteutuksessa uudet metsänomistajat käyttävät mielellään ammattilaisten apua ja luottavat ammattilaisiin. Metsäsuunnitelma on myös tärkeä apuväline uusien metsänomistajien päättäessä metsiinsä liittyvistä asioista.

Metsäasioiden ja -töiden hoitaminen itse kiinnostaa metsänomistajia ja periaatteellista halukkuutta on paljon. Pääosin uudet metsänomistajat eivät myöskään koe metsäasioita hankaliksi. Enemmistö on lisäksi selvillä siitä, mistä apua voi metsäasioissa tarvitessaan saada. Kuitenkin noin joka neljäs ei tiedä, keneltä apua ja neuvoja voi pyytää ja on siten vaarassa jäädä oman onnensa nojaan metsiin liittyvissä asioissa.

Enemmistö uusista metsänomistajista hoitaa itse kevyet metsähoitotyöt sekä paperityöt. Yleisimmin ulkopuolisilla teetetään puunkorjuu. Etenkin päätehakkuut teetetään pääosin kokonaan ulkopuolisilla. Päätehakkuissa metsänomistajat tarvitsevat siten kaikkein eniten palveluita. Taustalla vaikuttaa merkittävästi päätehakkuiden asettamat vaatimukset korjuukalustolle ja ammattitaidolle. Maaseudulla ja taajamissa kasvaneilla metsänomistajilla omat tiedot ja taidot ovat muita harvemmin omatoimisuuden esteenä. Vaikuttaakin siltä, että he ovat jo lapsuudessaan osallistuneet metsätöihin ja

metsäasioiden hoitoon, jolloin myös tietoa ja taitoja metsäasioista on karttunut. Tilansa sukulaisilta ostaneet näyttäisivät olevan kaikkein kiinnostuneimpia hoitamaan metsäasiat kokonaan itse. Tämä onkin loogista, sillä näillä metsänomistajilla on yleensä myös paljon tietoa ja taitoja metsäasioissa. Ryhmän metsänomistajat saavat myös tyypillisesti elantonsa tai osan siitä metsästä.

Eniten omatoimisuutta uusilla metsänomistajilla rajoittaa ajan puute, oman kaluston puute sekä heikot tiedot ja taidot. Naisten keskuudesta löytyy hieman keskimääräistä enemmän sellaisia, joita itse tekeminen ei kiinnosta lainkaan.

Omien tietojen ja taitojen puute rajoittaa metsäasioiden omatoimista hoitamista todennäköisemmin silloin, kun metsänomistajalla ei ole metsäsuunnitelmaa tai sen olemassaolosta on epätietoisuutta. Kyselyä edeltävissä teemahaastatteluissa tulikin ilmi, että uudet metsänomistajat käyttävät metsäsuunnitelmaa varsin yleisesti tiedonlähteenä omaan metsäänsä liittyvissä asioissa. Näin ollen metsäsuunnitelman puuttuminen saattaa ilmentää metsänomistajan yleistä passiivisuutta, mutta myös epätietoisuutta ja epävarmuutta metsäasioissa.

Pitkä metsätilan ja asuinpaikan välinen etäisyys nousee rajoitteeksi metsäasioiden omatoimiselle hoitamiselle varsinkin suurissa kaupungeissa kaukana tilastaan asuvilla metsänomistajilla. Nämä metsänomistajat ovat tyypillisesti korkeasti koulutettuja ja viettäneet myös lapsuutensa kaupungeissa. Joukossa on paljon yhtymiä ja perikuntia sekä vapailta markkinoilta ostamalla hankittuja tiloja.

Puukauppa ja puunmyyntipäätökseen vaikuttavat tekijät

Uusien metsänomistajien puunmyyntitiheys vastaa melko hyvin metsänomistajien keskimäärää, sillä kolme neljästä oli myynyt puuta vuosina 2000–2007. Runsaat puolet oli myynyt puuta kyselyä edeltävänä vuonna. Keskimäärin metsänomistajat myyvät puuta noin kolmen vuoden välein (Karppinen ym. 2002). Puukaupan vuotuinen keskikoko uusilla metsänomistajilla oli suurempi kuin Karppisen tutkimuksessa saatu koko metsänomistajakunnan keskimäärä 480 m³ (vuosilta 1994 – 1998). Uudet metsänomistajat näyttäsivät siten myyvän jonkin verran keskimääräistä suurempia puueriä.

Suurimmalle osalle uusista metsänomistajista puun hinta on tärkeimpiä tekijöitä puunmyyntipäätöksen syntymisessä. Metsäsuunnitelman ja metsä-

ammattilaisten suositukset ovat myös tärkeitä. Ammattilaisten suosituksiin päätöksensä perustavat varsinkin iäkkäät sekä kaukana metsistään asuvat. Lopullisen päätösvallan uudet metsänomistajat haluavat kuitenkin pitää itsellään. Halu pitää päätösvalta itsellä on tyypillistä laajemminkin metsänomistajakunnassa ja myös muissa metsään liittyvissä asioissa.

Vajaa puolet myy puuta parantaakseen metsän luontoarvoja. Luontoarvoja painottavat metsänomistajat eivät ole yleensä myyneet puuta viime vuosina. Metsien virkistyskäyttömahdollisuuksien parantaminen puun myynnin kannustimena on tärkeä erityisesti alle sadan kilometrin etäisyydellä metsistään asuvilla. Tähän vaikuttanee se, että omien metsien käyttö virkistykseen on yleisempää alle sadan kilometrin etäisyydellä asuvien keskuudessa. Virkistyskäytön suurempi yleisyys suhteellisen lähellä asuvien metsänomistajien keskuudessa onkin ymmärrettävää, sillä etäisyyden kasvaessa omien metsien virkistyskäyttömahdollisuuksia kaventavat muun muassa pitkät ajomatkat, jotka lohkaisevat metsänomistajan vapaa-ajasta melkoisen osan.

Puunmyyntipäätökseen vaikuttavien tekijöiden perusteella uudet metsänomistajat voidaan jakaa kolmeen toisistaan selkeästi erottuvaan ryhmään: hakkuumahdollisuuksia painottavat, metsän aineettomia arvoja painottavat sekä rahan tarvetta painottavat metsänomistajat. Hakkuumahdollisuuksia painottavat metsänomistajat ovat keskimääräistä useammin korkeasti koulutettuja, hyvätuloisia ja melko lähellä tilaansa asuvia. Metsän aineettomia arvoja painottaville metsänomistajille on tyypillistä ammattikoulututkinto, asuminen noin 50 – 100 kilometrin etäisyydellä tilasta ja metsäsuunnitelman puuttuminen. Rahan tarvetta painottavat metsänomistajat ovat keskimääräistä useammin vähän koulutettuja ja pienituloisia.

Puunostajan valinta

Tulokset viittaavat siihen, että valitessaan organisaatiota, jolle puut myydään, uudet metsänomistajat pyrkivät varmistamaan itselleen mahdollisimman hyvän taloudellisen tuloksen. Noin puolet valitsee saman ostajan, jolle on aiemminkin myynyt. Näin metsänomistajat todennäköisesti pyrkivät pienentämään epäonnistumisen riskiä. Myös toimintatavat ovat tällöin tuttuja ja asiointi tutun henkilön kanssa on helppoa. Tutun henkilön merkitys on suurempi tiloillaan asuville kuin kaukana tilastaan asuville. Kaksi metsänomista-

jaa viidestä suosii paikallista ostajaa hakien mahdollisesti näin myös hyvää paikallistuntemusta asioiden hoitoon.

Organisaation puusta maksama hinta on tärkeä valintakriteeri lähes kaikille uusille metsänomistajille. Kuitenkin suurehkoissa kaupungeissa asuville ja ammattikoulututkinnon tai akateemisen tutkinnon suorittaneille sillä on hieman vähäisempi merkitys. Tämä saattaa johtua ainakin osalla metsänomistajista siitä, että nämä metsänomistajat myyvät puuta joko metsänhoidollisista tai luontoon ja virkistyskäyttöön liittyvistä syistä, jolloin hinnan merkitys on vähäisempi. Tämä tarkoittaa myös sitä, että organisaation muilla ominaisuuksilla on hintaa tärkeämpi merkitys. Aiemmissä tutkimuksissa onkin tullut esille, että esimerkiksi metsä- ja puukauppapalveluiden valinnassa metsänomistajille tärkein tekijä on henkilöstön luotettavuus (Rämö & Toivonen 2007).

Ostajan valintaan vaikuttavien tekijöiden osalta metsänomistajien välisiä eroja saattaa ainakin osittain selittää suurissa kaupungeissa ja etäällä metsätilastaan asuvien metsänomistajien vähäiset tiedot metsäasioista ja yleensä metsäasioiden vieraus. On myös mahdollista, että joidenkin kyselylomakkeen kysymysten ymmärtäminen on ollut vaikeaa käytettyjen termien vierauden vuoksi. Tutkimuksen aikana on nimittäin käynyt ilmi, että uusille metsänomistajille monet perustermit ja -käsitteetkin ovat täysin tuntemattomia.

Tiedot ja tietotarpeet

Kaikkiaan uudet metsänomistajat tuntuvat tietävän metsä- ja ympäristöasioista vähän. Metsänomistajien tiedot vaihtelevat lisäksi aihepiireittäin. He ovat yleisesti sitä mieltä, että metsäasioiden hoito edellyttää hyviä tietoja metsätaloudesta. Heidän tietomääränsä näyttää kuitenkin olevan riittämätön tarpeeseen myös nähden. Uusilla metsänomistajilla on selkeä tarve saada metsäasioissa tietoa aivan perusasioista. He kaipaavat tietoa sekä metsätalouden perusasioista että organisaatioista, joiden kanssa he joutuvat tekemisiin metsäasioissa.

Valtaosa uusista metsänomistajista on sitä mieltä, että tietoa metsäasioista on runsaasti olemassa, mutta sen löytäminen vaatii runsaasti omaa aktiivisuutta ja tietoa joutuu keräämään monesta eri paikasta. Tarjolla olevan metsätiedon puolueettomuudesta metsänomistajien käsitykset jakaantuvat.

Parhaimmat tiedot uusilla metsänomistajilla on metsänhoitoon liittyvistä asioista. Metsäteollisuudesta ja metsäekologiasta tiedot ovat varsin vähäiset. Parhaiten metsäasioista näyttäisivät olevan perillä metsänsä sukulaisilta osaneet metsänomistajat. Heikoimmat tiedot ovat metsänsä perintönä tai lahjana saaneiden keskuudessa.

Tyytyväisimpiä tarjolla olevan tiedon määrään metsäasioissa ovat tilansa yhteydessä tai melko lähellä tilaa asuvat uudet metsänomistajat. Tulokset viittaavat myös siihen, että naisten ja hyvin kaukana tiloistaan asuvien keskuudessa on ryhmä, joka hoitaa metsäasiansa palveluita käyttämällä. Miehet ja lähellä tilaansa asuvat sekä aktiivisesti puuta myyvät hoitavat puolestaan metsäasiat usein itse.

Viime vuosina puuta myyneet metsänomistajat tuntevat muita yleisemmin tarvitsevansa tietoa metsäasioista ja puunmyynneistään epätietoiset puolestaan muita harvemmin. Vaikuttaakin siltä, että puuta myyneet metsänomistajat ovat aktiivisia metsäasioissa ja haluavat olla niistä hyvin perillä. Ne uudet metsänomistajat, jotka eivät ole myyneet puuta tai ovat huonosti perillä tilansa puukaupoista, ovat todennäköisesti yleisestikin vähemmän aktiivisia metsäasioissa. Heillä ei oletettavasti ole myöskään kovin selkeää käsitystä metsäasioiden hoitoon tarvittavasta tietomäärästä. Osa tämän ryhmän metsänomistajista saattaa myös olla sellaisia, joita metsäasiat eivät kiinnosta ollenkaan.

Välinpitämättömyys metsätaloutta ja metsäteollisuutta kohtaan on melko vähäistä uusien metsänomistajien keskuudessa. Naisten keskuudessa se on kuitenkin hieman yleisempää kuin miesten joukossa. Samoin yhtymissä välinpitämättömyyttä esiintyy keskimääräistä useammin. Metsäsuunnitelman puuttuminen tai epätietoisuus sen olemassaolosta liittyy niin ikään usein yhdentekevään asenteeseen metsätaloutta kohtaan. Metsäsuunnitelman puuttuminen tai epätietoisuus sen olemassaolosta näyttäisi liittyvän yleisemminkin välinpitämättömyyteen ja heikkoihin tietoihin metsäasioissa. Puun energiakäyttö ja sen tulevaisuuden näkymät näyttäisivät kiinnostavan erityisesti niitä metsänomistajia, joilla on voimassa oleva metsäsuunnitelma. Näiden metsänomistajien joukossa on oletettavasti muutoinkin metsätaloudellisesti aktiivisimmat metsänomistajat.

Joka kymmenes uusi metsänomistaja haluaisi tiedon keskitetysti internetistä. Tätä toivovat erityisesti 50–59-vuotiaat metsänomistajat sekä suurehkoissa kaupungeissa (20 000 – 100 000 asukasta) asuvat, keskituloiset ja perikuntien jäsenet.

Uusilla metsänomistajilla näyttäisi myös olevan tarve seurata oman metsänsä kehitystä. Verkkopalvelun kautta kehityksen seuranta kiinnostaa erityisesti nuoria ja yhtymien jäseniä sekä aktiivisia puunmyyjiä. Metsäsuunnitelman puuttuminen lisää kiinnostusta tällaiseen verkkopalveluun.

Tärkeimmät metsällisen tiedon lähteet uusille metsänomistajille ovat metsäsuunnitelma, Metsälehti ja Maaseudun Tulevaisuus. Myös sanomalehdet ovat heille tärkeitä tietokanavia metsäasioissa. Tietokanavien käyttö jakautuu selvästi asuinpaikan mukaan. Metsäsuunnitelmaa käytetään varsinkin maaseudulla ja suurehkoissa (20 000 – 100 000 asukkaan) kaupungeissa. Maaseudun Tulevaisuus on tärkeä etenkin maaseudulla ja pienillä paikkakunnilla. Sanomalehdet nousevat tärkeimmäksi tietolähteeksi kaikkein suurimmissa (yli 100 000 asukkaan) kaupungeissa.

Tärkein organisaatio metsäasioissa on uusille metsänomistajille metsänhoitoyhdistys. Toiseksi tärkeimpänä metsänomistajat pitävät metsäkeskusta ja kolmanneksi tärkeimpänä metsäyhtiötä.

Metsäkeskusta suosivat etenkin suurimmissa (yli 100 000 asukkaan) kaupungeissa lapsuutensa viettäneet, metsäsuunnitelman hankkineet sekä puuta viime vuosina myyneet metsänomistajat.

Tärkeimmät tietolähteensä uudet metsänomistajat arvioivat myös luotettaviksi. Kaikkein luotettavimmaksi arvioidaan Metsälehti. Eniten uusilla metsänomistajilla on epävarmuutta omien sukulaisten, ystävien ja peruskoulun kautta saatavan tiedon luotettavuudesta.

Organisaatioiden luotettavuuden arviointi näyttäisi olevan uusille metsänomistajille jossain määrin hankalaa. Tähän lienee ainakin osaksi syynä tutkimuksessa esille tullut organisaatioihin ja niiden rooleihin liittyvä epä tietoisuus uusien metsänomistajien keskuudessa. Luotettavimmaksi organisaatioksi metsänomistajat arvioivat metsänhoitoyhdistykset. Ympäristöjärjestöjen luotettavuuden suhteen uusilla metsänomistajilla on eniten epäilyksiä.

Uusien metsänomistajien profilointi

Tutkimuksen tulosten perusteella uusien metsänomistajien keskuudessa voidaan erottaa ainakin viisi toisistaan eroavaa ryhmää: Metsästä elantonsa saavat, metsätaloudellisesti aktiiviset, kaupunkilaiset etämetsänomistajat, suojelumyönteiset sekä epävarmat metsänomistajat. Ryhmien välillä on todennäköisesti jonkin verran päällekkäisyyttä, mikä vaikeuttaa ryhmien koon arviointia.

Metsätaloudellisesti aktiivisten metsänomistajien ryhmä on kooltaan suurin. Osittain tämä johtuu siitä, että tämän ryhmän metsänomistajista osa on edustettuna myös muissa ryhmissä. Tämä voi myös viitata siihen, että metsänomistajiksi ryhtyvät yhä useammin sellaiset henkilöt, joita metsänomistus kiinnostaa erityisesti. Metsänomistus koetaan tällöin usein jonkinlaisena harrastuksena. Tätä tukee myös tässä tutkimuksessa saatu tulos metsänomistuksen tavoitteista, joissa koko metsänomistajakunnasta poiketen metsänhoito harrastuksena muodostaa uusien metsänomistajien keskuudessa oman ulottuvuuden.

Tutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että tulevaisuudessa metsänomistajien keskuudessa on runsaasti näiden aktiivisten metsänomistajien kaltaisia, metsätaloudesta hyvin kiinnostuneita metsänomistajia. Näille metsänomistajille metsien monipuolinen käyttö on tärkeää ja he hyödyntävät metsiään aktiivisesti. Nämä metsänomistajat haluavat myös sovittaa metsiensä käytössä taloudelliset ja aineettomat tavoitteet joustavasti yhteen. Metsien ja metsäasioiden hoitoon nämä metsänomistajat haluavat osallistua itse, mutta he käyttävät hyväkseen myös palveluita.

Metsästä elantonsa saavat metsänomistajat ovat suurelta osin perinteisiä maanviljelijämetsänomistajia. Heille on myös tyypillistä metsätaloudellinen aktiivisuus. Lisäksi tämän ryhmän metsänomistajat ovat omatoimisia metsien ja metsäasioiden hoidossa ja heillä on tähän tarvittavat tiedot, taidot ja kalusto. Näiden metsänomistajien osuus tulee todennäköisesti vähenemään tulevaisuudessa.

Kasvavan metsänomistajaryhmän muodostavat kaupunkilaiset etämetsänomistajat. Heille metsien virkistys- ja muut aineettomat arvot ovat tärkeitä. Siitä huolimatta he haluavat metsistään myös taloudellista hyötyä ja myyvät siten myös puuta melko aktiivisesti. He käyttävät runsaasti palveluita, sillä pitkä asuinpaikan ja metsätilan välinen etäisyys sekä omien tietojen ja taitojen puute rajoittavat asioiden hoitamisen itse.

Suojeluyönteisiä metsänomistajia on arviolta noin viidennes uusista metsänomistajista. Tämä ryhmä saattaa kasvaa tulevaisuudessa jonkin verran. Suojeluyönteisistä on kuitenkin vain hyvin pieni osa ehdottoman jyrkän suojelun kannalla. Valtaosa on metsänomistuksen tavoitteiltaan lähinnä monitavoitteisia ja haluavat käyttää metsiään myös taloudellisesti hyödyksi. Näille metsänomistajille on tyypillistä, että he edellyttävät metsänkäsittelyssä "pehmeitä" menetelmiä.

Epävarmoille metsänomistajille on tyypillistä epätietoisuus lähes kaikissa metsäänsä liittyvissä asioissa. Heidän tietonsa metsätaloudesta ovat erittäin vähäiset ja osaa metsäasiat eivät kiinnosta ollenkaan. Tämän ryhmän metsänomistajat ovat keskimääräistä useammin kasvaneet kaupunkiympäristössä. Ryhmä kuuluu todennäköisesti tulevaisuudessa kasvavien ryhmien joukkoon. Vastaavanlainen metsänomistajaryhmä on havaittu myös esimerkiksi PTT:n tuoreessa metsätalouden kannattavuutta selvittävässä tutkimuksessa ja todettu esimerkiksi metsäteollisuuden puuhuollon kannalta ongelmalliseksi (Tilli ym. 2009).

Tunnesiteiden ja kiinnostuksen puute epävarmojen metsänomistajien keskuudessa saattavat johtaa herkemmin tilasta luopumiseen. Tämä enteillisi tulevaisuudessa metsäkiinteistöjen lisääntyvää tarjontaa. Epävarmojen metsänomistajien tilakoko on kuitenkin tyypillisesti alle 20 hehtaaria eli keskimääräistä pienempi. Siten tilat edustavat metsien pinta-alasta huomattavasti pienempää osuutta kuin lukumäärästä.

Tämän tutkimuksen tulokset perustuvat verraten pieneen aineistoon, mikä heikentää tulosten yleistettävyyttä. Aineiston pienuus vaikuttaa myös metsänomistajien profilointiin, sillä tulokset viittaavat siihen, että uudet metsänomistajat voidaan jakaa vielä tarkemmin ja useampaan ryhmään kuin tässä tutkimuksessa on voitu tehdä. Metsänomistajien tarkempi ryhmittely ja näiden ryhmien arvojen, asenteiden, käyttäytymisen, motiivien sekä tarpeiden yksityiskohtaisempi selvittäminen edellyttäisi siten uutta, suuremmalla otoksella toteutettavaa valtakunnallista tutkimusta.

LÄHTEET

- Järvinen, E. & Rämö, A-K. & Silvennoinen, H. 2006. Energiapuun tuotanto ja markkinat: Metsänomistajakysely. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja N:o 199. 52 s. + liitteet.
- Hänninen, H. & Ripatti, P. 2007. uudet metsänomistajat. TTS tutkimuksen tiedote. Luonnonvara-ala: metsä. 1/2007 (707). 4 s.
- Karppinen, H. & Hänninen, H. & Ripatti, P. 2002. Suomalainen metsänomistaja 2000. Metlan tiedonantoja 852. 83 s.
- Metsätilastollinen vuosikirja 2004. 2005. Metsäntutkimuslaitos/Tilastokeskus.
- Oskamp, S. 1991. Attitudes and Opinions. 2nd Edition. Prentice Hall, Inc. Englewood Cliffs, new Jersey 07632, USA. 499 p.
- Ranta, E. & Rita, H. & Kouki, J.1992. Biometria. Yliopistopaino. Helsinki. 569 s.
- Rämö, A-K. 2005. Etämetsänomistajan rooli. Alustus. Pääkaupunkiseudun metsänomistajien vuosikokous. Helsinki 16.03.2005.
- Rämö, A-K & Tilli, T. 2007. Metsänomistajien käsitykset metsien yhteisomistuksesta: Metsänomistajakysely. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja N:o 204. 72 s. + liitteet.
- Rämö, A-K. & Tilli, T. & Toivonen, R. & Ripatti, P. & Lindroos, K. & Ruohola, H. 2005. Metsäverojärjestelmän muutos ja yksityismetsänomistajien puunmyyntiaikeet vuosina 2004-2007. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja N:o 191. 73 s. + liitteet.
- Rämö, A-K. & Toivonen, R. 2007. Metsä- ja puukauppapalveluiden laatu ja sen ulottuvuudet metsänomistajien näkökulmasta. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja N:o 203. 104 s. + liitteet.
- Rämö, A-K. & Toivonen, R. & Tahvanainen, L. 2001. Yksityismetsänomistajien energiapuun tarjonta ja suhtautuminen energiapuun käyttöön. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja N:o 175. 85 s. + liitteet.

Tilli, T. & Rämö, A-K. % Maidell, M. & Toivonen, R. & Kärki, L. 2009. Metsänomistajien näkemyksiä metsätalouden kannattavuudesta ja puun tarjonnasta vuoteen 2015. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja N:o 213. 94 s. + liitteet.

Suomen tilastollinen vuosikirja 2005. Tilastokeskus.

Tulonjakotilasto 2005. Tulot ja kulutus 2007. Suomen virallinen tilasto. Tilastokeskus. Helsinki 2007.

LIITE 1.

TULEVAISUUDEN METSÄNOMISTAJA VUONNA 2030 – UUSIEN METSÄNOMISTAJIEN SUHTAUTUMINEN METSÄNOMISTUKSEEN Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos PTT – Maaliskuu 2008

Vastatkaa jokaiseen kysymykseen omaa mielipidettänne tai tilannettanne vastaavasti. Merkitkää vastauksenne kunkin kysymyksen kohdalla annettujen ohjeiden mukaisesti.

A. METSÄN MERKITYS

1. Kuinka hyvin seuraavat asiat kuvaavat suhdettanne metsään? Ympyröikää omaa tilannettanne parhaiten kuvaava vaihtoehto (1-5) jokaisen väittämän kohdalla.

Väittämä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1 Minulle on tärkeää, että asuinpaikkani lähellä on metsää	1	2	3	4	5
2 Metsä on osa omaa identiteettiäni	1	2	3	4	5
3 Metsä on olennainen osa suomalaisuutta	1	2	3	4	5
4 Metsä on arvokas luonnonvara	1	2	3	4	5
5 Metsät ovat minulle täysin yhdenkäteviä	1	2	3	4	5
6 Metsä liittyy läheisesti lapsuuteni kasvuympäristöön	1	2	3	4	5
7 Haluan metsänomistuksen avulla siirtää lapsilleni / perillisilleni oman arvomaailmani	1	2	3	4	5
8 Käyn harvoin metsässä, koska siellä on hankala kulkea	1	2	3	4	5
9 Metsä on pelottava paikka	1	2	3	4	5
10 Metsä on paikka, missä voi tehdä monenlaisia asioita	1	2	3	4	5
11 Haluan saada metsästäni mahdollisimman hyvän tuoton, jotta voin auttaa lapsiani taloudellisesti	1	2	3	4	5
12 Tavoitteeni on jättää lapsilleni / sukulaisilleni perinnöksi hyväkuntoinen metsä	1	2	3	4	5

2. Kuinka usein liikutte metsässä? Merkitkää rastilla omaa tilannettanne vastaava vaihtoehto. Valitkaa vain yksi vaihtoehto molemmissa kohdissa.

Kesällä liikun metsässä...

- vähintään kerran viikossa
- vähintään kerran kuussa
- vähintään kerran kesässä
- satunnaisesti
- en koskaan

Talvella liikun metsässä...

- vähintään kerran viikossa
- vähintään kerran kuussa
- vähintään kerran talvessa
- satunnaisesti
- en koskaan

3. Kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat sitä, miksi liikutte metsässä? Ympyröikää yksi vaihtoehto (1-5) jokaisen väittämän kohdalla.

<i>Väittämä</i>	Kuvaa ... Erittäin hyvin	Melko hyvin	Ei hyvin eikä huonost i	Melko huonost i	Erittäin huonost i
1 Rentoudun liikkumalla metsässä	1	2	3	4	5
2 Marjastan ja/tai sienestän metsässä	1	2	3	4	5
3 Pidän yllä fyysistä kuntoani työskentelemällä metsässä	1	2	3	4	5
4 Harrastuksiini liittyy liikkuminen metsässä (esim. hevoset, koirat, partio, retkeily, vaellus, luonnon tarkkailu)	1	2	3	4	5
5 Harrastan liikuntaa metsässä (kävely, lenkkeily, hiihto, suunnistus)	1	2	3	4	5
6 Harrastan metsästystä	1	2	3	4	5

4. Miten metsiä pitäisi mielestänne yleensä käyttää? Ympyröikää mielipidettänne parhaiten vastaava vaihtoehto (1-5) jokaisen väittämän kohdalla.

<i>Metsien käyttöön liittyvä väittämä</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenk in samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenk in eri mieltä	Täysin eri mieltä
1 Metsät ovat ensisijaisesti ulkoilu- ja virkistyspaikkoja	1	2	3	4	5
2 Toimenpiteet metsässä tulee tehdä siten, että marjastus- ja sienestysmahdollisuudet säilyvät	1	2	3	4	5
3 Metsät tulee pitää ensisijaisesti talouskäytössä	1	2	3	4	5
4 Metsiä pitää käyttää niin, että ne työllistävät mahdollisimman paljon maaseudun ihmisiä	1	2	3	4	5
5 Metsät ovat ensisijassa metsäteollisuuden raaka-ainelähde	1	2	3	4	5
6 Metsien ja puun energiakäyttöä tulisi lisätä merkittävästi	1	2	3	4	5
7 Toimenpiteet metsässä tulee tehdä ilman raskaita koneita	1	2	3	4	5
8 On tärkeää, että suojelumetsiä on koko Suomessa	1	2	3	4	5
9 Metsämaisema pitäisi säilyttää asutusten läheisyydessä koskemattomana	1	2	3	4	5
10 Metsiä tulee hoitaa niin, että metsäteollisuuden puun saanti voidaan turvata maassamme	1	2	3	4	5
11 Avohakkuut pitäisi kieltää kokonaan	1	2	3	4	5
12 Suojelumetsien tulisi sijaita niin, että ne ovat helposti erityisesti kaupunkilaisten saavutettavissa	1	2	3	4	5
13 Vain taloudellisesti kannattava metsätalous on järkevää	1	2	3	4	5
14 Vanhat metsät pitäisi säilyttää koskemattomina	1	2	3	4	5
15 Hakkuut tulee keskittää sinne, missä asutusta on vähän	1	2	3	4	5
16 Metsiä tulee käyttää monipuolisesti (taloudellisesti, virkistykseen ja luonnonsuojeluun)	1	2	3	4	5
17 Maassamme tarvitaan sekä talous- että suojelumetsiä	1	2	3	4	5

B. METSÄNOMISTUS JA METSÄASIOIDEN HOITO

5. Kuinka tärkeitä seuraavat metsänomistuksen tavoitteisiin liittyvät tekijät ovat omassa metsänomistuksessanne?

Ympyröikää jokaisen väittämän kohdalla vain yksi vaihtoehto (1-5).

<i>Metsänomistuksen tavoite</i>	Ei tärkeä eikä Melko				
	Täysin Erittäin tärkeä tyksetön	Melko tärkeä	merkityksetön	merkityksetön	
1 Metsäni on osa vapaa-ajanvietto- tai asuinpaikkani ympäristöä	1	2	3	4	5
2 Metsäni tarjoaa minulle marjastus- ja sienestysmahdollisuuksia	1	2	3	4	5
3 Metsänomistus tarjoaa minulle mahdollisuuden metsästykseseen	1	2	3	4	5
4 Metsäni tarjoaa minulle ulkoilumahdollisuuksia (esim. kävely, lenkkeily, retkeily)	1	2	3	4	5
5 Metsäni tarjoaa minulle mahdollisuuden metsänhoitotöiden tekemiseen	1	2	3	4	5
6 Metsäni tarjoaa minulle säännöllisiä puunmyyntituloja kulutukseen	1	2	3	4	5
7 Metsäni on minulle suurien hankintojen rahoituslähde (esim. asunto, auto, maatalousrakennukset ja -koneet)	1	2	3	4	5
8 Metsäni tarjoaa minulle tuloja (hankintalisiä lasketaan tuloiksi)	1	2	3	4	5
9 Metsästäni saan kotitarvepuut	1	2	3	4	5
10 Metsäni tarjoaa minulle elinkeinon tai on merkittävä osa elinkeinoani	1	2	3	4	5
11 Metsäni tarjoaa minulle mahdollisuuden hoitaa ja vaalia luonnon monimuotoisuutta (monipuolinen kasvi- ja eläinlajisto)	1	2	3	4	5
12 Metsäni tarjoaa minulle kauneuselämyksiä	1	2	3	4	5
13 Metsäni on minulle luonnonsuojelun kohde	1	2	3	4	5
14 Metsäomaisuuteni parantaa luotonsaantimahdollisuuksiani	1	2	3	4	5
15 Metsäni tarjoaa taloudellisen turvan vanhuuteni varalle	1	2	3	4	5
16 Metsäni tarjoaa turvan poikkeustilanteiden varalle	1	2	3	4	5
17 Metsäomaisuuteni on inflaatiolta suojattua varallisuutta	1	2	3	4	5
18 Metsäni muodostaa perinnön omaisilleni	1	2	3	4	5
19 Metsäni omistamisella on minulle itseisarvoa (esim. sukutila)	1	2	3	4	5
20 Metsäni on minulle paikka, jossa voin hiljentyä ja mietiskellä	1	2	3	4	5
21 Metsäni kautta olen yhteydessä kotiseutuuni	1	2	3	4	5
22 Metsäni on minulle rahan sijoituskohde	1	2	3	4	5
23 Tonttien/huvilapalstojen arvonnousu kohottaa metsäomaisuuteni arvoa	1	2	3	4	5

Mainitkaa yllä olevista vaihtoehdoista (1-23) kolme itsellenne tärkeintä metsänomistuksen tavoitetta:

1. Tärkein: ____ 2. Toiseksi tärkein: ____ 3. Kolmanneksi tärkein: ____

6. Kuinka hoidatte metsäasiat ja metsätyöt? Ympyröikää jokaisella rivillä tilannettanne parhaiten vastaava vaihtoehto (1-3).

<i>Hoidettava metsäasia / metsätyö</i>	Teen kokonaan itse	Teen osittain itse ja teetan loput	Teetan kokonaan ulkopuolisilla
1 Puukauppaan liittyvät asiat (leimikon teko, yhteydenotto ostajiin, kilpailutus, jne.)	1	2	3
2 Päätehakkuut (työn tekeminen)	1	2	3
3 Harvennushakkuut (työn tekeminen)	1	2	3
4 Metsänhoitotyöt (esim. istutus ja taimikonhoito)	1	2	3
5 Metsäasioiden hoito (veroasiat, tukien hakeminen, kirjanpito jne.)	1	2	3

7. Rajoittavatko seuraavat tekijät omalla kohdallanne metsäasioiden hoitoa tai metsätöiden tekemistä itse? Ympyröikää jokaisella rivillä tilannettanne parhaiten vastaava vaihtoehto (1-4).

<i>Hoidettava metsäasia / metsätyö</i>	Ei rajoita mitenkään	Rajoittaa jonkin verran	Rajoittaa tuntuvasti	En osaa sanoa
1 Omat tiedot ja taidot metsäasioissa	1	2	3	4
2 Metsätilan etäinen sijainti asuinpaikkaan nähden	1	2	3	4
3 Oma terveydentilani	1	2	3	4
4 Käytettävissä oleva oma aika	1	2	3	4
5 Käytettävissä oleva oma kalusto	1	2	3	4
6 Oma kiinnostus metsäasioihin	1	2	3	4

8. Vastatkaa seuraavien väittämien avulla, mitä mieltä olette metsänomistukseen liittyvistä asioista? Ympyröikää jokaisen väittämän kohdalla mielipidettänne parhaiten vastaava vaihtoehto (1-5).

<i>Metsänomistukseen liittyvä väittämä</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1 Metsän omistaminen on mahdollista vain, jos se on taloudellisesti kannattavaa	1	2	3	4	5
2 En luopuisi omasta metsästäni missään tapauksessa	1	2	3	4	5
3 Suvun perinteet velvoittavat minua jatkamaan metsänomistusta	1	2	3	4	5
4 Metsänomistuksessa on tärkeintä, että omistaja hyötyy siitä	1	2	3	4	5
5 Voisin jättää oman metsäni osittain tai kokonaan metsätalouden ulkopuolelle, jos saisin siitä korvauksen	1	2	3	4	5
6 Haluan pitää omat metsäni talouskäytössä	1	2	3	4	5
7 Metsänomistus itsessään on mielenkiintoinen harrastus	1	2	3	4	5
8 Metsää kannattaa omistaa, vaikka siitä onkin kuluja	1	2	3	4	5
9 Oma metsä merkitsee minulle ennen kaikkea työntekoa	1	2	3	4	5
10 On tärkeää ottaa tulevat sukupolvet huomioon metsänomistuksessa	1	2	3	4	5
11 Metsän omistaminen on minulle rasite	1	2	3	4	5
12 Metsän omistamisesta tekee mielenkiintoisen se, että voi nähdä oman työnsä jäljet konkreettisesti	1	2	3	4	5
13 Metsäasiat ovat hankalia	1	2	3	4	5
14 Metsänhoitomaksuun pitäisi sisältyä nykyistä enemmän palveluita	1	2	3	4	5
15 Tiedot metsäni puumääristä ja hakkuumahdollisuuksista tulisi olla kaikkien saatavilla ilman omaa suostumustani	1	2	3	4	5
16 Minun on vaikea tietää, minkä organisaation puoleen on erilaissa metsäasioissa käännäytävä	1	2	3	4	5
17 Metsäammattilaiset käyttävät ilmaisia, joita metsänomistajan on vaikea ymmärtää	1	2	3	4	5
18 Vanhemmilta ja sukulaisilta saatu tieto metsäasioista on arvokasta	1	2	3	4	5

9. Vastatkaa seuraavien väittämien avulla, mitä mieltä olette metsänhoitoon liittyvistä asioista? Ympyröikää jokaisen väittämän kohdalla mielipidettänne parhaiten vastaava vaihtoehto (1-5).

<i>Metsänhoitoon liittyvä väittämä</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1 Metsäasiat ja –työt oppii parhaiten tekemällä ne itse	1	2	3	4	5
2 Tekemällä metsätöitä /hoitamalla metsäasioita itse voi aiheuttaa paljon vahinkoa	1	2	3	4	5
3 Metsänomistajien velvollisuus on huolehtia metsien hyvästä hoidosta	1	2	3	4	5
4 Hoitamalla metsiäni voin turvata mahdollisimman hyvän tuoton metsäomaisuudelleni	1	2	3	4	5
5 Internetiä tulisi käyttää enemmän yhteydenpidossa kaukana asuviin metsänomistajiin	1	2	3	4	5
6 Metsien virkistyskäyttöä voidaan parantaa hyvällä metsänhoidolla	1	2	3	4	5
7 Luonnon monimuotoisuus tulee ottaa huomioon metsätöimenpiteissä	1	2	3	4	5
8 En tiedä, mitä toimenpiteitä metsissäni tarvitaan	1	2	3	4	5
9 Teen metsissäni vain asiantuntijoiden suosittelemia toimenpiteitä	1	2	3	4	5
10 Metsäammattilaiset antavat ristiriitaisia neuvoja metsäasioissa	1	2	3	4	5
11 Metsissäni tehdään vain niitä toimenpiteitä, joita metsäsuunnitelmani suosittelee	1	2	3	4	5
12 Metsäasiat hoituvat parhaiten tekemällä palvelusopimuksen jonkin organisaation tai yhtiön kanssa	1	2	3	4	5

10. Harkitessanne puukauppaa, kuinka suuri merkitys seuraavilla tekijöillä on siihen, että päätätte myydä puuta? Ympyröikää jokaisesta väittämästä omaa arviotanne parhaiten kuvaava vaihtoehto (1-5).

<i>Puukauppaan liittyvä tekijä</i>	Erittäin suuri merkitys	Melko suuri merkitys	Ei suuri eikä vähäinen merkitys	Melko vähän merkitys	Ei mitään merkitys
1 Metsissäni on harvennusikäistä puustoa	1	2	3	4	5
2 Metsissäni on päätehakkuikeistä puustoa	1	2	3	4	5
3 Puusta saa hyvän hinnan	1	2	3	4	5
4 Metsäsuunnitelmani sisältää hakkuusuosituksen	1	2	3	4	5
5 Hakkuut parantavat metsäni luontoarvoja	1	2	3	4	5
6 Hakkuut parantavat metsäni maisema-arvoja	1	2	3	4	5
7 Hakkuut parantavat metsäni virkistyskäyttömahdollisuuksia	1	2	3	4	5
8 Tarvitsen rahaa suuriin hankintoihin (esim. asunnon tai auton ostoon)	1	2	3	4	5
9 Tarvitsen rahaa tilan ylläpitoon	1	2	3	4	5
10 Metsäammattilaiset suosittelevat hakkuuta metsässäni	1	2	3	4	5
11 Sijoitan metsärahojani paremmin tuottaviin kohteisiin	1	2	3	4	5
12 Metsätalouteni kannattavuus edellyttää puun myyntiä	1	2	3	4	5
13 Naapurien/tuttavien esimerkki	1	2	3	4	5
14 Joku perheenjäsenistä ehdottaa puukauppaa	1	2	3	4	5
15 Muu, mikä?	1	2	3	4	5

11. Vastatkaa seuraavien väittämien avulla, kuinka toimitte päättäessänne puukaupasta. Ympyröikää jokaisesta väittämästä omaa tilannettanne parhaiten kuvaava vaihtoehto (1-5).

Väittämä	kuvaa tilannetta...				
	Erittäin hyvin	Melko hyvin	Ei hyvin eikä huonosti	Melko huonosti	Erittäin huonosti
1 Teen puunmyyntipäätöksen täysin itsenäisesti muiden mielipiteistä riippumatta	1	2	3	4	5
2 Kysyn ammattilaisten mielipidettä, mutta teen päätöksen itse	1	2	3	4	5
3 Perheessäni lopullisen myyntipäätöksen tekee yleensä joku muu kuin minä	1	2	3	4	5
4 Perheessäni kaikki perheenjäsenet osallistuvat tasavertaisesti puukauppaan liittyviin päätöksiin	1	2	3	4	5

12. Vastatkaa seuraavien väittämien avulla, millä perusteella valitsette puunostajan? Ympyröikää jokaisesta väittämästä omaa tilannettanne parhaiten kuvaava vaihtoehto (1-5).

Väittämä	Vaikuttaa...				
	Erittäin paljon	Melko paljon	Ei paljon eikä vähän	Melko vähän	Erittäin vähän
1 Ostaja maksaa puusta hyvän hinnan	1	2	3	4	5
2 Ostaja on paikallinen yritys	1	2	3	4	5
3 Ostaja toimii vastuullisesti kaikissa asioissa	1	2	3	4	5
4 Myin samalle ostajalle edelliselläkin kerralla	1	2	3	4	5
5 Korjuutyön laatu on hyvä	1	2	3	4	5
6 Ostajan katkentaohjeet varmistavat taloudellisesti hyvän tuloksen	1	2	3	4	5
7 Ostajaa edustaa tuttu henkilö	1	2	3	4	5
8 Ostajaorganisaatio on tunnettu	1	2	3	4	5
9 Ostajaorganisaatiolla on hyvä maine	1	2	3	4	5
10 Minulla on palvelusopimus ostajan kanssa	1	2	3	4	5

13. Kenen puoleen mieluiten käännytte tarvitessanne ulkopuolista apua tai palveluita metsäasioissa? Merkitkää rastilla enintään kolme tärkeintä.

- En tiedä, mistä apua voi saada
- Käännyn seuraavien tahojen puoleen:
- Metsänhoitoyhdistys
- Internet
- Metsäyhtiö
- Omat vanhemmat tai sukulaiset
- Muu metsäorganisaatio, mikä? _____
- Tuttu metsuri
- Paikallinen metsänomistajayhdistys
- Muu, mikä? _____

14. Seuraavassa on tiedonsaantiin liittyviä väittämiä metsäasioista. Ympyröikää jokaisen väittämän kohdalla omaa tilannettanne tai mielipidettänne parhaiten kuvaava vaihtoehto (1-5).

<i>Tiedon saantiin liittyvä väittäjä</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1 Median seuraaminen aktiivisesti kaikissa asioissa auttaa saamaan tietoa myös metsätaloudesta ja metsäteollisuudesta	1	2	3	4	5
2 Tarvitsen runsaasti tietoa metsäasioista	1	2	3	4	5
3 Tiedottaminen metsäasioista pitäisi keskittää internetiin	1	2	3	4	5
4 Tiedon saanti metsäasioista vaatii paljon omaa aktiivisuutta	1	2	3	4	5
5 Seuraan metsäteollisuuteen liittyviä asioita, koska kotipaikkakunnallani on metsäteollisuutta	1	2	3	4	5
6 Seuraan metsäyhtiöiden pörssikursseja	1	2	3	4	5
7 Seuraan metsäteollisuuteen liittyviä asioita, koska minulla on sukulaisia / ystäviä, jotka työskentelevät metsäteollisuudessa	1	2	3	4	5
8 Metsätalous (= metsänhoito ja -käyttö) on minulle täysin yhdenmukaista	1	2	3	4	5
9 Metsäteollisuus on minulle täysin yhdenmukaista	1	2	3	4	5
10 Tiedotusvälineissä käytävää keskustelua metsäasioista on vaikea seurata ilman muualta saatua tietoa alan asioista	1	2	3	4	5
11 Metsäasioista tarjottava tieto on puolueetonta	1	2	3	4	5
12 Tietoa metsäasioista joutuu keräämään monista eri paikoista	1	2	3	4	5
13 Metsäasioista on runsaasti tarjolla tietoa	1	2	3	4	5
14 Osallistun metsänomistajille tarkoitettuihin tilaisuuksiin herkemmin, jos saan henkilökohtaisen kutsun	1	2	3	4	5
15 Metsäasioiden hoito edellyttää hyviä tietoja metsätaloudesta	1	2	3	4	5
16 Seuraan aktiivisesti julkisuudessa käytävää keskustelua puun energiakäytöstä	1	2	3	4	5
17 Puun energiakäytöstä on vaikea saada tietoa	1	2	3	4	5
18 En tiedä puun energiakäytöstä mitään	1	2	3	4	5

15. Kuinka paljon oman arvionne mukaan tiedätte metsä- ja ympäristöasioista? Ympyröikää omaa käsitystänne parhaiten vastaava vaihtoehto (1-5) jokaisella rivillä.

<i>Tiedän...</i>	Erittäin paljon	Melko paljon	Jonkin verran	Melko vähän	En mitään
1 Metsätalouteen liittyvistä asioista	1	2	3	4	5
2 Metsänhoitoon liittyvistä asioista	1	2	3	4	5
3 Metsäverotukseen liittyvistä asioista	1	2	3	4	5
4 Puukauppaan liittyvistä asioista	1	2	3	4	5
5 Metsäteollisuuteen liittyvistä asioista	1	2	3	4	5
6 Metsäekologiaan liittyvistä asioista (eliöiden ja metsäympäristön väliset suhteet, luonnon monimuotoisuus)	1	2	3	4	5
7 Hiilen kierrosta	1	2	3	4	5
8 Metsäsertifiointista	1	2	3	4	5
9 Bioenergiasta	1	2	3	4	5
10 Ilmastonmuutoksesta	1	2	3	4	5

16. Kuinka luotettavina pidätte seuraavia lähteitä metsäasioihin liittyvän tiedon hankinnassa? Ympyröikää kohtaan A. omaa mielipidettä parhaiten vastaava vaihtoehto (1-5) jokaisella rivillä. Merkitkää myös kohtaan B. itsellenne kolme tärkeintä tietokanavaa ja organisaatiota.

A.	Erittäin luotettava	Melko luotettava	En osaa sanoa	Melko epäluotettava	Erittäin epäluotettava
Tietokanavat					
1 Sanomalehdet	1	2	3	4	5
2 Radio, TV	1	2	3	4	5
3 Internetin sivustot	1	2	3	4	5
4 Maaseudun Tulevaisuus	1	2	3	4	5
5 Metsälehti	1	2	3	4	5
6 Yritysten tai pankkien metsälehdet	1	2	3	4	5
7 Muut alan lehdet ja kirjallisuus	1	2	3	4	5
8 Metsäsuunnitelma	1	2	3	4	5
9 Metsäalan kurssit	1	2	3	4	5
10 Metsälliset tapahtumat (esim. erilaiset metsäpäivät)	1	2	3	4	5
11 Omat vanhemmat tai sukulaiset	1	2	3	4	5
12 Ystävät / tuttavat	1	2	3	4	5
13 Peruskoulu	1	2	3	4	5
Organisaatiot					
14 Metsäkeskus	1	2	3	4	5
15 Metsänhoitoyhdistys	1	2	3	4	5
16 Metsäyhtiöt	1	2	3	4	5
17 MTK	1	2	3	4	5
18 Veroviranomaiset	1	2	3	4	5
19 Muut viranomaiset	1	2	3	4	5
20 Ympäristöjärjestöt	1	2	3	4	5
21 Muut, mitkä?	1	2	3	4	5

B. Mainitkaa yllä olevista vaihtoehtoista (1-21) tiedonsaannin kannalta itsellenne kolme tärkeintä:

Tietolähteet: 1. Tärkein: ____ 2. Toiseksi tärkein: ____ 3. Kolmanneksi tärkein: ____

Organisaatiot: 1. Tärkein: ____ 2. Toiseksi tärkein: ____ 3. Kolmanneksi tärkein: ____

En ole saanut tietoa mistään

17. Pitäisikö seuraavia tieto- ja neuvontapalveluita mielestänne olla metsänomistajien saatavilla? Ympyröikää jokaisessa kohdassa omaa tarvettanne parhaiten kuvaava vaihtoehto (1-5).

<i>Tieto- / neuvontapalvelu</i>	Pidän...				
	Erittäin tarpeellisenä	Melko tarpeellisenä	Melko tarpeettona	Täysin tarpeettona	En osaa sanoa
1 Oikeus verkkopalveluun, jossa voi seurata oman metsän kehitystä	1	2	3	4	5
2 Helppotajuinen taskuopas metsätalouden perusasioista	1	2	3	4	5
3 Luettelo yhteystietoineen keskeisimmistä organisaatioista, joiden kanssa metsänomistaja joutuu tekemisiin	1	2	3	4	5
4 Metsänomistuksen perehdyttämiskurssi	1	2	3	4	5
5 Opas metsänomistukseen ja -hoitoon liittyvästä erikoissanastosta	1	2	3	4	5
6 Tietopalvelu puun hinnoista	1	2	3	4	5
7 Tietopalvelu metsäteollisuuden markkinatilanteesta	1	2	3	4	5

18. Mitä mieltä olette puun käyttämisestä energian tuotannossa? Ympyröikää mielipidettänne parhaiten kuvaava vaihtoehto (1-5) jokaisen väittämän kohdalla.

<i>Puun käyttöön liittyvä väittämä</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenk in samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenk in eri mieltä	Täysin eri mieltä
1 Puuta käytetään tulevaisuudessa enemmän energiantuotantoon kuin paperiteollisuuden raaka-aineeksi	1	2	3	4	5
2 Puun energiakäytöllä voidaan ratkaista tulevaisuuden energiaongelmat kokonaan	1	2	3	4	5
3 On samantekevää, käytetäänkö myymäni puu teollisuuden raaka-aineena vai energiaksi, kunhan itse saan puustani mahdollisimman korkean hinnan	1	2	3	4	5
4 Puun energiakäytön lisääminen uhkaa metsäluonnon monimuotoisuutta	1	2	3	4	5
5 Suomen puuvarat riittävät nykyistä huomattavasti laajempaan energiakäyttöön	1	2	3	4	5
6 Julkisuudessa esitetyt mielipiteet puun energiakäytöstä ovat keskenään ristiriitaisia	1	2	3	4	5
7 Energiapuun korjuu parantaa metsämaisemaa	1	2	3	4	5
8 Uuden puusukupolven kasvu heikentyy, kun hakkuutahteiden mukana metsästä poistuu ravinteita	1	2	3	4	5
9 Hakkuutahteiden korjuu edistää metsän virkistyskäyttöä	1	2	3	4	5
10 Energiapuun korjuu helpottaa metsän uudistamista	1	2	3	4	5
11 Energiapuun korjuu edistää taimikonhoitoa ja nuoren metsän kunnostamista	1	2	3	4	5
12 Kantojen nosto heikentää jäljelle jäävää puustoa aiheuttamalla juuristovaurioita	1	2	3	4	5
13 Puun energiakäyttö tuo metsänomistajalle uusia ansiomahdollisuuksia	1	2	3	4	5

D. OMISTAJAA KOSKEVAT TIEDOT

Merkitkää jokaisessa kysymyksessä rasti nykyistä tilannetta parhaiten kuvaavan vaihtoehdon kohdalle, ellei ole toisin mainittu. (Vain yksi rasti / kysymys.). Jos vastaaja on joku muu kuin tilan omistaja, henkilökysymyksiin täytetään vastaajan tiedot.

19. Sukupuoli

- Mies
 Nainen

20. Syntymävuosi: _____

21. Koulutus (merkitkää vain viimeisin):

- Peruskoulu
 Ammattikoulu
 Ylioppilas
 Ammattikorkeakoulu / Opisto
 Yliopisto / korkeakoulu

22. Ammattiasema

- Palkansaaja
 Maatalousyrittäjä
 Metsätalousyrittäjä
 Maa- ja metsätalousyrittäjä
 Muu itsenäinen yrittäjä
 Eläkeläinen
 Muu, mikä? _____

23. Nykyinen asuinympäristönne

- Maaseutu
 Taajama tai alle 20 000 asukkaan kaupunki
 Kaupunki, 20 000 – 100 000 asukasta
 Kaupunki, yli 100 000 asukasta

24. Nykyisen asuinpaikkanne sijainti metsätilaa nähden?

- A.**
 Vakainaisesti tilalla
 Muualla tilan sijaintikunnassa
 Tilan sijaintikunnan ulkopuolella samassa maakunnassa
 Tilan sijaintikunnan ulkopuolella eri maakunnassa

B.

Jos asutte metsätilan ulkopuolella, kuinka pitkä etäisyys asuinpaikastanne on metsätilalle maanteitse?
_____ kilometriä.

25. Lapsuusvuosien asuinympäristönne:

- Maaseutu
 Taajama tai alle 20 000 asukkaan kaupunki
 Kaupunki, 20 000 – 100 000 asukasta
 Kaupunki, yli 100 000 asukasta

26. Millaisessa ympäristössä olette pääasiassa viettänyt kesä- ja muut lomat lapsuudessanne? Merkitkää yksi rasti sekä A että B -kohtaan.

A.

- Metsäisessä ympäristössä kotimaassa
 Muussa luontoympäristössä kotimaassa (esim. merellisessä ympäristössä)
 Muussa ympäristössä, millaisessa? _____

B.

- Maaseutumaisessa ympäristössä
 Kaupunkiympäristössä
 Muussa ympäristössä, millaisessa? _____

27. Tilan hallintatapa (vain yksi rasti)

- Tila on yhden henkilön omistuksessa
 Tila omistetaan yhdessä puolison kanssa
 Tila on yhtiö, jossa on _____ jäsentä
 Tila on perikunta, jossa on _____ jäsentä

28. Kuinka tila on tullut hallintaanne?

Perintö tai lahja

- Osto vapailta markkinoilta
 Osto sukulaisilta
 Muu, mikä? _____

Minä vuonna tämä tapahtui? _____

29. Onko tilallanne voimassa olevaa metsäsuunnitelmaa?

- Kyllä, vuodesta _____ alkaen
 Ei
 En osaa sanoa

30. Oletteko myynyt tilaltanne puuta vuosina 2000-2007?

- Kyllä. Paljonko suunnilleen? _____ m³
Minä vuonna? _____

- En
 En osaa sanoa

31. Oletteko aikeissa luopua metsänomistuksesta lähivuosina? Vain yksi rasti

- Omistus jatkuu nykyisellään ainakin 5 vuotta (vuoteen 2012)
 Omistus jatkuu ainakin 5 vuotta (vuoteen 2012) ja metsälalaa lisätään
 Omistus jatkuu ainakin 5 vuotta (vuoteen 2012), mutta metsälalaa vähennetään
 Aion luopua omistuksesta kokonaan 5 vuoden sisällä

32. Mitä tilan metsille tapahtuu, jos luovutte omistuksesta lähimmän viiden vuoden aikana?

- Metsät siirtyvät sukupolvenvaihdoksen yhteydessä tilan jatkajalle
 Metsät luovutetaan lapsille tai sukulaisille
 Metsät myydään lapsille tai sukulaisille
 Metsät myydään ulkopuolisille
 Muu, mikä? _____

33. Arvioikaa kotitaloutenne yhteenlasketut bruttotulot (tulot ennen veroja) ilman puunmyyntituloja vuonna 2007.

- alle 18 000 €
 18 000 – 31 999 €
 32 000 – 51 999 €
 52 000 – 79 999 €
 80 000 € tai enemmän

34. Kyselyn täytti

- Tilan omistaja
 Omistajan puoliso
 Muu perheen jäsen
 Perikunnan / yhtymän jäsen
 Muu henkilö, asema? _____

PARHAAT KIITOKSET VAIVANNÄÖSTÄNNE!

KOMMENTTINNE KYSELYSTÄ:

Leikkaa viivaa pitkin

ARVONTALIPUKE

Täyttämällä tämän arvontalipukkeen ja lähettämällä sen yhdessä täytetyn kvsvmslomakkeen kanssa osallistutte palkintojen arvontaan.

Nimi: _____

Osoite: _____

Puhelin: _____

Sähköposti: _____

LIITE 2.

Taulukkoon 7 liittyvät ristiintaulukoinnit (Lomakkeen kysymys A1)

Taulukko 51. Taustapiirteisiin liittyviä eroja uusien metsänomistajien suhtautumisessa metsiin.

Väittämä	Taustapiirre	Samaa mieltä %	Eri mieltä %	Ei ota kantaa %		
Metsä on pelottava paikka	<u>Koulutus</u> **:	Peruskoulu	0	100	0	
		Ammattikoulu	6	94	0	
		Ylioppilas	33	67	0	
		Ammattikorkea / opisto	0	100	0	
		Yliopisto / korkeakoulu	0	100	0	
Käyn harvoin metsässä, koska siellä on hankala kulkea	<u>Lapsuuden asuinympäristö</u> *:	Maaseutu	2	98	0	
		Taajama tai alle 20 000 as. kaup.	0	100	0	
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	0	100	0	
		Kaupunki yli 100 000 as.	0	75	25	
	<u>Lapsuuden lomaympäristö</u> **:	Metsäinen ympäristö kotimaassa	2	98	0	
		Muu luontoympäristö kotimaassa	0	75	25	
		Muu ympäristö	0	100	0	
		<u>Asuminen</u> *: Vakinaisesti tilalla	Muualla tilan sijaintikunnassa	78	0	22
			Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:	60	33	7
			samassa maakunnassa	55	18	7
eri maakunnassa	72		6	22		
Haluan saada metsästäni mahdollisimman hyvän tuoton, jotta voin auttaa lapsiani taloudellisesti	<u>Lapsuuden lomaympäristö</u> ***:	Metsäinen ympäristö kotimaassa	68	9	23	
		Muu luontoympäristö kotimaassa	50	50	0	
		Muu ympäristö	50	50	0	
	<u>Lapsuuden lomanviettoseutu</u> ***:	Maaseutumainen	69	12	19	
		Kaupunkimainen	0	50	50	
		Muu (esim. meri)	100	0	0	
		<u>Tilan hallintatapa</u> *: Perheomistus	Yhtymä	0	100	0
Perikunta	17		83	0		

Tilastollinen merkitsevyys: *** ($p \leq 0,01$), ** ($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$),

LIITE 3.

Taulukko 52. Metsänomistajien välisiä eroja metsässä liikkumisen motiiveissa. (Lomakkeen kysymys A3)

Väittämä	Taustapiirre		Kuvaa hyvin	Kuvaa huonosti	Ei hyvin eikä huonosti
			%	%	%
Pidän yllä fyysistä kuntoani työskentelemällä metsässä	<u>Sukupuoli</u> ***:	Mies	81	5	14
		Nainen	39	50	11
	<u>Asuminen</u> **:	Vakinaisesti tilalla	89	11	0
		Muualla tilan sijaintikunnassa	56	38	6
		Tilan sijaintikunnan ulkopuolella samassa maakunnassa	78	11	11
		eri maakunnassa	39	28	33
	<u>Tilan hallintatapa</u> **:				
		Perheomistus	74	19	7
		Yhtymä	67	33	0
		Perikunta	23	39	38
Marjastan tai sienestän metsässä	<u>Koulutus</u> ***:	Peruskoulu	100	0	0
		Ammattikoulu	76	12	12
		Ylioppilas	67	0	33
		Ammattikorkeakoulu / Opisto	83	17	0
		Yliopisto / korkeakoulu	90	10	0
	<u>Ammattiasema</u> ***:	Palkansaaja	88	6	6
		Maatalousyrittäjä	50	50	0
		Metsätalousyrittäjä	0	100	0
		Maa- ja metsätalousyrittäjä	50	0	50
		Muu itsenäinen yrittäjä	67	33	0
		Eläkeläinen	100	0	0
	<u>Tilan hallintatapa</u> *				
		Perheomistus	79	14	7
		Yhtymä	100	0	0
		Perikunta	100	0	0

<u>Metsänomistuksen jatkumi-</u>				
<u>nen:</u> **				
	Omistus jatkuu nykyisellään			
	ainakin v. 2012	96	2	2
	ainakin v. 2012 ja metsää lisää-	50	40	10
	tään			
	Omistuksesta luovutaan kokoa-	100	0	0
	naan 5 v kuluessa			
Rentoudun liik-	<u>Ammattiasema</u> ***: Palkansaaja	100	0	0
kumalla metsäs-	Maatalousyrittäjä	50	0	50
sä	Metsätalousyrittäjä	0	100	0
	Maa- ja metsätalousyrittäjä	100	0	0
	Muu itsenäinen yrittäjä	67	0	33
	Eläkeläinen	100	0	0
	<u>Ikä</u> *:			
	30 – 39 vuotta	80	20	0
	40 – 49 vuotta	94	0	6
	50 – 59 vuotta	100	0	0
	60 vuotta tai enemmän	100	0	0
Harrastuksiini	<u>Ammattiasema</u> ***: Palkansaaja	66	17	17
liittyy liikkumi-	Maatalousyrittäjä	100	0	0
nen metsässä	Metsätalousyrittäjä	0	100	0
(partio, retkeily	Maa- ja metsätalousyrittäjä	0	50	50
yms.)	Muu itsenäinen yrittäjä	33	33	34
	Eläkeläinen	57	14	29
	<u>Lapsuuden asuin ympäristö</u> *:			
	Maaseutu	62	22	16
	Taajama tai alle 20 000 as.			
	kaup.	83	0	17
	Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	67	17	16
	Kaupunki yli 100 000 as.	0	0	100
	<u>Kotitalouden vuotuiset bruttotu-</u>			
	<u>lot</u> *:			
	alle 18 000 euroa	57	29	14
	18 000 – 31 999 e	73	9	18
	32 000 – 51 999 e	72	6	22
	52 000 – 79 999 e	54	23	23
	80 000 e tai enemmän	50	13	37
	<u>Ikä</u> **:			
	30 – 39 vuotta	60	40	0
	40 – 49 vuotta	39	28	33
	50 – 59 vuotta	85	0	15
	60 vuotta tai enemmän	53	20	27

Harrastan liikun- taa metsässä (kävely, lenkkei- ly, hiihto, suun- nistus)	<u>Ammattiasema**</u> : Palkansaaja	68	12	20
	Maatalousyrittäjä	50	0	50
	Metsätalousyrittäjä	0	100	0
	Maa- ja metsätalousyrittäjä	50	50	0
	Muu itsenäinen yrittäjä	67	33	0
	Eläkeläinen	80	7	13
<u>Nykyinen asuinympäristö**</u> :				
	Maaseutu	70	19	11
	Taajama tai alle 20 000 as. kaup.	79	14	7
	Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	86	14	0
	Kaupunki yli 100 000 as.	44	0	56
<u>Lapsuuden asuinympäristö*</u> :				
	Maaseutu	70	16	14
	Taajama tai alle 20 000 as. kaup.	83	17	0
	Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	83	0	17
	Kaupunki yli 100 000 as.	0	0	100
	<u>Ikä**</u> : 30 – 39 vuotta	40	40	20
	40 – 49 vuotta	61	17	22
	50 – 59 vuotta	95	5	0
	60 vuotta tai enemmän	69	12	19
Harrastan met- sästä	<u>Ammattiasema***</u> : Palkansaaja	23	74	3
	Maatalousyrittäjä	50	0	50
	Metsätalousyrittäjä	0	100	0
	Maa- ja metsätalousyrittäjä	0	100	0
	Muu itsenäinen yrittäjä	67	33	0
	Eläkeläinen	14	79	7
	<u>Ikä**</u> : 30 – 39 vuotta	60	40	0
	40 – 49 vuotta	17	78	5
	50 – 59 vuotta	37	53	10
	60 vuotta tai enemmän	13	87	0

Tilastollinen merkitsevyys: *** ($p \leq 0,01$), ** ($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

LIITE 4

Taulukko 53. Metsänomistajien välisiä eroja näkemyksissä puun energia-
käytöstä.

Väittäjä	Taustapiirre	Samaa	Ei samaa	Eri	
		mieltä	eikä eri	mieltä	
		%	%	%	
Puun energiakäytöllä voidaan ratkaista tulevaisuuden ongelmat kokonaan	<u>Sukupuoli</u> *:	Mies	24	21	55
		Nainen	29	45	26
	<u>Tilan saantotapa</u> **:				
		Perintö/ lahja	32	42	26
		Osto vapailta markkinoilta	43	0	57
		Osto sukulaisilta	10	20	70
		Muu	0	0	100
	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma</u> **:				
		On	24	24	52
		Ei ole	33	34	33
		Ei osaa sanoa	0	100	0
Suomen puuvarat riittävät nykyistä huomattavasti laajempaan energiakäyttöön	<u>Sukupuoli</u> **:	Mies	81	11	8
		Nainen	53	44	3
	<u>Koulutus</u> **:	Peruskoulu	57	38	5
		Ammattikoulu	68	21	11
		Ylioppilas	33	34	33
		Ammattikorkeakoulu / Opisto	80	15	5
		Yliopisto / korkeakoulu	85	15	0
	<u>Tilan saantotapa</u> **:				
		Perintö/ lahja	56	40	4
		Osto vapailta markkinoilta	100	0	0
		Osto sukulaisilta	79	5	16
		Muu	100	0	0
	<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007</u> *:				
		On myynyt	71	25	4
		Ei ole myynyt	64	36	0
		Ei osaa sanoa	25	50	25
	<u>Kotitalouden vuotuiset bruttotulot</u> **:				
		alle 18 000 euroa	31	61	8
		18 000 – 31 999 e	71	29	0
		32 000 -51 999 e	82	18	0
		52 000 – 79 000 e	79	0	21
		vähintään 80 000 e	90	10	0
	<u>Ikä</u> *:				
		30 – 39 vuotta	67	16	17
		40 – 49 vuotta	72	22	6
		50 – 59 vuotta	67	29	4
		60 vuotta tai enemmän	83	13	4

Julkisuudessa esitetyt mielipiteet puun energiakäytöstä ovat keskenään ristiriitaisia	<u>Sukupuoli*</u> :	Mies	70	23	7	
		Nainen	58	42	0	
Energiapuun korjuu parantaa metsämaisemaa	<u>Sukupuoli**</u> :	Mies	89	11	0	
		Nainen	93	0	7	
	<u>Nykyinen asuinympäristö*</u> :	Maaseutu	97	0	3	
		Taajama tai alle 20 000 as. kaup.	95	5	0	
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	67	33	0	
		Kaupunki yli 100 000 as.	78	11	11	
	<u>Lapsuuden asuinympäristö*</u> :	Maaseutu	95	3	2	
		Taajama tai alle 20 000 as. kaup.	75	12	13	
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	88	12	0	
		Kaupunki yli 100 000 as.	67	33	0	
	On samantekevää, käytetäänkö myymäni puu teollisuuden raaka-aineena vai energiaksi, kunhan itse saan puustani mahdollisimman korkean hinnan	<u>Lapsuuden asuinympäristö**</u> :	Maaseutu	66	13	21
			Taajama/ alle 20 000 as. kaup.	25	62	13
Kaupunki 20 000 – 100 000 as.			38	12	50	
Kaupunki yli 100 000 as.			25	50	25	
<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007**</u> :		On myynyt	61	18	21	
		Ei ole myynyt	31	38	31	
		Ei osaa sanoa	75	0	25	
<u>Metsätilan koko**</u> :		alle 20 ha	58	10	32	
		20-49 ha	56	22	22	
		50-99 ha	57	29	14	
	vähintään 100 ha	100	0	0		
Puun energiakäytön lisääminen uhkaa luonnon monimuotoisuutta	<u>Ikä***</u> :	30 – 39 vuotta	0	17	83	
		40 – 49 vuotta	16	37	47	
		50 – 59 vuotta	25	38	37	
		60 vuotta tai enemmän	4	65	31	
Uuden puusukupolven kasvu heikentyy, kun hakkuutähteiden mukana metsästä poistuu ravinteita	<u>Lapsuuden asuinympäristö*</u> :	Maaseutu	62	26	12	
		Taajama/ alle 20 000 as. kaup.	25	50	25	
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	38	62	0	
		Kaupunki yli 100 000 as.	75	0	25	

Energiapuun kor- juu helpottaa metsän uudista- mista	<u>Voimassa oleva metsäsuunni- telma**:</u>		On	91	7	2
			Ei ole	82	12	6
			Ei osaa sanoa	40	60	0
Energiapuun kor- juu edistää taimi- konhoitoa ja nuor- ren metsän kun- nostusta	<u>Metsätilan koko*:</u>		alle 20 ha	90	10	0
			20-49 ha	100	0	0
			50-99 ha	72	14	14
			vähintään 100 ha	100	0	0
Puuta käytetään tulevaisuudessa enemmän energi- antuotantoon kuin paperiteollisuuden raaka-aineeksi	<u>Tilan saantotapa**:</u>		Perintö/ lahja	42	35	23
			Osto vapailta markkinoilta	57	29	14
			Osto sukulaisilta	45	10	45
			Muu	0	50	50
Puun myynnit vuosina 2000- 2007*:	<u>Puun myynnit vuosina 2000- 2007*:</u>		On myynyt	39	27	34
			Ei ole myynyt	43	36	21
			Ei osaa sanoa	100	0	0
	<u>Metsätilan koko*:</u>		alle 20 ha	41	28	31
			20-49 ha	56	33	11
			50-99 ha	22	21	57
			vähintään 100 ha	100	26	0
Puun energiakäyt- tö tuo metsän- omistajalle uusia ansiomahdolli- suuksia	<u>Metsätilan koko***:</u>		alle 20 ha	78	22	0
			20-49 ha	89	11	0
			50-99 ha	93	7	0
			vähintään 100 ha	75	0	25

Tilastollinen merkitsevyys: *** ($p \leq 0,01$), ** ($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

LIITE 5

Taulukko 54. Metsänomistajien välisiä eroja suhtautumisessa metsänhoitoon

Metsänhoitoon liittyvä väittäjä	Taustapiirre	Samaa mieltä %	Ei samaa eikä eri mieltä %	Eri mieltä %	
Metsänomistajien velvollisuus on huolehtia metsien hyvästä hoidosta	<u>Lapsuuden asuinympäristö***:</u>				
		Maaseutu	98	2	0
		Taajama / alle 20 000 as. kaup.	100	0	0
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	88	12	0
		Kaupunki yli 100 000 as.	50	50	0
		<u>Ikä*:</u>			
		30 – 39 vuotta	83	17	0
	40 – 49 vuotta	84	16	0	
	50 – 59 vuotta	100	0	0	
	60 vuotta tai enemmän	100	0	0	
Hoitamalla metsiäni voin turvata mahdollisimman hyvän tuoton metsäomaisuudelleni	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma*:</u>				
		On	93	7	0
		Ei ole	94	6	0
		Ei osaa sanoa	80	20	0
		<u>Metsätilan koko*:</u>			
	alle 20 ha	87	13	0	
	20-49 ha	89	11	0	
	50-99 ha	100	0	0	
	vähintään 100 ha	100	0	0	
Luonnon monimuotoisuus tulee ottaa huomioon metsätoimenpiteissä	<u>Ammattiasema***:</u>				
		Palkansaaja	85	15	0
		Maatalousyrittäjä	100	0	0
		Metsätalousyrittäjä	0	100	0
		Maa- ja metsätalousyrittäjä	50	0	50
		Muu itsenäinen yrittäjä	100	0	0
		Eläkeläinen	95	5	0
		<u>Tilan saantotapa***:</u>			
		Perintö tai lahja	93	7	0
		Osto vapailta markkinoilta	100	0	0
	Osto sukulaisilta	80	20	0	
	Muu	50	0	50	
	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma*:</u>				
		On	85	13	2
		Ei ole	95	5	0
		Ei osaa sanoa	100	0	0
		<u>Metsätilan koko**:</u>			
		alle 20 ha	97	3	0
		20-49 ha	95	5	0
	50-99 ha	64	36	0	
	vähintään 100 ha	80	20	0	

Metsäasiat ja -työt oppii parhaiten tekemällä ne itse	<u>Asuminen*</u> : Vakituisesti tilalla	71	12	17
	Muualla tilan sijaintikunnassa	75	20	5
	Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:			
	samassa maakunnassa	61	31	8
	eri maakunnassa	78	17	5
Teen metsissäni vain asiantuntijoiden suosittelemia toimenpiteitä	<u>Tilan saantotapa*</u> :			
	Perintö tai lahja	81	9	10
	Osto vapailta markkinoilta	86	14	0
	Osto sukulaisilta	48	26	26
	Muu	0	50	50
	<u>Metsätilan koko*</u> :			
	alle 20 ha	71	16	13
	20-49 ha	70	12	18
	50-99 ha	71	22	7
	vähintään 100 ha	60	0	40
Metsissäni tehdään vain niitä toimenpiteitä,	<u>Sukupuoli*</u> :			
	Mies	59	37	4
joita metsäsuunnitelmani suosittelen	<u>Ammattiasema***</u> : Palkansaaja	56	24	20
	Maatalousyrittäjä	100	0	0
	Metsätalousyrittäjä	0	0	100
	Maa- ja metsätalousyrittäjä	0	100	0
	Muu itsenäinen yrittäjä	50	50	0
	Eläkeläinen	85	6	9
	<u>Asuminen*</u> : Vakituisesti tilalla	54	25	21
	Muualla tilan sijaintikunnassa	71	5	24
	Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:			
	samassa maakunnassa	61	16	23
eri maakunnassa	61	39	0	
<u>Tilan saantotapa***</u> :				
	Perintö tai lahja	59	29	12
	Osto vapailta markkinoilta	86	14	0
	Osto sukulaisilta	55	10	35
	Muu	0	50	50
<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma**</u> :				
	On	74	11	15
	Ei ole	29	41	30
<u>Kotitalouden vuotuiset bruttotulot*</u> :				
	alle 18 000 euroa	75	8	17
	18 000 – 31 999 e	71	7	22
	32 000 -51 999 e	52	31	17
	52 000 – 79 000 e	79	7	14
	vähintään 80 000 e	50	40	10

	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma**:</u>			
Internetiä tulisi käyttää enemmän yhteydenpidossa kaukana asuviin metsänomistajiin	On	57	39	4
	Ei ole	35	53	12
	Ei osaa sanoa	20	40	40
	<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007*:</u>			
	On myynyt	57	39	4
	Ei ole myynyt	31	54	15
	Ei osaa sanoa	50	25	25
	<u>Sukupuoli**:</u>			
Metsäammattilaiset antavat ristiriitaisia neuvoja metsäasioissa	Mies	11	36	53
	Nainen	17	23	60
	<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007**:</u>			
	On myynyt	16	32	52
	Ei ole myynyt	0	23	77
	Ei osaa sanoa	25	50	25
	<u>Sukupuoli*:</u>			
En tiedä, mitä toimenpiteitä metsissäni tarvitaan	Mies	7	11	82
	Nainen	23	13	64
	<u>Lapsuuden asuinympäristö***:</u>			
	Maaseutu	9	12	79
	Taajama / alle 20 000 as. kaup.	0	0	100
	Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	57	0	43
	Kaupunki yli 100 000 as.	25	25	50
	<u>Tilan hallintatapa***:</u>			
	Yksi henkilö omistaa	8	13	79
	Omistus puolison kanssa	6	0	94
	Yhtymä	43	0	57
	Perikunta	20	27	53
	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma***:</u>			
	On	6	7	87
	Ei ole	22	22	56
	Ei osaa sanoa	40	20	40

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

LIITE 6.

Taulukko 55. Metsänomistajaryhmien välisiä eroja metsäasioiden ja -töiden hoidossa.

Hoidettava met- säasia / metsä- työ	Taustapiirre	Teen koko- naan itse	Teen osittain itse ja teetän lopun	Teetän kokonaan ulkopuoli- silla
		%	%	%
Puukauppaan liittyvät asiat (leimikon teko, yhteydenpito ostajiin, kilpailu- tus, jne.)	<u>Tilan hallintatapa**:</u>			
	Yhden henkilön omistus	30	27	43
	Omistus puolison kanssa	19	50	31
	Yhtymä	0	13	87
	Perikunta	0	60	40
	<u>Voimassa oleva metsäsuunni- telma*:</u>			
	On	17	41	42
	Ei ole	29	30	41
	Ei osaa sanoa	0	0	100
	<u>Ikä**:</u>			
	30 – 39 vuotta	67	33	0
	40 – 49 vuotta	16	42	42
	50 – 59 vuotta	9	35	57
60 vuotta tai enemmän	14	36	50	
<u>Tilan saantotapa***:</u>				
Perintö tai lahja	7	34	59	
Osto vapailta markkinoilta	0	71	29	
Osto sukulaisilta	45	32	23	
Päätihakkuut (työn tekeminen)	<u>Ammattiasema***:</u>			
	Palkansaaja	0	5	95
	Maatalousyrittäjä	0	25	75
	Metsätalousyrittäjä	0	100	0
	Maa- ja metsätalousyrittäjä	0	0	100
	Muu itsenäinen yrittäjä	25	25	50
Eläkeläinen	0	15	85	
<u>Asuinympäristö*:</u>				
Maaseutu	0	17	83	
Taajama / alle 20 000 as. kaup.	0	11	89	
Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	11	0	89	
Kaupunki yli 100 000 as.	0	0	100	
<u>Lapsuusvuosien asuinympäris- tö*:</u>				
Maaseutu	0	15	85	
Taajama / alle 20 000 as. kaup.	0	0	100	
Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	13	0	87	
Kaupunki yli 100 000 as.	0	0	100	

Harvennushak- kuut (työn teke- minen)	<u>Ammattiasema***:</u> Palkansaaja		12	24	64
	Maatalousyrittäjä		25	75	0
	Metsätalousyrittäjä		0	100	0
	Maa- ja metsätalousyrittäjä		0	100	0
	Muu itsenäinen yrittäjä		75	0	25
	Eläkeläinen		5	35	60
<u>Asuinympäristö*:</u>					
Maaseutu		17	46	37	
Taajama / alle 20 000 as. kaup.		10	32	58	
Kaupunki 20 000 – 100 000 as.		22	0	78	
Kaupunki yli 100 000 as.		0	20	80	
<u>Peltoala*:</u>					
alle 5 ha		0	46	54	
5-9 ha		9	18	73	
10-19 ha		20	40	40	
vähintään 20 ha		33	67	0	
Metsänhoitotyöt (esim. istutus ja taimikonhoito)	<u>Sukupuoli**:</u> Mies		64	32	4
	Nainen		45	31	24
<u>Tilan hallintatapa*:</u>					
Yhden henkilön omistus		65	24	11	
Omistus puolison kanssa		63	37	0	
Yhtymä		13	50	37	
Perikunta		53	34	13	
<u>Tilan saantotapa*:</u>					
Perintö tai lahja		46	34	20	
Osto vapailta markkinoilta		57	43	0	
Osto sukulaisilta		73	27	0	
Metsäasioiden hoito (veroasiat, tukien hakeminen, kirjanpito jne.)	<u>Koulutus*:</u> Peruskoulu		26	42	32
	Ammattikoulu		50	35	15
	Ylioppilas		67	0	33
	Ammattikorkeakoulu / Opisto		70	25	5
	Yliopisto / korkeakoulu		67	33	0
<u>Asuminen*:</u>					
Vakinaisesti tilalla		54	17	29	
Muualla tilan sijaintikunnassa		62	33	5	
Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:					
samassa maakunnassa		58	34	8	
eri maakunnassa		41	53	6	

Lapsuusvuosien asuin ympäris-

<u>tö**:</u>	Maaseutu	50	30	20
	Taajama / alle 20 000 as. kaup.	100	0	0
	Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	50	50	0
	Kaupunki yli 100 000 as.	25	75	0

Kotitalouden vuotuiset bruttotu-

<u>lot**:</u>	alle 18 000 euroa	18	36	46
	18 000 – 31 999 e	50	29	21
	32 000 -51 999 e	52	39	9
	52 000 – 79 000 e	79	14	7
	vähintään 80 000 e	56	44	0

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

LIITE 7.

Taulukko 56. Metsänomistajien välisiä eroja metsäasioiden hoitoon liittyvissä rajoitteissa.

Metsäasioiden hoitoon vaikuttava tekijä	Taustapiirre		Ei rajoita mitenkään %	Rajoittaa jonkin verran %	Rajoittaa tuntuvasti %	Ei osaa sanoa %
Omat tiedot ja taidot metsäasioissa	<u>Sukupuoli***:</u>	Mies	44	43	11	2
		Nainen	16	26	55	3
	<u>Koulutus*:</u>	Peruskoulu	19	52	19	10
		Ammattikoulu	40	45	15	0
		Ylioppilas	33	0	67	0
		Ammattikorkeakoulu / Opisto	26	37	37	0
		Yliopisto / korkeakoulu	46	8	46	0
	<u>Lapsuusvuosien asuin ympäristö*:</u>	Maaseutu	34	41	23	2
		Taajama / alle 20 000 as. kaup.	63	25	12	0
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	13	12	75	0
		Kaupunki yli 100 000 as.	0	50	50	0
	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma**:</u>	On	41	34	25	0
		Ei ole	17	33	39	11
		Ei osaa sanoa	0	60	40	0
	<u>Kotitalouden vuotuiset bruttotulot*:</u>	alle 18 000 euroa	8	50	25	17
		18 000 – 31 999 e	43	14	43	0
		32 000 -51 999 e	35	43	22	0
		52 000 – 79 000 e	36	36	28	0
		vähintään 80 000 e	50	10	40	0
	<u>Tilan saantotapa**:</u>	Perintö tai lahja	21	35	39	5
		Osto vapailta markkinoilta	14	43	43	0
		Osto sukulaisilta	52	43	5	0

Metsätilan etäinen sijainti asuinpaikan nähden	<u>Koulutus**:</u>	Peruskoulu	65	30	0	5
		Ammattikoulu	68	11	21	0
		Ylioppilas	100	0	0	0
		Ammattikorkeakoulu / Opisto	50	35	5	10
		Yliopisto / korkeakoulu	15	54	31	0
<u>Asuinympäristö***:</u>						
		Maaseutu	86	8	3	3
		Taajama / alle 20 000 as. kaup.	37	42	16	5
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	22	67	11	0
		Kaupunki yli 100 000 as.	10	50	40	0
<u>Asuminen***:</u>						
		Vakinaisesti tilalla	92	0	4	4
		Muulla tilan sijaintikunnassa	65	25	0	10
		Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:				
		samassa maakunnassa	31	61	8	0
		eri maakunnassa	17	44	39	0
<u>Lapsuusvuosien asuinympäristö*:</u>						
		Maaseutu	67	20	9	4
		Taajama / alle 20 000 as. kaup.	38	50	12	0
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	25	50	25	0
		Kaupunki yli 100 000 as.	0	75	25	0
<u>Tilan hallintatapa***:</u>						
		Yhden henkilön omistus	67	25	8	0
		Omistus puolison kanssa	76	12	12	0
		Yhtymä	38	37	25	0
		Perikunta	13	54	13	20
<u>Tilan saantotapa*:</u>						
		Perintö tai lahja	50	31	14	5
		Osto vapailta markkinoilta	14	43	29	14
		Osto sukulaisilta	81	14	5	0
Oma terveydentila	<u>Koulutus*:</u>	Peruskoulu	14	52	29	5
		Ammattikoulu	55	40	5	0
		Ylioppilas	67	33	0	0
		Ammattikorkeakoulu / Opisto	60	30	10	0
		Yliopisto / korkeakoulu	77	15	8	0

	<u>Ammattiasema***:</u> Palkansaaja	71	27	2	0
	Maatalousyrittäjä	50	25	25	0
	Metsätalousyrittäjä	100	0	0	0
	Maa- ja metsätalousyrittäjä	100	0	0	0
	Muu itsenäinen yrittäjä	50	50	0	0
	Eläkeläinen	5	55	36	4
	<u>Kotitalouden vuotuiset bruttotu-</u>				
	<u>lot***:</u> alle 18 000 euroa	23	31	38	8
	18 000 – 31 999 e	14	72	14	0
	32 000 -51 999 e	52	39	9	0
	52 000 – 79 000 e	79	14	7	0
	vähintään 80 000 e	70	30	0	0
	<u>Ikä***:</u> 30 – 39 vuotta	100	0	0	0
	40 – 49 vuotta	68	32	0	0
	50 – 59 vuotta	50	42	8	0
	60 vuotta tai enemmän	17	44	35	4
Käytettävissä oleva oma aika	<u>Ammattiasema***:</u> Palkansaaja	10	27	63	0
	Maatalousyrittäjä	25	50	25	0
	Metsätalousyrittäjä	0	100	0	0
	Maa- ja metsätalousyrittäjä	0	100	0	0
	Muu itsenäinen yrittäjä	0	50	50	0
	Eläkeläinen	52	24	14	10
	<u>Asuinympäristö*:</u>				
	Maaseutu	22	36	39	3
	Taajama / alle 20 000 as. kaup.	32	42	26	0
	Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	0	56	44	0
	Kaupunki yli 100 000 as.	10	0	90	0
	<u>Tilan hallintatapa**:</u>				
	Yhden henkilön omistus	30	35	35	0
	Omistus puolison kanssa	6	35	59	0
	Yhtymä	25	13	62	0
	Perikunta	13	47	27	13
	<u>Kotitalouden vuotuiset bruttotu-</u>				
	<u>lot***:</u> alle 18 000 euroa	41	25	17	17
	18 000 – 31 999 e	50	36	14	0
	32 000 -51 999 e	4	48	48	0
	52 000 – 79 000 e	22	21	57	0
	vähintään 80 000 e	0	20	80	0
	<u>Ikä**:</u> 30 – 39 vuotta	17	33	50	0
	40 – 49 vuotta	5	32	63	0
	50 – 59 vuotta	17	54	29	0
	60 vuotta tai enemmän	36	18	37	9

Käytettävissä oleva oma kalusto	<u>Sukupuoli***:</u>	Mies	28	47	25	0	
		Nainen	13	23	50	14	
	<u>Tilan hallintatapa***:</u>						
		Yhden henkilön omistus	30	40	27	3	
		Omistus puolison kanssa	35	41	24	0	
		Yhtymä	0	50	50	0	
		Perikunta	0	20	60	20	
	<u>Ikä**:</u>						
		30 – 39 vuotta	83	0	17	0	
		40 – 49 vuotta	32	31	32	5	
		50 – 59 vuotta	8	50	38	4	
		60 vuotta tai enemmän	9	36	46	9	
	<u>Tilan saantotapa*:</u>						
	Perintö tai lahja	14	31	48	7		
	Osto vapailta markkinoilta	14	29	57	0		
	Osto sukulaisilta	41	50	5	4		
Oma kiinnostus metsäasioihin	<u>Sukupuoli***:</u>	Mies	89	11	0	0	
		Nainen	52	35	3	10	
	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma**:</u>						
		On	83	11	2	4	
		Ei ole	61	33	0	6	
		Ei osaa sanoa	20	80	0	0	
	<u>Tilan saantotapa*:</u>						
		Perintö tai lahja	58	33	2	7	
		Osto vapailta markkinoilta	86	14	0	0	
		Osto sukulaisilta	96	4	0	0	

Tilastollinen merkitsevyys: *** ($p \leq 0,01$), ** ($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

LIITE 8

Taulukko 57. Metsänomistajien taustoihin liittyviä eroja puunmyyntipäätökseen vaikuttavissa tekijöissä.

Puunmyyntipäätökseen vaikuttava tekijä	Taustapiirre	Suuri merkitys %	Ei suuri eikä vähäinen merkitys %		
			Vähäinen merkitys %		
Metsissäni on harvennusikäistä puustoa	<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007***:</u>				
	On myynyt	91	7	2	
	Ei ole myynyt	66	17	17	
	Ei osaa sanoa	50	25	25	
Metsissäni on päätehakkuuikäistä puustoa	<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007***:</u>				
	On myynyt	84	9	7	
	Ei ole myynyt	75	17	8	
	Ei osaa sanoa	50	25	25	
	<u>Metsätilan koko*:</u>				
	alle 20 ha	71	19	10	
	20-49 ha	83	11	6	
50-99 ha	100	0	0		
	vähintään 100 ha	80	0	20	
Metsäsuunnitelmani sisältää hakkuusuosituksen	<u>Ammattiasema***:</u>				
	Palkansaaja	66	27	7	
	Maatalousyrittäjä	100	0	0	
	Metsätalousyrittäjä	0	0	100	
	Maa- ja metsätalousyrittäjä	100	0	0	
	Muu itsenäinen yrittäjä	75	25	0	
	Eläkeläinen	76	24	0	
	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma***:</u>				
	On	87	6	7	
	Ei ole	17	71	12	
	Ei osaa sanoa	60	40	0	
Hakkuut parantavat metsäni luontoarvoja	<u>Asuminen**:</u>				
	Vakinaisesti tilalla	42	37	21	
	Muualla tilan sijaintikunnassa	43	43	14	
	Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:				
	samassa maakunnassa	69	23	8	
	eri maakunnassa	50	44	6	
	<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007**:</u>				
	On myynyt	46	38	16	
	Ei ole myynyt	38	54	8	
	Ei osaa sanoa	50	50	0	
Hakkuut parantavat metsäni maisema-arvoja	<u>Asuinpaikan ja metsätilan välinen etäisyys**:</u>				
	1-19 km	60	10	30	
	20-49 km	47	33	20	
	50-99 km	46	18	36	
	vähintään 100 km	27	73	0	
Hakkuut parantavat metsäni virkistyskäyttömahdollisuuksia	<u>Asuinympäristö*:</u>				
	Maaseutu	36	44	20	
	Taajama / alle 20 000 as. kaup.	63	16	21	
	Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	33	67	0	
	Kaupunki yli 100 000 as.	20	70	10	
	<u>Asuinpaikan ja metsätilan välinen etäisyys**:</u>				
	1-19 km	40	30	30	
	20-49 km	47	26	27	
	50-99 km	55	27	18	
	vähintään 100 km	33	60	7	

Tarvitsen rahaa suuriin hankintoihin (esim. asunnon tai auton ostoon)	<u>Koulutus*</u> :	Peruskoulu	35	25	40	
		Ammattikoulu	20	10	70	
		Ylioppilas	33	0	67	
		Ammattikorkeakoulu / Opisto	40	20	40	
		Yliopisto / korkeakoulu	54	0	46	
Tarvitsen rahaa tilan ylläpitoon	<u>Asuinympäristö***</u> :	Maaseutu	42	17	41	
		Taajama / alle 20 000 as. kaup.	16	0	84	
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	22	22	56	
		Kaupunki yli 100 000 as.	20	40	40	
		<u>Asuminen*</u> :	Vakinaisesti tilalla	46	17	37
Muualla tilan sijaintikunnassa	24	9	67			
Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:						
samassa maakunnassa	8	15	77			
eri maakunnassa	28	28	44			
	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma*</u> :					
	On	35	13	52		
	Ei ole	12	29	59		
	Ei osaa sanoa	20	20	60		
	<u>Metsätilan koko***</u> :					
	alle 20 ha	10	16	74		
	20-49 ha	39	11	50		
	50-99 ha	43	29	28		
	vähintään 100 ha	80	0	20		
Metsäammatillaiset suosittelevat hakkuita metsäsäni	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma**</u> :	On	72	13	15	
		Ei ole	41	41	18	
		Ei osaa sanoa	40	60	0	
		<u>Ikä*</u> :	30 – 39 vuotta	67	16	17
		40 – 49 vuotta	63	21	16	
50 – 59 vuotta	56	35	9			
60 vuotta tai enemmän	77	9	14			
	<u>Asuinpaikan ja metsätilan välinen etäisyys**</u> :					
	1-19 km	60	40	0		
	20-49 km	67	27	6		
	50-99 km	40	20	40		
	vähintään 100 km	80	20	0		
Sijoitan metsärahojani paremmin tuottaviin kohteisiin	<u>Asuminen*</u> :	Vakinaisesti tilalla	21	21	58	
		Muualla tilan sijaintikunnassa	19	19	62	
		Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:				
		samassa maakunnassa	29	15	46	
		eri maakunnassa	0	50	50	
Metsätalouteni kannattavuus edellyttää puun myyntiä	<u>Metsätilan koko***</u> :	alle 20 ha	23	35	42	
		20-49 ha	50	11	39	
		50-99 ha	57	29	14	
		vähintään 100 ha	60	0	40	
		<u>Ammattiasema***</u> :	Palkansaaja	2	20	78
Naapurien / tuttavien esimerkki		Maatalousyrittäjä	50	50	0	
		Metsätalousyrittäjä	0	100	0	
		Maa- ja metsätalousyrittäjä	0	0	100	
		Muu itsenäinen yrittäjä	0	25	75	
		Eläkeläinen	10	19	71	

Joku perheenjäse- nistä ehdottaa puukauppaa	<u>Sukupuoli*</u>				
	:	Mies	6	26	68
		Nainen	23	27	50
	<u>Ammattiasema***:</u>	Palkansaaja	7	27	66
		Maatalousyrittäjä	25	75	0
		Metsätalousyrittäjä	0	0	100
		Maa- ja metsätalousyrittäjä	0	0	100
		Muu itsenäinen yrittäjä	0	25	75
		Eläkeläinen	29	19	52
	<u>Asuminen*:</u>	Vakinaisesti tilalla	29	17	54
		Muulla tilan sijaintikunnassa	5	24	71
		Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:			
		samassa maakunnassa	0	16	84
		eri maakunnassa	11	50	39
	<u>Tilan hallintatapa***:</u>				
		Yhden henkilön omistus	14	13	73
		Omistus puolison kanssa	6	18	76
		Yhtymä	12	38	50
		Perikunta	20	60	20

Tilastollinen merkitsevyys: *** ($p \leq 0,01$), ** ($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

LIITE 9.

Taulukko 58. Neljän faktorin ratkaisu uusien metsänomistajien puunmyyntipäätöksen taustalla vaikuttavista tekijöistä.

Alkuperäinen väittämämuuttuja	Faktori 1	Faktori 2	Faktori 3	Faktori 4	Kommu- naliteetti
	Metsän aineet- tomiiin arvoihin liittyvät tekijät	Hakkuu- mahdol- lisuudet ja am- matti- laisten suosi- tukset	Rahan tarve ja taloudel- liset tekijät	Perheen ja tutta- vien vaikutus	
	Faktorila- taus	Faktorila- taus	Faktorila- taus	Faktorila- taus	
Hakkuut parantavat metsäni mai- sema-arvoja	0,97	0,97
Hakkuut parantavat metsäni virkis- tyskäyttömahdollisuuksia	0,86	0,74
Hakkuut parantavat metsäni luon- toarvoja	0,58	0,45
Metsissäni on harvennusikäistä puustoa	...	0,72	0,55
Metsäammattilaiset suosittelevat hakkuita metsässäni	...	0,72	0,60
Metsäsuunnitelmani sisältää hak- kuusuosituksen	...	0,71	0,55
Metsissäni on päätehakkuuikäistä puustoa	...	0,63	0,53
Tarvitsen rahaa suuriin hankintoihin	0,88	...	0,83
Tarvitsen rahaa tilan ylläpitoon	0,83	...	0,72
Metsätalouteni kannattavuus edel- lyttää puun myyntiä	0,61	...	0,47
Naapurien / tuttavien esimerkki	0,76	0,52
Joku perheenjäsenistä ehdottaa puukauppaa	0,67	0,75
Ominaisarvo	2,17	2,12	2,10	1,29	7,68
Kokonaisvarianssi %	18,06	17,66	17,43	10,77	63,92

LIITE 10.

Taulukko 59. Uusien metsäomistajien välisiä eroja puunostajan valintaan liittyvissä kriteereissä.

Puunostajan valintaan vaikuttava tekijä	Taustapiirre	Suuri merkitys %	Ei suuri eikä vähäinen merkitys %	Vähäinen merkitys %		
Ostaja maksaa puusta hyvän hinnan	<u>Koulutus*</u> :	Peruskoulu	100	0	0	
		Ammattikoulu	80	0	20	
		Ylioppilas	100	0	0	
		Ammattikorkeakoulu / Opisto	100	0	0	
		Yliopisto / korkeakoulu	77	15	8	
	<u>Asuinympäristö**</u> :	Maaseutu	100	0	0	
		Taajama / alle 20 000 as. kaup.	90	0	10	
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	67	11	22	
		Kaupunki yli 100 000 as.	90	10	0	
		Ostaja on paikallinen yritys	<u>Sukupuoli**</u> :	Mies	32	34
Nainen	57			30	13	
<u>Tilan saantotapa**</u> :	Perintö tai lahja		48	40	12	
	Osto vapailta markkinoilta		29	28	43	
	Osto sukulaisilta		37	18	45	
Ostaja toimii vastuullisesti kaikissa asioissa	<u>Koulutus*</u> :	Peruskoulu	90	0	10	
		Ammattikoulu	85	5	10	
		Ylioppilas	100	0	0	
		Ammattikorkeakoulu / Opisto	100	0	0	
		Yliopisto / korkeakoulu	92	8	0	
	<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007*</u> :	On myynyt	94	4	2	
		Ei ole myynyt	85	0	15	
		Ei osaa sanoa	75	0	25	
		<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma*</u> :	On	65	18	17
			Ei ole	35	18	47
Ei osaa sanoa	40		40	20		
<u>Ikä**</u> :	30 – 39 vuotta		67	33	0	
	40 – 49 vuotta	58	16	26		
	50 – 59 vuotta	42	29	29		
	60 vuotta tai enemmän	64	9	27		
	Korjuutyön laatu on hyvä	<u>Koulutus**</u> :	Peruskoulu	100	0	0
Ammattikoulu			95	0	5	
Ylioppilas			67	33	0	
Ammattikorkeakoulu / Opisto			100	0	0	
Yliopisto / korkeakoulu			84	16	0	
<u>Asuinympäristö*</u> :		Maaseutu	97	3	0	
		Taajama / alle 20 000 as. kaup.	100	0	0	
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	78	11	11	
		Kaupunki yli 100 000 as.	90	10	0	

	<u>Lapsuusvuosien asuin ympäristö*</u> :			
	Maaseutu	96	4	0
	Taajama / alle 20 000 as. kaup.	100	0	0
	Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	87	0	13
	Kaupunki yli 100 000 as.	75	25	0
	<u>Tilan hallintatapa***:</u>			
	Yhden henkilön omistus	97	3	0
	Omistus puolison kanssa	94	0	6
	Yhtymä	75	25	0
	Perikunta	100	0	0
Ostajan katkenta-ohjeet varmistavat taloudellisesti hyvän tuloksen	<u>Ammattiasema*</u> :			
	Palkansaaja	63	37	0
	Maatalousyrittäjä	100	0	0
	Metsätalousyrittäjä	100	0	0
	Maa- ja metsätalousyrittäjä	100	0	0
	Muu itsenäinen yrittäjä	75	0	25
	Eläkeläinen	85	15	0
	<u>Asuin ympäristö***:</u>			
	Maaseutu	81	19	0
	Taajama / alle 20 000 as. kaup.	89	11	0
Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	78	11	11	
Kaupunki yli 100 000 as.	22	78	0	
	<u>Asuminen*</u> :			
	Vakinaisesti tilalla	83	17	0
	Muualla tilan sijaintikunnassa	85	10	5
	Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:			
	samassa maakunnassa	50	50	0
	eri maakunnassa	59	41	0
	<u>Lapsuusvuosien asuin ympäristö*</u> :			
	Maaseutu	78	22	0
	Taajama / alle 20 000 as. kaup.	86	14	0
	Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	63	25	12
	Kaupunki yli 100 000 as.	25	75	0
Ostajaa edustaa tuttu henkilö	<u>Asuminen**:</u>			
	Vakinaisesti tilalla	58	29	13
	Muualla tilan sijaintikunnassa	62	14	24
	Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:			
	samassa maakunnassa	38	39	23
	eri maakunnassa	28	61	11
Ostajaorganisaatio on tunnettu	<u>Koulutus*</u> :			
	Peruskoulu	95	5	0
	Ammattikoulu	60	15	25
	Ylioppilas	100	0	0
	Ammattikorkeakoulu / Opisto	80	10	10
	Yliopisto / korkeakoulu	38	39	23
	<u>Ammattiasema*</u> :			
	Palkansaaja	63	15	22
	Maatalousyrittäjä	100	0	0
	Metsätalousyrittäjä	100	0	0
	Maa- ja metsätalousyrittäjä	50	50	0
	Muu itsenäinen yrittäjä	75	0	25
	Eläkeläinen	86	14	0
	<u>Asuin ympäristö***:</u>			
	Maaseutu	81	8	11
	Taajama / alle 20 000 as. kaup.	84	5	11
	Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	56	33	11
	Kaupunki yli 100 000 as.	40	30	30

<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007*:</u>						
		On myynyt	70	16	14	
		Ei ole myynyt	69	16	15	
		Ei osaa sanoa	100	0	0	
Ostajaorganisaatiolla on hyvä maine	<u>Koulutus**:</u>	Peruskoulu	95	5	0	
		Ammattikoulu	65	25	5	
		Ylioppilas	100	0	0	
		Ammattikorkeakoulu / Opisto	90	0	10	
		Yliopisto / korkeakoulu	100	0	0	
		<u>Metsätilan koko*:</u>	alle 20 ha	87	10	3
			20-49 ha	95	5	0
	50-99 ha	86	7	7		
	vähintään 100 ha	60	0	40		
	<u>Peltoala**:</u>	alle 5 ha	69	31	0	
		5-9 ha	91	0	9	
		10-19 ha	100	0	0	
		vähintään 20 ha	86	0	14	
Minulla on palvelusopimus ostajan kanssa	<u>Asuminen*:</u>	Vakinaisesti tilalla	21	37	42	
		Muualla tilan sijaintikunnassa	14	19	67	
		Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:				
		samassa maakunnassa	15	16	69	
		eri maakunnassa	17	33	50	
		<u>Metsätilan koko*:</u>	alle 20 ha	0	29	71
	20-49 ha	33	11	56		
	50-99 ha	21	29	50		
	vähintään 100 ha	40	0	60		

Tilastollinen merkitsevyys: *** ($p \leq 0,01$), ** ($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

LIITE 11.

Taulukko 60. Kolmen faktorin ratkaisu uusien metsänomistajien puun ostajan valinnan taustalla vaikuttavista tekijöistä.

Alkuperäinen väittämämuuttuja	Faktori 1	Faktori 2	Faktori 3	Kommu- naliteetti
	Organi- saation vastuulli- suus ja työn laatu	Organi- saation imago	Perinteet ja paikalli- suus	
	Faktorila- taus	Faktorila- taus	Faktorila- taus	
Ostajan katkentaohjeet varmistavat taloudellisesti hyvän tuloksen	0,83	0,69
Korjuutyön laatu on hyvä	0,66	0,48
Ostaja maksaa puusta hyvän hinnan	0,53	0,33
Ostaja toimii vastuullisesti kaikissa asioissa	0,47	0,46
Ostajaorganisaatiolla on hyvä maine	...	0,95	...	0,99
Ostajaorganisaatio on tunnettu	...	0,59	...	0,56
Myin samalle ostajalle edelliselläkin kerralla	0,76	0,61
Ostaja on paikallinen yritys	0,63	0,48
Ostajaa edustaa tuttu henkilö	0,57	0,54
Ominaisarvo	1,75	1,71	1,69	5,15
Kokonaisvarianssi %	19,48	19,05	18,83	57,36

LIITE 12.

Taulukko 61. Uusien metsäomistajien välisiä eroja metsäasioihin liittyvissä tiedoissa.

Metsäasioihin liittyvä tietoa-alue	Taustapiirre	Tietää...			
		Paljon %	Vähän %	Ei mitään %	
Metsätalouteen liittyvät asiat	<u>Sukupuoli**:</u>	Mies	62	38	0
		Nainen	23	77	0
	<u>Ikä**:</u>	30 – 39 vuotta	83	17	0
		40 – 49 vuotta	53	47	0
		50 – 59 vuotta	29	71	0
		60 vuotta tai enemmän	45	55	0
	<u>Ammattiasema*:</u>	Palkansaaja	46	54	0
		Maatalousyrittäjä	100	0	0
		Metsätalousyrittäjä	100	0	0
		Maa- ja metsätalousyrittäjä	100	0	0
		Muu itsenäinen yrittäjä	25	75	0
		Eläkeläinen	38	62	0
	<u>Lapsuusvuosien asuin ympäristö*:</u>	Maaseutu	50	50	0
		Taajama / alle 20 000 as. kaup.	63	37	0
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	25	75	0
		Kaupunki yli 100 000 as.	25	75	0
		<u>Tilan hallintatapa*:</u>	Yhden henkilön omistus	57	43
	Omistus puolison kanssa		53	47	0
	Yhtymä		25	75	0
	Perikunta		27	73	0
	<u>Tilan saantotapa**:</u>	Perintö tai lahja	31	69	0
		Osto vapailta markkinoilta	43	57	0
		Osto sukulaisilta	73	27	0
<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma*:</u>	On	54	46	0	
	Ei ole	41	59	0	
	Ei osaa sanoa	0	100	0	
Metsänhoitoon liittyvät asiat	<u>Sukupuoli**:</u>	Mies	68	32	0
		Nainen	33	67	0
	<u>Lapsuusvuosien asuin ympäristö*:</u>	Maaseutu	63	37	0
		Taajama / alle 20 000 as. kaup.	75	25	0
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	13	87	0
		Kaupunki yli 100 000 as.	0	100	0
	<u>Tilan hallintatapa**:</u>	Yhden henkilön omistus	65	35	0
		Omistus puolison kanssa	59	41	0
		Yhtymä	25	75	0
		Perikunta	40	60	0

	<u>Tilan saantotapa**:</u>				
	Perintö tai lahja	38	62	0	
	Osto vapailta markkinoilta	43	57	0	
	Osto sukulaisilta	82	18	0	
	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitel-</u>				
	<u>ma***:</u>	On	65	35	0
		Ei ole	41	59	0
		Ei osaa sanoa	0	100	0
	<u>Lapsuusvuosien asuinympäristö**:</u>				
Metsäverotukseen	Maaseutu	55	33	2	
liittyvät asiat	Taajama / alle 20 000 as. kaup.	50	50	0	
	Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	0	63	37	
	Kaupunki yli 100 000 as.	50	50	0	
	<u>Tilan saantotapa**:</u>				
	Perintö tai lahja	29	68	3	
	Osto vapailta markkinoilta	57	29	14	
	Osto sukulaisilta	68	27	5	
	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitel-</u>				
	<u>ma**:</u>	On	57	41	2
		Ei ole	31	63	6
		Ei osaa sanoa	0	60	40
	<u>Ikä***:</u>				
	30 – 39 vuotta	67	33	0	
	40 – 49 vuotta	42	58	0	
	50 – 59 vuotta	38	54	8	
	60 vuotta tai enemmän	55	45	0	
	<u>Tilan saantotapa*:</u>				
	Perintö tai lahja	31	64	5	
	Osto vapailta markkinoilta	43	57	0	
	Osto sukulaisilta	73	27	0	
	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitel-</u>				
	<u>ma***:</u>	On	61	37	2
		Ei ole	23	77	0
		Ei osaa sanoa	0	80	20
	<u>Sukupuoli***:</u>				
Metsäteollisuuteen	Mies	38	60	2	
liittyvät asiat	Nainen	7	73	20	
	<u>Tilan saantotapa**:</u>				
	Perintö tai lahja	12	81	7	
	Osto vapailta markkinoilta	57	29	14	
	Osto sukulaisilta	32	54	14	
	<u>Ikä***:</u>				
	30 – 39 vuotta	66	17	17	
	40 – 49 vuotta	26	63	11	
	50 – 59 vuotta	21	62	17	
	60 vuotta tai enemmän	14	86	0	
	<u>Koulutus**:</u>				
	Peruskoulu	20	60	20	
	Ammattikoulu	20	70	10	
	Ylioppilas	33	34	33	
	Ammattikorkeakoulu / Opisto	25	70	5	
	Yliopisto / korkeakoulu	46	54	0	

Hiilen kierto	<u>Sukupuoli*</u> :	Mies	11	80	9	
		Nainen	20	53	27	
	<u>Koulutus**</u> :	Peruskoulu	5	74	21	
		Ammattikoulu	0	80	20	
		Ylioppilas	0	67	33	
		Ammattikorkeakoulu / Opisto	25	60	15	
		Yliopisto / korkeakoulu	38	62	0	
	<u>Tilan saantotapa**</u> :	Perintö tai lahja	14	72	14	
		Osto vapailta markkinoilta	0	86	14	
		Osto sukulaisilta	18	64	18	
Metsäsertifiointi	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma*</u> :	On	35	57	8	
		Ei ole	29	59	12	
		Ei osaa sanoa	0	40	60	
Bioenergia	<u>Ikä*</u> :	30 – 39 vuotta	67	0	33	
		40 – 49 vuotta	47	53	0	
		50 – 59 vuotta	25	62	13	
		60 vuotta tai enemmän	36	64	0	
	<u>Ammattiasema*</u> :	Palkansaaja	42	51	7	
		Maatalousyrittäjä	25	75	0	
		Metsätalousyrittäjä	0	0	100	
		Maa- ja metsätalousyrittäjä	50	50	0	
		Muu itsenäinen yrittäjä	25	50	25	
		Eläkeläinen	43	57	0	
	Ilmastonmuutos	<u>Ammattiasema**</u> :	Palkansaaja	51	46	3
			Maatalousyrittäjä	75	25	0
			Metsätalousyrittäjä	0	0	100
Maa- ja metsätalousyrittäjä			0	100	0	
Muu itsenäinen yrittäjä			0	100	0	
Eläkeläinen		38	57	5		
<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma**</u> :		On	52	44	4	
		Ei ole	35	65	0	
		Ei osaa sanoa	0	80	20	
<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007*</u> :		On myynyt	45	53	2	
	Ei ole myynyt	46	46	8		
	Ei osaa sanoa	50	25	25		

Tilastollinen merkitsevyys: *** ($p \leq 0,01$), ** ($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

LIITE 13

Taulukko 62. Metsänomistajaryhmien välisiä eroja tiedon tarjontaan ja saatavuuteen liittyvissä tekijöissä

Tiedon tarjontaan / saatavuuteen liittyvä väittäjä	Taustapiirre	Samaa mieltä %	Ei samaa eikä eri mieltä %	Eri mieltä %
Median seuraaminen aktiivisesti kaikissa asioissa auttaa saamaan tietoa myös metsätaloudesta ja -teollisuudesta	<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007**:</u>			
	On myynyt	73	21	6
	Ei ole myynyt	61	31	8
	Ei osaa sanoa	50	25	25
Tarvitsen runsaasti tietoa metsäasioista	<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007***:</u>			
	On myynyt	52	34	14
	Ei ole myynyt	36	50	14
	Ei osaa sanoa	25	50	25
Tiedottaminen metsäasioista pitäisi keskittää internetiin	<u>Ikä**:</u>			
	30 – 39 vuotta	0	17	83
	40 – 49 vuotta	0	42	58
	50 – 59 vuotta	26	26	48
	60 vuotta tai enemmän	0	35	65
	<u>Nykyinen asuinympäristö**:</u>			
	Maaseutu	6	30	64
	Taajama / alle 20 000 as. kaup.	10	10	80
	Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	25	63	12
	Kaupunki yli 100 000 as.	10	70	20
	<u>Tilan hallintatapa***:</u>			
	Yhden henkilön omistus	8	13	79
	Omistus puolison kanssa	6	35	79
	Yhtymä	0	63	37
	Perikunta	22	64	14
	<u>Kotitalouden vuotuiset bruttotulot**:</u>			
	alle 18 000 euroa	8	38	54
	18 000 – 31 999 e	0	21	79
	32 000 -51 999 e	26	22	52
	52 000 – 79 000 e	0	36	64
	vähintään 80 000 e	0	60	40
Seuraan metsäyhdistöiden pörssikurssija	<u>Sukupuoli**:</u>			
	Mies	36	28	36
	Nainen	10	13	77
	<u>Tilan saantotapa*:</u>			
	Perintö tai lahja	14	21	64
	Osto vapailta markkinoilta	29	57	14
	Osto sukulaisilta	41	14	45

Seuraan metsäteollisuuteen liittyviä asioita, koska minulla on sukulaisia / ystäviä, jotka työskentelevät metsäteollisuudessa	<u>Metsätilan koko**:</u>				
		alle 20 ha	17	24	59
		20-49 ha	17	22	61
		50-99 ha	43	28	29
		vähintään 100 ha	20	0	80
	<u>Metsätilan etäisyys asuinpaikasta*:</u>				
		1-19 km	20	10	70
		20-49 km	50	14	36
		50-99 km	20	20	60
		vähintään 100 km	0	40	60
	<u>Tilan saantotapa**:</u>				
		Perintö tai lahja	15	27	58
		Osto vapailta markkinoilta	71	0	29
		Osto sukulaisilta	29	14	67
Metsätalous (metsänhoito ja käyttö) on minulle täysin yhdenketekevää	<u>Sukupuoli***:</u>				
		Mies	7	2	91
		Nainen	13	13	74
	<u>Tilan hallintatapa**:</u>				
		Yhden henkilön omistus	8	3	89
	Omistus puolison kanssa	6	6	88	
	Yhtymä	29	14	57	
	Perikunta	7	13	80	
	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma*:</u>				
		On	7	4	89
		Ei ole	13	12	75
		Ei osaa sanoa	20	0	80
Metsäteollisuus on minulle täysin yhdenketekevää	<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007*:</u>				
		On myynyt	2	18	80
		Ei ole myynyt	0	23	77
		Ei osaa sanoa	25	0	75
Metsäasioista tarjottava tieto on puolueetonta	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma**:</u>				
		On	39	30	31
		Ei ole	6	65	29
		Ei osaa sanoa	20	60	20
Tietoa metsäasioista joutuu keräämään monista eri paikoista	<u>Nykyinen asuinympäristö*:</u>				
		Maaseutu	47	20	33
		Taajama / alle 20 000 as. kaup.	63	37	0
		Kaupunki 20 000 – 100 000 as.	67	33	0
		Kaupunki yli 100 000 as.	30	40	30
	<u>Metsätilan koko**:</u>				
		alle 20 ha	48	39	13
		20-49 ha	33	39	28
		50-99 ha	79	0	21
		vähintään 100 ha	80	0	20

Metsäasioista on tarjolla runsaasti tietoa	<u>Asuinpaikka**:</u>				
	Vakinaisesti tilalla	75	17	8	
	Muulla tilan sijaintikunnassa	86	9	5	
	Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:				
	samassa maakunnassa	46	16	38	
	eri maakunnassa	56	44	0	
<hr/>					
<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007***:</u>					
	On myynyt	63	25	12	
	Ei ole myynyt	92	8	0	
	Ei osaa sanoa	75	0	25	
<hr/>					
Osallistun metsänomistajille tarkoitettuihin tilaisuuksiin herkemmin, jos saan henkilökohtaisen kutsun	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma***:</u>				
	On	61	22	17	
	Ei ole	30	35	35	
	Ei osaa sanoa	40	0	60	
<hr/>					
<u>Sukupuoli*:</u>					
	Mies	67	26	7	
	Nainen	77	3	20	
<hr/>					
Metsäasioiden hoito edellyttää hyviä tietoja metsätaloudesta	<u>Metsätilan etäisyys asuinpaikasta***</u>				
	1-19 km	100	0	0	
	20-49 km	100	0	0	
	50-99 km	55	36	9	
	vähintään 100 km	47	26	27	
	<hr/>				
<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007**:</u>					
	On myynyt	73	20	7	
	Ei ole myynyt	69	15	16	
	Ei osaa sanoa	50	0	50	
<hr/>					
Seuraan aktiivisesti julkisuudessa käytävää keskustelua puun energiakäytöstä	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma*:</u>				
	On	75	19	6	
	Ei ole	53	35	12	
	Ei osaa sanoa	40	20	40	
<hr/>					
Puun energiakäytöstä on vaikea saada tietoa	<u>Metsätilan koko**:</u>				
	alle 20 ha	13	48	39	
	20-49 ha	11	50	39	
	50-99 ha	22	21	57	
	vähintään 100 ha	20	20	60	

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

LIITE 14.

Taulukko 63. Metsänomistajien välisiä eroja metsiin liittyvissä tietotarpeissa

Tiedonsaantiin tai neuvontaan liittyvä tekijä	Taustapiirre	Tarpeellinen %	Tarpeeton %	Ei osaa sanoa %	
Oikeus verkkopalveluun, jossa voi seurata oman metsän kehitystä	<u>Sukupuoli**:</u>	Mies	58	38	4
		Nainen	50	33	17
	<u>Ikä***:</u>	30 – 39 vuotta	100	0	0
		40 – 49 vuotta	58	42	0
		50 – 59 vuotta	63	29	8
		60 vuotta tai enemmän	36	41	23
	<u>Tilan hallintatapa**:</u>	Yhden henkilön omistus	35	54	11
		Omistus puolison kanssa	76	24	0
		Yhtymä	88	12	0
		Perikunta	60	20	20
Helppotajuinen taskuopas metsätalouden perusasioista	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma*:</u>	On	54	41	5
		Ei ole	65	29	6
		Ei osaa sanoa	40	20	40
	<u>Puun myynnit vuosina 2000-2007*:</u>	On myynyt	61	32	7
		Ei ole myynyt	39	46	15
		Ei osaa sanoa	50	50	0
	<u>Metsätilan koko**:</u>	alle 20 ha	77	23	0
		20-49 ha	83	17	0
		50-99 ha	72	21	7
		vähintään 100 ha	60	40	0
Luettelo yhteystie-toineen keskeisimmistä organisaatioista, joiden kanssa metsänomistaja joutuu tekemisiin	<u>Tilan saantotapa*:</u>	Perintö tai lahja	88	10	2
		Osto vapailta markkinoilta	57	29	14
		Osto sukulaisilta	68	32	0
	<u>Ikä**:</u>	30 – 39 vuotta	67	33	0
		40 – 49 vuotta	84	16	0
		50 – 59 vuotta	75	25	0
		60 vuotta tai enemmän	91	0	9
	<u>Metsätilan koko**:</u>	alle 20 ha	90	10	0
		20-49 ha	72	28	0
		50-99 ha	64	29	7
	vähintään 100 ha	80	20	0	

Metsänomistuksen perehdyttämiskurssi	<u>Koulutus**:</u>				
		Peruskoulu	85	10	5
		Ammattikoulu	65	35	0
		Ylioppilas	67	0	33
		Ammattikorkeakoulu / opisto	80	20	0
		Yliopisto / korkeakoulu	69	31	0
Opas metsänomistukseen ja -hoitoon liittyvästä erikoissanastosta	<u>Koulutus**:</u>				
		Peruskoulu	67	24	9
		Ammattikoulu	70	30	0
		Ylioppilas	67	0	33
		Ammattikorkeakoulu / opisto	65	35	0
		Yliopisto / korkeakoulu	54	46	0
	<u>Voimassa oleva metsäsuunnitelma*:</u>				
		On	67	31	2
		Ei ole	61	33	6
		Ei osaa sanoa	60	20	20
Tietopalvelu puun hinoista	<u>Asuinpaikka*:</u>				
		Vakinaisesti tilalla	88	8	4
		Muulla tilan sijaintikunnassa	86	14	0
		Tilan sijaintikunnan ulkopuolella:			
		samassa maakunnassa	100	0	0
	eri maakunnassa	61	33	6	
	<u>Kotitalouden vuotuiset bruttotulot**:</u>				
		alle 18 000 euroa	100	0	0
		18 000 – 31 999 e	72	21	7
		32 000 -51 999 e	68	23	9
		52 000 – 79 000 e	100	0	0
		vähintään 80 000 e	70	30	0
Tietopalvelu metsäteollisuuden markkinatilanteesta	<u>Sukupuoli**:</u>				
		Mies	70	28	2
		Nainen	63	30	7
		<u>Koulutus**:</u>			
		Peruskoulu	76	14	10
	Ammattikoulu	63	37	0	
	Ylioppilas	33	33	34	
	Ammattikorkeakoulu / opisto	70	30	0	
		Yliopisto / korkeakoulu	62	38	0
	<u>Metsätilan etäisyys asuinpaikasta***</u>				
		1-19 km	82	18	0
		20-49 km	87	7	6
		50-99 km	40	60	0
		vähintään 100 km	53	47	0

Tilastollinen merkitsevyys: *** ($p \leq 0,01$), ** ($p \leq 0,05$), * ($p \leq 0,1$)

PELLERVON TALOUDELLINEN TUTKIMUSLAITOS PTT

Pellervo Ekonomiska Forskningsinstitut
Eerikinkatu 28 A, 00180 Helsinki, Finland
puh. (09) 348 8844, faksi (09) 3488 8500
sähköposti: econ.res@ptt.fi, kotisivut: www.ptt.fi

Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen julkaisuja, publikationer, Publications

19. Perttu Pyykkönen. 2006. Factors affecting farmland prices in Finland
18. Vesa Silaskivi. 2004. Tutkimus kilpailuoikeuden ja maatalouden sääntelyn yhteensovittamisesta
17. Aki Kangasharju. 1998. Regional Economic Differences in Finland: Variations in Income Growth and Firm Formation.
16. Pertti Kukkonen. 1997. Rahapolitiikka ja Suomen kriisi

Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja, forskningsrapporter, Reports

215. Raija Volk – Henna Nivalainen. 2009. Väestön ikääntymiseen varautuminen – Alueellinen näkökulma
214. Yritysten menestyminen ja henkilöstön työkyky. 2009
213. Tapio Tilli – Anna-Kaisa Rämö – Marjo Maidell – Ritva Toivonen – Laura Kärki. 2009. Metsänomistajien näkemyksiä metsätalouden kannattavuudesta ja puun tarjonnasta vuoteen 2015
212. Tapio Tilli – Perttu Pyykkönen – Jukka-Pekka Kataja – Lauri Suihkonen. 2008. Metsäkiinteistömarkkinat ja hintoihin vaikuttavat tekijät
211. Harri Silvennoinen – Terhi Latvala – Erno Järvinen – Ritva Toivonen – Anna-Kaisa Rämö – Paavo Pelkonen. 2008. Bioenergiaa metsistä ja pelloilta - Viljelijöiden suhtautuminen bioenergiaraaka-aineiden tuotantoon ja tarjontaan sekä bioenergiayrittäjyyteen
210. Pasi Holm – Anneli Hopponen – Markus Lahtinen. 2008. Maahanmuuttajien työkyky 2008

Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen työpapereita, diskussionsunderlag, Working Papers

118. Petri Mäki-Fränti. 2009. Henkilöstön työkyky ja toimipaikkojen tuottavuus
117. Liisa Mäkijärvi. 2009. Nuorten suhtautuminen metsiin ja metsien käyttöön tulevaisuuden metsänomistajina ja päätöksentekijöinä
116. Janne Huovari – Eero Lehto. 2009. On regional specialization of high and low tech industries
115. Tapani Yrjölä – Perttu Pyykkönen. 2008. Maatilojen pääomakanta ja rahoitustilanne vuonna 2007
114. Terhi Latvala – Perttu Pyykkönen. 2008. Kotieläintilojen teknologiavallinnat ja investointisuunnitelmat
113. Janne Huovari – Hanna Karikallio – Markus Lahtinen – Petri Mäki-Fränti. 2008. Alueellisten asuntomarkkinoiden kehitys vuoteen 2011
112. Kalle Laaksonen. 2008. Free trade agreement (TDCA) between South Africa and the European Union – An exemplar for the economic partnership agreements